

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ



ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»
(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 1885)

Βραβείο Ακαδημίας



Αθηνών (1986)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του έσωτερικού και του
έξωτερικού καθώς και τους φίλους του Μικρού Χωριού Εύρυτανίας.
(Σημ.: Τά ένυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τή γνώμη τοῦ συγγραφέα τους)

Περίοδος Β' — Χρόνος 19ος
Τόμος 5ος, Αρ. φύλλου 36 - 37
Οκτώβριος 1987 - Μάρτιος 1988

Έτήσια συνδρομή:

Έσωτερικού	Δρχ. 500
Έξωτερικού	Δολ. 20
Έταιριών, ΝΠΔΔ, κλπ.	Δρχ. 1000



Έπεύθυνοι σύμφωνα με τὸ νόμο:

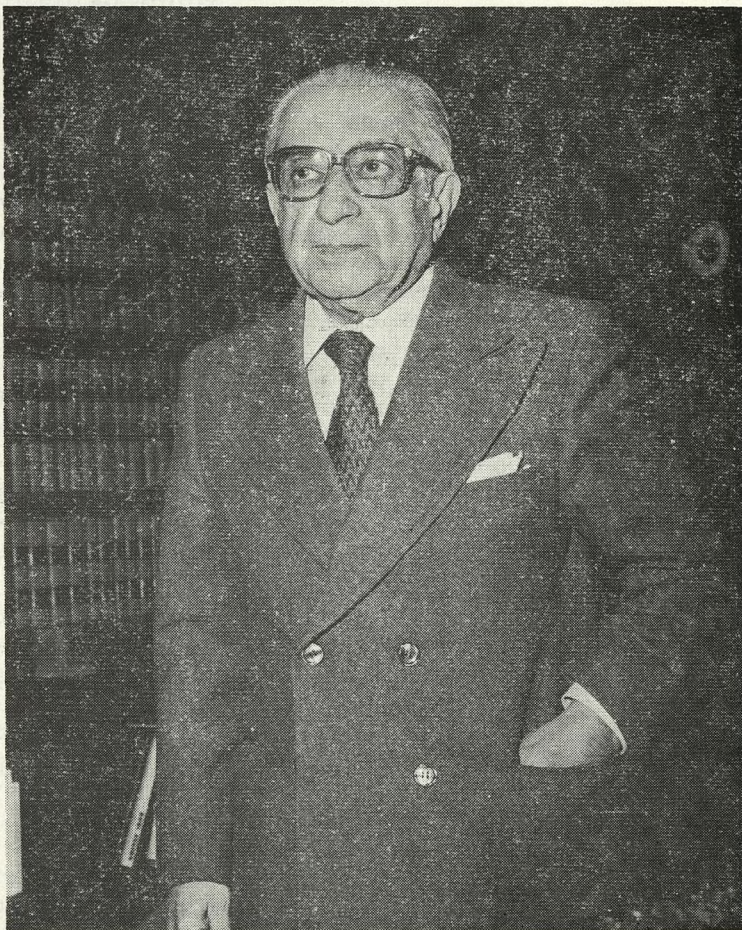
Σύνταξης: Μεν. Κουτσούκης, Ἀγλαύ-
ρου 19 — 21, Ἀθήνα (11741),
τηλέφ. 92.38.197.

Τυπογραφείου: Γερ. Μαυρογεώργης,
Σεργίου Πατριάρχου 6, Ἀθήνα,
τηλ. 36.07.938.

Φωτογραφία έξώφυλλου: Η «Γενιά της Αντίστασης». Στη φωτο-
γραφία (1940), που είναι θγαλμένη μπροστά στο Σχολείο, εικονίζονται: Αρ. Γιουρ-
νάς, Γ. Ντέκας (φίλος Ι. Δερματά), Π. Κεράνης, (καζιστοί), Στ. Γεωργούλης, Χρ.
Γιαννακέπουλος, Κων. Πριόβολος, Γιάν. Κομπρέζος, Γιάν. Δερματάς, Γιάν. Μανί-
κας, Ναπολ. Πολύζος, Ανδ. Παναγιωτόπουλος, Μιχ. Μουχρίτσας, και δεξιά - αριστε-
ρά οι μικρότεροι Δημ. Λιάπης και Δημ. Κρίκος

Ο θάνατος ενός Μεγάλου

Όπως οι μικροί και ταπεινοί θρηγούν και θλίβονται για τον θάνατο ενός διακεκριμένου ή επιφανούς άνδρα, έτσι και οι άνθρωποι του Μικρού Χωριού θλίβονται για τον θάνατο του Κωνσταντίνου Τσάτσου. Ενός Μεγάλου, του πρώτου ίσως που έδειξε τόσο πολύ προσωπικό ενδιαφέρον για το χωριό τους και τους συμπαραστάθηκε σε δύσκολες



Ο Κων)νος Τσάτσος (1899 - 1987)

στιγμές και μάλιστα από τις πρώτες μέρες της κατολίθησης. Δεν το ξέχασε όμως και στις ευτυχισμένες στιγμές: Σαν Πρόεδρος της Δημοκρατίας, το ετίμησε με την εκεί επίσκεψή του το 1976, και καταδέχτηκε ο Πρώτος αυτός Πολίτης της χώρας να γίνει επίτιμος δημότης του

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

0150/6476

Αθήναι, 30 Αύγουστου 1976

Κύριον

Επαμεινώνδαν Παπαδήν
Πρόεδρον Κοινότητος Μικροῦ Χωριοῦ
Μικρό Χωριό Εύρυτανίας

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐπιθυμῶ νά σᾶς ἐκφράσω τίς θερμές εὐχαριστίες
τῆς συζύγου μου καί ἐμοῦ γιά τήν ἐγκάρδια ὑποδοχή
πού μᾶς ἐπεφυλάξατε κατά τήν πρόσφατη ἐπίσκεψή μας
στήν κοινότητά σας.

Τίς ἐντυπώσεις μου θά ἤθελα νά τίς ἀνακινώσε-
τε στό κοινοτικό συμβούλιο καί τούς δημότες σας.

Ἴδιαίτερα εὐχαριστῶ τό κοινοτικό συμβούλιο γι-
ατί μοῦ ἔκανε τήν τιμή νά μέ ἀνακηρύξη ἐπίτιμο Δημότη.-

Κωνσταντῖνος Τσάτσος

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αθήνα, 10 Ἀπριλίου 1980

Ἀξιότιμε κύριε Κουτσούκη,

Εὐχαριστῶ θερμά τόσο σᾶς ὅσο καί τά μέλη
τῆς Ἀδελφότητός σας γιά τίς εὐχές, τό γράμ-
μα σας καί τήν προσφορά τῶν "Μικροχωρίτικων
Γραμμάτων". Εὐχομαι σέ ὄλους σας ~~Χαριστός~~
Ἀνέστη.

Η ένταξη του Μικρού Χωριού σε νέα Γεωγραφική Ενότητα

Ίσως λίγοι συγχωριανοί μας είναι όσο θάπρεπε ενημερωμένοι γύρω από ένα ζωτικό θέμα, που ανέκυψε τελευταία. Πρόκειται για την διαίρεση της Ευρυτανίας σε «γεωγραφικές ενότητες» με προοπτική οι ενότητες αυτές να αποτελέσουν νέους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).

Η κάθε ενότητα θα αποτελέσει έναν Δήμο, ο οποίος θα απαρτίζεται από περισσότερες κοινότητες.

Όλα αυτά εμφανίστηκαν από την εφαρμογή του νόμου 1622)87 ο οποίος μάλιστα δίνει και οικονομικά κίνητρα για την συγχώνευση Κοινοτήτων.

Οι πρώτες φήμες έφεραν το Μικρό Χωριό να απορροφάται απ' το Καρπενήσι, δηλ. κατάσταση εξάρτησης που το Χωριό μας γνώρισε πριν από 60 - 70 χρόνια!..

Άλλες φήμες το έφεραν να υπάγεται στο Μεγάλο Χωριό, το οποίο γινόταν έτσι έδρα ξεχωριστού Δήμου, ο οποίος θα απορροφούσε μεταξύ άλλων και το Μικρό Χωριό.

Σε έκτακτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου με ευρεία συμμετοχή και πολλών μελών της Αδελφότητας, αποφασίστηκε στενή συνεργασία με την Κοινότητα, και κλιμάκωση των προσπαθειών για την αποτροπή των τεκταινομένων εις βάρος του. Όταν να μη βρεθούμε προ τετελεσμένων γεγονότων. Στόχος κοινός υπήρξε α) η αποφυγή ένταξής μας στο Δήμο Καρπενησίου ή Μεγάλου Χωριού, β) η δημιουργία ξεχωριστής γεωγραφικής ενότητας με τα γειτονικά χωριά Δερμάτι, Νόστιμο, Χελιδόνα, με τα οποία μας δένουν ιστορικοί δεσμοί και τα σύνορά μας είναι κοινά. γ) Σε

Μικρού Χωριού. Ήταν μια συμβολική πράξη ευγνωμοσύνης που ένιωθαν οι Μικροχωρίτες για έναν Ανώτατο άρχοντα που τον έβλεπαν τόσο κοντά τους.

Στην μακράιωνη ιστορία του το Μικρό Χωριό, απ' όσα γνωρίζουμε, αξιώθηκε να φιλοξενήσει δυο ανώτατους άρχοντες, τον βασιλιά Όθωνα, που μαζί με την βασίλισσα Αμαλία φιλοξενήθηκαν στο σπίτι του αγωνιστή του 1821, καπετάν Κυρτσονικολάκη, γύρω στα 1850 και στις μέρες μας τον πρώτο Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Κων. Τσάτσο.

Δεν ξέρουμε τί έφερε τον Όθωνα και την Αμαλία στο χωριό μας. Ο Κων. Τσάτσος όμως ήλθε γιατί το αγάπησε, όπως αγαπούσε ολόκαιρη την Ευρυτανία. Πάντα ομολογούσε άλλωστε ότι είχε τις πατρογονικές του ρίζες στην Ευρυτανία και πάντα τον συγκινούσε η επικοινωνία του με τους Ευρυτάνες.

Οι Μικροχωρίτες σεμνούνται γιατί τιμήθηκαν από την παρουσία και έμπρακτη αγάπη προς το χωριό τους ενός Μεγάλου που συνδύαζε την πολιτική με την επιστήμη και τη σοφία και όλα αυτά τα συνταίριαζε αρμονικά με τον άνθρωπο και τις αναλλοίωτες ηθικές αξίες.

Δεν μπορεί παρά η μνήμη της σπάνιας αυτής προσωπικότητας να παραμείνει αιώνια και το παράδειγμά της να φωτίζει και να καθοδηγεί τις επερχόμενες γενεές.

περίπτωση μη ικανοποίησης του αιτήματος αυτού αίτημά μας θα είναι η παραμονή του Μικρού Χωριού ως αυτοτελούς έδρας ΟΤΑ, όπως είναι σήμερα.

Τα Κοινοτικά Συμβούλια των άλλων χωριών, δηλ. Δερματίου, Νόστιμου και Χελιδόνας, έλαβαν ομόφωνες αποφάσεις για την ένωσή τους με το Μικρό Χωριό. Το ίδιο έπραξαν και οι αντίστοιχοι Τοπικοί Σύλλογοι, όπως και ο δικός μας. Τα σχετικά έγγραφα στάλθηκαν μέχρι 30 Απριλίου 1987 στη Νομαρχία Ευρυτανίας, όπως όριζε ο νόμος.

Περιμέναμε όλοι το Νομαρχιακό Συμβούλιο να λάβει απόφαση και να ικανοποιήσει το αίτημα των κατοίκων των τεσσάρων Κοινοτήτων και των τεσσάρων Συλλόγων και να δεχθεί τη δημιουργία νέας γεωγραφικής ενότητας.

Παρά την εκφρασθείσα επιθυμία των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων και παρά πάσα προσδοκία η Κοινότητα πληροφορείται ότι εντάσσεται σε γεωγραφική ενότητα στην οποία θα ανήκουν οι Κοινότητες: Μεγάλο Χωριό, Κλαψί, Μουνζήλο, Αγ. Ανδρέας, Βουτύρου, Νόστιμο, Καρίτσα, Δερμάτι, Μικρό Χωριό, Χελιδόνα, με προφανή σκοπό, ας βγάλει τα μάτια του το Μικρό Χωριό με το Μεγάλο και τ' άλλα χωριά, αφού θέλει να γίνει ξεχωριστός ΟΤΑ (δηλ. Δήμος). Με την απόφασή του αυτή το Νομαρχιακό Συμβούλιο θέλησε να θάψει στην αφάνεια για άλλη μιά φορά το Μικρό Χωριό και την ιστορία του.

Η πληροφόρηση που ευγενικά έδωσε η Νομάρχισσα Ευρυτανίας κυρία Α. Κανελλοπούλου στην λαϊκή Συνέλευση της 3.8.87 στο Μικρό Χωριό επιβεβαίωσε κατά τρόπο αναντίρρητο την καταδικαστική απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου.

Ευτυχώς, όμως, σύσσωμη η Λαϊκή Συνέλευση απέρριψε την ανιστόρητη αυτή απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου ως απαράδεκτη και αντίθετη με το λαϊκό αίσθημα και την λαϊκή συναίνεση. Απέστειλε ψήφισμα με το οποίο ζήτησε την ανάκληση της απόφασης και μέσω του Κοινοτικού Συμβουλίου ζητάει την επέμβαση του υπουργού Εσωτερικών και του Ευρυτάνα υφυπουργού Γεωργίας κ. Κ. Τσιγαρίδα για την επανεξέταση του αιτήματός μας.

Πιο κάτω, για ενημέρωση όλων των μελών, παραθέτουμε μερικά από τα σημαντικότερα κείμενα που έχουν σχέση με τις εξελίξεις πάνω στο σοβαρό θέμα που ανέκυψε.

Στο μεταξύ πληροφορούμαστε ότι το Νομαρχιακό Συμβούλιο επανεξέτασε το αίτημα της Κοινότητας και της Λαϊκής Συνέλευσης των κατοίκων του Μικρού Χωριού και έλαβε καινούργια απόφαση. Με αυτή την απόφαση το Μικρό Χωριό, το Νόστιμο, το Δερμάτι και η Χελιδόνα θα αποτελέσουν μια ξεχωριστή γεωγραφική ενότητα, όπως το είχαν ζητήσει από την αρχή τα Κοινοτικά Συμβούλια και οι αντίστοιχοι Σύλλογοι των χωριών αυτών.

Έτσι ικανοποιείται το αίτημα των τεσσάρων κοινοτήτων που θα αποτελέσουν τον νέο Ο.Τ.Α. και αποκαθίσταται η ψυχική ηρεμία μεταξύ των κατοίκων, όρος απαραίτητος για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων στους οποίους αποβλέπει ο νέος διοικητικός αυτός θεσμός.

Ευχαριστούμε τους κρατικούς παράγοντες που είδαν τελικά με συγκράτηση και ικανοποίησαν το αίτημα των τεσσάρων Κοινοτήτων για σύμπτυξη νέας γεωγραφικής ενότητας, η οποία φιλοδοξεί να παίξει πρωτοποριακό ρόλο στα πλαίσια μιας αναβαθμισμένης αυτοδιοίκησης.

Έτσι, ένα καινούργιο κεφάλαιο ανοίγει για την ιστορία και το μέλλον των τεσσάρων ως τώρα κοινοτήτων.

Αριθ. Πρωτ. 1029

Εν Αθήναις τη 19-3-1987

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

(για την έκτακτη σύσκεψη της 24-3-87)

ΕΝΟΨΕΙ ΣΧΕΔΙΑΖΟΜΕΝΗΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΔΗΜΟ
ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΛΑΒΕΤΕ ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΑΚΤΗ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΥΖΗΤΗΘΟΥΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ
ΕΠΙΤΑΞΗΣ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ΑΛΛΟ ΔΗΜΟ. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΡΙΤΗ 24
ΜΑΡΤΗ 7ΜΜ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ 44 ΟΡΟΦΟΣ 4ος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αριθ. Πρωτ. 1037

Εν Αθήναις τη 19 Μαΐου 1987

Προς

1. Την κ. Νομάρχισσα
ως πρόεδρο του Νομαρχιακού Συμβουλίου
2. Τα μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου

Με αφορμή τις ρυθμίσεις που προβλέπει ο Ν.1622/87 και την επικείμενη εφαρμογή τους για τον προσδιορισμό γεωγραφικών ενοτήτων, επιθυμούμε να θέσουμε υπόψη σας τα εξής:

1. Οι Κοινότητες Δερμάτι — Μικρό Χωριό — Νόστιμο — Χελιδόνα θα μπορούσαν να αποτελέσουν ξεχωριστή γεωγραφική ενότητα με τροποποίηση της απόφασής σας αρ. 4-6-1987, η οποία τις έχει εντάξει στη 2 γεωγραφική ενότητα μαζί με Βούτυρο, Καρύτσα και Μεγάλο Χωριό. Οι λόγοι που συνηγορούν για την συνένωση αυτή μεταξύ άλλων είναι:
 - α. Διότι από το Νόστιμο ως τη Χελιδόνα (Κοινότητα) υπάρχει μια ενιαία γεωγραφική και εδαφική συνέχεια, γεγονός που διευκολύνει την ενοποίηση πρακτικά και συμβάλλει οπωσδήποτε για την δημιουργία ενιαίου ΟΤΑ.
 - β. Διότι εκτός από την εδαφική ενότητα υπάρχουν λόγοι ιστορικοί και πολιτιστικοί δεσμοί μεταξύ των κατοίκων των τεσσάρων Κοινοτήτων. Λόγω αυτής της γειννιάσης αλλά και της αμοιβαίας αλληλοεκτίμησής και φιλίας οι κάτοικοι είχαν και έχουν όχι μόνο άριστες διαπροσωπικές σχέσεις και δεσμούς συγγένειας (γάμοι κ.ά.) αλλά και σημαντικές οικονομικές δοσοληψίες μεταξύ τους. Αναφέρουμε ενδεικτικά ότι η Κοινότητα της Χελιδόνας (Λάστοβο) καθώς και Ερκίτσας υπάγονταν στην Κοινότητα Μικρού Χωριού μέχρι το 1920.
 - γ. Διότι με την συνένωση των ορίων για την δημιουργία ενιαίου ΟΤΑ θα διευκολυνθούν αναμφισβήτητα κάθε μορφής εκμεταλλεύσεις τουριστικές, δασικές, χορτολιβαδικές κ.ά., οι οποίες θα ενισχύσουν την βιωσιμότητα του νέου ΟΤΑ.
 - δ. Διότι εξ αιτίας των παραπάνω υπάρχει κατάλληλο ψυχολογικό υπόβαθρο, όρος απαραίτητος για την επιτυχία του νέου θεσμού. Θα δι-

ευκολύνει τα μέγιστα την συνεννόηση και συνεργασία μεταξύ των κατοίκων ώστε να προχωρήσει μπροστά ο νέος ΟΤΑ.

11. Στην περίπτωση της δημιουργίας νέου ΟΤΑ, που θα τον αποτελέσουν οι παραπάνω τέσσερις Κοινότητες, προτείνουμε ως έδρα του να γίνει η Κοινότητα Μικρού Χωριού. Αλλά και στην περίπτωση που το Συμβούλιό σας ήθελε κρίνει διαφορετικά προτείνουμε και πάλι όπως το Μικρό Χωριό παραμένει ως έδρα ενιαίου ΟΤΑ για τους εξής λόγους:

1. Διότι είναι βιώσιμη Κοινότητα δεδομένου ότι από προπολεμικά είχε ξενώνα που τον εκμεταλλευόταν η Κοινότητα και τώρα έχει δύο ξενώνες με εισόδημα που μπορεί να φθάσει τις 100.000 τον μήνα.
2. Διότι έχει δασικές και χορτολιβαδικές εκτάσεις ικανές για συστηματική εκμετάλλευση προς όφελος της Κοινότητας. Το ίδιο μπορεί να γίνει με τα άφθονα και άριστα πόσιμα νερά του.
3. Διότι ήδη προσελκύει μεγάλο αριθμό τουριστών και μπορεί να αυξησει ακόμη περισσότερο τον αριθμό τους αν της δοθεί η οικονομική ενίσχυση βελτίωσης της σχετικής υποδομής.
4. Διότι έχει την δυνατότητα επέκτασης της κατωκημένης περιοχής και ήδη εκκρεμούν πάνω από 200 αιτήσεις ενδιαφερομένων να ανεγείρουν στο χώρο της κοινότητας, αν εγκριθεί το προταθέν σχέδιο επέκτασης του οικισμού. Ήδη στα όρια της Κοινότητας είναι υπό μελέτη η ανέγερση οικισμού του Συλλόγου Ευρυτανών Φθιώτιδας, που μπορεί να ενταχθεί στην Κοινότητα Μικρού Χωριού.
- 5 Διότι έχει άρτιο οδικό δίκτυο καθ' όλο το μήκος των ορίων της Κοινότητας.

Αλλά και πέρα από τους λόγους αυτούς που ενδεικτικά αναφέρουμε και συμβάλλουν αποφασιστικά στην βιωσιμότητα του Μικρού Χωριού ως ενιαίου ΟΤΑ, θα μας επιτρέψετε να προσθέσουμε δύο ακόμη λόγους που συνηγορούν για την αυτοδύναμη παρουσία του Μικρού Χωριού ως ανεξάρτητης έδρας, χωρίς μ' αυτό να θέλουμε να μειώσουμε καμιά άλλη κοινότητα διότι νομίζουμε κάθε μία έχει τη δική της ιστορία και ιδιομορφία. Ειδικότερα νομίζουμε ότι το Μικρό Χωριό όχι μόνο έχει ιστορική καταβολή και οντότητα αλλά και η ύπαρξή του με το σημερινό του όνομα έχει συνδεθεί στενά με όλους τους απελευθερωτικούς αγώνες του έθνους μας, όπως είναι ο αγώνας της Ανεξαρτησίας του 1821, η εκστρατεία του Μάρκου Μπότσαρη στο Κεφαλόβρυσο —1823— (Ιστορία Τρικυπία, Απομνημονεύματα Κασομούλη κ.ά.), η συμμετοχή του στους μετέπειτα αγώνες και κυρίως στην Εθνική Αντίσταση κατά των φασιστών 1941 - 44 (Μάχη του Μικρού Χωριού 18.12.1942, εκτέλεση των 13 εθνομαρτύρων κ.ά.).

Ακόμη, νομίζουμε ότι χάρις στην δραστηριότητα των προοδευτικών κατοίκων του υπήρξε πρωτοπόρο σε πολιτιστική δράση (Πνευματική Γωνιά, Μουσείο, Μνημεία) ώστε να καταξιώνουν τη διατήρησή του ως μιας ξεχωριστής Κοινότητας μέσα από την οποία περνάει η ιστορία της Ευρυτανίας και κατ' επέκταση διασώζεται η ιστορία του Έθνους μας.

Ευελπιστούντες ότι το Συμβούλιό σας θα λάβει υπόψη του όλα τα παραπάνω, ευχαριστούμε εκ των προτέρων και διατελούμε

Με τιμή

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Κλ. Κουτσούκης

Ο Γραμματέας
Γ. Δημόπουλος

Αριθ. Πρωτ. 507

Μικρό Χωριό 11 Αυγούστου 1987

Αίτηση — Αναφορά ολόκληρου του Κοινοτικού Συμβουλίου

Θέμα : Επανεξέταση από το Ν. Συμβούλιο Ευρυτανίας, καθορισμού μιας ακόμα Γεωγραφικής Περιοχής (Ενότητας) με τις Κοινοότητες Μικρού Χωριού — Νοστίμου — Δερματίου — Χελιδόνας
Διά της Κας Νομάρχισσας Ευρυτανίας

Προς : Τους κ.κ. Νομαρχιακούς Συμβούλους Ευρυτανίας
361 00 Καρπενήσι

κ.κ. Νομαρχιακοί Σύμβουλοι,

Η Κοινότητα Μικρού Χωριού της Ευρυτανίας, όπως και οι άλλες Κοινότητες του Νομού μας και κατόπιν του αριθ. 4-6/1987 πρακτικού του Συμβουλίου σας και το αριθ. 3552/1-4-1987 έγγραφο της Νομάρχισσας Ευρυτανίας, κλήθηκε να διατυπώσει τις απόψεις του δια του Κοινοτικού της Συμβουλίου, σχετικά με τον αρχικό προσδιορισμό των Γεωγραφικών Περιοχών (Ενοτήτων) του Νομού Ευρυτανίας για την παραπέρα συνέναυση των Κοινοτήτων σε Δήμους.

Πράγματι το Κοινοτικό μας Συμβούλιο αφού κάλεσε τους δημότες και κατοίκους του σε συνέλευση, άκουσε αυτούς, έλαβε σοβαρά υπόψη, τις διατάξεις του Νόμου 1622/86, άρθρο 1 παράγ. 2 αυτού του Νόμου, τις προϋποθέσεις και προδιαγραφές που απαιτεί ο Νόμος, για τον προσδιορισμό από το Νομαρχιακό Συμβούλιο των Γεωγραφικών Περιοχών (Ενοτήτων) και έλαβε ακόμα υπόψη :

1.— Την σύμφωνη γνώμη των Κοινοτικών Συμβουλίων των Κοινοτήτων, Δερματίου — Χελιδόνας — Νοστίμου και των Συλλόγων των, περιπροσδιορισμού γεωγραφικών περιοχών (Ενοτήτων) με αυτές τις Κοινοότητες και τη δική μας Κοινότητα, προσδιοριστεί ξεχωριστή Γεωγραφική Περιοχή (Ενότητα).

2.— Την ιστορική και γεωγραφική σύνδεση, καθώς και την πραγματική κατάσταση που έχει δημιουργηθεί προ αμνημονεύτων ετών μεταξύ δημοτών και κατοίκων των 4 αυτών Κοινοτήτων Μικρού Χωριού -- Νοστίμου — Δερματίου — Χελιδόνας.

3.— Τις υπάρχουσες δυνατότητες βιωσιμότητας και παραπέρα ανάπτυξης ενός νέου Ο.Τ.Α. με τις προτεινόμενες Κοινοότητες και άλλα στοιχεία που είναι γνωστά για τις δραστηριότητες της Κοινότητας Μικρού Χωριού.

Με το αριθ. 5-13/87 πρακτικό του Κοινοτικού μας Συμβουλίου, διατύπωσε το αίτημα του προσδιορισμού από το Νομαρχιακό Συμβούλιο στην τελική του φάση (απόφαση) μιας Γεωγραφικής Περιοχής (Ενότητας) με τις Κοινοότητες Μικρού Χωριού — Νοστίμου — Δερματίου και Χελιδόνας και αν αυτό δεν είναι δυνατό να γίνει, να εξαιρεθεί η Κοινότητα Μικρού Χωριού από τις γεωγραφικές περιοχές και να παραμείνει αυτόνομος Ο.Τ.Α.

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο στη συνεδρίασή του που έγινε στο Νομαρχιακό κατάστημα στις 29-7-1987 αποφάσισε πάνω σε ένα πίνακα

των Γεωγραφικών περιοχών (Ενοτήτων) του Νομού Ευρυτανίας δημιουργώντας 13 γεωγραφικές περιοχές (ενότητες) αντί των 11 που είχε προσδιορίσει με το αριθ. 4-6/1987 πρακτικό, χωρίς να λάβει υπόψη του το αίτημα των τεσσάρων δικών μας Κοινοτήτων.

Προσδιόρισε δύο επί πλέον γεωγραφικές ενότητες κατά πολύ μικρότερες από αυτήν που προτείνουμε εμείς, π.χ. η 4η, η 10η και η 13η.

Στις 3 Αυγούστου 1987 πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου Νέου Μικρού Χωριού, παρουσία της Νομάρχισσας Ευρυτανίας και υπηρεσιακών παραγόντων, Γενική Λαϊκή Συνέλευση των κατοίκων Μικρού Χωριού και των Συλλόγων δύο Κοινοτήτων και πάρθηκε απόφαση ομόφωνη (εκδόθηκε ψήφισμα) το οποίο συνυποβάλλεται με το έγγραφό μας (Επαναπροσδιορισμού των γεωγραφικών ενότητων) και δημιουργίας μιας ακόμα ενότητας με τις Κοινότητες, Μικρού Χωριού — Νοστίμου — Δερματίου και Χελιδόνας.

Ύστερα από όλα τα παραπάνω

Ζητάμε

από το Νομαρχακό Συμβούλιο Ευρυτανίας

α) Την επανεξέταση του θέματός μας και τον προσδιορισμό και μιας ακόμα Γεωγραφικής Περιοχής (Ενότητας) με τις Κοινότητες Μικρού Χωριού — Νοστίμου — Δερματίου και Χελιδόνας, δεδομένου ότι, υπάρχουν σύμφωνες γνώμες με αποφάσεις των τεσσάρων αυτών Κοινοτικών Συμβουλίων και των Συλλόγων.

β) Στην περίπτωση μη υιοθέτησης του παραπάνω αιτήματος, ζητάμε η Κοινότητά μας του Μικρού Χωριού, να εξαιρεθεί από την ένταξή της σε Γεωγραφική Ενότητα, να παραμείνει ως αυτόνομος Ο.Τ.Α., για τους λόγους που συνηγορούν και έχουν αναλυθεί στα έγγραφα της Κοινοτήτάς μας μέχρι σήμερα καθώς και της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ των απανταχού ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ.

Επ' αυτών οι κάτοικοι του Χωριού μας ανέπτυξαν στη Συνέλευση τον προβληματισμό τους, για τον προγραμματισμό των έργων για το Περιφερειακό 5ετές Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων 1988 - 92, τα οποία όμως συναρτούν σε μεγάλο βαθμό από την μελλοντική ύπαρξη του φορέα (Κοινότητα).

Παρ' όλον όμως ότι ταχθήκαμε υπέρ του Νόμου 1622/86 και θέλουμε να παίξουμε τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην υλοποίηση εφαρμογής του, στην περιοχή μας με μεγάλη λύπη διαπιστώθηκε στη συνεδρίαση της 29-7-1987 του Νομαρχιακού Συμβουλίου που δεν έλαβε υπόψη του το καθολικό αίτημα αυτών των Κοινοτήτων, των κατοίκων τους, και των Συλλόγων τους.

Παρακαλούμε εξετάσετε το θέμα μας με αντικειμενικότητα.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

της Τακτικής Λαϊκής Συνέλευσης των κατοίκων της Κοινότητας

Μικρού Χωριού Ευρυτανίας

Οι κάτοικοι της Κοινότητας Μικρού Χωριού Ευρυτανίας συνήλθαν σήμερα 3 Αυγούστου 1987 έτους ημέρα Δευτέρα και ώρα 8.30' μ.μ.

Τραγούδια απο τη Ρούμελη

του κ. ΔΗΜ. Κ. ΚΟΥΤΣΟΥΛΕΛΟΥ
Επίτιμου Επόπτη Δημοτ. Εκπαιδεύσεως

«Ψυχή του Λαού, ώ πολύμορφη! Αλαφρή σαν πεταλούδα,
βαριά σαν κάστρο, ολόδροση σαν κύμα μιας αθύσου
και φλογερή σαν τις καρδιές, που αιώνια θρέφει η γη σου,
αθάνατη, βαθιά ψυχή της λεβεντιάς, τραγούδα!»

(Ν. Σημηριώτης)

Η δημοτική μας ποίηση, αληθινός καθρέφτης της εθνικής ζωής, όμορφα στολίζει, με τ' απέριττα στολίδια του στίχου της, κάθε ψυχική ανθρώπινη έκφραση. Ο ανώνυμος τραγουδιστής ποτέ δεν ξεχνάει να τραγουδήσει τον πόνο, τη λαχτάρα, τη χαρά, που του δίνουν τη δύναμη να εκφράσει πιστά τη λαϊκή σκέψη και τη βαθύτερη ψυχική κατάσταση του συνόλου, συγκινώντας βαθιά τον ακροατή του.

Τα τραγούδια, που συνοδεύουν το σύντομο αυτό σημείωμα, είναι παρμένα από μια συλλεκτική προσπάθεια, την οποία έκαμα, πριν από χρόνια, όταν υπηρετούσα ως δάσκαλος στην καρδιά της Ρούμελης, τη Λαμία. Είναι τραγούδια της Ρούμελης κι έχουν όλα τα γνωρίσματα, που χαρακτηρίζουν, γενικά, τις εκδηλώσεις της ρουμελιώτικης ψυχής.

Πονεμένος και θασανισμένος ο Ρουμελιώτης ζει απλά και φτωχικά, δεμένος με τη γενέθλια γη του, κοντά στις πατρογονικές ρίζες του. Το δημοτικό τραγούδι είναι γι' αυτόν ανάγκη ζωής. Το αγαπάει, το νοσταλγεί, το ιώθει απόλυτα. Τραγουδώντας, συγκινείται και βλέπει να

στην αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου Νέου Μικρού Χωριού Ευρυτανίας και αποφάσισαν τα παρακάτω :

1.— Την κατάρτιση - πρόταση έργων για το Περιφερειακό 5ετές Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων της Κοινότητας για 1988 - 92, παρουσία της Νομάρχισσας Ευρυτανίας και υπηρεσιακών παραγόντων.

2.— Την διατύπωση αιτήματος επανεξέτασης από το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ευρυτανίας, του προσδιορισμού Γεωγραφικών Περιοχών (Ενοτήτων) του Νομού Ευρυτανίας, σύμφωνα με το Νόμο 1622/86 και προσδιορισμό Γεωγραφικής Περιοχής μεταξύ των Κοινοτήτων Μικρού Χωριού — Νοστήμου — Δερματίου και Χελιδόνας, υπάρχουν σύμφωνες αποφάσεις των αντίστοιχων Κοινοτικών Συμβουλίων και σε περίπτωση μη υιοθέτησως του αιτήματός μας, να διατηρηθούμε σαν αυτόνομος και ανεξάρτητος Ο.Τ.Α. (Κοινότητα).

Για τα παραπάνω αναφερόμενα και για τους συνέδρους

Ο Πρόεδρος της Λαϊκής Συνέλευσης
ΚΛ. ΚΟΥΤΣΟΥΚΗΣ

Ο Γραμματέας
ΑΘ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

μιλούν όλα: τα βουνά, τα έλατα, οι πέρδικες, τ' άρματα των κλεφτών, ο κάτω κόσμος, τα περασμένα και τωρινά.

Δίδαγμα και σκοπός στα χείλη του οι θυσίες και τα κατορθώματα των αρματωλών. Οι στίχοι του κλέφτικου τραγουδιού είναι λυρικοί, με θαθύ και γλυκό νόημα. Αρμονίζονται απόλυτα στο τραχύ Ρουμελιώτικο τοπίο, που εισχωρεί άμεσο κι ολοζώντανο, και δίνουν, σε απόλυτη μορφή, την ανθρώπινη κι αιώνια ουσία του ηρωισμού.

Μέσα στα όμορφα και πυκνά δάση, όπου χύνονται κρύα νερά, κυκλοφορούν οι αντίλαλοι της ποιμενικής ζωής. Η ψυχή των ορεισίβιων θρέφεται απ' το τόπο κι η καρδιά τους, φλογερή κι ολοκάθαρη, αναπέμπει αίνο στη φύση, την ελευθερία, τον έρωτα, τη ζωή. Απ' τα Ρουμελιώτικα καταρράχια κυλούν γνήσια δημοτικά τραγούδια, θλαστήματα της εθνικής ζωής, που καθρεφτίζουν τις ανθρώπινες απόλυτες αξίες και τα δημιουργήματα του ελληνικού πνεύματος.

1. — Αντώνη μου τί σκέφτεσαι, τ' είσαι συλλογισμένος;
— Παιδιά μου, μη με θιάζετε και θα σας μοιλήσω.
Εψές μούρθαν τα γράμματα από το γέρο-Δήμο,
απ' όξω λέει τ' απόγραμμα και μέσα λέει το γράμμα,
μου πήρε τη γυναίκα μου και το μικρό παιδί μου
ο Βεληγκέκας το σκυλί, ο άπιστος ο φίλος.
2. Χορεύουν τα κλεφτόπουλα, γλεντάνε τα καυμένα.
Κι ένα μικρό κλεφτόπουλο δεν παίζει, δε χορεύει,
μόν' τ' άρματά του γυάλιζε και του σπαθού του λέει:
— Σπαθάκι μου περήφανο, ντουφέκι παινεμένο,
πολλές φορές με γλύτωσες, βόηθα και τούτ' την ώρα,
να σε καπνίσω μάλαμα, να σε φορτώσω ασήμι.
3. Εγώ είμαι η θλάχα η έμορφη, η θλάχα η παινεμένη,
πόχω τα χίλια πρόβατα, τα πεντακόσια γίδια,
λύκος να φιάε τα πρόβατα και τσάκαλος τα γίδια
κι εγώ να πάω στα Γιάννενα, στου Μπέη τα σαράγια.
— Γειά σου, χαρά σου, Μπέη μου, καλώς τηνε τη θλάχα.
— Βλάχα μου, πούθεν έρχεσαι και πούθε κατεβαίνεις;
— Από τη μάνα μ' έρχομαι, στα πρόβατά μου πάω.
Εγώ είμαι η θλάχα η έμορφη, η θλάχα η παινεμένη,
πόχω τα χίλια πρόβατα, τα πεντακόσια γίδια.
Βλέπει εκείνα τα βουνά, το πέρα και το δώθε;
Στο πέρα βόσκουν πρόβατα, στο δώθε βόσκουν γίδια
κι ανάμεσα στα δυο βουνά τρεις μύλοι, που αλέθουν.
4. Βλαχούλα ν'εροβόλαε από ψηλή ραχούλα,
φέρνει τη ρόκα γνέθοντας, τ' αδράχι της γιομάτο,
σέρνουν τα πόδια της δροσιά και τα μαλλιά της μόσκο,
σέρνουν τα πασουμάκια της του Μάη τα λουλούδια.
Κι ο θλάχος την καρτέραγε σε μια ψηλή ραχούλα.
— Βλαχούλα μ' πούθεν έρχεσαι και πούθε κατεβαίνεις;
— Από τα πρόβατα μ' έρχομαι, στο σπίτι μου πααίνω.
— Βλαχούλα μ' δεν παντρεύεσαι, τσοπάνι άντρα να πάρεις;
— Μπορείς, βρε συ κακόμοιρε, ό,τι σου πω να κάνεις,
να φτιάσεις τ' αλωνάκι σου στη μέση του πελάου
κ ούδ' άχυρο να μη βραχεί, μηδ' σπειρί σιτάρι;
5. Μια θλάχα, μια παλιόθλαχα κα του Νταβέλη η μάνα,
πέτρα την πέτρα περπατεί, λιθάρι το λιθάρι,
να μη λερώσ' η κάλτσα της και τ' άσπρο της ποδάρι,

μην τη σκονίσ' ο κουρνιαχτός και μη την κάψει ο ήλιος.
Πατάς, μάνα μ' πατάς, πατάς τα μυτάρια τ' αργαλειού,
πατάς τα μυτάρια τ' αργαλειού και τρίζουν τα καρπούλια.

6. Στάζουν τα κεραμίδια σου
μαύρα γλαυρά είναι τα φρύδια σου.
Στάζουν κι αντισταλάζουνε
μέσ' στην καρδιά με σφάζουνε.
Στάζει και με η καρδούλα μου
για μαι γειτονοπούλα μου.
- Γειτονοπούλα μου, να ζεις
κι αν σε ρωτήσω να μου πεις.
Ποιά δέντρο κάνει τον ανθό;
Ποιά μάνα τον καλόνε γιό;
 - Μηλίτσα κάνει τον ανθό
κι η μάνα αυτόνε π' αγαπώ.
7. — Απόψε είδα, μανούλα μου, απόψε είδα στον ύπνο μου,
στον ύπνο, που κοιμόμουνα, γλυκά π' ονειρευόμουνα.
Ψηλόνε πύργο ανέβαινα, σε περιθόλιν έμπαινα
και δυο ποτάμια με νερό, ξήγα μου μάν' μ' τόνειρο.
- Ο πύργος είναι ο χάρος σου, το περιθόλι ο τάφος σου,
τα δυο ποτάμια με νερό είν' ο παπάς με το νεκρό.
 - Μωρή, μάνα μ' πολύ γλυκειά, δε μου το ξήγησες καλά.
Ο πύργος είν' ο άντρας μου, το περιθόλι ο γάμος μου,
τα δυο ποτάμια με νερό είναι συμπεθερικό.
8. — Σηκώσ' απάνω, Δημήτρω μ' κι άλλαξε και θάλε τα χρυσά σου,
να πάμε πάνω στ' Άγραφα, ψηλά στο Καρπενήσι,
να φάμε αρνάκια τρυφερά, κριάρια σουθλισμένα.
Να σου βαφτίσω το παιδί, να θάλω τ' όνομά μου
κι αν δεν σ' αρέσει τ' όνομα να θάλω το δικό σου.
Το θάφτισα, Δημητρούλα μ' το παιδί κι έβαλα τ' όνομά μου.
9. — Πάνω σε τρίκορφο θουνό, μάνα και θυγατέρα δυό,
μαζεύαν τον αμάραντο και το μελισσοχώρταρο.
Κι εκεί, που τον μαζεύανε, θρίσκουνε λαθωμένονε, στο
αίμα θουτηγμένονε.
- Μάνα μ' να τότε πάrouμε γαμπρό να τότε κάμουμε.
 - Μωρ' εμείς ψωμί δεν έχουμε, τον ξένο τί τον θέλουμε;
 - Μάνα μ' το μοιραδάκι μου κι εγώ το αίταιράκι μου.
10. — Νά 'χα νεράντζι νά 'ριχνα στο πέρα παραθύρι,
να τσάκιζα το μαστραπά, πόχεις στο παραθύρι.
Σένα το λέω, αγάπη μου, πούσαι στο παραθύρι,
το μαντηλάκι, που κεντάς, εμένα να το στείλεις
και μην το στείλεις μοναχό, παρά με την αγάπη.
Κι η κόρη το παράκουσε και μοναχό το στέλνει.
Στα γόνατά του τ' άπλωσε και το συχνορωτάει:
για πες μου, μαντηλάκι μου, αν μ' αγαπάει η κυρά σου;
11. — Όλα τα πουλάκια ζυγά-ζυγά, τα χελιδονάκια ζευγαρωτά,
το έρρημο τ' αηδόνη το μοναχό περπατεί στους κάμπους με τον αητό.
Περπατεί και λέει και κελαϊδεί: Βρε Σαλονικιώτηπραματευτή
και Μεσολογγίτη ταξιδευτή,
πού την ηύρες αυτή τη νιά, τη ξανθομαλλούσα την Πατρινιά;
- Απ' την Πόλη ερχόμουν κ απ' τα νησιά κι απ' τη γειτονιά της πέρασα,
τα βασιλικά της πότιζε και τις μαντζουράνες δρόσιζε,
της ζητώ ένα κλώνο και μου 'δωσε, μου 'πε κι ένα λόγο και μ' άρεσε.
Βρε παλληκάρη, αν μ' αγαπάς, τί περνοδιαβαίνεις και δε μιλάς;
Στείλε προξενήτρες στη μάνα μου και προξενητάδες στο μπάρμπα μου.

12. Ένας αητός καθότανε
στον ήλιο και λιαζότανε
και κοίταζε τα νύχια του.
Νύχια μου και νυχάκια μου
και νυχοποδαράκια μου,
την πέρδικα, που πιάσατε
να μην τήνε χαλάσετε,
θέλω τη βάλω στο κλουβί
να κελαιδεί κάθε πρωί.
13. Σου είπα, μάνα μ' γλυκειά μου μάνα,
σου είπα, μάνα μ' πάντρεψέ με,
σπιτονοικοκύρεψέ με.
Και στα ξένα μη με δώσεις,
μάνα μ' θα το μετανιώσεις.
Γ'ω στα ξένα αν αρρωστήσω,
ποιόν θα δω, ποιόν θα ρωτήσω;
Να μιλήσω της κουριάδας
και της πρώτης συνυφάδας.
Κι αν μου πουν πως δεν αδειάζω,
τότε, μάνα μ' τί θα κάνω;

Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια του έξοχου κι αξέχαστου Ρουμελιώτη Θεμ. Αθανασιάδη - Νόβα:

«Κάθε Κυριακή, Έλληνές μου, όπως διαβάζουμε μια σελίδα Ευαγγέλιο, πρέπει να διαβάζουμε και μια σελίδα δημοτικά τραγούδια. Εκείνο είναι η Βίβλος του Θεού, αυτά είναι η Βίβλος της Ελλάδας».

Για πάντα το δημοτικό μας τραγούδι θ' αποτελεί ένα από τα λαμπρά ορόσημα της εθνικής πορείας μας. Μέσα σ' αυτό ζει ακέρια η ζωή του Έθνους. Η κάθε μια στιγμή του γίνεται τραγούδι, που κυλάει αβίαστα με πηγαία ομορφιά και χάρη.

Η δημοτική μας ποίηση, με τη διαύγεια, την αγάπη της ζωής και την πλαστική δύναμη, υποβάλλει και συγκινεί. Μέσα απ' τη ζωντανή χάρη μιας τέχνης, απλής και λιτής, νοιώθουμε τα κύρια γνωρίσματα της αιώνιας φυλής μας, θεμέλια αληθινής οικοδομής, με την υπέροχη αξία τους. Τρεις γενιές επιστημόνων δούλεψαν, σκληρά κι επίμονα, για να συγκομίσουν πολύτιμους θησαυρούς των δημοτικών τραγουδιών μας.

Η γνήσια φωνή του Λαού μας έρχεται απ' τα βάθη των αιώνων, γεμάτη φλόγα και φως, ομορφιά κι αλήθεια. Η φωνή αυτή είναι περισσότερο έντονη στους δύσκολους καιρούς μας, με τις θύελλες, τις καταιγίδες και τα θολά ποτάμια της ζωής. Οφείλουμε να την ακούσουμε, για ν' ανταποκριθούμε στα μεγάλα αιτήματα της εποχής μας: Γυρισμός στην αιώνια παράδοσή μας, επιστροφή στη γνήσια δημοτική ποίησή μας, ζωντανή επαφή με τον υπέροχο Λαό μας, ασάλευτη πίστη στα υψηλά ιδανικά μας, ενατένιση του μέλλοντος με πίστη, για τη θεμελίωση της αληθινής πνευματικής ζωής του Έθνους.

«Τραγούδα, αθάνατη ψυχή, της δρύσης και του λόγγου!..»

Δημ. Κ. Κουτσουλέλος

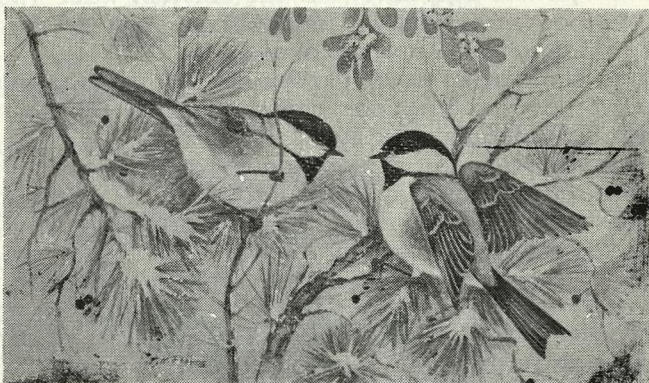
Τα πουλιά χάνουν τη μάχη

της Σοφίας Ν. Κουτσούκη

Όλο και περισσότερα είδη πουλιών χάνονται ή κινδυνεύουν να εξαφανιστούν τα τελευταία χρόνια

Ο «Πολιτισμός», η «αξιοποίηση», ο «παμφάγος» τουρισμός και το εντατικό κυνήγι έχουν συμβάλει στο να μειωθούν σημαντικά οι πληθυσμοί των πουλιών σημαντικά που ζουν στον τόπο μας και πολλά είδη απ' αυτά να απειλούνται με εξαφάνιση.

Παρ' ότι έχει παρατηρηθεί πως στην Ελλάδα ξεχειμωνιάζουν ή περνούν μεταναστεύοντας περίπου 400 είδη πουλιών που για να ταξιδέψουν,



να τραφούν και να φωλιάσουν χρειάζονται κατάλληλους βιότοπους, όσο περνάει ο καιρός οι βιότοποι αυτοί (που πρέπει να πούμε πως στην Ελλάδα είναι αρκετοί και σημαντικοί) καταστρέφονται με την αλόγιστη επέμβαση του ανθρώπου.

Το αποτέλεσμα των επεμβάσεων αυτών είναι πως πολλά πουλιά που πρώτα φώλιαζαν ή ξεχειμωνιάζαν στον τόπο μας, τώρα ή έχουν χαθεί ή αρουσιάζονται μόνο σε οπομακρυσμένες περιοχές.

Μπορούμε αυτή τη στιγμή να απαριθμήσουμε αρκετά πουλιά που ζουν στην Ελλάδα αλλά κινδυνεύουν αμεσα με εξαφάνιση μερικά απ' αυτά είναι η Χουλιαρομούτα ή Χουλιαρόκοτα, η Ροπαλόπαπια, ο Θαλασσαετός, ο Μαυρόγυπας, ο Γυπαετός, ο Αργυροπελεκάνος, ο Αιγαιόγλαρος κ.ά.

Τα περισσότερα από τα είδη που κινδυνεύουν ανήκουν είτε στα υδροβία πουλιά είτε στα αρπακτικά.

Υδροβία είναι όσα πουλιά φωλιάζουν σε τρύπες στις όχθες και στα καλάμια των υγρότοπων και τρέφονται με τα φυτά, τους ασπόνδυλους οργανισμούς και τα ψάρια που υπάρχουν σ' αυτούς.

Η αποξήρανση των υγρότοπων για εξοικονόμηση καλλιεργήσιμης γης (όχι πάντα αποδοτικής) και η καταστροφή της παραποτάμιας βλάστησης (κόψιμο δένδρων, κάψιμο κ.ά.) στερεί από τα πουλιά τους τόπους που τρέφονται και ζουν με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προσαρμοσθούν στις καινούργιες συνθήκες και να πεθαίνουν.

Πολλοί μικροί υγρότοποι, που χρησιμεύουν και σαν ενδιάμεσοι σταθμοί στα μεταναστευτικά πουλιά, κινδυνεύουν από τις επιχωματώσεις γιατί χαρακτηρίζονται σαν επικίνδυνοι για την υγεία με βρώμικα νερά και επιβλαβή θλάσηση.

Οι εκτάσεις τέλος των υγρότοπων χρησιμοποιούνται αφού μπαζωθούν, για την εξάπλωση των οικισμών, το κτίσιμο ξενοδοχείων ή τη δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων.

Κάθε επέμβαση όμως τέτοιου είδους είναι αυθαίρετη και γίνεται χωρίς οικολογικά κριτήρια. Η εξαφάνιση ενός υγρότοπου δεν έχει επιπτώσεις μόνο στα πουλιά και τα ζώα που ζουν εκεί, αλλά και στις γύρω περιοχές μιά που έχει αποδειχθεί πως η καταστροφή τους επιφέρει μεταβολές στις καιρικές συνθήκες και κυρίως στον αριθμό των βροχοπτώσεων, στη θερμοκρασία κ.ά.

Άλλη μάστιγα που εξοντώνει πλήθος πουλιών κάθε χρόνο είναι το κυνήγι. Οι περισσότεροι κυνηγοί πυροβολούν ό,τι κινείται χωρίς να γνωρίζουν το είδος των πουλιών που σκοτώνουν.

Έτσι με το εξοντωτικό κυνήγι αλλά και τα δηλητηριασμένα δολώματα που ρίχνονται για διάφορα «επιβλαβή» ζώα και τρώγονται από τα αρπακτικά, ο πληθυσμός τους έχει μειωθεί πολύ.

Εάν οι κυνηγοί γνώριζαν περισσότερα για τα πουλιά αυτά και πως ο ρυθμός αναπαραγωγής τους είναι μικρός, (ένα μικρό κάθε χρόνο που με δυσκολία μεγαλώνει) ίσως να μην εστρεφταν τις κάνες των όπλων τους με τόση ευκολία εναντίον τους.

Τα φυτοφάρμακα μπορούν να καταχωρηθούν και αυτά στις αιτίες που ελαττώνουν τον αριθμό των πουλιών. Τα φάρμακα που χρησιμοποιούν οι αγρότες για να προστατεύσουν τα οπαρτά επιφέρουν άμεσα το θάνατο ή μπαίνοντας με την τροφή στον οργανισμό των πουλιών τα καθιστούν ανίκανα για αναπαραγωγή.

Εξάλλου ούτε τα εντομοκτόνα είναι αθώα γιατί εξαφανίζοντας τα έντομα, δηλαδή την τροφή των πουλιών, μειώνουν και τον αριθμό τους αφού πεθαίνουν από έλλειψη τροφής.

Η μόλυνση της θάλασσας, τα εναέρια σύρματα, το κόψιμο ή το κάψιμο των δασών και η εξαφάνισ των μικρών βιότοπων που χρησιμεύουν σαν σταθμοί ενδιάμεσοι στα μεταναστευτικά πουλιά, είναι μερικές ακόμη από τις αιτίες που βοηθούν στην εξόντωσή τους.

Συζητώντας με τα μέλη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρίας για τους λόγους εξόντωσης των πουλιών ρωτήσαμε και για το ποιές ενέργειες γίνονται και ποιιά μέτρα λαμβάνονται για την προστασία τους.

Μας είπαν λοιπόν πως η προστασία ενός είδους δεν πρέπει να γίνεται μόνο στο μέρος όπου ζει αλλά και στα μέρη απ' όπου περνά. Πρέπει λοιπόν να συντηρούνται σε καλή κατάσταση όλοι οι βιότοποι όσο μικροί κι αν είναι αυτοί, αφού χρησιμεύουν στα πουλιά σαν ενδιάμεσοι σταθμοί.

Στην Ελλάδα ειδικά χρειάζεται να γίνει θεσμοθέτηση της οριοθέτησης των 11 υγρότοπων που ανήκουν στο σύμφωνο Ramsar και να προστατευθούν αποτελεσματικά οι εθνικοί Δρυμοί που αυτή τη στιγμή δέχονται αυθαίρετες επεμβάσεις.

Το πρόγραμμα της προστασίας των πουλιών βρίσκεται ακόμη στην αρχή του. Παρακολουθούνται και φυλάγονται αποικίες των πουλιών

(συνέχεια στη σελίδα 43)



Μονόλογος γεροβοσκού

Τα λόγια σας
αγριοστάφυλα συτφά.
Μόλις καθαλλικέψω τ' άλογο που θα με πάει στην πολιτεία
νεκρός θα πέσω.
Ούτε κλαρί στην πολιτεία σας ούτε κλωνάρι δυόσμου.
Εδώ θα ζήσω.
Τόσα και τόσα χρόνια άνθρωπος
πώς να ξεμάθω;

Στα πλουμιστά λιθάδια ζωντανός
ή στο μαυρόχωμα θαμμένος,
θα καρτεράω στις καταχνιές τη λάμψη από το χιόνι
και μες στο καταχείμωνο, του Μάη ροδανθούς.
Αν είναι ο δέντρος άφυλλος,
γυμνόφυλλος ο λυγερός φτελιάς,
θρασομανούν και θάλλουν
το κυπαρίσσι αλύγιστο, τ' αδάμαστο πουρνάρι
ο κέδρος ευωδιάζοντας κι η θηλυκιά αγριλιά.
Κι όταν δειλά την άνοιξη την ηλιογεννημένη
μοσχοβολάει ο μάραθος και το μελισσοχόρτι
κι ανθοβολάει στα διάσελα πυρρόξανθο ροδάμι
και στο νυχτιάτικο ουρανό
αργοσαλεύει το ποτάμι (πολύφωτο απρόσιτο),
στ' άγια βουνά θρονιάζεται νεράιδα η εμορφιά.

Εδώ θα μείνω
στα σιωπηλά λαγκάδια θαλερός βοσκός
σαν τα ζαρκάδια λεύτερος, σαν τ' άγρια πουλιά.
...Και στα στερνά - στερνά
στο κοιμητήρι με τις δρυς
προσμένοντας τον Άγγελο
εν ειρήνη.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΔΗΜΟΥΛΗΣ

(Από την Συλλογή του, Οδός Ευθύνης Α', 1983)

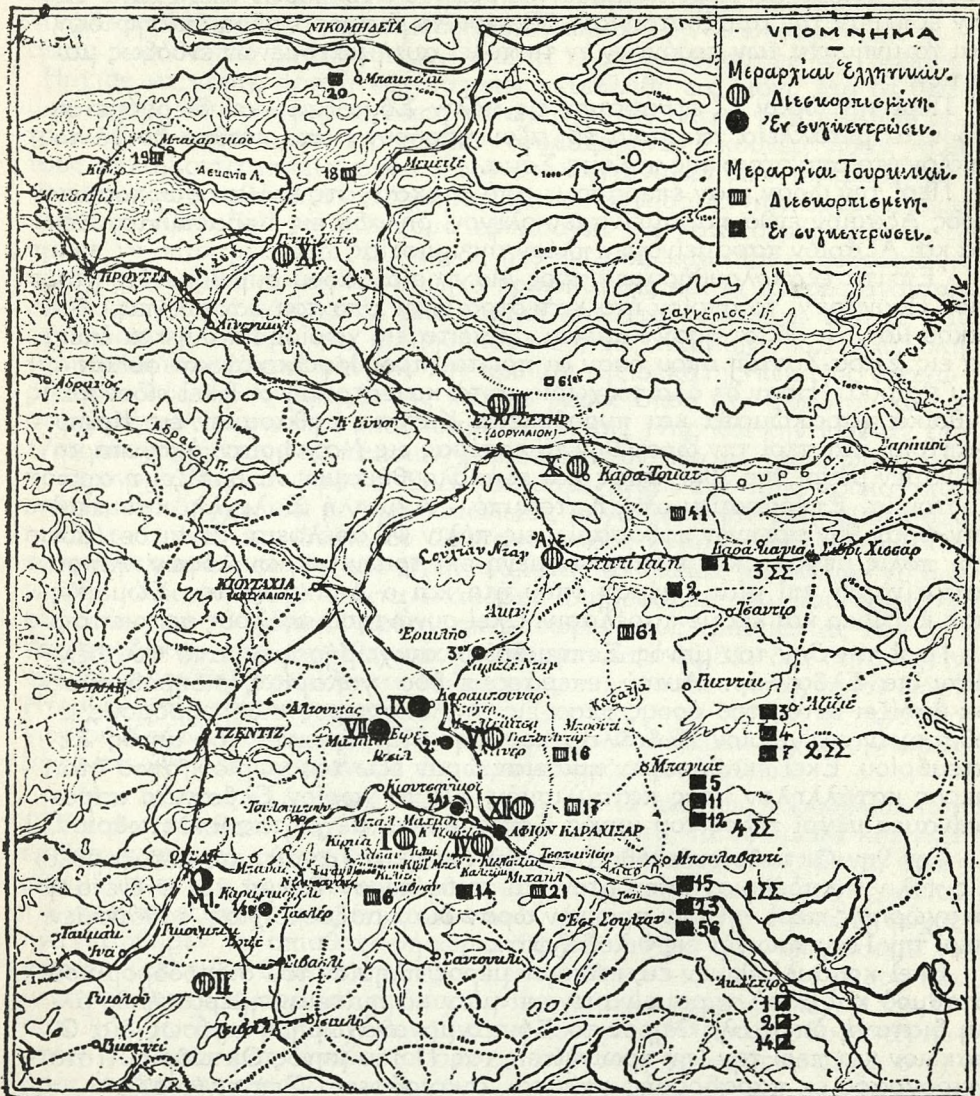
ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ (1919-20)

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ Μ. ΑΣΙΑΣ

(Γ')

Την 15η ώρα μετά μεσημβρίαν αναχωρήσαμε ολόκληρο το Σύνταγμα και Πυροβολικό περί την ώρα 3 και ημίσειαν και μετά πορείαν 5 ωρών εφθάσαμεν εις μέρος τι, ως είδος λιβάδιον. Αυτού καθήσαμεν, ενύκτωσεν καλά και ένας λόχος ήτο προφυλακές. Το υπόλοιπον Σύνταγμα ανεπαύετο. Ωνομάζετο δε το μέρος εκεί Αλθρενόρ. Την πρωίαν περί ώραν τρεις και ημίσειαν ολόκληρον το Σύνταγμα ήρχισε την πορείαν του και να βαδίζουν. Γύρω όλο δάση, επί εξ ώρας δεν έβλεπες άλλο ή μόνον δάση. Έπειτα νερό ουδαμού εύρισκες. Περί την ώραν 10ην διήλθομεν χωρία τινά οθωμανικά από δέκα και πέντε σπίτια και πήραμε ολίγον νερό. Τέλος περί την ώραν δύο και ημίσειαν μετά μεσημβρίαν εφθάσαμεν εις κάποιον χωρίον αντίκρυ ονομαζόμενον Σινεργέτ. Έπειτα βαδίσαντες πολύ ηύραμεν ποταμόν μέγα ονόματι Νισάν ποταμός. Περί τις τρεις και ημίσειαν ώραν αφού ηύραμεν ολίγον νερό επροχώρησαμεν και εφθάσαμεν εις κάποιον χωρίον ονομαζόμενον Μεντεχώραν. Ολίγον μακράν αυτού, είκοσι λεπτά της ώρας, ήτο κάποιο ρεύμα και ήτο νερό άφθονον, εσταμάτησεν ολόκληρον το Σύνταγμα και έμεινεν εκεί. Αφού εφθασα, πήγα και έπλυνα τα πόδια μου και πήγα πάλιν εις το μέρος όπου μείναμεν και έπεσα κάτω κατάκοπος και ούτε συσσίτιον πήρα το θράδυ. Μόνον την πρωίαν της 1η αναχωρήσαμεν περί ώραν τρεις πρωινήν και βαδίσαντες μέχρι της 11ης ώρας επεράσαμεν πολλά οθωμανικά χωριά και εμείναμεν εις κάποιον μέρος πλαγίως του Μπαλού - Κεσέρ. Έπειτα από δύο ώρας αναχωρήσαμεν εις Ασλάν Τσιφλικ όπου εμείναμεν το εσπέρας. Όταν εφθάσαμεν περί την ώραν 4ην ήτον περί τους 60 αντάρται οι οποίοι έπειτα από 10 λεπτά μάχην έφυγον βαλλόμενοι υπό των εφεδρειών πυροβόλων μας. Εκεί έφυγον και οι κάτοικοι και ευρήκαμε χήνες και ψήσαμε, ήτον μόνον εν τάγμα προφυλακαί. Την πρωίαν της ογδής αναχωρήσαμε και εφθάσαμεν εις οθωμανικό χωρίον Κιούρσα περί την ώραν μία το απόγευμα, μείναμεν εκεί, φάγαμε και περί την ώραν τρεις αναχωρήσαμεν ες χωρίον ονομαζόμενον Δεμίρ - Καπού οθωμανικόν και εμεναμεν έως το εσπέρας και την πρωίαν αναχωρήσαμεν εις άλλο χωρίον Σουσουρλου αφ' ου επεράσαμεν την γέφυρα Τας - Κιουπρού εφθάσαμεν το θράδυ όπου εμειναμεν εκεί μίαν ημέραν. Πάλι την 21ην διετάχθημεν να αναχωρήσωμεν εις Γενίκιοϊ που ήτο όπισθεν του Δεμίρ - Καπού προς τα οπίσω και επροχώρησεν η μεραρχία Αρχιπελάγους. Εκεί εμείναμεν μέχρι τις 25 ιδίου μηνός Ιουνίου. Έπειτα το πρώτον Τάγμα του Συντάγματος ανεχώρησεν εις Πάνορμον απέχον δύο ημέρας μακράν, εμείς δε πάλιν εις Σουσουρλου εφθάσαμεν εις 26 ιδίου (μηνός) και εμείναμεν εκεί μέχρι της 31 Αυγούστου αφού είχεν υποχωρήσει η Μεραρχία Αρχιπελάγους και η Μεραρχία Σμύρνης προς Προύσαν. Εμείναμεν μαζί, δηλαδή δύο μεραρχίαι και το

Σύνταγμα μας επί δύο ημέρας καθώς και εν Σύνταγμα Πυροβολικού εις Σουρουσλού. Εις το διάστημα αυτό αποσπάσθησαν διάφοροι λόχοι προς προς απόπλισι εις διάφορα χωρία οθωμανικά και είχαν μαζεύσει χιλιάδας όπλων και πιστολιών.



Απέναντι του χωρίου μας ήτο άλλο χωρίον ονομαζόμενον Αρτάκη και άλλα πολλά εις μίαν ώραν μακράν του καταυλισμού του Καρα-Ποτζάκ ένθα μέναμεν ήτο πηγή η οποία έβγαζεν ύδωρ όμοιον προς λεμονάδα δηλαδή φυσικό τέλειον και πολλάκις μετέβαινον και έπαιρνον και έπινον εκεί δε ήτον πολλά φρούτα παντός είδους, απείχεν δε της

Πανόρμου σιδηροδρομικῶς ὥρας δύο και πεζὸς ὥρας δώδεκα.

Περὶ τα τέλη του μηνὸς Αυγούστου ἐδόθη διαταγὴ ὅπως αναχωρήσωμεν ἀπὸ ἐκεῖ δια Ελβανλάρ ὅπου την πρωίαν της Σεπτεμβρίου σιδηροδρομικῶς περὶ την ὥραν 8ην πρωινήν ἐγένετο ἡ αναχώρησις. Περὶ την ὥραν 10ην ἐφθάσαμεν εἰς πόλιν Κερασούντα ἀφού ἐπεράσαμεν 7 υπογαίᾳς γαλαρίας. Περὶ το ἥμισυ του δρόμου ἀκολουθῶν ἀπὸ ἐπάνω ὡς την εσπέραν την αμαξοστοιχίαν, ἐβλεπον τα διάφορα μέρη ἐπίσης ἰδῶν και τα μνήματα των πεσόντων ἐν τη πόλει αὐτῇ μαχομένων ἐνδόξως μαχητῶν.

Περὶ την ὥραν 12 ἐφθάσαμεν εἰς πόλιν Σόμα και ἐκεῖ διερχόμενος εἶδον τα μεταλλεῖα τα ὁποῖα ἐβγάζον κάρβουνα ἀπὸ κάποιον βουνό το ὁποῖον ἦτο ἀπὸ πάνω της πόλεως Σόμα.

Περὶ την ὥραν μίαν ἐπεράσαμε ἀπὸ Κιρκαγαῆς και ἀναχωρήσαμεν πρὸς Αἰζάριον ἐνθα παραμείναμεν ὀλίγον, δηλαδὴ εἰς Κερασούντα, Σόμα και Αἰζάριον παραμείναμεν πλέον της ημισείας ὥρας.

Ἐπειτα ἐξακολουθήσαμεν πρὸς Μαγνησίαν ἀφού διήλθομεν το χωρίον Πορναρέυ, το ὁποῖον ἦτο κατεστραμένον ὑπὸ του βαρέως πυροβολικοῦ μας, αἱ οἰκίαι ἦσαν καμέναι. Ἐπειτα εἰς χωρίον Νταλή και ἔπειτα εἰς Σαρα-Χαντζή ὅπου ἦσαν αἱ πρώται προσθοφυλακαὶ και φυλάκια του ἐχθροῦ. Ἦσαν δε ὅλα τα χωρία αὐτὰ κατεστραμένα. Ἐκεῖ εἶδον και ἐχθρικά χαρακώματα και πυροβολεῖα. Κατόπιν ἐφθάσαμεν εἰς Καραγακτσλή και περὶ την ὥραν 9ην το εσπέρας εἰς Μαγνησίαν, ὅπου παραμείναμεν μέχρι της 10ης ὥρας και ἐξακολουθήσαμεν νὰ βαδίζῃ ἡ αμαξοστοιχία. Ἐπεράσαμεν ἀπὸ Κατσαμπά - Αχμετλή Σαλεχλή και περὶ την ὥραν 9ην πρωινήν ἐφθάσαμεν εἰς πόλιν Φιλαδέλφεια. Εἶναι δε (αὐτῇ) πόλις μεγάλη και εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τριῶν μικρῶν λόφων. Αὐτοῦ ἀναμείναμεν ἐπὶ μίαν ἡμέραν ὅπου ἦτο και ὁ Διοικητὴς του Σώματός μας κ. Νίδερ και ἔκαμε παρέλασιν. Ἐκεῖ συνήντησα πολλοὺς πατριώτας.

Περὶ την 3ην του μηνὸς Σεπτεμβρίου ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Φιλαδέλφειαν δια Ελβανλάρ. Αὐτοῦ ἐπεράσαμε δύο γαλαρίας, σιδηρόδρομος νὰ βαδίζῃ ἐντὸς του ὅρους μέσα εἰς γην υπογαίᾳς σιδηροδρόμους, ἐφθάσαμεν εἰς χωρίον Ελβανλάρ περὶ την 11ην πρωινήν του μηνὸς Σεπτεμβρίου. Ἐκεῖ ἐκαθήσαμεν ἡμίσειαν ὥραν ἔξω του χωρίου, ὅπου ἦτον μέρος κατάλληλον πρὸς καταυλισμόν. Εἰς το χωρίον Ελβανλάρ παραμείναμεν μέχρι τέλος του μηνὸς Σεπτεμβρίου, μέχρι τας 9 Οκτωβρίου.

Την 9ην Οκτωβρίου ἐδόθη διαταγὴ ὅπως το Τάγμα μας μεταφερθεῖ εἰς πόλιν Φιλαδέλφειαν ὅπου ἦτον και το δεύτερον Τάγμα και ἐγένετο ἡ ἀναχώρησις περὶ την 8ην πρωινήν ὥραν δια αμαξοστοιχίας· ἐφθάσαμεν περὶ την 11ην πρωινήν εἰς Φιλαδέλφειαν.

Ἐκεῖ καταυλίσθημεν εἰς κάποιον μέρος πλησίον του σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ και ἀφού παραμείναμεν ἐπὶ μίαν κα ἡμίσειαν ἡμέραν ἦλθε ἄλλη διαταγὴ ὅπως ὀλόκληρον το Σύνταγμα ἀναχωρήσῃ ἀμέσως δια Οσάκειον και περὶ την 1ην πρωινήν εἰς τας 11 του μηνὸς Οκτωβρίου (στο χειρόγραφο ἐκ παραδρομῆς φαίνεται, ἀναγράφεται Σεπτεμβρίου).

Συνεκεντρώθημεν εἰς σταθμόν Ελβανλάρ και ὀλόκληρον το Σύνταγμα περὶ το μεσονύκτιον ἐφθάσε εἰς ἔξωθεν του Οσάκ ὅπως διέλθη ἐτέρα αμαξοστοιχία. Τέλος περὶ την ὥραν 8ην πρωινήν ἐφθάσαμεν εἰς Οσάκειον, ἐκεῖ ἐμάθαμε ὅτι ἡ μεραρχία μας εἶχε κυκλωθεῖ ἀπὸ κάποιον μέρος και ἡ δύναμις του ἐχθροῦ ἦτο πλέον των δέκα χιλιάδων ἀνδρῶν και ἠναγκάσθημεν το τρίτον Σύνταγμα νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἕνεκα ἐλλείψεως

πυρομαχικών. Είχομεν απωλείας πληγωμένους και τραυματίας πλέον των πεντήκοντα ατόμων. Αφού οπισθοχώρησαν μας ειπον όπως παραμείνωμεν εις Οσάκ και αφού εμείναμεν επί μίαν ημέραν, περί το εσπέρας της δεκάτης τετάρτης ήλθεν διαταγή ότι ο εχθρός έκαμεν επίθεσιν όπου περί την ώραν 3ην πρωινήν ανεχωρήσαμεν προς κύκλωσιν του εχθρού ολόκληρον το Σύνταγμα και δύο πυροβολαρχίαι ορεινού πυροβολικού και θαδίσαντες μέχρι μεσημβρίαν ώραν 12ην καθήσομεν επί ημισειαν ώραν όπως αναπαυθώμεν· έπειτα εξακολουθήσαμεν τον δρόμον.

Ηρχισε να πέφτη βροχή και κατόπιν μετεβλήθη εις χιόνι, ήτο δε δρόμος στενός και ανήφορος, δάση να ανέρχονται πλέον των χιλίων μέτρων. Εκεί εφθάσαμεν εις χωρίον ονομαζόμενον Γκουνέρ· ήσαν περί τους πενήκοντα ιππείς, αφού είδον ότι πηγαίναμεν από μακρυνά, έφυγον και αφού εφθάσαμεν εις χωρίον εξακολουθήσαμεν τον δρόμον όπου περί την ώραν 5ην το απόγευμα εφθάσαμεν εις κάποιο μέρος όπου έπρεπε να παραμείνωμεν. Ο καιρός ήτο ψυχρός και εξακολουθούσε να πέφτη χιόνι. Εκεί το εν Τάγμα ήτο προφυλακάς και οι άνδρες αναπαύοντο, ήτο δε το χιόνι κάτω μία πιθαμή και αφού ανάψαμε φωτιές και ξεχειονίσσαμεν πέσαμε και κοιμηθήκαμε εις τα αντισκηνα και καθ' όλη την νύκτα έπεφτε από ολίγον. Την πρωίαν της δεκάτης πέμπτης αναχωρήσαμεν δύο ώρας μακράν εις κάποιο μέρος όπου ήτο ξέφωτον και εστήσαμεν αντίσκηνα και εκαθήσαμε μέχρι της 17ης και την πρωίαν της 17ης αναχωρήσαμεν εις κάποιον χωρίον απέχον δύο με τρεις ώρας μακράν ονομαζόμενον Φιρδάν. Εκεί καθίσσαμε μέχρι της 19ης πρωίαν και επήραμεν οδηγίας ότι είχομεν απωλείας μεγάλας διότι πριν φθάσωμεν ημείς το τρίτον και δεύτερον Σύνταγμα τους έκαμαν αντεπίθεσιν και τους έτρεψαν εις φυγήν και είχαν πλείστας απωλείας πλέον των χιλίων νεκρών. Λοιπόν, αφού έπειτα ελάβομεν πληροφορίας ότι πριν ημείς εφθάσωμεν εις το χωρίον Φιρδάν απεράσωμεν τους τραυματίας των και τας αποθήκας των. Την 19ην αναχωρήσαμεν από Φιρδάν δια συνάντησιν εχθρού ώραν 3ην πρωινήν και θαδίσαντες επεράσαμεν από χωρίον Πόρτ Ντερμεν και μετά από χωρίον Αλτιν - Τας και μετά διελθόντες προς το χωρίον Καβου-κιαϊ δηλαδή όλην την ημέραν θαδίζαμεν μέχρι την ώραν 5ην εσπερινήν εφθάσαμεν εις τας προφυλακάς του εχθρού.

Ήτο δύναμις πλέον των 1500 ανδρών και 13 πεδινών πυροβόλων των 10,5 και ετράπησαν μετά ολίγον πυροβολισμόν εις τα υψώματα και εκει εμείναμε από το ψύχος και εις το ύψωμα 2 χιλιάδες. Την νύκτα, αφού εκοιμήθημεν εις τα αντίσκηνα έπιασεν χιόνι και ήτο μέγα ψύχος, άλλα την πρωίαν εξυπνήσαμεν ένεκα του πολύ κόπου. Έπειτα ένεκα το ψύχος ηναγκάσθημεν να οπισθοχωρήσωμεν 60 χιλιόμετρα και επεράσαμε το χωρίον Τσελτίζ. Έπειτα την νύκτα εκοιμήθημεν εις κάποιον μέρος και μετά δύο ημέρας πορείαν εφθάσαμεν εις κάποιον μέρος απέχον του Οσάκ 3 ώρας. Την πρωίαν ήλθεν μεγάλη δύναμις (11 αράδες δυσανάγνωστες) φυλακών μας, όπου έπαυσεν επί ολίγον η ψηφοφορία μέχρι ο εχθρός ετράπη εις φυγήν.

Περί την πέμπτην (5) του μηνός Νοεμβρίου διετάχθημεν όπως το Σύνταγμά μας μεταφερθει εις 13ον χιλιόμετρον και εκει παραμείναμεν. Ολίγον μακράν ήτο χωρίον ονομαζόμενον Σετά - Ογλού.

Περί την 30ην Νοεμβρίου ήλθον και επαρουσιάσθησαν εις τα φυλάκιά μας εις επιλοχίας, λοχίας και δεκανεύς και τρεις στρατιώται μετά του οπλισμού των.

Την πρώτην Δεκεμβρίου αντικατεστάθημεν από το πρώτον Τάγμα και ήλθομεν εις 10ον χιλιόμετρον. Εκεί είχομεν κάμει πλέον των εκατό καλυθών ως σπίτια και ονομάσαμεν και τα σπίτια εκεί Ευζωνοχώριον. Εργαζόμεθα επί είκοσι ημέρας κάμνοντες σπίτια από πέτρες και λάσπη, ακριβώς όπως είναι αι οικίαι των μικρών χωρίων.

(συνεχίζεται)

Της Μικράς Ασίας

Η αρχή μου είναι αδέλφια μου να πάω να πολεμήσω το όνειρο του Έλληνος να μην αλησμονήσω. Εμείς εδώ καλά τα ηύραμε παλιοκαραβανάδες τις ψείρες συνηθίσαμε ταις κάναμε φιλενάδες.

★

Στο μέτωπο ευχήθηκα κι αρνήθηκα μητέρα όλη την νύκτα ξαγρυπνώ με μάλιχερ στα χέρια, μάθε τη νύκτα το έγγραφα το δόλιο μου το γράμμα ο ύπνος με ετύλιξε απ' το πολύ το κλάμα.

★

Αχ δεν ημπορώ να κοιμηθώ, ο ύπνος μου εχάθη και μια στιγμή να κοιμηθώ, αχ όνειρα και πάθη, από την σκέψη την πολλή ο νους μου πάει εχάθη.

★

Μου πρέπει να φορώ μαύρα κοράκια ρούχα, γιατί με απαρνήθηκαν μάνα κι αδέλφια πούχα μα είχα καρδιά που ήταν μπακτσές με άνθη στολισμένη και μου την έκανε ο στρατός να στέκει μαραμένη. Αχ πότε ο Ύψιστος Θεός θα βγάλει την χρυσή κορώνα να πάω κι εγώ να κοιμηθώ μέσ' στο γλυκό μου στρώμα το όπλο τρώγει τον ώμο μου, το ξίφος το πλευρό μου κι αυτό το στάσου προσοχή μου τρώει τα σωθικά μου. Εγώ θλαστημά την τύχη μου που μ' έχει στρατιώτη εις την Μικρά Ασία μέσα στα χιόνια τα πολλά και είναι απελπισία.

Μάνα που μ' εγέννησες είμαι κι εγώ παιδί σου στην ξενιτιά που βρίσκομαι στείλε μου την ευχή σου.

★

Η τύχη μου με τυραννεί χωρίς εγώ να φταίω άραγε θα γελάσω εγώ ποτέ ή πάντοτε θα κλαίω, δεν σας τα γράφω μάνα εγώ αυτά να λυπηθείτε μόνον σας γράφω μάνα μου να μη με θυμηθείτε.

★

Χαίρετε έρημα βουνά που δεν σας παίρνει ο χάρος εγώ από την πατρίδα μου δεν έχω τόσο θάρρος. Για τον στρατό γεννήθηκε εμένα το κορμί μου να κλαίνε οι φίλοι μου, να χαίρονται οι εχθροί μου.

Ι. Α. ΚΕΡΑΝΗΣ

εν εκστρατεία Μικράς Ασίας

ΟΙ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΩΝ

του † Δημ. Κοκκάλα

1) Αι 6 βρύσες του Χανιού, η πλατεία και ο πλάτανος

Οι βρύσες της πηγής χανιού είχαν κτισθεί με έξοδα Μικροχωριτών της Πόλης, αλλά δεν είναι γνωστόν εις ποίαν εποχήν, το νερό της πηγής έβγαίνει από τρύπες στον τοίχο και ήρχετο σε αντίστοιχες πέτρινες κούπες, σαν αυτή που υπάρχει ακόμη στην πηγή Μάρκου Μπότσαρη, σ' αυτήν επισίζοντο τα διερχόμενα ή τα προσαγόμενα μεγάλα και μικρά ζώα. Όταν κανείς ήθελε να πιεί ή να πάρει νερό, επειδή τα ζώα «μαγάριζαν» το νερό, άδειαζε με τα χέρια του όποια κούπα προτιμούσε, και όταν εγέμιζε πάλιν έσκυθε και έπινε όπως μπορούσε. Εκεί πήγαιναν και αι Μικροχωρίτισσες εφοδιασμένες με τον «κουρήτο» και τον «κόπανο» και έπλαιναν τα πανικά τους και τα στρωσίδια τους, στο αυλάκι που ήταν κάτω από τις βρύσες. Φυσικά ήταν υποχρεωμένες να σκύθουν πολύ, ως εκ τούτου δια να μη γίνονται θέαμα, όπισω των είχε κτισθεί ένας τοίχος ύψους 0,60 μ., ο οποίος εκτός της προστασίας, προσέφερε εις αυτές κατάλληλον τρόπον για να εναποθέτουν προσωρινώς τα πλυμένα τους. Εκεί έπλεναν και το διαλεχτό σετήρι που προόριζαν για λειτουργίες.

Το καλοκαίρι του 1925 μιά παρέα εκ των Παπαθανάση, Γεωργίου Τραστέλη, άρτι αφιχθέντος εξ Αμερικής, και άλλων χωριανών, συζητούσαν κάτω από τον πλάτανο, λόγω γενομένου για τις βρύσες, λέγει ο Παπαθανάσης «και αυτές πρέπει να συγχρονισθούν, αλλά δεν είναι να γίνεται λόγος τώρα, γιατί εμείς δεν ξέρουμε ακόμα πώς θα τα βγάλουμε πέρα με την καινούργια Εκκλησιά που φτιάχνουμε», αλλά για αλλού ήταν η κάποια προσδοκία του Παπαθανάση και αλλού έγινε το θαύμα, διότι ο Τραστέλης απήντησε αμέσως «σου αναθέτω εν λευκώ να της φτιάσεις όπως είναι καλύτερα δι' έξόδων μου», κατάπληξη εις το ακροατήριον.

Την άλλη ημέρα ο Παπαθανάσης στο Καρπενήσι, δεν υπήρχε άλλος ειδικός από τον υδραυλικόν Δημήτριον Τσακνιάν, τον ανεζήτησε, τον βρήκε, του εξήγησε το θέμα και γύρισαν μαζί στο χωριό. Εκεί ανεζήτησαν τον εργοδότην, αυτός τους είπε, «εγώ δεν έχω ιδέα από αυτά τα πράγματα, όπως καταλαβαίνετε σεις» και απεχώρησε, τότε ο Παπαθανάσης λέει στον Τσακνιά «Εσύ κάτσε εδώ σήμερα κάμε ένα πρόχειρο σχέδιο όπως ξέρεις εσύ, εγώ δεν έχω τίποτε άλλο να σου ειπώ, παρά μόνον ότι οι βρύσες θα γίνουν με σωλήνες και κάνουλες μεγέθους ανάλογου που να το χωράνε όλο το νερό και ότι η μία βρύση θα γίνει κάτω από την πλατεία, δίπλα στο ξενοδοχείο όπου θα γίνει μιά μεγάλη τοιμεντένια λεκάνη, που να μπορούν να πλένουν ακόμα και τσόλια, και το βράδυ... θα ιδούμε τί θα γίνει.

Έφκιασε ο Τσακνιάς, το σχέδιο, έκαμε και τους λογαριασμούς του και το βράδυ εκάλεσε ιδιαίτέρως τους ενδιαφερομένους και τους είπε ότι «δια να γίνει το έργον τέλειον και σύμφωνα με τας προδιαγραφάς του Υπουργείου θα σας στοιχειώσει 25 χιλιάδες δραχμές και τούτο προς χάριν του Μικρού Χωριού», ο Παπαθανάσης γύρισε διστακτικά πρὸς το μέρος του Τραστέλη, αυτός είπε «Οκέυ, τώρα έρχομαι» και σε λίγο γύρισε από το σπίτι και μέτρησε στον Παπαθανάση δέκα «τρανά χαρτιά» όπως έλεγε ο Ξεκάρφωτος τα χιλιάρικα, και πρόσθεσε, «μεθαύριο θα πάω στο Καρπενήσι να χαλάσω, και θα σας δώσω και τα υπόλοιπα». Έφκιασε ο Παπαθανάσης ένα συμφωνητικό το υπέγραψε ο Τσακνιάς, πήρε και 5 χιλιάρικα προκαταβολή για να παραγγείλει στην Αθήνα, τις ανάλογες σωλήνες που χρειάζονταν και το πρωί έφυ-

γε για το Καρπενήσι, την άλλη ημέρα γύρισε με τον βοηθό του και έναν εργάτην και άρχισαν το έργο.

Ο Τσακνιάς αφού κατεδάφισε τις θρύσες και τον άχρηστον πλέον προστατευτικόν τοίχον και εχώρισεν το χρήσιμον υλικόν των, υδραμάστευσε επιμελώς την πηγήν και έκτισε τις νέες θρύσες εγγύτατα αυτής ήτοι περί το 1,50 μ. εσώτερον των παλαιών, έφκιασε καιτσιμεντένιο αυλάκι για να μεταφέρει το νερό των θρύσεων προς την Μέρουα. Ταυτοχρόνως έφκιασε μια μεγάλητσιμεντένια σκάφη κάτω της πλατείας παραπλεύρως του ξενοδοχείου όπου με σωλήνας 1 1) 2 ιντσών έφκιασε την θρύση, που έφερνε άφθονο νερό, δηλαδή. Έξετέλεσε έτσι όλας τας υποχρεώσεις του εις το ακέραιον. Αλλά ο Τσακνιάς, εκτός που ήταν άριστος δια την εποχήν του τεχνικός (αυτό είναι φανερό ακόμα και σήμερα) ήτο και ευσυνειδητος άνθρωπος, επειδή δια την κατασκευήν του έργου εχρησιμοποίησε και μερικά από τα υλικά της Εκκλησίας, έφκιασε με τις πέτρες που περίσεψαν, ένα καλδιριμί, για να ρθει το έδαφος αλφαδιά με το αυλάκι αφ' ενός, αλλά και να το προστατεύει, επίσης δε και δια να μην γίνετα εκεί λάσπη. Τέλος δε με τα υπόλοιπα μπάζα, ισοπέδωσε την πλατείαν και έριξε αρκετό αμμοχάλικο.

Όταν οι Μικροχωρίτες είδαν πόσο καλές έγιναν οι θρύσες και πόσον μεγάλη και ωραία έγινεν η πλατεία τους, ενθουσιάσθησαν τόσοσπε έφεραν τα όργανα και εγκαινίασαν το έργον ωσάν να είχαν πανηγύρι.

Τέλος ας σημειωθεί ότι πρό τιγων ετών η Αδελφότης προκειμένου να διευρύνει τον δρόμον προς την Εκκλησίαν, έκοψε τα σκαλιά προς την οικίαν Μαρσούκα εις φάρδος ενός μέτρου και ταυτοχρόνως μετατόπισε και τον τοίχον των θρύσεων προς την πλευράν εκείνην, πλέον του ενός μέτρου εσώτερον, συνεπλήρωσε δε και διεσκεύασε τα σκαλιά εκείνα, εις τρόπον ώστε να είναι τώρα ανετώτερα δι' όσους τα χρησημοποιούν, αλλά και κατάλληλα για να κάθονται όσοι θέλουν να παρακολουθήσουν τα πανηγύρια και άλλας εκδηλώσεις ανεξόδως. Με την μετατόπισιν δε του τοίχου εκείνου έγιναν περισσότερον ορατές οι θρύσες από τους ερχομένους από τον δρόμον της Εκκλησίας.

Επίσης η Αδελφότης έφκιασε μίαν κορνίζα απότσιμεντο επί του τοίχου των θρύσεων η οποία όχι μόνον τον ανέδειξε αλλά και τον προστατεύει από την φθοράν, τέλος καθάρισε, ισοπέδωσε και διεσκεύασε τον χώρον επάνω από τις θρύσες (Χαμπερέικο), εις τρόπον ώστε να μπορεί να χρησημοποιηθεί ως προέκτασις της πλατείας, ήτοι ο επάνω όροφος της. Εκεί την ημέραν του πανηγυριού του χωριού, ετοποθετούντο τα καλύτερα τραπέζια και καθίσματα και επιλοξονούντο οι προσκεκλημένοι, ο Νομάρχης Ευρυτανίας και άλλα επίσημα πρόσωπα.

Ο πλάτανος της πλατείας του Μικρού Χωριού

Δια την φύτευσιν του πλατάνου της πλατείας του Χωριού, υπήρχαν δύο εκδοχαί, πρώτον ότι εφυτεύθη υπό ενός από τα παλληγάρια του Μάρκου Μπότσαρη όταν αυτός είχε εγκατασταθεί στο Μικρό Χωριό, από όπου και έγραψε την περίφημον επιστολήν του προς τους καπεταναίους της περιοχής, προετοιμάζων την επίθεσίν του εναντίον του Ομέρ Βρυώνη, στρατοπεδευμένου παρά το Κεφαλόδρυσον του Καρπενησίου, Δεύτερον ότι εφυτεύθη πολύ αργότερον, ήτοι μετά την σύστασιν του Ελληνικού κράτους, υπό ενός αποσπασματάρχου. Η εκδοχή αυτή θεωρείται η επικρατεστέρα.

Ύρω από τον πλάτανον είχε κτισθεί αργότερον, τοίχος κυκλικός και αρκετά φαρδύς με πέτρες και ασθέστη ύψους 0,50 μ., δηλαδή κατασκευής αποκλειούσης την εκδοχήν ότι εκτίσθη μόνον δια να προστατεύει το ασθενές ακόμη δένδρον, αλλά προφανώς δια να χρησημοποιείται ως κάθισμα, κυρίως κατά τας ώρας που το «Χάνι» ήτο κλειστόν, πράγμα που εγένετο συχνά κατά τας μεσημβρινάς ώρας. Όταν κατασκευά-

σθησαν οι νέες θρύσες, ο τοίχος αυτός κατεδαφίσθη, όχι μόνον διότι δεν εχρειάζετο πλέον, αλλά διότι ο πλάτανος είχε ήδη μεγαλώσει τόσο ώστε ο κορμός του εκάλυφεν το κενόν του τοίχου και ως εκ τούτου ημποδίζετο η περαιτέρω ανάπτυξις του.

Επί έναν ολόκληρον αιώνα, υπό το πυκνόν φύλλωμα του περιφύμιου αυτού πλατάνου, οι Μικροχωρίται έπιναν τον βαρύγλυκόν τους, έκαναν τα πανηγύρια τους, τους γάμους, τας διασκεδάσεις τους, διετύπωναν τας πολιτικάς τους απόψεις, έλωσαν τας διαφοράς τους και συζητούσαν τα προβλήματά τους.

Αλλά και «ληξίταρχο» τον είπαν το γέρο Πλάτανο, πράγματι πολλές γενεές Μικροχωριτών πέρασαν υπό την σκιάν του, από βρέφη 40 ημερών, που τα πήγαινε η μάνα τους στην εκκλησιά να τους διαβάσει ο παπάς την σχετική ευχή, ύστερα για το βάπτισμα, αργότερα για να πάνε στην εκκλησιά μελλονύμφου και να γυρίσουν νεόνυμφοι και καθ' όλας τας εκφάνσεις της ζωής των, και μέχρι του τελευταίου ταξιδιού των, όπου η νεκρή πομπή σταματούσε δια να εφωνήσει ο ιερεύς την σχετικήν δέησιν.

Όταν πυρπολήθηκε το «Χάνι» έπαθε και ο πλάτανος τις ζημιές του, τα προς την πλευράν του χανιού κλωνάρια του κάηκαν και οι Μικροχωρίτες αναγκάστηκαν με λύπη τους να τον κλαδέψουν, αυτός δε πολύ γρήγορα φούντωσε πάλιν και θέρριψε.

2) Ο πρόεδρος της Κοινότητας Ιωάννης Ν. Κομματάς

Ο Ιωάννης Ν. Κομματάς ανεδείχθη πρόεδρος της Κοινότητος του Μικρού Χωριού, το έτος 1934 εις ηλικίαν 31 μόλις ετών, η δε εκλογή του επετεύχθη χάρις εις τήν αμόθυμον συμπαραστάσιν όλων των νεωτέρων Μικροχωριτών.

Ο προκατόχος του (παντοπώλης) Δημήτριος Ζορμπαλάς, όπως και οι προηγούμενοι, μεγάλης ηλικίας όλοι, ησχολούντο κυρίως με τας διενέξεις της Κοινότητος με τας γειτονικάς της, όσον αφορά τα όρια αυτών, και με την διάθεσιν των κοινοτικών βοσκοτόπων, με κριτήριο τα ατόμικα συμφέροντά των, κατά το πλείστον.

Κατά ταύτα η εκλογή του Ι. Κομματά ως προέδρου της Κοινότητος, υπήρξεν ουσιαστικώς η ανατροπή του κατεστημένου, προεκάλεσεν δε δυσάρεστον έκπληξιν εις μερικούς εκ των γεροντοτέρων κατοίκων του χωριού.

Εξουδετερωθεισών λοιπόν των αντιδράσεων ο Ιωάννης Κομματάς αφού ανεδιοργάνωσεν ριζικώς το κοινοτικόν γραφείον, συνέστησε κτηματικόν σύλλογον και συνέταξε το κτηματολόγιον του χωριού (άλλη μια πρωτοπορία των Μικροχωριτών) και ανέθεσε εις τον Σύλλογον τον διορισμόν καταλλήλων αγροφυλάκων και υδρονομών (νεροφόρων). Οργανώσας ούτω τας υπηρέσias της Κοινότητος κατά τρόπον υποδειγματικόν, ο Πρόεδρος αφού εθέσπισεν δέκα ημερών προσωπικήν εργασίαν κατ' έτος, όλων των ενγλήκων κατοίκων του χωριού, επεδόθη εις την κατασκευήν διαφόρων κοινοφελών έργων.

Εβελτίωσεν και ανεκαίνισεν τους δρόμους εντός του χωριού, επισκεύασεν και διήνοιξεν νέους εκτός αυτού, εκσυγχρόνισε τους αρδευτικούς αύλακας, επραγματοποίησεν δενδροφυτεύσεις κ.τ.λ., ταυτοχρόνως δε καθιέρωσεν την κατόπιν αδιαβλήτων πλειοδοτικών διαγωνισμών διάθεσιν των κοινοτικών βοσκοτόπων.

Αλλά ο Ιωάννης Ν. Κομματάς δεν ήτο δυνατόν να αφιερώσει εις το διηνηκέσ, εαυτόν εις τήν εξυπηρέτησιν του Μικρού Χωριού, μετά γονιμωτάτην δε διετή και ευδόκιμον θητείαν, λαβών σχετικήν πρόσκλησιν του αδελφού του Βασιλείου, παρητήθη και ανεχώρησεν εις ΗΠΑ όπου εγκατεστάθη, εδημιούργησεν οικογένειαν και παρέμεινε έκτοτε μονήμως.

Αξισημείωτον είναι ότι εκείνοι που ηγάπησαν το Μικρό Χωριό περισσότερο ο-

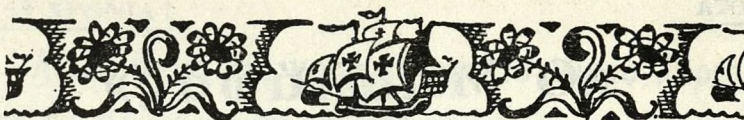
λων όπως ο Ιωάννης Ν. Κομματάς και ο Κώστας Α. Χαμπερής, ευρεθέντες εις την ανάγκην να μεταναστεύσουν εις Αμερικήν, κατόπιν των επακολουθησάντων μεγάλων διεθνών γεγονότων, και των δημιουργηθησών εν συνεχεία δυσμενών συνθηκών εις την χώραν μας, δεν ηδυνήθησαν να επαναπατρισθούν εγκαίρως και ως εκ τούτου ηγαγκάσθησαν να παραμείνουν μονίμως εις ΗΠΑ.

«Άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων άλλα δε Θεός κελεύει».

ΔΗΜ. Κ. ΚΟΚΚΑΛΑΣ



Το παλιό ξενοδοχείο 1880



Ελευθερία

Στης Κύπρου τις κορφοπλαγιές και στα κρυφά λαγγάδια
εκεί ο Γρίβας θρίσκειται μ' όλα τα παλληκάρια
με το σπαθί του στήριγμα ορθός λαγοκοιμάται
και μια χεριά παλληκαριών τον Άγγλο δεν φοβάται
με τόνα μάτι του κλειστό και τάλλο καρσούλι
μοιάζει του Μάρκου Μπότσαρη και σαν τον Μιαούλη.
Κι ο Άγγλος με τις απιστιές κοιτάει να τον ξεγελάσει
καλεί τον Τούρκο σύντροφο την Κύπρο να μεράσει.
Απάτες δεν περνάν εδώ με πάσα τους θυσία
οι Έλληνες θαδίζουνε προς την ελευθερία.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗΣ



Τις πόρτες της Αγιάς Σοφιάς

Στην Πόλη εγώ δεν έκανα ποτές μου δεν επήγα
κι ο Μεντερές ο Τουρκαλάς μου δίνει επιθυμία
υβρίζει τον Μακάριο, Έλληνες θανδαλίζει
βάζει φωτιά στα σπίτια τους και εκκλησιές γκρεμίζει.
Πώς θέλα πάγω μια φορά και τούρκικα να μάθω
να τραγουδώ μαγευτικά τους Τούρκους για τον τάφο
να γίνω και κατάσκοπος τους Τούρκους να γελάσω
και όλα τους τα μυστικά σκολειά να τα φκιάσω.
Κι όταν θα έλθει ο Βασιλιάς στην Πόλη νάμπει μέσα
τότε να κόβω αλύπητα κεφάλια με τα φέσια
τις πόρτες της Αγιάς Σοφιάς μονάχος μου ν' ανοίξω
κι οι Τούρκοι να πεθαίνουν τις καμπάνες σαν αγγίζω.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗΣ

«Ο Μπαλάφας»

Τον καιρό εκείνο που ερχόντανε πολλοί τσελιγκάδες στα Καρπενησιώτικα βουνά, κάποια χρονιά δυο από αυτούς ήλθανε ο ένας στην περιφέρεια του χωριού Νόστιμο και ο άλλος του Βουτύρου.

Ένα από τα παιδιά του τσέλιγκα που ήταν στο Νόστιμο συνάντησε μια μέρα την τσελιγκοπούλα του Βουτύρου και την αγάπησε, έστειλε τους γονείς του την ζήτησαν, συμφώνησαν και επακολούθησαν οι αραδιώνες. Αρχισε να χειμωνιάζει όταν ορίστηκε η ημέρα των γάμων. Την παραμονή ήλθαν τα προικιά της νύφης με φλάμπουρα και δυο άλογα φορτωμένα «από ζαπ» στο κονάκι του γαμπρού.

Την Κυριακή το πρωί πήγε ο γαμπρός με τους γονείς και τους δικούς του στο Βουτύρου όπου εκκλησιάστηκαν και μετά την λειτουργίαν έγινε η στέψη, μετά την οποία ο γαμπρός με την γυναίκα του ήδη και τους δικούς του γύρισαν στο κονάκι τους στο Νόστιμο.

Το βράδυ οι γονείς και τα δυο αδέρφια της νύφης αφού άρμεξαν τα πρόβατα και τα μάντρωσαν, άφησαν τα τέσσερα τσοπανόσκυλά τους να τα φυλάνε, για τον φόβο ζωοκλοπών, πήραν και τους δυο μπιστικούς και έτρεξαν στο Νόστιμο για να συμμετάσχουν στο γαμήλιο τραπέζι και το ολονύχτιο γλέντι που θα επακολουθούσε. Ένα από τα σκυλιά ήταν εξαιρετικά νοήμον ζώο, φύλαγε τα πρόβατα σαν τσοπάνος, δεν τα άφηγε να παραστρατήσουν και να πάνε για ζημιές ήταν ο «Μπαλάφας».

Ο πατέρας του γαμπρού είχε μεγάλη ετοιμασία σ' ένα σπίτι στην άκρη του Νόστιμου, δυο μανάρια σουδλισμένα, δυο καζάνια με στυφάδο και πατατάτο και πίττες, τέσσερα ασιά με κρασί Παληοβραχινό, μια παρέα οργανοπαίχτες από το Καρπενησί, φαί, πιστό, χορός και ντουφεκίδι λοιπόν. Κοντά τα χαράματα ο νεώτερος αδελφός της νύφης δγήκε στο μπαλκόνι να ξανασάνει και κάποια στιγμή άκουσε ένα ουρλιαχτό του «μπαλάφα». Πήγε και το είπε του πατέρα του αλλά εκείνος δεν έδωσε σημασία «έτσι θα σου φάνηκ» είπε. Πήγε και ο αδελφός του και τον ειρωνεύτηκε «παρά ήπιες απόψε». Θύμωσε ο νεαρός, άναψε ένα φανάρι, πήρε και τον γκρα του και έφυγε τροχάδην. Ακολούθα τον, είπε ο τσέλιγκας σ' ένα μπιστικό του, να μην κάμει καμιά τρέλα.

Μετά μισή ώρα περίπου, τρεις απανωτές ντουφεκιές ακούστηκαν δγήκαν όλοι έξω να ιδούν τι συμβαίνει. Την απορεία τους έλυσε η άφιξη λαχανιασμένου του μπιστικού. «Αφεντικό, πέσανε λύκοι στα μαντιά». Σταμάτησαν τα όργανα, έπαψε ο χορός και οι άνδρες πήραν τους γκράδες τους και δρόμα για το Βουτύρου.

Το θέαμα που αντίκρυσαν στη στάνη ήταν απείσις ξεχαρβαλωμένα τα μαντριά, εδώ κι εκεί ξεκοιλιασμένα πρόβατα, καθώς και δυο λύκοι και τα τρία μαντρόσκυλα. «Ο μπαλάφας τί έγινε» παρετήρησε κάποιος. Τότε πρόσεξαν ότι έλειπε και το τσελιγκόπουλο. Πήραν οι δυο τσελιγκάδες το μονοπάτι για το Βουτύρου και έφαχναν ολόγυρα. Σε ένα υψωματάκι βρήκαν τον μπαλάφα ψύφιον, κοψιμειασμένον και ξεκοιλιασμένον και το τσελιγκόπουλο καθισμένο σε μια κοτρώνα να κλαίει. Ήταν φανερό τί έγινε, το θανμάσιο ζώο παρρά την οικτράν κατάστασίν του κατάφερε να φθάσει ως εκεί και να δάλει ένα ουρλιαχτό —που ήταν και η τελευταία του πνοή— για να ειδοποιήσει τα αφεντικά του.

Βγήκαν όλοι παγανιά στα γύρω, μάζεψαν όσα πρόβατα κατάφεραν να λακίσουν, γιατροκόμισαν πρόχειρα τα πληγωμένα και οι δυο τσελιγκάδες έφυγαν για τα χειμαδιά τους στο Βραχώρι και δεν ξαναφάνηκαν στην περιφέρεια.

Δ.Κ.Κ.

Λίγες βιαστικές γραμμές απο το Μικρό Χωριό

Εκείνο που θάρχεται μπροστά στα μάτια της φαντασίας του επισκέπτου κάθε φορά που θα ακούει το όνομα του Μικρού Χωριού θάνατι τα κορίτσια του. Κορίτσια λιγερά, όλο δροσιά και χάρι. Κορίτσια κυπαρισσένια με ροδολά μαγουλάκια και πορκαλλένια χείλια. Κορίτσια θαύμα, κορίτσια όνειρο και χαμός. Αν υπάρχει κάτι που συνδέει τον περαστικό μ' αυτό το χωριό είναι η γλυκειά ανάμνησι των κοριτσιών του. Δεν περνάει μήνας που την σιγαλιά της χωρικής του ατμοσφαιρας να μην ταράξει το τρυφερό παίξιμο ενός βιολιού και μιας φλογέρας ακουμπανιαρισμένου από μια μερακλωμένη καραμούζα. . . Ένα σωρό νέα παιδιά από τα γύρω χωριουδάκια, τη Μηλιά, τα Σελλά, την Γόλιανη παντρεύονται όμορφες Μικροχωριατοπούλες. Τα καϊμένα τα παιδιά δεν φταίνε που αφήγουνε τα χωριά τους και παντρεύονται στο Μικρό. Φταίνε τα κορίτσια του Μικρού.

Για μένα η ανάμνηση των κοριτσιών του θάνατι πάντα συνταιριασμένη με την ευτυχισμένη ανάμνηση των περιβολιών του, του πυκνού δάσους του και της πρασινάδας μέσα στην οποία κολυμπάει.

Ένα αμαξιτός δρομάκος φέρνει στο Μικρό Χωριό από τα Τσιακαλέικα. Ο δρομάκος αυτός σάθηκε μια αφορμή για να δείχτει η εργατικότητα και η αγάπη των Μικροχωριτών προς το αγαπημένο τους χωριό. Παλέψανε μόνοι τους με τα τσαπιά τους και τα φτυάρια τους σπάσανε τα κόκκαλά τους και ιδρωκοπήσανε να πάνε στο χωριό τους το αυτοκίνητο και το πετύχανε άσχετο αν δεν το πήγανε ακόμη μέσα στο χωριό, μα θα το πάνε γιατί έχουν θέληση κι αγάπη για το χωριό τους. Όταν αυτός ο δρομάκος αποτελειωθεί, ένα πλήθος κόσμου φεύγοντας από το Καρπενήσι θάρχεται να περνάει το καλοκαίρι τις Κυριακές του στο Μικρό μέσα στη δροσιά και τη γαλήνη. Κι όχι μονάχα οι Καρπενησιώτες, αλλά κι άλλοι κοντά σ' αυτούς είναι βέβαιο πως θάρθουν να περνούν τις μέρες τους στι Μικρό. Και είναι οι ημέρες στο Μικρό ασύγκριτες. Δεν μπορεί να ξεχάσει κανείς εκείνα τα πρωινά όταν ένας υπέροχος ήλιος απ' τις απέναντι δασωμένες κορυφές των παραφυάδων της Καλιακούδας ροδοβάφει την φαλακρή κεφαλή της Χελιδόνας, σαν μ' ένα αιθέριο κι άυλο πιπέλο κι ύστερα ένα ξεθεωτικό φως πλάμμυρίζει όλο το χωριό με το πυκνό του δάσος όλη την ποταμιά. . . Κι ύστερα πάλι τις θείες δειλινές ώρες, όταν η φύση πλέον μέσα σ' ένα ωραιότατο λουλακι χρώμα για να πάρει έπειτα μια ρόδινη απόχρωση η έπειτα - έπειτα να θυθισθεί στη βραδυνη αβεβαιότητα ενώ οι υψηλές κορυφές της Καλιακούδας θα υψαύνται ελαφρά ροδοβαμένες στο γαλάζιον άπειρο του ουρανού.

Τις ώρες αυτές γεμίζουν τα στρατόνια και οι δρόμοι από τους ευτυχισμένους χωρικούς που γυρίζουν από το χωράφι. Τα κορίτσια τραγουδούν αηδονόλαλα και τα παλληκάρια βρέχουν σε κάποια θρύση τα μαλλιά τους για να τα χτενίσουν. Οι μεσόκοπες και οι γρηές σαλαγούν τα ζώα τους να φτάσουν γρήγορα να πέσουν στο στρώμα τους, να ξεκουρασθούν. Η συναυλία των κουδουνιών και μπουλουκιών ξεχύνεται πιο καθαρή και ωραία στην ώρα αυτή του σουρουπώματος και οι γρύλλοι και τα αηδόνια λένε το θείο σκοπό τους. Έτσι το χωριό αυτό στέκεται σα Σειρήνα, που τραβάει και θα τραβάει πάντα τους κνηηγούς της πρασινάδας, της δροσιάς, του κρύου νερού και της γαλήνης στην δασωμένη αγκαλιά της Χελιδόνας. Και το νερό του θα σπέρνει τη λησμονιά σε κείνον που θα βουτήξει μέσα του τα δειψασμένα χείλη του.

Είναι το χωριό δροσιά, το χωριό όνειρο, το χωριό λήθη αγαπημένων προσώπων ακόμη, το χωριό λευκότης.

Μικρό Χωριό, Οκτώβριος 1930

Από την εφημ. «Νέα Ευρυτανία»

ΠΑΥΛΟΣ ΝΕΡΙΣΣΑΣ

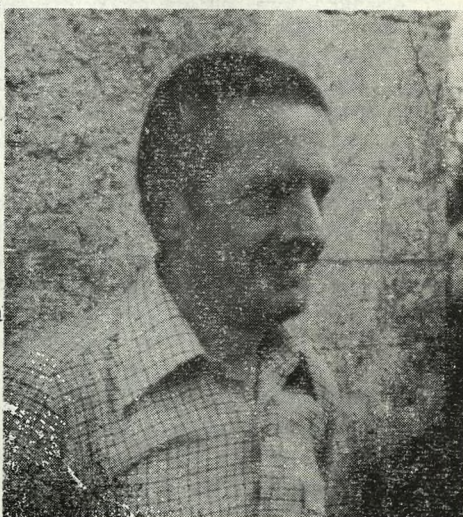
Νοσταλγικές μορφές του Χωριού μας: Ο ΠΑΝΟΣ

Μια νοσταλγική μορφή, από τότε που θυμάμαι τον κόσμο του χωριού μας, είναι αυτή του Πάνου, δηλ. του Πάνου Ι. Μουχρίτσα. Είναι η πιο γραφική, στην τραγικότητά της, μορφή θάλεγα, που άφησε ανεξιτήλη την σφραγίδα της στην νεώτερη ζωή του Μικρού Χωριού, τουλάχιστο ως την αποφράδα ημέρα της καταστροφής του, στις 13.1.1963. Έκτοτε ο Πάνος ζει στη Λαμία κοντά στα στοργικά του αδέρφια και το καλοκαίρι έρχεται καμιά βόλτα στο χωριό, ειδικά την ημέρα της Παναϊάς. Καθώς τον παρατηρούμε να στέκει δίπλα στο αγαπημένο του «μανάλι» με τα κεριά είναι σαν να βλέπουμε μπροστά μας ολάκαιρη τη ζωή του Μικρού Χωριού, που πέρασε κι είναι στη μνήμη όλων, όσων την έζησαν.

Μ' αυτή τη συμπαθητική μορφή του Πάνου, όσο κι αν φαίνεται παράξενο, συνδέονται και οι πρώτες δικές μου παιδικές αναμνήσεις. Ασφαλώς κι άλλοι συνομήλικοί μου ή παλαιότεροι θα μπορούσαν να πουν πολλά για τον Πάνο. Σήμερα προσφέρω τις δικές μου ενθυμήσεις σαν ένα ερέθισμα, ίσως, για να παρακινηθούν κι άλλοι να προσφέρουν τις δικές τους.



Ο Πάνος στα 1960 σε πανηγύρι στο Γαύρο



Ο Πάνος στην Παναϊά (1986)

Εκτός απ' την παιδική ηλικία που έφερεν εμάς τα παιδιά κοντά στον Πάνο, γιατί κι οι δυό μας, εμείς σαν παιδιά κι αυτός σαν Πάνος, μιλούσαμε την ίδια γλώσσα, η δική μου φίλια με τον Πάνο επηρεάστηκε και από κάποιους άλλους παράγοντες ή γεγονότα που τώρα αρχίζω να τα συνειδητοποιώ με το πέρασμα του χρόνου. Πιο συγκεκριμένα ένας τέτοιος λόγος θάλεγα είναι το ότι το σπίτι του Πάνου στον «Γούμενο» ήταν κολλημένο στο παλιό σπίτι του παπού μου Νικήτα. Εκεί μεγάλωσε ο πατέρας μου και όλα τα αδέρφια του (Σπύρος, Γιάννης, Χρίστος, Κώστας, Μαρία (Τσαπέρα) και Αικατερίνη (Παπαδημητρίου).

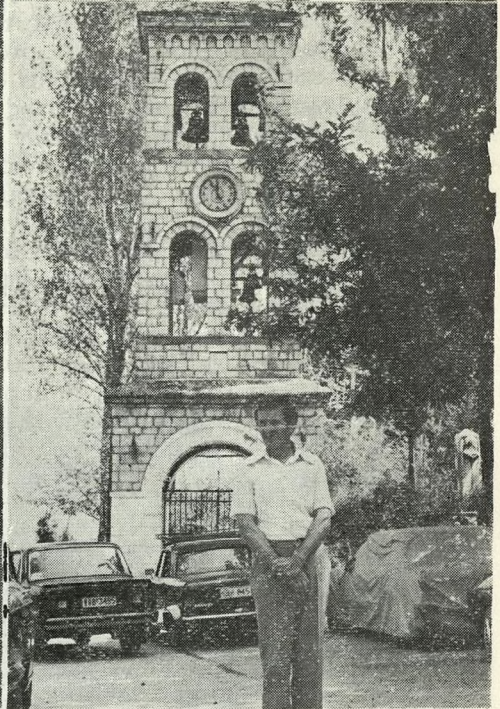
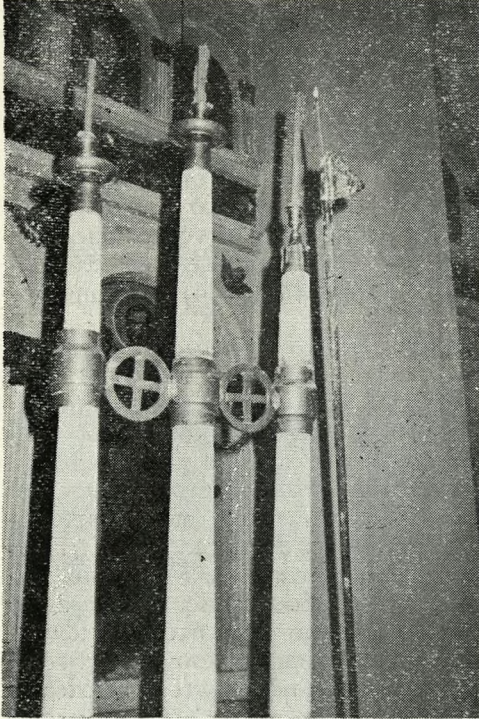
Η εξήγηση αυτής της ιδιόμορφης γειτνίασης, μεσοτοιχία κλπ., οφειλόταν, ίσως, στο ότι η γιαγιά μου, η Νικήτου, είχε κληρονομήσει από τον πρώτο άνδρα της Θανέικα κτήματα, που γειτόνευαν με συγγενείς του πρώτου άνδρα της, που ήταν από την οικογένεια των Θαναίων και πέθανε νωρίς.

Όπως διηγόταν η αείμνηστη Πιστιολογιώργαινα, που ήταν πρώτες φίλες και γειτόνισσες με την γιαγιά μου, εκεί στο σπίτι αυτό ο παπούς μου συχνά τα θράδια που γύριζε από το χωράφι διασκέδαζε την πολυμελή φαμελιά του παίζοντας τον «ταμπ(ου)ρά» (κάτι σαν μαντολίνο ή κιθάρα). Με τον τρόπο αυτό ο παπούς μου δεν διασκέδαζε μόνο τα κουτσούβελά του, αλλά και ξεσήκωνε όλη τη γειτονιά. Άλλωστε ήταν γνωστός σαν τραγουδιστής και άφθαστος χορευτής, με την «λερρή» φουστανέλλα (τσελεπής). Δεν γνωρίζω, αν ο Πάνος πρόλαβε ν' ακούσει τον παπού μου, γεγονός είναι πάντως ότι ο ίδιος επιδόθηκε στην τέχνη του σαντουριού. Όλοι θυμούνται ασφαλώς το δικό του αυτοσχέδιο σαντούρι και πόσο το καμάρωνε. Δεν άφηνε κανένα να το πειράξει. Ούτε εμένα. Στο μεταξύ το σπίτι αυτό του παπού μου είχε εγκαταλειφθεί και ως τον πόλεμο που τόκαψαν οι Γερμανοί (1944) το χρησιμοποιούσαμε ως αχυρώνα.

Ο δεύτερος λόγος, που έδωσε τον Πάνο με το σπίτι μας ήταν αυτή τη φορά το νεώτερο σπίτι μας που χτίστηκε στις αρχές του 1930. Βρισκόταν εκεί, όπου είναι και σήμερα, δίπλα στην εκκλησιά της Μεταμόρφωσης. Σ' αυτήν ως γνωστόν για πολλά χρόνια υπηρετούσαν ως νεωκόροι ο πατέρας και αργότερα η μητέρα του Πάνου, με πρώτο θέβαιο βοηθό τους τον ίδιο τον Πάνο. Στο σπίτι μας αυτό, λοιπόν, ο Πάνος ερχόταν κάθε Κυριακή πρωί ή άλλες γιορτές, αλλά και όποτε χρειαζόταν ο παπάς να ανάψει το θυμιατό (τα σπύρτα σπάνιζαν τότε). Πριν καλά - καλά χτυπήσουν οι καμπάνες, ο Πάνος χτυπούσε την πόρτα για να του δώσουμε φωτιά, δαυλή ή αναμμένα κάρθουνα για ν' ανάψει το θυμιατό ή και το «μαγκάλι» στο ιερό ή τη σόμπα, όταν ήταν χειμώνας. Αυτός ήταν, θυμάμαι, ο λόγος που ανάγκαζε τη μάνα μου ν' ανάβει το τζάκι ακόμη κι όταν δεν το χρειαζόταν, γιατί ήξερε ότι θαρχόταν ο Πάνος για φωτιά.

Ο τρίτος λόγος που μ' έδωσε σαν παιδί με τον Πάνο ήταν ένα γεγονός της Κατοχής. Το θυμάται κι ο ίδιος όταν ανταμώνουμε στο χωριό και σκάει απ' τα γέλια. Ήταν τότε που το χωριό, τα γυναικόπαιδα, κατέφυγαν στα γύρω βουνά, σπηλιές και λαγκάδια, να γλυτώσουν απ' την άγνωστη οργή των Ιταλών, ίσως μετά την μάχη της Τσίρης, όπου είχαν, όπως λέγεται, απώλειες. Η οικογένειά μου έφυγε μαζί με τους άλλους προς τον Άη - Σώστη, όταν κάποια στιγμή οι σφαίρες των Ιταλών, που σφύριζαν συνέχεια πάνω απ' τα κεφάλια μας, σκόρπιζαν μαζί με τον πανικό και τις οικογένειες. Έτσι πολλές μέρες έχασαν από τα μάτια τους τα παιδιά τους. Εμένα με τον αδελφό μου Αλέκο μας είχε ήδη χάσει η μάνα μου, που καθυστέρησε ώσπου να «παχιάσει» τα ζώα. Μας είχε άλλωστε εμπιστευτεί σε άλλους συγγενείς που έφευγαν. Όταν όμως βγήκε στον Άη - Σώστη και μας ανεζήτησε, μερικοί της είπαν για τον αδελφό μου Αλέκο, ότι πήγαινε προς Καρύτσα, άλλοι της είπαν ότι είδαν και μένα να κατηφορίζω με τους Κουφαλιωταίους, μια σταλιά παιδί, προς τα κάτω, προς την Καρύτσα. Είχαν κάνει όμως λάθος! Γιατί εγώ βρέθηκα να ακολουθώ την μεγαλύ-

τερη Ξαδέλφη μου, την Βούλα Κυρίτση και την αδελφή της γιαγιάς μου την Πλακολευτέρα, που ανηφόριζαν προς την Μπλουρέντζα. Μάλιστα, όταν φθάσαμε στο σύρραχο, στη Φτελιά και φανήκαμε καλά στους Ιταλούς που μας κοίταζαν με τα κυάλια απ' το Μεγάλο Χωριό κι έρριχναν βροχή τις σφαίρες καταπάνω μας, μούλεγαν «σκύψε, σκύψε». Βέβαια εγώ μη συνειδητοποιώντας τον κίνδυνο, χάζευα με το πρω-



Ο «καντηλανάφτης» που χρησιμοποιούσε ο Πάνος στη Μεταμόρφωση

Ο Πάνος, πέρυσι, μπροστά στο αγαπημένο του καμπαναριό

τοφανές αυτό θέαμα, το χορό των σφαιρών και τις κραυγές αγωνίας γύρω μου, σωστό πολεμικό πανηγύρι, και δεν εννοούσα να σκύψω, λες και καταλάβαινα ότι το μπόι μου το κάλυπταν ικανοποιητικά τα πουρνάρια και οι θάμνοι!

Όταν φθάσαμε στη σπηλιά «Μπλουρέντζα», που ακόμη υπάρχει — και θάπρεπε ίσως τότε - τότε να την επισκεφτόμαστε, για να θυμόμαστε τα χρόνια εκείνα — έγινε φαίνεται κάποια καταμέτρηση και φαίνεται πως για την χωρητικότητα της σπηλιάς είμασταν πολλοί. Έτσι πολλοί έμειναν γύρω απ' τη σπηλιά και μόνο όταν περνούσαν αεροπλάνα στριμώχνονταν να κρυφθούν μέσα στη σπηλιά. Στην καταμέτρηση ανακάλυψαν φαίνεται ότι εγώ ήμουν μόνος μου και μεταξύ εκείνων που με πρόσεχαν (γιαγιές, θείες κλπ.), ήταν και ο Πάνος. Ο ίδιος εγώ δεν ξεκολλούσα φαίνεται από την προστασία του Πάνου. Αυτός, όταν κάποια στιγμή εγώ κουρασμένος και νυσταγμένος έγειαρα να κοιμηθώ,

θυμάμαι ότι προσπάθησε να με σκεπάσει με το χιλιοπαλωμένο σακκάκι του. Έτσι, όταν το ίδιο θράδυ, η μάνα μου ψάχνοντας για μένα από την Καρύτσα, έφθασε στη σπηλιά και γεμάτη αγωνία φώναξε απ' έξω:

— Μήπως είναι εδώ, το παιδί μου, ο Μένιος!... (Τον Αλέκο τον είχε βρει στην Καρύτσα).

Θυμάμαι τον Πάνο που απάντησε πρώτος:

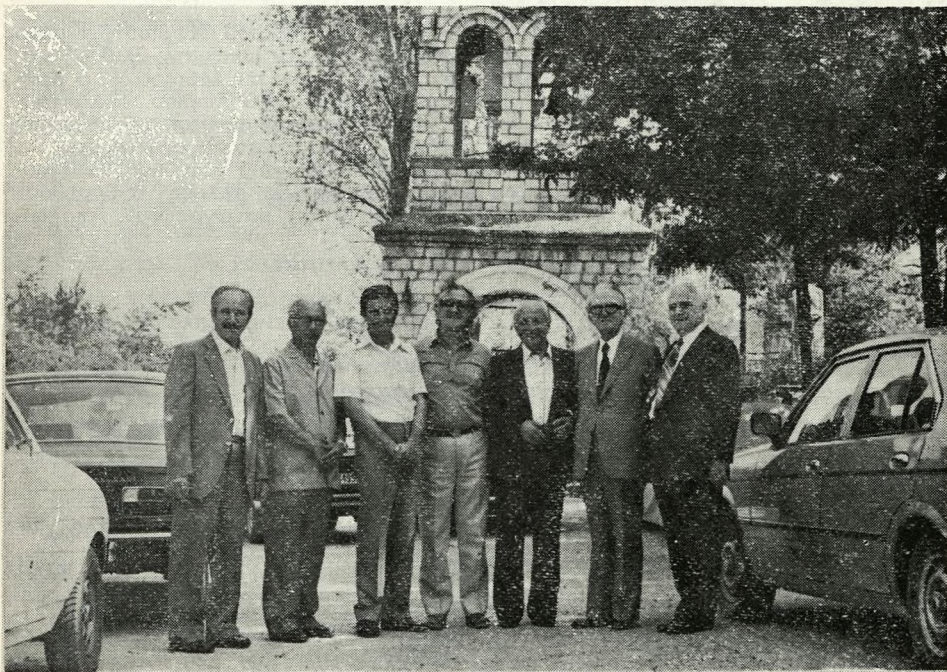
— Ιδώ είν' ο Μένιος, κοιμάται...

Ο Πάνος, όπως κι εγώ, φυσικά, δεν ξέχασε ποτέ του αυτή τη σκηνή και κάθε φορά που ανταμώνουμε στο χωριό λέει μειδιώντας:

— Α ρε Μένιο, πώς κοιμόσουνα τότε, στην Μπλουρέντζα... Ήστανε κούτσικος ρε Μένιο τότε...

Η συνεργασία μας με τον Πάνο συνεχίστηκε αργότερα, κυρίως στον τομέα της κωδωνοκρουσίας, όπου μόνο, άμα είχες τις συμπάθειες του Πάνου, μπορούσες να «δουλέψεις» ή και σ' άλλα καθήκοντα που ανέθετε ο Πάνος με τις γνωστές θέβαια δικές μας «ζαβολιές» σε θάρος του. Ιδιαίτερα θυμάμαι, ότι η απελευθέρωση μας βρήκε σχεδόν όλη τη «μαρίδα» του χωριού σκαρφαλωμένους «πατείς με πατώ σε» πάνω στο καμπαναριο να χτυπάμε όλες τις καμπάνες χαρμόсуνα επί πολλές μέρες και νύχτες, κάτω απ' το γενικό πρόσταγμα του Πάνου! Μέσα στη γενική χαρά φαίνεται ότι όλοι εμείς, οι κάπως «περιθωριακοί» του χωριού, δηλ. ο Πάνος και μεις τα πιτσιρίκια, νιώθαμε ιδιαίτερη χαρά και αγαλλίαση νομίζοντας, ίσως, ότι έτσι κάτι προσφέραμε στην γενική υπόθεση της ειρήνης, δηλ. χτυπώντας ακούραστα τις καμπάνες της λευτεριάς και της μεγάλης χαράς!

Μένιος Κουτσούκης



Ο Πάνος με τους Πάνο Γρατσούνη, Γ. Δημόπουλο, Νίκο Κεράνη, Τάσο Φλέγγα, Δημ. Κρίκο και Μένιο Κουτσούκη

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

γραμμένη με αίμα

ΕΤΣΙ ΠΟΛΕΜΗΣΑΜΕ ΤΟΝ ΚΑΤΑΚΤΗΤΗ



ΚΑΙ ΔΙΗΓΩΝΤΑΣ ΤΑ ΜΗΝ ΚΛΑΙΣ!

του κ. Χρ. Γ. Γιαννακόπουλου

Αναταποκρινόμενος σε παλαιότερη πρόσκλησή μας για την ανάγκη καταγραφής των προσωπικών αναμνήσεων που συνδέονται με την ζωή, ιστορία και εξέλιξη του Μικρού Χωριού, προσφέρει στο τεύχος αυτό και στα επόμενα τις δικές του ενθυμήσεις ο συγχωριανός μας κ. Χρήστος Γ. Γιαννακόπουλος.

Ο Χρήστος, που έζησε όλη την παιδική του ηλικία στο Χωριό, τόσο σαν μαθητής του Δημοτικού Σχολείου, όσο και σαν μαθητής του Γυμνασίου αργότερα, στο Καρπενήσι, είναι σε θέση να μας αφηγηθεί, θα λέγαμε από πρώτο χέρι, τα όσα είδε και έζησε όχι μόνο στον μικρό περίγυρο του Μικρού Χωριού, αλλά και στον ευρύτερο Έλλαδικό χώρο, σαν μέλος αντιστασιακών οργανώσεων και ανταρτικών ομάδων.

Με τις αναμνήσεις του αυτές από τη ζωή του Μικρού Χωριού όχι μόνο κατά την προπολεμική δημιουργική περίοδο, αλλά και κατά την θλιβερή κατοχή και ηρωική περίοδο της εθνικής αντίστασης, είμαστε βέβαιοι ότι ο Χρήστος συμβάλλει στην γνωριμία της ιστορίας του Μικρού Χωριού, αλλά ταυτόχρονα βοηθεί και τον ιστορικό του μέλλοντος για την σύνθεση της ιστορίας της ευρύτερης περιοχής στην οποία έδρασαν οι αντιστασιακές οργανώσεις.

Παραθέτουμε πιο κάτω το κείμενο το οποίο λόγω του μεγέθους θα δημοσιευθεί σε συνέχειες με την ελπίδα ότι θα βοηθήσει κι άλλους να θυμηθούν να συγκροτήσουν τις δικές τους ενθυμήσεις και να τις καταγράψουν. Ακολουθεί η αφήγηση:

1. Η ζωή του χωριού προπολεμικά

Για να στηθεί και να κρατηθεί στο χρόνο ένα χωριό δεν είναι απλά και μόνο μια επιθυμία. Χρειάζεται μεγάλος και επίπονος αγώνας, χρειάζεται θέληση ακατανίκητη, αλλά πιο πολύ χρειάζεται αγάπη γι' αυτό που φτιάχνεις.

Έτσι λοιπόν και το δικό μας χωριό «το Μικρό μας Χωριό», με το πέρασμα πολλών χρόνων, χάρις στο ακατάβλητο πείσμα και κουράγιο των προγόνων μας, στάθηκε στα πόδια του, δυνάμωσαν τα μπράτσα του και θέριψε η καρδιά του.

Ανεξίτηλα δείγματα της δουλειάς και της περισσειας αγάπης με την οποία χτίστηκε βρίσκονται ακόμα σήμερα απλόχερα, σκορπισμένα παντού, όπου κι αν ρίξει κανείς τη ματιά του, παρ' όλες τις καταστροφές που έπαθε. Τα λιγστά σπίτια που έμειναν όρθια με τα πελεκητά αγχωνάρια τους, η όμορφη εκκλησιά της Μεταμόρφωσης, το ψηλό πέτρινο καμπαναριό, με το πρωτότυπο ρολόι του, που αντί για αριθ-

μούς έχει δώδεκα γράμματα (ΕΛΕΝΗ Δ. ΣΙΔΕΡΗ), στη μνήμη συγχωριανών μας που εργάζονταν στην Κωνσταντινούπολη. Ακόμη, τα θαυμάσια παρεκκλήσια και τα εικονοστάσια, άλλα στο μέγεθος ενός κλουβιού κι άλλα που δείχνουν από μακριά σαν τζάκι χωριάτικο και βρίσκονται σκόρπια στα μονοπάτια ή κρυμμένα στις ρεματιές.

Όλα αυτά είναι δάκρυα χαράς και ευχαριστιών για την ευδωση των κόπων εκείνων των ανθρώπων που μπόρεσαν να στήσουν μ' αυτούς τους τρόπους την μικρή τους κοινωνία. Αυτή η αγάπη για το χωριό μας ήταν φλόγα που δεν έσβησε ποτέ από την καρδιά των παιδιών που ξεγνητεύονταν για το καζάντι και γυρνούσαν, έστω και σε μεγάλη ηλικία ξανά στο χωριό.

Παιδί κι εγώ τότε, πριν απ' τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, χαρές και γέλια, παιχνίδι ασταμάτητο! Η πλατεία του χωριού μας με τα καφενεία της γεμάτα άνδρες. Κι αυτοί χαρούμενοι διηγόνταν ο καθένας τις δικές του ιστορίες με το απαραίτητο ρακί στο τραπέζι, κουτσοπίνοντας σε κάτι ποτηράκια που ήσαν λίγο πιο μεγάλα από δαχτυλήθρες!

Εμείς τα παιδιά όλο και αρπάζαμε καιιά ιστορία στα κλεφτά και την κουτσομπολεύαμε ύστερα στην «κολυμπήθρα», πίσω απ' την εκκλησιά. Από ιστορίες και κοτσάνες άλλο πράμα. Μπερεκέτι, ό,τι φανταστεί ο νους του ανθρώπου, ιστορίες θρίλερ, όπως για νεράιδες στο ζοριό απ' το μύλο που άκουγες απ' τον μπαρμπα - Χαράλαμπο Πέτσικα. Για τις πολεμικές ιστορίες άφθαστος ήταν ο μπαρμπα - Σπύρος, ο Γιαννακόπουλος, που τάλεγε και με στόμφο: «Ήταν που λες ένας λοχίας, Μαλαμίδη τον έλεγαν, μάλαμα ήταν, αλλά βλάσφημος, αφού έβριξε την Παντάνασσα». Για τις κυνηγετικές περιπτώσεις δεν είχες παρά να πιάσεις κουθέντα με τον μπαρμπα - Νίκο τον Πολύζο.

Οι γυναίκες — που δεν έρχονταν θέβαια ποτέ στα καφενεία «εκτός από το παγγυρί», όταν βούιζε τονταούλι του Ντάκακα και κλαρίνα και λαούτα κλαπαδορέικα και βιολιά και σαντούρια από τους Πλατασιάδες — είχαν και αυτές τις δικές τους παρεούλες στις αυλές των σπιτιών και ασφαλώς τα δικά τους καλαμπούρια, αλλά η φωνή τους δεν έφτανε μέχρι τα αυτιά μας. Την μόνη δυνατή φωνή γυναίκας που ακούγαμε ήταν της Μαλαπετσοκωστάντως, που ήταν μια θαυμάσια και δίκαιη «νεροφόρισα». Το καλοκαίρι π.χ. που οι νοικοκυρές έπρεπε με αυστηρή σειρά να ποτίσουν τους κήπους, μπορεί καιιά πονηρούτσικη κυρά, τις νυχτερινές ώρες να έκοθε το μισό νερό απ' το αυλάκι, αν τύχαινε να περνάει έξω από τον κήπο της, νομίζοντας πως δεν θα την αντιληφθεί η Κωνσταντίω. Αλλά πού να γλυτώσει. Σε λίγο την εντόπιζε και έβαζε τις φωνές που έφταναν μέχρι την πλατεία, άναρθρες, χωρίς να ξεχωρίζουμε τί λέει άτσαλα - μάτσαλα - βότσαλα - κότσαλα. Τόχαμε συνηθίσει όμως, περί τίνας πρόκειται.

Το χωριό ήταν αρκετά οργανωμένο σε καταστήματα κι έτσι έβλεπες κόσμος από τα γύρω μικρότερα χωριά νάρχονται να φωνίζουν, γιατί στο δικό μας χωριό εύρισκαν τα πιο πολλά απ' αυτά που χρειάζονταν. Γέμιζε ο τόπος από τα γαϊδουρομούλαρά τους. Ανάμεσα σ' αυτά εντυπωσιακά τα «μοναστηριακά» μουλάρια, ψηλά και γερά, καλοταϊσμένα, με κάτι μεγάλα «κύπρια» (κουδούνια) κρεμασμένα στο λαιμό με διπλοτροπλοκάπακα γλωσσίδα. Ήταν σαν να ακουγόταν ολόκληρη ορχήστρα

καθώς κατέβαιναν ομαδικά απ' τα Τζαβελαίικα κλωτσώντας και παρασέρνοντας μαζι τους όλα τα κοτρώνια απ' το κτηφορικό γκαλντερίμι.

Εμείς, τα παιδιά, με τον καιρό τελειώσαμε το Δημοτικό Σχολείο. Οι πιο πολλοί ταξιδεύτηκαν να ξαλαφρώσει η οικογένεια, για καμιά δουλειά, συνήθως στη Θεσσαλονίκη, και έχοντας σα βάση τον μπαρμπα - Μήσο, τον Δερματά, διοχετεύονταν σε άλλα μαγειριά ή μπακάλικα. Μια άλλη βάση σημαντική ήταν ο Πειραιάς στο Καπνεργαστάσιο του πατριώτη μας Γ. Κεράνη.

Κάτι λίγοι από εμάς πήγαμε στο Γυμνάσιο. Τα καλοκαίρια όμως με τις διακοπές οπωσδήποτε η επιστροφή στο χωριό. Αρχίζαμε πάλι το παιχνίδι, κάπως σοβαρότερα βέβαια τώρα. Συνήθως στήναμε θέατρο στην πλατεία και θέατρο συνετό, όχι σαχλαμάρα, αφού μαζευόταν πολύς κόσμος και από τα γύρω χωριά.

Άλλη σχολία μας ήταν το διάβασμα, παίρναμε εγκυκλοπαιδικά βιβλία από τη θαυμάσια βιβλιοθήκη του χωριού μας, αρχίζοντας από τον Β. Ουγκώ και προχωρούσαμε σιγά - σιγά στον Γκόρκυ, Τολστόι, Ντοστογιέφσκι κ.ά. Ξαναθαριόμασταν το ίδιο πράγμα μέχρι που ο φίλος μας Αντρέας Παναγιωτόπουλος κάπου έμαθε ότι επέστρεψε στο χωριό ο γιός της Χασαλίνας, ο Θανάσης, που ήταν βουτηχτής σε φαράδικο και ήξερε πολλά παραμύθια. Περιεργό, βέβαια, πώς δρέθηκε Καρπενησιώτης σφουγγαράς. Ίσως αυτοί που τον πήραν στο καίκι νόμιζαν ότι το Καρπε - νήσι είναι νησί. Δυστυχώς ο άνθρωπος αυτός είχε πάθει την αρρώστια των σφουγγαράδων. Παρέλυσε από τη μέση και κάτω και περπατούσε σέρνοντας το κορμί του. Είχε δυό ξύλινα τσόκαρα στα χέρια για να δίνει κίνηση στο σερνάμενο κορμί του μια και τα πόδια του δεν χαμπάριζαν.

Έτσι λοιπόν ο φουκαράς ο Χασαλοθανάσης στην προσπάθειά του να πείσει κανένα να πηγαίνει στο σπίτι του και να μιλάει με ανθρώπους στην απομόνωσή του, γιατί το σπίτι του ήταν έξω απ' το χωριό, στο «Νεράκι», κοντά στο Νοκολό, σκέφτηκε να βρει κάποιον ερέθισμα. Η μάνα του, η Χασαλοφώτο, λοιπόν, είπε στον φίλο μας τον Αντρέα πως ο γιός της ξέρει πολύ ωραία θαλασσινά παραμύθια. Μια και δυό όλη η παρέα — τί είχαμε να χάσουμε, θέλαμε άλλωστε και κάποια αλλαγή — πήγαμε στην καλύδατος. Η αυλή τους ήταν καταπράσινη απ' το χορτάρι και τα δέντρα. Το δρομάκι στην αυή σκουπασμένο καθαρό και ένας ξύλινος «κάλανος» έτρεχε συνέχεια λιγιστό, αλλά κρύο, νεράκι. Η καλύδα μέσα με χόρτα στρωμένη, καθαρή και το τζάκι τους στην άκρη. Η πρώτη εντύπωση θαυμάσια. Επί τέλους, άρχισε το παραμύθι με τον τίτλο: ΝΤΟΝ ΧΟΥΑΝ ΝΤΕ ΜΑΡΑΝΙΑ, που σήμαινε μάλλον: Ο Δον Ζουάν της θάλασσας. Πλοκή μεγάλη, ευχάριστη και δεν τελείωσε την πρώτη μέρα. Μας είπε πως θα συνεχιστεί την επόμενη το απόγευμα. Ξανά εμείς την άλλη μέρα για τη συνέχεια και δος του ξανά και ξανά, αλλά το παραμύθι ήταν ατέλειωτο. Πρόσθετε φαίνεται ο άνθρωπος ό,τι θυμόταν και τα ταίριαζε έτσι που νόμιζες πως είναι συνέχεια για να του κρατάμε παρέα. Αλλά εμείς δεν μπαίναμε λούκι, είμασταν ατίθασοι. Απαρατήσαμε το παραμύθι ατέλειωτο και ασχοληθήκαμε με άλλα πιο ευχάριστα. Ήρθε βέβαια και ο καιρός της εφηβείας. Δύσκολο κανάλι στο χωριό, αλλά όπως άκουσα από τη γριά Ρατζογιώργαινα, για όλες τις περιπτώσεις υπάρχει και κάποιος άγιος που βοηθάει.

Μια μέρα που έφερε ένα ποτήρι αγίασμα απ' την εκκλησία να το ρίξω γύρω στο σπίτι για να φύγουν τα ποντίκια. Ήταν λέει η γιορτή του Αγίου Τρύφωνα και αυτός ο άγιος, λένε, κυνηγάει και διώχνει τα ποντίκια να μην μας κάνουν ζημιές. Αλλά τότε εγώ σκεφτόμουν γιατί να μην υπάρχει άγιος και για τις εφήμερες σχέσεις των νέων. Προσωπικά εμένα με δόθησε απλόχερα, αν και δεν ήξερα ποιός είναι για του αγάθω κανένα κερί. Τώρα έμαθα πως αυτός ο θαυμάσιος άγιος, είναι ο Άγιος Βαλεντίνος. Αλλά είναι πολύ αργά να τον ευχαριστήσω, δόξα νάχει.

2. Η έκρηξη του πολέμου 1940 - 41

Ο καιρός περνούσε ανέμελα και προς το τέλος της δεκαετίας του 1930 μαύρα σύννεφα σκέπασαν την Ευρώπη. Ζωηρές συζητήσεις έδιναν κι έπαιρναν. Άλλοι έλεγαν πως η παντοδύναμη πολεμική μηχανή της Γερμανίας θα τακτοποιήσει όλο τον κόσμο. Απ' την άλλη μεριά στο χωριό μας, ο μπαρμπα - Κώστας ο Πασπάλης, ξυλοκόπος, που είχε το ένα μάτι δεμένο με σκούρο μαντήλι, σαν πειρατής, μας έλεγε μη φοβάστε, νάχετε εμπιστοσύνη στους Εγγλέζους. Αν η γηραιά Αγγλία αμολύσει το λούρο της θα τους καλαφατίσει τους Γερμανούς και δώστου συζήτηση. Εκεί πάνω, παίρνοντας το λόγο ο Γιάννης Μανίκας επέμενε: Αφήστε τις συζητήσεις και τρέξτε να σπείρετε όλα τα χωράφια σας ποτιστικά και άνυδρα γιατί έρχονται δύσκολοι καιροί.

Έτσι περνούσαν οι μέρες χωρίς να πολυκαταλαβαίνουμε τί πρόκειται να γίνει, ώσπου ένα πρωί μαθαίνουμε ότι μας κήρυξε τον πόλεμο η Ιταλία. Έφυγαν όλοι οι νέοι που είχαν υπηρετήσει για το μέτωπο και στη συνέχεια άρχισαν τα μαντάτα. Συσκότιση τα δράδυα να μην φαίνεται απ' τα αεροπλάνα κανένα φως απ' τα παράθυρα που τα είχαμε καλύψει με χαρτιά μπλέ ή με κουβέρτες οι περισσότεροι. Άντε σήμερα νικάμε, άντε αύριο χάνουμε, έτσι ο τάδε σκοτώθηκε και ο δείνα τραυματίστηκε, τώρα κοντεύουμε να πάρουμε την Αλβανία και να ρίξουμε τους Ιταλούς στη θάλασσα, φθάσαμε στο τέλος και ακούμε πως έσπασε το μέτωπο, γιατί μπήκαν μέσα οι Γερμανοί απ' το Ρούπελ. Κράτησε πράγματι ο στρατός μας λίγες μέρες τους Γερμανούς σ' αυτόν τον άνισο αγώνα, αλλά μια μέρα ακούμε στο ράδιο του σχολείου ένα σταθμό της Θεσσαλονίκης, κάποιου Τσικιριδή, που έλεγε: Εδώ Ράδιο - Τσικιριδή, τσιγκ, τσιγκ, ένα χαρακτηριστικό καμπανάκι και... αγαπητοί Έλληνες είναι η τελευταία ελεύθερη εκπομπή μας. Η νύμφη του Βορρά, η νύμφη του Θερμαϊκού έπεσε...

Τέλειωσε λοιπόν, αφού η νύφη έπεσε, σχόλασε ο γάμος, τί τις θέλαμε τις λεπτομέρειες, αν έπεσε μπρούμυτη ή τ' ανάσκελα.

Αυτά λοιπόν μέχρι εδώ.

Την άλλη μέρα οι Χιτλερικοί κατέβαιναν ακάθεκτοι και μηχανοκίνητοι νότια. Με μια μικρή αντίσταση στα Θερμοπύλια φτάσανε στην Αθήνα και τέλος ύστερα από γερή πραγματικά αντίσταση των Κρητικών κατέλαβαν και την Κρήτη και όλη την Ελλάδα. Οι φαντάροι μας απ' το διαλυμένο μέτωπο της Αλβανίας κατέβαιναν ταλαιπωρημένοι πεζοπόροι προς τον τόπο του ο καθένας. Τώρα πια άρχιζε ένα άλλο

είδος ζωής, εντελώς αντίθετο και άχαρο, από κείνο που ξέραμε μέχρι τότε.

Ειδικά στο χωριό μας που δεν είχαμε αρκετά αποθέματα στα αμπάρια μας άρχισε οικονομία στα τρόφιμα και πιο πολύ στο ψωμί. Οι μέρες περνούσαν, τα τρόφιμα τέλειωναν. Το ν' αγοράσεις με λεφτά ήταν σχεδόν αδύνατο, γιατί ο καθένας ό,τι είχε το κρατούσε για το σπίτι του. Μόνο με ανταλλαγή γινόταν κάτι, δηλ. είδος με είδος.



Ο Χρήστος Γιαννακόπουλος μαθητής Γυμνασίου (1939)



Παιδιά του Μικρού Χωριού στην Κατοχή

Δεν μας έφταναν όλα αυτά, ήρθαν και οι Ιταλοί και στήθηκαν στο Καρπενήσι. Είχαν την απαίτηση από τους Προέδρους των Κοινοτήτων να συγκεντρώσουν απ' τους χωριανούς τρόφιμα, φασόλια, αυγά, κόττες, ό,τι είχαμε, «που δεν είχαμε βέβαια τίποτα». Πότε - πότε κάνανε εφόδους και στο χωριό μας για να αρπάξουν ό,τι θρούνε. Μια φορά θυμάμαι ήρθαν στο μαγαζί μας και μου ζητούσαν τσιγάρα. Εγώ τα είχα κρυμμένα και τους είπα δεν έχω. Άρχισαν την έρευνα, μέχρι που τους είδα να ανεβαίνουν στα ράφια του μαγαζιού. Αυτά βέβαια ήταν αδειανά, αλλά στο πάνω - πάνω ράφι είχα κρυμμένο το γκιρα του πατέρα μου που το κρατούσε από νεαρός ακόμη, όταν ήταν Μακεδονομάχος στις ομάδες του Παύλου Μελά. Τα χρειάστηκα απ' το φόβο μήπως το ανακαλύψουν και τους φωνάζω «εδώ τα έχω τα τσιγάρα κάτω» και τους έδειξα το σακκούλι που το είχα κάτω απ' τον πάγκο. Αυτοί μόλις άκουσαν τη λέξη τσιγάρα κατέβηκαν, μου άρπαξαν το σακκούλι κι έφυγαν. Ανάσανα βαθιά. Τα τρόφιμα λοιπόν τελείωναν επικίνδυνα. Μείναμε σχεδόν όλοι χωρίς ψωμί. Οι πιο

αδύνατοι και γέροι πρήζονταν και πέθαιναν. Η κατάσταση όμως αυτή ήταν αδύνατο να συνεχισθεί έτσι. Τότε σκεφτήκαμε τον κάμπο και αρχίσαμε ομάδες να κατεβαίνουμε άλλοι προς τη Θεσσαλία, στο Χαλαμπέζι, για να εξοικονομήσουμε λίγο σιτάρι, άλλοι προς τον κάμπο της Λαμίας και άλλοι προς το Αγγρίνιο. Εγώ τράδηξα προς το Αγγρίνιο. Ποιός μπορεί να ξεχάσει αυτό το δρομολόγιο «Προυσός — Αραποκέφαλα — Χάνι του μπαρμπά - Βασίλη Τσακανίκα — Μακριά Λουγγά — Χάνι του Ζαγκλακέρα — Μπροστοβά — Χάνι του Γούλα — Ζαχόνια — Γωνίτσα Μαντάνισα — Παραβόλα — Τέμη — Μουσταφούλη — Αγγρίνιο. Μιάμιση μέρα ποδαρόδρομο.

Καμιά φορά φτάναμε και μέχρι το Μεσολόγγι για αλάτι, που σπάνιζε στο χωριό μας κι αν το πήγαινες στη Θεσσαλία το άλλαζες αμέσως με σιτάρι. Κάποτε έφτασα μέχρι την Πελασγία με τα πόδια, δυό μέρες πορεία. Το πρώτο βράδυ κοιμήθηκα στον κάμπο έξω απ' το Λιανοκλάδι. Την άλλη μέρα πέρασα τη Στυλίδα και κατέληξα στην Πελασγία. Άστα να πάνε, που λέμε. Οι πορείες αυτές για επιβίωση συνεχίζονταν από πολύ κόσμο, άντρες και γυναίκες.

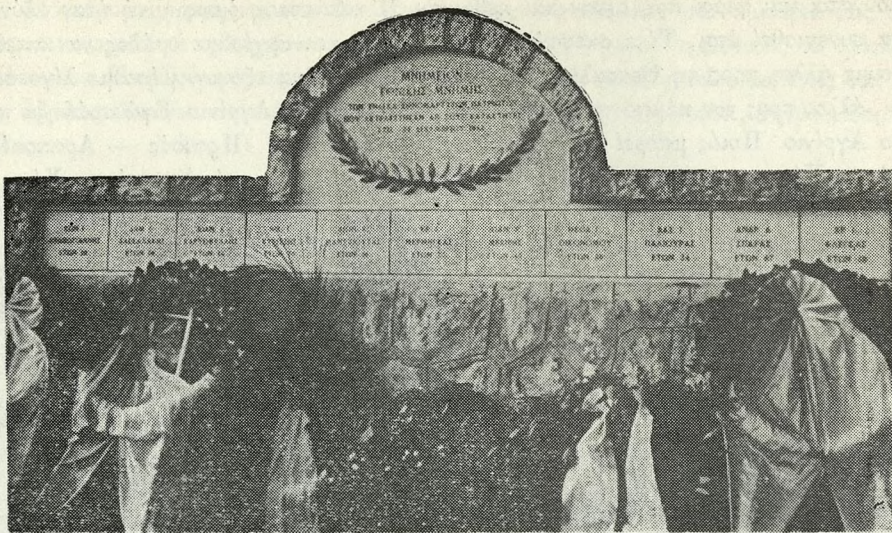
Σε κάποιο απ' αυτά τα «ταξίδια» μου στο Αγγρίνιο, ένα απόγευμα, την ώρα που έγερνε η μέρα κάθισα να πιω έναν καφέ στο καφενείο του Αυδή, στην πλατεία Μπέλλου. Ήταν η ώρα που ήρθε η ιταλική φρουρά να κάνει την υποστολή της σημαίας τους. Όλοι οι Αγγρινιώτες σηκώθηκαν όρθιοι, η μουσική έπαιζε κάποιον ύμνο των Ιταλών και οι φασίστες μελανοχιτώνες χαιρετούσαν σε στάση προσοχής τη σημαία τους. Εγώ δεν πήρα χαμπάρι κι ούτε ήξερα ότι πρέπει να σηκωθώ υποχρεωτικά όρθιος, καθόμουνα «του καλού καιρού» κι έπινα τον καφέ μου.

Ένας Ιταλός αξιωματικός, που στεκόταν βέβαια προσοχή και χαιρετούσε, με κοίταζε άγρια. Ο σερβιτόρος δίπλα που κατάλαβε τις προθέσεις του μου ψιθύρισε μέσα από τα δόντια του, «φεύγα πατριώτη, θα σε σκοτώσει ο Ιταλός». Αμέσως πήρε στροφές το μυαλό μου και σφίγγομαι τρεχάλα μέσα απ' τα τραπέζια της αυλής του καφενειού, μπαίνω στα στενά του Αγγρινίου και φεύγω τραδώντας για τα λιοστάσια της Ρουπακιάς. Περιπλανήθηκα μέχρι που πετρονύχτωσε. Ψάχνοντας να βρω δρόμο, να βγω προς την Παραβόλα, που γνώριζα τον τόπο για να επιστρέψω, απελπίστηκα μέσα στα λιοστάσια που ήταν δάσος από ελιές. Για μια στιγμή διέκρινα λιγιστό φως σε μια μικρούλα αχυροκαλύδα και πλησιάζοντας φωνάζω απ' έξω, «πατριώτη, έ πατριώτη»... Ακούω από μέσα μια φωνή, «ποιός είναι;». «Βρε πατριώτη σε παρακαλώ, έχασα το δρόμο και δεν ξέρω πού βρίσκομαι». Βλέπω να βγαίνει από τη μικρή πορτίτσα, που ήταν μάλλον μεγάλη τρύπα, κάποιος κρατώντας μια τενεκεδένια λάμπα πετρελαίου και τί να δω. Ήταν ο Μήτσος Παπαδημητρίου απ' το χωριό μας, δηλ. ο Λαμπρομήτσος.

— Βρε Χρήστο, μου λέει, πώς βρέθηκες εδώ τέτοια ώρα;

Του εξήγησα τί μου συνέβη, χάρηκα και ησύχασα που βολεύτηκα. Μου έδωσε κι ένα κομμάτι ψωμί κι ελιές και μου είπε: «Πολύ φτηνά τη γλύτωσες!». Μούστρωσε και κάτι ξερά λιόκλαρα να μην ξαπλώσω στο χώμα κι έπεσα για ύπνο. Όλη τη νύχτα λύσσαξαν τα τσακάλια γύρω στην περιοχή γαυγίζοντας. Την άλλη μέρα πήρα το δρόμο της επιστροφής για το χωριό.

(συνεχίζεται)



ΜΝΗΜΗ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΩΝ

του κ. Δημ. Γαβρίλη

Καρπενήσι, Δεκέμβριος 1942. Το σχολικό έτος εκείνης της χρονιάς, Ιουλίου — Δεκεμβρίου, θρίσκεται στο τέλος του. Εμείς οι μαθητές, πηγαδάκια - πηγαδάκια, συζητούμε για τα αποτελέσματα των διαγωνισμών, στο προαύλιο του Γυμνασίου, στους δρόμους. Βλέπουμε όμως μια μέρα, ότι οι μεγαλύτεροι έντρομοι αρχίζουν να αραιώνουν από τους δρόμους. Άλλοι να φωνάζουν στους μικρότερους:

— Πηγαίνετε σπίτια σας. Κάτι έγινε στο Μικρό Χωριό. Οι αντάρτες χτύπησαν τους Ιταλούς και μπορεί τώρα οι Ιταλοί να ξεσπάσουν σε μας.

Ευτυχώς η μέρα εκείνη πέρασε ήσυχα στο Καρπενήσι κι όλα έδειχναν ότι θα ξεχνιόταν. Ίσως όμως μόνο για το Καρπενήσι κι όχι για τα δυό χωριά, Μεγάλο και Μικρό.

Στις 22 Δεκεμβρίου το απόγευμα, αφού τέλειωσαν τα μαθήματα, έφυγα από το Καρπενήσι για το Μεγάλο Χωριό, παρέα με τον συμμαθητή μου Κυροχρήστο. Θα μέναμε το βράδυ στο σπίτι μου στο Μεγάλο Χωριό και την άλλη μέρα θα αναχωρούσαμε, μέσω Προυσού, με τα πόδια βέβαια, για το Αιτωλικό, όπου παραχείμαζαν οι οικογένειές μας. Φυσικά δεν μπορούσαμε να φύγουμε χωρίς τις σχετικές άδειες τις οποίες προμηθευτήκαμε από το Φρουραρχείο Καρπενησίου.

Αφού μέναμε το βράδυ στο Μεγάλο, στις 23.12.1942 το πρωί, φορτωμένοι με τα απαραίτητα για τον μακρύ δρόμο, ξεκινήσαμε για το Αιτωλικό, μέσω Προυσού,

με τα πόδια. Γύρω στις 9 το πρωί θρυσκόμασταν στον οικισμό της Κάτω Καρύτσας. Ο κόσμος φαινόταν ότι είχε φύγει από τα σπίτια του κι επικρατούσε μεγάλη ερημιά. Ξαφνικά την απόλυτη αυτή ησυχία διέκοψε ο θόρυβος ενός ιταλικού, υποθέτω, αεροπλάνου που περιφερόταν στα γύρω δουνά. Βούιζαν οι χαράδρες κι εμείς αρχίσαμε να διερωτόμαστε, τί άραγε θέλει το αεροπλάνο στα μέρη αυτά; Είχαμε μάθει στο μεταξú ότι Ιταλοί πήγαιναν στον Προυσό, μήπως λοιπόν επέστρεφαν πάλι; Τη στιγμή εκείνη βλέπουμε έναν Καρυτσιώτη νάρχεται προς το μέρος μας. Ήταν, αν θυμάμαι καλά, κάποιος Μπακατσιάς.

— Τί θέλει το αεροπλάνο; τον ρωτάμε. Μήπως επιστρέφουν οι Ιταλοί;

— Τώρα, οι Ιταλοί έφυγαν για το Αγρίνιο, μας λέει. Πήραν μαζί τους και τον ηγούμενο του Μοναστηριού κοντά στους Μεγαλοχωρίτες και Μικροχωρίτες που τους έπιασαν από δω ως ομήρους.

Καθησυχάσαμε έτσι κάπως και συνεχίσαμε το δρόμο μας προς Προυσό. Είχαμε φθάσει στο τέρμα του δρόμου της Καρύτσας, στο σημείο που βλέπουμε το «Τύπωμα της Παναγίας», όταν αναπάντεχα αντικρύσαμε μια ιταλική περίπολο (εμπροσθοφυλακή) που ερχόταν προς το μέρος μας. Τα χάσαμε και σκεφτόμασταν στην αρχή πώς να αντιδράσουμε. Δεν σταματήσαμε αλλά προχωρήσαμε σκεφτόμενοι ότι οι άδειες που είχαμε θα μας κάλυπταν. Πράγματι, μόλις τους πλησιάσαμε δείξαμε τις άδειές μας και ο Ιταλός αξιωματικός που ήταν επικεφαλής μας φέρθηκε ευγενικώτατα και μας άφησε να συνεχίσουμε τον δρόμο μας. Οι Ιταλοί προχωρούσαν κατ' άνδρα, ένα μέτρο σχεδόν απόσταση ο ένας απ' τον άλλο.

Όταν φθάσαμε λίγο πιο κάτω από το «Τύπωμα», εκεί που είναι το εικονοστάσι, με έκπληξη αντικρύσαμε μπροστά μας την θλιβερή πορεία των ομήρων. Μπροστά απ' όλους πήγαινε ο ηγούμενος Γερμανός, ακολουθούσαν Μεγαλοχωρίτες και Μικροχωρίτες, όλοι γνωστοί μου. Το δράμα που έβλεπαν τώρα τα σαστισμένα παιδικά μας μάτια άρχιζε από το δάσκαλό μου τον Καρυοφύλλη. Το μάτι του φαινόταν κατάμαυρο από χτύπημα, το χέρι του κρεμόταν σαν παράλυτο και ήταν εμφανή κι άλλα χτυπήματα. Παρ' όλα αυτά αγέρωχος ο δάσκαλος μου λέει:

— Τάκη και συ εδώ παιδί μου, πώς έπεσες στα χέρια τους;

Ακολουθούσε ο γιατρός Μέρμηγκας, που είχε αλλοιωμένο το πρόσωπό του κι έδειχνε βασανισμένος. Την ίδια απορία εξέφρασε κι αυτός:

— Τάκη πώς έπεσες στα χέρια των τυράννων;

Μετά ο παπα - Βαστάκης, αληθινό ράκος από το ξύλο. Το μανίκι απ' το ράσο του ήταν κομμένο και δεμένο το πρόσωπό του για να σταματήσει το αίμα, γιατί όπως μάθαμε αργότερα, του έβγαλαν τα γένεα. Ο παπα - Δημήτρης παρ' όλη την εμφανή ταλαιπωρία του με θάρρος μου είπε:

— Ευλογημένο μου παιδί πώς βρέθηκες στα χέρια τους;

Τελευταίος ήταν ο Γιάννης Μεσίρης, δεμένος μάλλον πάνω στο γάδιδαρο, γιατί δεν μπορούσε να σταθεί, γιατί μάλλον ήταν σχισμένα πόδια και χέρια. Πλημμυρισμένοι από καταθλιπτικές σκέψεις για τους βασανισμένους συμπατριώτες μας κοντεύαμε να φθάσουμε στο τέλος της φάλαγγας, όταν είδαμε τον τελευταίο από τους

ομήρους, τον Βασίλη Παλιούρα, που έσερνε το μουλάρι και καθάλα πάνω σ' αυτό τον προδότη Κροκίδα, που ήταν συγγενής του συμμαθητή μου.

Μόλις πλησιάσαμε διέταξε να σταματήσει το μουλάρι. Ο ίδιος κατέβηκε και ρώτησε τον συμμαθητή μου Κυροχρήστο:

- Με γνωρίζεις ορέ;
- Τον μπάρμπα μου δεν γνωρίζω;

Τότε ο Κροκίδας του δίνει ένα χαστούκι, που άστραφαν τα μάτια του συμμαθητή μου. Αυτό ήταν το σύνθημα, κι αμέσως οι Ιταλοί έπεσαν πάνω του και με μια κλωτσιά τον έβαλαν κι αυτόν μαζί με τους ομήρους. Εγώ έκανα το κορόιδο και πήγα να ξεφύγω. Είχα όμως κι εγώ την ίδια τύχη. Με μια κλωτσιά, που πονάει ακόμη, θρέθηκα στη σειρά των ομήρων. Έτσι άρχισε και ο δικός μας Γολγοθάς μαζί με τους άλλους ομήρους. Οι Ιταλοί με φωνές μας έβαλαν στη σειρά. Συνειδητοποιούσαμε πλέον ότι είμασταν κι εμείς όμηροι.

Ο Κυροχρήστος, όταν αντίκρυσε τον Κροκίδα μου είπε: «Θα πηδήσω στο ποτάμι, γιατί είναι θεός μου κι έχουμε προηγουμένα. Δεν πρόκειται να γλυτώσω, θα με σκοτώσει». Με διάφορες δικαιολογίες κατάφερα να τον ηρεμήσω.

Η φάλαγγα προχωρώντας έφθασε στην Καρύτσα, όπου διατάχθηκε να σταματήσει για να ξεκουραστούν όλοι. Τότε ο προδότης Κροκίδας κατέβηκε από το μουλάρι κι έφυγε προς τον επικεφαλής αξιωματικό της εμπροσθοφυλακής. Τότε βρήκαμε την ευκαιρία να ρωτήσουμε έναν Ιταλό αξιωματικό, γιατί μας γύρισαν πίσω, αφού εμείς είχαμε άδειες και είμαστε μαθητές: «Ο δικός σας, μας λέει, σας θέλει και γι' αυτό πάει τώρα στον διοικητή για σας».

Καθήσαμε εκεί περίπου ένα τέταρτο. Ο Ιταλός αξιωματικός μας πρόσφερε πορτοκάλια και μεις θρασμένα αυγά που μας τα είχε δώσει η Ρώσκαινα στο Μεγάλο Χωριό, όταν φεύγαμε. Τότε ήρθε διαταγή ο λόχος που ακολουθούσε τους ομήρους να προχωρήσει μπροστά. Πιθανόν να πήγαινε πλαγιοφυλακή προς Χαλικοχώραφα ή Γαύρα (Κλειδί). Με το προχώρημα του λόχου και τις στροφές έμεινε κάποιο κενό, το οποίο αστραπιαία μας ήρθε η ιδέα να εκμεταλλευθούμε. Ο συμμαθητής μου πάντα ανήσυχος, κάθε τόσο μούλεγε «θα φύγω». Με τις άδειες κρατώντας τες στα χέρια μας και χάρις στο κενό που δημιουργούσαν οι στροφές του δρόμου, οι δυό μας γυρίσαμε πίσω προς τον Προυσό. Ο πρώτος αξιωματικός, αφού ήλεγξε τις άδειες, μας άφησε και προχωρήσαμε. Φθάσαμε περίπου 400 μέτρα πίσω, οπότε ο Κυροχρήστος το έβαλε στα πόδια από ένα μονοπάτι που πήγαινε στο σπίτι του, αυτού που είχε το κάτω χάνι της Καρύτσας. Τον ακολούθησα χωρίς πολλή σκέψη για το τί μπορούσε να συμβεί αν μας έβλεπαν. Οι Ιταλοί, ευτυχώς, όμως έμειναν άναυδοι, χωρίς να μας πυροβολήσουν. Έτσι μπορέσαμε και φθάσαμε στον απέναντι θράχο κατάκοποι από κούραση. Καθήσαμε λίγο, οπότε ακούσαμε φωνές από Καρτσιώτες που μας καλούσαν να μπουέ σε μια σπηλιά, απέναντι από το «Τύπωμα», όπου βρίσκονταν κι αυτοί.

Μείναμε εκεί ως το απόγευμα στις 5 περίπου. Οι ντόπιοι μας παρότρυναν να φύγουμε από το βουνό προς το Δερμάτι κι από κει από Λάστοβο να κατεβούμε στο ποτάμι, στην Αγία Βλαχέρνα και αφού το περάσουμε με το καρέλι μέσω Αγίου Βλασίου να φθάσουμε στο Αιτωλικό που ήταν ο προορισμός μας. Του συμμαθητή μου δεν

άρεσε η ιδέα αυτή και ήθελε να φύγουμε μέσω Προυσού, γιατί είχε αγοράσει από ένα Ιταλό ένα ζευγάρι άρθηλα ιταλικά. Έτσι κατεθήκαμε πάλι στο δρόμο κι αποφασίσαμε να πάμε απ' τον Προυσό. Στο μεταξύ ο δρόμος άρχισε να έχει μεγάλη κυκλοφορία απ' αυτούς που επέστρεφαν από τους κάμπους για να κάνουν Χριστούγεννα στα χωριά τους.

Το βράδυ φθάσαμε κατάκοποι στου Μπαλτά. Είπαμε να συνεχίσουμε. Μας κατάφεραν όμως πολλοί γνωστοί καθώς κι ο Μπαλτάς ο ίδιος, να μείνουμε εκεί το βράδυ. Αποφασίσαμε και μεις να μείνουμε εκεί. Μεταξύ των άλλων θυμάμαι ήταν και η πεθερά του γιατρού Πιστιόλη, από την Παραδόλα, ονόματι Σταμάτη, που πήγαινε στο Μικρό να δει την κόρη της. Κατά τις τρεις τη νύχτα σηκώθηκε ο Κυροχρήστος κι ανάδει ένα κερί για να μην πατήσουμε κανέναν, καθώς όλοι κοιμόντουσαν κάτω στο πάτωμα. Πριν προλάβω να σηκωθώ κι εγώ ανοίγει ξαφνικά η πόρτα και μπαίνουν μέσα δυό άνδρες ντυμένοι ιταλικά και ρωτούν στα ελληνικά:

— Εσύ είσαι ο Κυροχρήστος;

— Όχι, ήταν η απάντηση.

— Γνωρίζεις τον ηγούμενο;

— Όχι.

Και στη συνέχεια χωρίς να χάσει το θάρρος του τους λέει:

— Λέγομαι... , είπα ένα άλλο όνομα, είμαι από τ' Άγραφα, ήμουν στο Αγρίνιο τσοπάνος και τώρα πάω στο χωριό για Χριστούγεννα.

Τη στιγμή εκείνη σηκώνεται από το στρώμα της η κ. Σταμάτη και τους λέει:

— Μήπως ζητάτε δυό παιδιά που έφυγαν από τους Ιταλούς, δεν βρήκαν χώρο εδώ και πήγαν στο Κάτω Χάνι.

Δεν πρόλαβε να τελειώσει και οι δυό εξαφανίστηκαν αιμέσως, τρέχοντας προς τα Κάτω Μπαλτέικα. Το τρέξιμό τους και οι πέτρες που κυλούσαν τάραξαν την ησυχία της νύχτας. Με τα παπούτσια στο χέρι φεύγουμε και μεις προς το βουνό της Ανδράνοδας (Ασπρόπυργο).

Αφού ταλαιπωρηθήκαμε όλη τη νύχτα μέσα στα βράχια φθάσαμε τα χαράματα απέναντι απ' τον Ασπρόπυργο. Από το φόβο μας μήπως έχουν ειδοποιηθεί στο χωριό και μας πιάσουν, δεν μπήκαμε μέσα, αλλά περάσαμε από ένα μονοπάτι που οδηγούσε σ' ένα νερόμυλο. Εκεί θυμάμαι, περνώντας έξω απ' το μύλο, γλίστρησα κι έπεσα μέσ' το νερό κι έγινα φυσικά μούσκεμα. Μετά το μύλο, ολόρευμα φθάσαμε στη Ράχη, στ' Αραποκέφαλα. Εκεί στη θέση Σταυρός είχε βγει ο ήλιος, που ήταν ό,τι έπρεπε για να στεγνώσω, αν και ήταν Δεκέμβριος μήνας. Από τη θέση αυτή φαινόταν το Μεγάλο Χωριό και μάλιστα τόσο καθαρά, ώστε μπόρεσα να εντοπίσω το σπίτι μου που νόμιζα ότι καιγόταν, γιατί από κει έβγαιναν καπνοί. Είχα κάνει όμως λάθος, άλλα κάηκαν τότε, όχι το δικό μου.

Η περιπέτειά μας όμως αντί να τελειώσει εδώ, συνεχίστηκε. Έτσι αντί να ακολουθήσουμε το δρόμο προς Προστοβά, η μορφολογία του εδάφους, οι χαράδρες και το δύσβατο της περιοχής, μας ανάγκασαν να πάρουμε άλλο δρόμο κι έτσι φθάσαμε παραμονή Χριστουγέννων στις 10 η ώρα στο Τσιβλίκι, το χωριό του Κυροχρήστου. Εκεί μείναμε τέσσερις ώρες περίπου γιατί ο Κυροχρήστος ήθελε να φύγει για τους

αντάρτες. Φοβόταν πολύ τον Κροκίδα. Στο μεταξύ φάγαμε ό,τι είχαμε μαζί μας και στεγνώσαμε πάλι στον ήλιο. Αφού τον έπεισα συνεχίσαμε το δρόμο προς Αγγρίνιο, μέσα απ' την οροσειρά των Αραποκεφάλων κι αναγκαστήκαμε να περάσουμε πολλές φορές μέσα απ' το ποτάμι. Ευτυχώς αν και Δεκέμβριος ο καιρός δεν έμοιαζε για χειμώνα, για καλοκαίρι. Τελικά τα χαράματα φθάσαμε στο Σχοίνο, ένα χωριό έξω απ' το Αγγρίνιο.

Έτσι μέσ' την Κατοχή τελείωσε μια σύντομη οδυνηρή πορεία που συνδέθηκε για λίγες στιγμές με τον Γολγοθά των ηρωικών εθνομαρτύρων συμπατριωτών μας του Μεγάλου και Μικρού Χωριού. Τώρα αναπολώ, ύστερα από τόσα χρόνια, πως είχα το τραγικό προνόμιο να ζήσω για λίγο μαζί τους τις τραγικές εκείνες στιγμές ως μελλοθανάτων. Κράτησαν όμως ψηλά το εθνικό τους φρόνημα, παρά την σωματική τους ταλαιπωρία και τα βασανιστήρια που υπέστησαν. Πιστεύω πως είχα χρέος, έστω και τόσο αργά, να αφηγηθώ τις συγκλονιστικές εκείνες στιγμές που μ' έδεσαν μαζί τους. Η μνήμη τους θα παραμείνει αιώνια και το παράδειγμά τους θα διδάσκει.

ΔΗΜ. ΓΑΒΡΙΑΗΣ



Για να περνάει η ώρα

Στη σελίδα 183 του βθλίου του «Το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας», ο κ. Μένιος Κουτσούκης καταπιάνεται μ' ένα λεξιλόγιο που περιλαμβάνει συνηθισμένες λέξεις για τους παληούς, που όσο πάνε γίνονται ασυνήθιστες για τους νέους. Τέτοιες λέξεις συγκέντρωσα κι εγώ κάμποσες και τις γράφω για να τις ξαναθυμούνται οι παλαιοί γιατί οι νέοι «σκίζουν» ή τη «βρίσκουν» με το δικό τους λεξιλόγιο.

αθάρα = μεγάλο τσιμπούρι
αγ'ζιά = πολύ αρμυρό
αδαφτουιά = αυτού ακριβώς
αζάσποτος = όποιος δεν δέχεται περιορισμούς
αϊά = για κοίτα
άϊστε = πηγαίνετε
αιστημαίρνω = σέβομαι, υπολογίζω
αγγουρμαίνομαι = αφουγκράζομαι
αλακάπια = χωρίς διακοπή
αλεγρία = ξέσκασμα
αλέστα στέκομαι = είμαι έτοιμος
αλιάπ' = αλλοίμονο
αλκοτάω = εμποδίζω
αλμονταριάζω = φέρνω θέαιη αναταραχή
αλ μούρα = ανακατοσύρα
αλούκοντος ή αλούσκατος = τελευταίος
αμούντ έγινε = εξαφανίστηκε

αμούργιο = χωράφι εύκολο στο όργωμα
αναγελάω = κοροϊδεύω
αναγλιτσάζω = ανακατεύω κάτι γλιτσασμένο
αναγκαίο = αποχωρητήριο
αναδριμώνω = ξανακύλισμα στο βήχα ή στον πόνο
ανάκαρα = κουράγιο, δύναμη
αναματάρ = μικρό μπουκάλι για κρασί ανάμα
αναμέλε = εσωτερικά όργανα των αυτιών
αναμεσαριά = μέρος που είναι ανάμεσα
αναμπαίζω = κοροϊδεύω
αναμπλύζει = μόλις πηγάζει
ανάντλο = αντίθετο
αναπιάνω = ξαναφτιάχνω προζύμι
απίκασα δεν = δεν κατάλαβα
αναφταουμάρα = εξάντληση
ανάψα = έξαψη
άνεμος καπνός = διαλύεται σαν καπνός στον αέρα
ανεβατό ψωμί = ζυμωμένο με προζύμι
λιψό ψωμί = χωρίς προζύμι αλλά νοστιμότερο
ανόδοντο = αθέρας παυσίπονο
ανόχεψε = φτώχεψε

Σταύρος Γεωργούλης

Τα πουλιά χάνουν τη μάχη

(συνέχεια από τη σελίδα 14)

που κινδυνεύουν από παράνομο κυνήγι και αυθαίρετες επεμβάσεις (όπως π.χ. αποικίες των πελεκάνων και ερωδιών) Πάντως, όπως μας είπε ο Θ. Δραγούμης, από την Ορνιθολογική εταιρία η προστασία των πουλιών έχει καλά αποτελέσματα, όπως π.χ. οι ψαραετοί που επανήλθαν στην Αγγλία μετά από 60 χρόνια και από ένα ζευγάρι τώρα ζουν 35, όπως οι Αβοκέτες, όπως οι πελεκάνοι των Πρεσπών που αυξήθηκαν από τότε που προστατεύονται.

Η προστασία όμως των πουλιών δεν είναι υπόθεση μόνο της Ορνιθολογικής Εταιρίας ή του τμήματος Θηραματοπονίας του ΠΕΧΩΔΕ. Εάν θέλουμε να βλέπουμε τους ερωδιούς, τους πελεκάνους, τα γεράκια γύρω μας ζωντανά και όχι θαλασσωμένα σε κάποιες βιτρίνες, εάν θέλουμε να διατηρήσουμε αυτό που έχουμε (γιατί παρ' όλες τις επεμβάσεις η Ελλάδα διαθέτει ακόμη μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας) θα πρέπει να σταματήσουμε να αδιαφορούμε για ό,τι συμβαίνει γύρω μας.

Σοφία ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ

Περιοδικό «ΦΥΣΗ» και Ενημερωτικό Δελτίο της Ελλην. Ορνιθολογικής Εταιρίας.

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

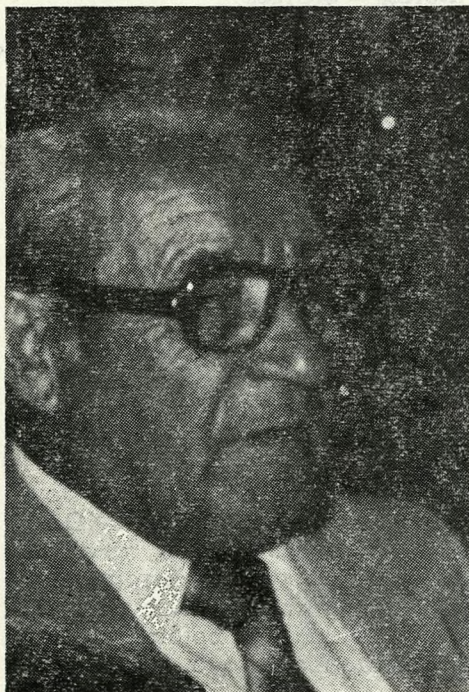
Ο Πρόεδρος της Αδελφότητάς μας απή-
θυνε εγκάρδιο χαιρετισμό στους συμπα-
τριώτες Ευρυτάνες, μέλη της Ένωσης Ευ-
ρυτάνων Αμερικής το «Βελουχι», με την
ευκαιρία του 43ου Συνεδρίου της Ένωσης
που έγινε στο...

Προς την
Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής
το ΒΕΛΟΥΧΙ

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,
Αξιότιμοι κύριοι Σύμβουλοι του 43ου Συ-
νεδρίου της Ενώσεως

Αγαπητοί συμπατριώτες Ευρυτάνες σας
χαιρετούμε έναν έναν και σας σφίγγουμε
το χέρι.

Με την ευκαιρία του 43ου Συνεδρίου



ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

Ο Πρόεδρος του Βελουχιού κ. Δ. Πολύζος

σας η Αδελφότης Μικροχωριτών σας α-
πευδύνει εγκάρδιο χαιρετισμό και εύχεται
καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρί-
ου σας και ευδρωση του έργου της Ενώ-
σεως για το καλό της Ευρυτανίας.

Οι μέρες αυτές φέρνουν στο νου όλων
των Μικροχωριτών το περυσινό ιστορικό
42ο Συνέδριο σας στο Καρπενήσι.

Με ιδιαίτερη συγκίνηση συγκρατούμε
την επίσκεψή σας στο Μικρό Χωριό στις 5
Ιουλίου 1986. Ο ένας λόγος ήταν γιατί
το χωριό μας τιμάτο στο πρόσωπο του
νέου Προέδρου κ. Δημ. Πολύζου που υ-
πήρξε και είναι άξιο τέκνο του Μικρού
Χωριού. Ο δεύτερος λόγος γιατί τα μέλη
της Ενώσεώς σας επισκέπτοντο το πολύ-
παθο Χωριό μας και έδωσαν την ευκαιρία
στο Μικρό Χωριό να τους φιλοξενήσει σε
ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης για την
συμπάρασταση της Ένωσης στις δύσκο-
λες στιγμές που έχει περάσει.

Συγχαίρομε την Ένωσή σας γιατί συ-
νεχίζει τον αγώνα για την ανάπτυξη της
Ευρυτανίας και μάλιστα στα πλαίσια των
σημαντικών αποφάσεων του 42ου Συνεδρί-
ου σας.

Ευχόμαστε συνέχιση των προσπαθειών
σας με τις οποίες επιτελείτε μοναδικό πα-
τριωτικό και κοινωνικό έργο για το κα-
λό της Ευρυτανίας.

ΚΑΛΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

Για το Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος
Κλ. Κουτσούκης

★

Αδελαΐδα Αυστραλίας 1-5-1987

Αγαπητέ μου Μένιο

Γειά σας

Μόλις προχθές πήρα την τελευταία έκ-
δοση του περιοδικού μας «Μικροχωριτικά
Γράμματα» και δεν φαντάζεσαι τη χαρά
μου.

Το περίμενα από πολύ καιρό με περισ-
σότερη λαχτάρα αυτή τη φορά για να μά-
θουμε τα νέα του χωριού μας και να ξανα-
ζήσουν στη σκέψη μας, διαβάζοντάς το,

πρόσωπα και αναμνήσεις που τόσο νοσταλγούμε εδώ στη μακρινή ξενιτειά.

Όπως μέχρι σήμερα δεν μας ξεχάσατε ποτέ και μας στέλνατε τη συνέχεια του περιοδικού που ήταν μεγάλη επιθυμία και του αείμνηστου συζύγου μου Σεραφεΐμ, έτσι πιστεύω και στο εξής θα συνεχίσετε και σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Προς τούτο εσωκλείω τραπεζικήν επιταγή 50 δολλ. για την ανανέωση της συνδρομής μου. Το υπόλοιπο του ποσού να καταχωρηθεί ως δωρεά εις μνήμην του συζύγου μου Σεραφεΐμ υπέρ της εκκλησίας «Μεταμόρφωσης του Σωτήρος».

Παρακαλώ διαβιβάστε τους χαιρετισμούς τόσο τους δικούς μου όσο και των παιδιών μου στην οικογένειά σου και σ' όλους τους χωριανούς.

Σας φιλώ με αγάπη
Ευφροσύνη Σεραφεΐμ Νταφύλλη

★

Αθήναι, 20 Μαΐου 1983

Πολυαγαπημένε μου μαθητή Παναγιώτη,

Δεν βρίσκω λόγια κατάλληλα για να σου εκφράσω την ανακούφισή μου που πλημμύρισε την καρδιά μου το καλογραμμένο και συγκινητικό σου γράμμα με το ανεκτίμητο για μένα δώρο σου την καλλιτεχνικώτατη φωτογραφία του παλαιού και αξέχαστου Μικρού Χωριού μας.

Την κρατούσα στα χέρια μου με ιερό ρίγος και την κοιτούσα κατάματα με δακρυσμένα μάτια από τις παλαιές και αληθινές αναμνήσεις. Μια δεύτερη ασυγκράτητη συγκίνηση μετά το ημερολόγιο του χωριού μας 1983, το οποίο επιστράφησε ο ακούστος και αυτός μαθητής μου, αγαπητός Μένιος Κουτσούνης, ο μοναδικός νεώτερος λογοτέχνης του χωριού μας. Τιμάει το χωριό μας. Είναι μεγάλη ηθική ικανοποίηση για μας τους διδασκάλους όταν έχουμε τέτοιους μαθητές.

Αυτή τη στιγμή που έρχεται στη μνήμη μου η τελευταία συνάντησή μας στο αγαπημένο μας Μικρό Χωριό στις 6 Ιουλίου 1976, ημέρα της εορτής προς μνήμην της Αγίας Κυριακής, της προστάτιδας του νέου μας Μικρού Χωριού. Τότε εγνώρισα και τα

χαριτωμένα παιδάκια σας, στα οποία εύχομαι με όλη τη δύναμη της καρδιάς καλή πρόοδο και να φανούν αντάξια της Ελληνοχριστιανικής οικογένειας των Μαστρογεωργοπουλαίων.

Ευχόμενος κάθε οικογενειακή ευτυχία.
Με πολλή πολλή αγάπη και ευχαριστίες

Γ. ΕΛ. ΠΑΠΑΔΗΣ

Μ. Κόρακα 41, Αθήνα

★

Αγαπητέ Μένιο,

Χριστός Ανέστη και χρόνια πολλά. Ο Θεός να σας δίνει δύναμη και υγεία για να μπορείτε να συνεχίσετε αυτό το ανεκτίμητο έργο σας που δεν εκφράζεται με λόγια η προσπάθειά σας και οι κόποι σας.

Με ανυπομονησία περιμένω να πάρω το έντυπο αυτό, τα (Μικροχωρίτικα Γράμματα) γιατί έτσι βρίσκομαι σε κάποια επαφή με τους ανθρώπους του χωριού τους εν ζωή αλλά μαθαίνω και γι' αυτούς που έφυγαν για την αιωνιότητα, τους τόσο αγαπητούς. Επίσης έτσι μαθαίνω για τις πολιτιστικές, τις κοινωνικές και πολιτειακές εκδηλώσεις, τα έργα και τις δραστηριότητες που γίνονται για την συντήρηση και ανάπτυξη του αγαπημένου μας και αξέχαστου Μικρού Χωριού που δεν ξεχνιέται πως ήταν κάποτε η Μικρή Ελβετία κατηγοριζοντας και ανηφορίζοντας τρέχοντας έτσι που θυμάμαι οι φτέρνες μου να ακουμπούν στην κοτσίδα των μαλλιών μου.

Τώρα σαν την διψασμένη ελαφίνα που τρέχει να ξεδιψάσει σε κάποια πηγή και να δροσιστεί από το νεράκι της περιμένω κάθε φορά το τεύχος μια και δεν μπορώ να πηγαίνω και να βρίσκομαι κοντά του γιατί εκεί στο μέρος που γεννηθήκαμε και μεγαλώσαμε είναι μόνο ερείπια και ποιός ξέρει κάτω απ' αυτά αν δεν βρίσκονται κάποιοι σκελετοί ανθρώπων και ζώων ανάκατα. Αντικρύζοντας αυτά τα ερείπια πληγώνομαι πάλι, αλλά και δεν έχομε σαν Μικροχωρίτες μια γωνιά να μείνομε έστω και για ένα βράδι. Το ξενοδοχείο είναι τόσο μικρό που ποιόν πρώτα να φιλοξενήσει. Κάθε δένδρο που ήδη δεν υπάρχει και κάθε πέτρα είναι χαραγμένα μέσα στην

σκέψη μου και δεν ξεχνιέται με τίποτα. Όσο και να θελήσω να τα ξεχάσω έρχονται καθ' ύπνον και ξαναζωντανεύουν.

Γι' αυτό και κάποτε σας ενοχλώ αν τύχει για κάποιον λόγο να μην πάρω το έντυπο. Όμως αυτήν την φορά ήταν το κάτι ξεχωριστό μόλις είδα την εξωτερική του εμφάνιση.

Δεν σας κρύβω ότι συγκινήθηκα αφάνταστα. Αυτήν την αξία που δειναίμε εμείς οι άσχημοι την έδωσε με όλη την επιτυχία που άξιζε η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ. Το μεγάλο αυτό ίδρυμα των Αθηνών. Στέλνω τα θερμά μου συγχαρητήρια και τις ευχές για περαιτέρω πρόοδο και συνέχιση του μεγάλου αυτού έργου σας. Μεγάλη τιμή και ικανοποίηση αλλά και ταπεινή υπερηφάνεια ναιώθουμε για σας όλους μια και εμείς δεν μπορούμε να προσφέρουμε τίποτα. Η ηλικία αλλά και προβλήματα υγείας περισσότερο, δεν μου αφήνουν κανένα περιθώριο.

Επίσης δια μέσου της Αδελφότητας στέλνω τα συλλυπητήριά μου για τον θάνατο του τόσο αγαπητού από όλους και συμπαθητή μου Κώστα Περιόβολου του τόσο καλοσυνάτου (πουλάκι μου η πρώτη λέξη στο στόμα του) στην σύζυγό του αγαπημένη μου Μαριάνθη, στα παιδιά του και συγγενείς του. Πλήγμα κι αυτό για την Αδελφότητα.

Αγάπησε αυτός το χωριό ματον αγάπησε κι εκείνο τόσο που δεν τον άφησε αυτή την φορά να φύγει, τον αγκάλιασε τόσο σφιχτά για να μην μπορεί να φύγει μακριά. Αιωνία η μνήμη του.

Επίσης πάλι δια της Αδελφότητας στέλνω τα συλλυπητήριά μου για τον θάνατο του Ιωάννου Παλιούρα, στην γυναίκα του και ανεψιά μου, στα παιδιά του και συγγενείς που τόσο πρόωρα έφυγε για να μείνει για πάντα στην μακρυνή γη της Αυστραλίας. Αιωνία του η μνήμη.

Χαιρετισμούς στον κ. Γεωρ. Δημόπουλο και σ' όλη την Αδελφότητα.

Με ευχές

Βιργινία Ζωγράφου Δημοπούλου

Εν Αθήναις τη 15-5-1987

ΠΡΟΣ

την Αδελφότητα Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος»
οδός Πανεπιστημίου 44

106 79 Αθήνα

Το Δ.Σ. του Πνευματικού Κέντρου Ρουμελιωτών, με ιδιαίτερη χαρά, ικανοποίηση και υπερηφάνεια, έλαβε γνώσιν της απονομής Τιμητικής Διάκρισης από την Ακαδημία Αθηνών, την 30-12-1986, για την αξιόλογη μακροχρόνιο δραστηριότητα της Αδελφότητας Μικροχωριτών στον Πολιτιστικό και Κοινωνικό Τομέα και στην Κωνσταντινούπολη και στην Ελλάδα.

Το Δ.Σ. του Π.Κ.Ρ. δράττεται της ευκαιρίας να σας απευθύνει τα θερμά του συγχαρητήρια και να ευχηθεί συνέχιση του έργου της Αδελφότητας Μικροχωριτών επί μακρόν.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Κώνστας

Επίτ. Πρόεδρος Αρείου Πάγου

Ο Γεν. Γραμματέας

Λεωνίδας Πιτσιάκας

Επίτ. Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω



Αξιότιμον Κύριον Κλ. Κουτσούκη

Πρόεδρον της Αδελφότητας των εν Κωνσταντινουπόλει Ευρυτάνων Μικροχωριτών, Αγραύλου 19-21, Αθήνας 117 41

Ευγενει φροντίδι κυρίου Φ., ή συζύγου μου Φυλαχαι Κουρδαλλού 1 Μαρτίου 1987

Αξιότιμε Κύριε Κουτσούκη,

Με ιδιαίτεραν κρητικήν — ως Κρης — συγκίνησιν εδιάβασα σήμερον, εις την «Καθημερινήν» της 1-2 τ.μ., την επιστολήν σας δι' ης αναφέρασθε εις την ηρωικήν συμβολήν των ευγενών και γενναίων Ευρυτάνων δια την ηρωικήν συμβολήν των ευγενών και γενναίων Ευρυτάνων δια την απελευθέρωσιν της γενετήρας μου Μεγαλονήσου.

Είμαι βέβαιος ότι άπαντες οι Κρήτες είναι ευγνώμονες προς τους συμπατριώτας σας. Προσωπικώς, εκ του κελλήου μου, σας

ευχαριστώ δια την χαράμενην συγκίνησιν που μου επροξένησεν η επιστολή σας.

Ο Θεός να αναπαύη εν Παραδείσω τας ευγενείς και γενναίας ψυχάς των ηρωικών εκείνων προγόνων σας Ευρυτάνων οτινες δια της συμμετοχής των εις τον απελευθερωτικόν αγώνα των προγόνων μου έδωσαν την ελευθερίαν και εις εμέ, γεννηθέντα τον Νοέμβριον του 1912, ακριδώς με την απελευθέρωσιν της Κρήτης.

Ευχαριστών ευγνωμόνως υμάς και δι υμών τους φιλάτους μου Ευρυτάνας της Αδελφότητός σας και όλους τους άλλους Διατελω μετά πλείστης τιμής και αγάπης
Στυλιανός Γ. Παττακός

★

SAN FRANCISCO, 29 Αυγούστου 1987
Αγαπητέ Κλεομένη,

Πρώτον να σου ευχηθώ χρόνια πολλά για την σημερινή ημέρα, σαν σήμερα πολλά χρόνια πίσω γιορτάζαμε την ημέρα αυτή και πανηγυρίζαμε την εορτή του Αγίου Ιωάννου του αποκεφαλίστου, όπως τον λέγανε. Λυπήθηκα που δεν συναντηθήκαμε στο χωριό, διότι έφυγα πολύ νωρίτερα, όπως υπολόγιζα, και γι' αυτό φταίει ο φοβερός καύσωνας. Πιο πολύ λυπήθηκα που δεν ήμουν και στα αποκαλυπτήρια της προτομής του αξέχαστου δασκάλου μας. Τώρα με τον αδελφό μου Δημήτριο σου στέλνω 50 δολλ. εις μνήμην του, και αν έχεις μέρος στα «Μικροχωρίτικα Νέα» βάλε αυτά τα οποία, όπως λέει, και ο χωριανός μας Σταύρος ότι θυμάμαι.

Σε χαιρετώ και αν θέλεις τίποτα γράψε μου, θα χαρώ πολύ.

Με αγάπη
ΚΩΣΤΑΣ ΠΕΤΣΙΚΑΣ

★

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

Αθήνα 5) 10) 1987

Καθηγητή κ. Κλεομένη Κουτσούκη,
Πρόεδρο Αδελφότητος Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος»

Αγαπητέ κ. συνάδελφε,

Σας ευχαριστώ θερμότατα για την απο-

στολή αντιτύπου του Λευκώματος των εν Κωνσταντινουπόλει Ευρυτάνων, στην ανατύπωση της Αδελφότητός σας, για τη διβλιοθήκη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Το Λεύκωμα περιέχει πληροφορίες και τεκμήρια που θα είναι πολύτιμες για τους ερευνητές του ελληνισμού της Πόλης. Σας παρακαλώ να δεχθείτε τα συγχαρητήριά μου για την πρωτοβουλία της Αδελφότητός σας να προβεί στην επανέκδοση του Λευκώματος, κάνοντας έτσι τη σημαντική αυτή πηγή και πάλι προσιτή στην έρευνα.

Ευχόμαστε κάθε επιτυχία στην ευόδωση των σκοπών της Αδελφότητός σας.

Με εξαιρετική τιμή

Καθηγητής Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Διευθυντής

★

Πράξη 2η / 19-6-1987

ΘΕΜΑ: Έκφραση ευχαριστιών στην Αδελφότητα Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρα»

Στο Μικρό Χωριό και στο γραφείο του Δημοτικού Σχολείου σήμερα στις 19 Ιουνίου, ημέρα Παρασκευή και ώρα 1.30' συνεδρίασε η Κοινοτική Επιτροπή Παιδείας, που αποτελείται από τους:

1. Μίχο Βασιλείο, Πρόεδρο
2. Ανυφαντή Χαρίκλεια, Γραμματέα
3. Μπούρα Θεόδωρο, Ταμιά

και συζήτησαν το παραπάνω θέμα. Η Διευθύντρια του Σχολείου εισηγείται ότι επειδή η Αδελφότητα Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρα» διεμοίρασε στους μαθητές του Σχολείου διάφορα δώρα με τη λήξη του Σχολικού έτους, η Κοινοτική Επιτροπή Παιδείας αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει θερμά την παραπάνω Αδελφότητα για την ευγενική προσφορά της, αλλά και για τις τόσες άλλες φορές που έδειξε ενεργό συμπάρασταση στα προβλήματα του Σχολείου.

Η Κοινοτική Επιτροπή Παιδείας μετά τη διαλογική συζήτηση που ακολούθησε ομόφωνα αποφασίζει και δέχεται τη σχετική εισήγηση, όπως διατυ-

πόνεται παραπάνω και επικυρώνει την πα-
ρούσα πράξη υπογράφοντας.

Ο Πρόεδρος
Μίχος Βασιλείος
Η Γραμματέας
Ανυφαντή Χαρίκλεια
Ο Ταμίας
Μπούρας Θεόδωρος



MOUNT PENN, PA
Απρ. 24, 87

Αγαπητέ Μένιο, μετά της οικογένειάς
σου σου ευχόμεθα "Χριστός Ανέστη".

Έλαβα το περιοδικό, τα «Μικροχωρίτι-
κα Γράμματα». Η χαρά μου και η συγκί-
νησής μου απεριγράπτη. Σχεδόν, ξεφίλλη-
σα όλες του τις σελίδες. Πόσο κοντά δεν
μ' έφερε στην γενέτειρά μου, κοντά στους
συγχωριανούς μου και σε γνωστές αξέχα-
στες τοποθεσίες του χωριού μας, που όλα
αυτά είναι δεμένα μ' εκείνα τα παιδικά
μου χρόνια, στην μνήμη μου.

Συγχαρητήρια, δια την καλή ποιότητα
του περιεχομένου και γενικά τον τρόπο της
όλης συντάξεως του περιοδικού αυτού.

Φυσικά, ολίγον αργά, και συγχώρετέ
με, θάθελα να εκφράσω τα θερμά μου ΣΥΓ-
ΧΑΡΗΤΗΡΙΑ, δια την δράβευσιν της Α-
δελφότητας Μικροχωριτών εκ μέρους της
Ακαδημίας Αθηνών.

Είμαι υπερήφανη σαν Μικροχωρίτισσα
και είτε η δραστηριότητα του ατόμου σου
και η ακτινοβολία της προσωπικότητάς
σου, να γίνει μίμησις όλων μας, δια την
δικαιώνησιν της Αδελφότητας Μικροχωρι-
τών, με την ιδίαν αγάπην και επιτυχίαν
και εις τας μελλοντικές γενεάς.

Σου διαβιβάζω τα συγχαρητήρια εκ μέ-
ρους του συζύγου μου και δεν σου κρύβω
πόση χαρά πήρε ο δεκατετράχρονος γυιός
μου, Βασίλης, όταν του έδειξα στο περιο-
δικό την φωτογραφία της ομάδας «Κεραυ-
νός» στο ποδόσφαιρο, που υπήρξε κι αυτός
παίκτης και μέσα στην φωτογραφία.

Χαιρετισμούς στην οικογένειά σου.

Με αγάπη
Λαμπρινή Κουφομιχάλη
(πατρικό Λαμπρινή Κ. Τριχιά)

Θεσσαλονίκη Νοέμβρης 1987

Αγαπητοί φίλοι,

Είμαι καλά, εύχομαι και για σας το ίδιο.
Έχω καιρό πολύ να σας απασχολήσω και
τώρα που βρίσκομαι στις δυσμιάς του βίου
αποφάσισα να βγω έξω από τα σύνορα του
ωραίου χωριού μας, της φιλότατης Ελλάδας
και να ασχοληθώ με ένα παγκόσμιο θέμα.

Για την ώρα ξανάσανε η χώρα μας και
μάλλον όλοι οι λαοί της γης με την επι-
κείμενη συμφωνία των δύο ισχυρών να αν-
ταμώσουν και να αποφασίσουν την κατάρ-
γηση των ατομικών όπλων.

Μπορεί να είναι συμπαιγνία και να παί-
ζουν το κρυφτούλι ωστόσο ήταν μια μεγά-
λη ανακούφιση και ελπίδα, διότι μέχρι τώ-
ρα συμφωνούσα όντι διαφωνούν. Και αν
παραδεχθούμε ότι συμφώνησαν, η γη και
ο άνθρωπος πάλι κινδυνεύουν, από τα πολ-
λά καυσαέρια που βγαίνουν από τους υ-
δρογονάνθρακες που χρησιμοποιούν όλες οι
βιομηχανίες και τα πολλά αυτοκίνητα σε
όλον τον κόσμο.

Ιδιαίτερα στη χώρα μας κατάντησε το
αυτοκίνητο να είναι μία μεγάλη λαιμητό-
μος, διότι έχουμε τα περισσότερα δυστυ-
χήματα σε σχέση με τον πληθυσμό μας.

Και τώρα για τη σωτηρία της γης:

Όπως είναι γνωστό, με τη θεωρία της
σχετικότητας ασχολήθηκαν και οι αρχαίοι
Έλληνες αλλά το πρόβλημα έμεινε άλυτο.

Καταπαιάστηκαν και οι Ευρωπαίοι από
τον 17ον αιώνα και το έτος 1934 ο φυσι-
κός Ενρίκο Φέρμι με την ομάδα του προ-
χώρησε πολύ στη Ρώμη.

Το 1938 οι χημικοί Όττο Χαν και Φ.
Στράσιμαν, έκαμαν μερικές τελειοποιήσεις.
Το 1941 ο Γερμανοεβραίος καθηγητής
Αλμπέρτ Αϊνστάϊν, ο οποίος άρχισε το
1905, ανέτρεψε την υπάρχουσα τότε θεω-
ρία της σχετικότητας και με τη λεγόμενη
σχάση πήγε στην Αμερική και επέτυχε να
κατασκευάσει την ατομική βόμβα.

Εγώ έκαμα αυτή την πελαγοδρομία για
να αποδείξω ότι:

Ο καλός Θεός τη γη και το θείον δώρον
ήλιο τα έκαμε για τον άνθρωπο, ο οποίος
κάνει ένα μικρό περίπατο στη γη και πε-
θαίνει.

Αυτά τα γράφω στην ηλικία των 83

χρόνων.

Πρέπει λοιπόν ομάδα επιστημόνων να καταπιαστεί για την εκμετάλλευση των ακτίνων του ήλιου, ο οποίος υπάρχει σε όλο το εικοσιτετράωρο.

Έγιναν πολλές δοκιμές μέχρι τώρα αλλά κρίθηκε ασύμφορη σαν επιχείρηση επειδή ήταν τοπική. Τώρα πρέπει να γίνει σε παγκόσμια κλίμακα και οι ηλεκτροπαραγωγές μονάδες να είναι δισυστάτες. Δηλαδή θα μας δίνει ο ήλιος βραστό νερό για α κινείται η ηλεκτροπαραγωγός μονάδα και άμα συννεφιάζει ή κρύβεται επειδή γυρνάει, το ατμοκίνητό μας θα δουλεύει με ρεύμα που θα μας δίνει μια άλλη μονάδα που βρίσκεται έστω πολύ μακριά.

Όπως είναι γνωστό το εναλλασσόμενο μεταφέρεται πολύ μακριά με μικρή απώλεια, διότι ανασχηματίζεται.

Μίλησα για ομάδα επιστημόνων σκόπιμα διότι αν είναι μεμονωμένα άτομα πιθανόν να κινδυνεύουν από τους μαχαραγιαδες του μαύρου χρυσού.

Όσοσο έχει και γι' αυτούς πολύ καλή τοποθέτηση των κεφαλαίων των στην κολοσσαία επιχείρηση η οποία θα είναι παγκόσμια.

Μέσα στο πρόγραμμα πρέπει να είναι η κατασκευή ηλεκτροπαραγωγών μονάδων κοντά στις πετρελαιόπηγες που θα δουλεύουν με πετρέλαιο και θα παραμείνουν ως εφεδρικές.

Τιτάνιο το έργο αλλά ανθρωποσωτήριον. Διότι τα δάση ξηραίνονται, διότι η βροχή είναι ξυγή, το όζον ταλαντεύτηκε. Πού βαδίζουμε;

Τα μέτρα που παίρνουν πολλές χώρες για να μη μολύνεται η ατμόσφαιρα είναι σπασμοδικά και αναποτελεσματικά.

Θα παραμείνουν τόσα βαπόρια που μεταφέρουν υγρά καύσιμα για επείγουσες ανάγκες και για τα αεροπλάνα.

Τα πετρελαιοκίνητα αυτοκίνητα θα καταργηθούν. Όλα θα δουλεύουν με ρεύμα.

Τότε θα αφαλατώνεται το νερό της θάλασσας, θα το πίνουμε και θα αρδεύουμε πολλές γόνιμες εκτάσεις.

Ευχαριστώ πολύ για τη φιλοξενία

Μήτσος Πασπάλης

Στο τεύχος που είναι αφιερωμένο στη μνήμη του δασκάλου μας Γιώργη Παπαδή υπάρχει και μια αναμνηστική φωτογραφία από την άφιξη στο χωριό μας του πρώτου αυτοκινήτου το 1933 παραμονές του Πάσχα.

Ζωηρή κίνηση και χαράς Ευαγγέλια την ημέρα εκείνη και όλο το χωριό ξεσηκωμένο παρακολουθούσε τη γιορταστική εκδήλωση. Στη φωτογραφία αυτή βρίσκονται πάρα πολλοί συγχωριανοί μας που όλους βέβαια τους θυμάμαι ζωντανούς και πεθαμένους.

Στη λεζάντα της φωτογραφίας αναφέρονται άλλοι κατά καιρούς Πρόεδροι χωρής να αναφέρεται ο Γιωργούλας που επί Προεδρίας του έγινε ο δρόμος και ήρθε αυτοκίνητο στο χωριό ύστερα από τόσους ομηρικούς καυγάδες που έκανε με τους Τσακαλαίους στο Γαύρο γιατί τους έκοβε κάτι άκρες στις πατωσιές που είχαν στην άκρη στο βέμα προς το χωριό μας, για να περάσει ο αμαξιτός δρόμος.

Την γιορτάσιμη λοιπόν εκείνη μέρα που είδαμε δυό αυτοκίνητα στο χωριό μας, πρώτο το ταξί με τον Θωμά Καρδαρά και ακολουθούσε το φορτοπιδατικό με τον Γιάννη Ζιχαρόπουλο ο αξιμνηστος δασκαλός μας Γ. Παπαδής, όλο ζωντάνια και χαρά, πρότεινε, στην πλατεία στους συγχωριανούς μας να αφιερωθεί ο δρόμος Οδός ΓΕΩΡΓΙΟΥ Χ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Ο Γιωργούλας με κάποια εγωιστική συγκατάβαση και χαμογελώντας κάτω από τα μαντάκια του απάντησε: «Όχι δάσκαλε, εγώ δεν θέλω τιμές και επαίνους. Όλο το χωριό δούλεψε. Το δρόμο θα τον ονομάσουμε Οδός 9ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ».

Έτσι κι έμεινε. Η φωτογραφία αυτή και η μέρα εκείνη του 1933 μου είναι πολύ ζωηρά χαραγμένα στη μνήμη μου, γιατί ήμουνα βλέπεις κι εγώ, ο γιός του Προέδρου, και με πήρε δίπλα του την ώρα που μας φωτογράφιζε ο Αντώνης, ο φωτογράφος από το Μεγάλο Χωριό.

Αθήνα 9 Φεβρουαρίου 1988

Χρήστος Γ. Γιαννακόπουλος

Προς τον αξιότιμον Πρόεδρον
της Αδελφότητας Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος»

Αγαπητέ μου κ. Κουτσούκη χαιρέ εν Κυ-
ρίω.

Θερμά σας συγχαίρω για την καλλι-
στητη τελευταία έκδοση του αξιαιρετου πε-
ριοδικού σας «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΑ», φ. 34 - 35 (1987), που είναι α-
φιερωμένο στον αείμνηστο συγχωριανό σας
δάσκαλο ΓΕΩΡΓΙΟ ΕΛ. ΠΑΠΑΔΗ.

Εύγε στους μαθητές και στις μαθήτριες
που τίμησαν με τέτοιο τρόπο τον σεβαστό
διδάσκαλό τους. Η στηθείσα προτομή του
θα εξακολουθεί και τους μαθητές του να δι-
δάσκει και τους επιγινόμενους να παρα-
δειγματίζει.

Η πράξη σας, πράξη σεβασμού και ευ-
γνωμοσύνης, δεν είναι μόνον τιμή για τον
τιμηθέντα αλλά και για σας τους τιμήσαν-
τες.

Σας παρακαλώ να μεταφέρετε την αγά-
πη μου και τα συγχαρητήριά μου σε όλους
όσους κοπίασαν και μόχθησαν για την επι-
τυχία του εξαίρετου αυτού έργου.

Με πολλή αγάπη Χριστού
και καλή Σαρακοστή
Πρωτ. Κωνσταντίνος Βαστάκης



Κύριο Κλεομένη Κουτσούκη
Πρόεδρο Αδελφότητας Μικροχωριτών
Αγλαύρου 19 - 21, Αθήνα

Αθήνα, 16 Φεβρουαρίου 1988

Αγαπητέ μου Πρόεδρε,

Έλαβα σήμερα τα «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ», αφιερωμένα στην άληστη
μνήμη του δάσκαλου Γιώργου Παπαδή και
σας ευχαριστώ γιατί μου δώσατε την ευ-
καιρία να προσθέσω κι εγώ — καιτοι μη
Μικροχωρίτης — τη μαρτυρία μου για την
προσωπικότητα του τιμώμενου δάσκαλου.
Πέραν όμως τούτου αισθάνομαι την ανάγ-
κη να εκδηλώσω τα αισθήματα θαυμασμού
που με διακατέχουν προς την Αδελφότητά
σας που πάντα πρωτοπόρα, πρωτοστατεί σε
έργα εποποιίας και πνευματικής πλήρωσης
των αναγκών του λαού και του χωριού σας.

Το στήσιμο προτομής στον αλησμόνητο
δάσκαλο Γ. Παπαδή, τιμά γενικότερα τον
Έλληνα δάσκαλο και αποδεικνύει περι-
τρανα την ευγένεια των αισθημάτων των
Μικροχωριτών που γνωρίζουν να δάζουν
πιο ψηλά από τον υλιστικό καιροσκοπισμό
της εποχής μας, αξίες πνευματικές, ικανές
να συγκινήσουν τη λαϊκή ψυχή και να δη-
μιουργήσουν πρότυπα.

Σας συγχαίρω για την άρτια εμφάνιση
του τεύχους, για τη συγκίνηση που μου
προσέφεραν οι μαρτυρίες όσων είχαν την
έμπνευση να γράφουν για τον τιμώμενο και
την ευγένειά σας να μου στείλετε το τεύ-
χος.

Εύχομαι στην Αδελφότητά σας πάντα
πνευματικές επιτυχίες και πρωτοβουλίες,
υγεία και δύναμη στο Διοικητικό σας Συμ-
βούλιο και προσωπική και οικογενειακή ευ-
τυχία σ' εσάς.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς και τιμή
Στέφανος Βασιλόπουλος



Αγαπητέ μου Μένιο, χαιρέτε.

Έλαβα προ καιρού το γράμμα σου και
δεν φαντάζεσαι τη χαρά μου. Δεν μπόρεσα
όμως να σου απαντήσω μέχρι σήμερα και
πιστεύω να μην με παρεξηγήσεις. Να εί-
σαι όμως σίγουρος ότι η σκέψη μας και η
καρδιά μας είναι πάντα κοντά σ' όλους σας
και στο αγαπημένο μας χωριό.

Προχθές πήρα την τελευταία τρίμηνη
περιοδική έκδοση «Μικροχωρικά Γράμ-
ματα», που είναι αφιερωμένη εξ ολοκλήρου
στον αείμνηστο δάσκαλο Γ. Παπαδή.

Είναι πραγματικά μεγάλη τιμή και ευ-
γνωμοσύνη για τον αξέχαστο αυτόν ήρωα
του χωριού μας, αλλά το ίδιο ίσως και πο-
λύ περισσότερο για όλο το χωριό και ιδιαι-
τερα σ' αυτούς που εισηγήθηκαν την ευγε-
νή αυτή ιδέα και σ' όλους του μαθητές και
μαθήτριες που θέλησαν να τιμήσουν τη μνή-
μη του μεγάλου δασκάλου τους.

Σ' όλους αυτούς που ενστερνίσθηκαν την
ευγενή αυτή ιδέα και σ' όλους όσους καθ'
οιονδήποτε τρόπο συνέβαλαν για τον ωραίο
αυτό σκοπό και τελικά στον κ. Πρόεδρο
και το σεβαστό Διοικητικό Συμβούλιο της

Αδελφότητας Μικροχωριτών αξίζουν απ' όλους μας τα πιο θερμά μας συγχαρητήρια.

Αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας κι εγώ τον μεγάλο αυτό σκοπό επιθυμώ να συμμετάσχω στα αισθήματα όλων σας, προσφέροντας σαν ελάχιστο φόρο τιμής το μικρό ποσό των 50 δολλαριών στην Αδελφότητα. Εξ αυτών τα 20 δολάρια για την ανανέωση της συνδρομής μου στο περιοδικό και τα άλλα 30 δολ. εις μνήμην του αειμνήστου δασκάλου Γεωργίου Παπαδή για τα έξοδα της προτομής.

Σας ευχαριστώ και πάλι Μένιο μου για όλα. Πολύ θα χαρώ, όταν έχετε το χρόνο, να μου ξαναγράψετε και ασφαλώς πιστεύω ότι θα συνεχίσετε να μου στέλνετε το περιοδικό. Η διεύθυνσή μου είναι η ίδια. Και το παιδικό, αλλά και τα γράμματά σας, μας δίνουν τόση δύναμη και κουράγιο εδώ στα ξένα.

Παρακαλώ διαβίσατε την αγάπη μας και τους χαιρετισμούς απ' όλους μας σε όλους σας.

Με αγάπη
από την Αδελαΐδα Αυστραλίας
Ευφροσύνη Σεραφεΐμ Νταφύλλη

Αγαπητέ μου Μένιο

Γειά σας

Έλαβα το γράμμα σου από καιρό και αντεύχομαι σ' όλους σας «Χρόνια Πολλά». Προχθές πήρα και το περιοδικό και σας ευχαριστώ πολύ για όλα.

Επειδή το τελευταίο τεύχος του περιοδικού παρουσιάζει κάτι το πολύ σπάνιο και ιστορικό, όπως και το εξώφυλλό του δείχνει, δηλαδή την ιστορική θράβευση του Συλλόγου μας υπό του Ανωτάτου Πνευματικού Ιδρύματος της πατρίδος μας, την Ακαδημία Αθηνών, θα ήταν μεγάλη παράλειψή μου εάν δεν εξέφραζα τα θερμά μου συγχαρητήρια τόσο σε εσάς και τα διοικητικά συμβούλια του συλλόγου από της ιδρύσεώς του μέχρι σήμερα όσο και γενικότερα σ' όλους τους Μικροχωριτές.

Παρακαλώ δεχθείτε τη συνδρομή μου για το περιοδικό, το δε υπόλοιπο να κατατεθεί εις μνήμην του αειμνήστου πατέρα

μου δωρεά υπέρ της εκκλησίας «Μεταμόρφωσης».

Διαβιβάστε τους χαιρετισμούς όλων μας στο διοικητικό σας συμβούλιο, την οικογένειά σας και σ' όλους τους χωριανούς.

Με αγάπη
Νίκος Νταφύλλη

Προς
την Αδελφότητα Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»
Αστυδάμαντος 17

Εν Αθήναις τη 9.12.86

Το Διοικητικόν Συμβούλιον του Πνευματικού Κέντρου Ρουμελιωτών σας ευχαριστεί θερμώς δια την φιλόφρονα χειρονομίαν σας, ενισχύσεως του Ιδρύματός μας, με το ποσόν των έξι χιλιάδων (6.000) δραχμών.

Είμεθα βέβαιοι, ότι και εις το μέλλον θα εξακολουθήσετε να ενδιαφέρεσθε και να ενισχύσετε οικονομικώς το Ίδρυμα, δια την πραγματοποιήσιν των υψηλών κοινωφελών του σκοπών.

Μετά πλείστης τιμής

Ο Πρόεδρος
Γ. ΚΩΝΣΤΑΣ
Επίτ. Πρόεδρος Αρείου Πάγου

Ο Γεν. Γραμματέυς
Α. ΠΙΤΣΙΚΑΣ
Επίτ. Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Αθήνα, 28 Απριλίου 1987

Αξιότιμε κ. Διευθυντά,

Με την ευκαιρία των εορτών του Πάσχα δεχθείτε, παρακαλούμε, τις ευχές του Διοικητικού Συμβουλίου της «Εταιρείας» για χρόνια πολλά και ευλογημένα με υγεία, ειρήνη και ευτυχία.

Για την έκδοση του εξαιρετου εντύπου, που έχετε την καλωσύνη να το στέλνετε και στην «Εταιρεία» μας, εκφράζουμε τα ειλικρινή μας συγχαρητήρια. Είναι γεγο-

→

Απάντηση και σχόλιο

Ευχαριστούμε τον αξιότιμο Πρόεδρο της Εταιρείας Ευρυτάνων Επισημόνων κ. Ε. Οικονόμου, επ. Γεν. Επιθεωρητή Στοιχειώδους Εκπαίδευσως, τόσο για τα καλά του λόγια, όσο και τις προθέσεις της Εταιρείας που σχετίζονται με το έργο των τοπικών Συλλόγων του Ευρυτανικού χώρου (βλ. επιστολή του στη σχετική στήλη).

Με ευχαρίστηση θα δημοσιεύσουμε κείμενα μελών της Εταιρείας. Λυπούμαστε όμως, που δεν μπορούμε να δημοσιεύσουμε την ανακοίνωση, που αφορά το θέμα το οποίο ανέκυψε μεταξύ γνωστού Ευρυτάνα ερευνητή και της Εταιρείας. Επειδή δὲν θέλουμε να ρίξουμε λάδι στη φωτιά!

Θα ευχόμασταν το θέμα να μη είχε ανακύψει. Διαφορές μεταξύ προσώπων μπορεί να υπάρχουν ως προς την στρατηγική της Εταιρείας. Μεταξύ τους θα θρουν τη λύση. Η Εταιρεία όμως μειώνει το κύρος της και τις προοπτικές εποικοδομητικών παρεμβάσεων αν συρθεί σε επίπεδο αντιδικίας με πρόσωπα. Ασφαλώς ένας απ' τους σκοπούς της είναι και η ενθάρρυνση της έρευνας για την Ευρυτανία, απ' όπου κι αν αυτή προέρχεται.

Ο ιστορικός και λαογραφικός πλούτος που σώζεται ακόμη στην Ευρυτανία, δυστυχώς μόνο με το μεράκι εκείνων που έχουν έφεση για την έρευνα θα μπορέσει να διασωθεί. Άλλωστε αυτή τη δουλειά κάνουν σήμερα πολλοί τοπικοί Σύλλογοι χωρίς να είναι «επιστημονικοί»! Έως ότου, κάποτε, η Πολιτεία ή άλλοι έγκυροι σχετικοί φορείς ενδιαφερθούν να προωθήσουν την έρευνα στην Ευρυτανία με ερευνητικά προγράμματα και επιστήμονες ερευνητές, η Εταιρεία θα μπορούσε να μεταδώσει τον ζήλο της έρευνας και της διαφύλαξης κάθε ιστορικού στοιχείου ακόμη και στον πιο απλοϊκό χωρικό.

Η Εταιρεία σαν συλλογικός επιστημονικός φορέας, πιστεύουμε ότι μπορεί να συμβάλει στην κατεύθυνση, ιεράρχηση ακόμη και χρηματοδότηση της έρευνας στην Ευρυτανία. Παράλληλα όμως δεν πρέπει να αποκλείσει συναφείς προσπάθειες από άλλους. Συγκεκριμένα, ας μη αποθαρρύνει τις προσπάθειες ή βλέπει με επιστημονικό σχολαστικισμό το έργο μεμονωμένων ερευνητών, που έχουν το κέφι και διαθέτουν χρόνο, που άλλοι δεν έχουν, για να εξερευνήσουν πτυχές της ιστορίας, λαογραφίας κ.ά. της Ευρυτανίας. Διότι αυτοί θα δώσουν στοιχεία πολύτιμα πάνω στα οποία θα στηριχθεί η παραπέρα επιστημονική έρευνα και η μελλοντική σύνθεση της ιστορίας της Ευρυτανίας. Κλ. Κ.

νός ότι μια εφημερίδα ή ένα περιοδικό τέτοιας επιμελημένης μορφής εξυψώνει το πνευματικό επίπεδο των μελών του Συλλόγου σας, τα συνδέει στενότερα για υψηλούς στόχους και προάγει γενικότερα τον Ευρυτανικό λαό σε εκδηλώσεις κοινωνικού και εκπολιτιστικού περιεχομένου.

Ελπίζουμε πολύ σύντομα να μας δοθεί η ευκαιρία μίας καλύτερης προβολής και εκτιμήσεως του έργου των Ευρυτανικών Συλλόγων και Σωματείων, καθώς και των εν-

τύπων, που με πολλές δυσκολίες και δαπάνες εκδίδουν και κυκλοφορούν. Πιστεύουμε ότι και συνεργασίες και μελέτες μελών της «Εταιρείας» μας θα σας στέλνονται για δημοσίευση. Επί του παρόντος σας στέλνομε δύο ανακοινώσεις μας με την παράκληση να τις δημοσιεύσετε σε προσεχές φύλλο σας.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.
ΕΓΑΓΓΕΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

απο το χώρο της Ευρυτανίας

Πρωτοχρονιάτικο μήνυμα της Νομάρχισσας Ευρυτανίας

κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ανάμεσα στ' άλλα η Νομάρχισσα Ευρυτανίας αναφέρει στο Πρωτοχρονιάτικο μήνυμά της:

... Το 1987 ήταν η χρονιά που πολλά έγιναν στην Ευρυτανία μέσα στους στόχους και στα πλαίσια της Κυβερνητικής πολιτικής για διοικητική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αποκέντρωση. Τα αποτελέσματα πιστεύουμε ότι είναι ορατά σε όλους τους τομείς.

Με αισιοδοξία, που αποτελεί πηγή ζωής, δράσης και προόδου, και με τη δική σας συμπαράσταση και σύμπραξη αλλά και κατανόηση των αντικειμενικών δυσκολιών, θα συνεχίσουμε τη μεγάλη προσπάθεια για την οικονομική πρόοδο και την πολυπλευρη ανάπτυξη της Ευρυτανίας.

Με αυτά τα δεδομένα ελπίζουμε ότι το 1988 θα είναι χρονιά δημιουργίας και ανάπτυξης, χρονιά που θα φέρει τον Ευρυτανικό και κατ' επέκταση τον Ελληνικό Λαό πλησιέστερα στους μεγάλους του στόχους.

Τελειώνοντας στέλνω εγκάρδιο χαιρετισμό και ευχές προς τους απανταχού απόδημους Ευρυτάνες.

Η Ευρυτανία είναι περήφανη γι' αυτούς και υπολογίζει στην πολυμορφη και αποτελεσματική συμπαράστασή τους.

Υποτροφίες για Ευρυτάνες σπουδαστές

Η Πανευρυτανική Ένωση θέλοντας να συμβάλει στο πρόγραμμα υποτροφιών που χορηγεί η Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής «Το Βελούχι», σε Ευρυτάνες σπουδαστές, άνοιξε ειδικό λογαριασμό στην Εθνική Τράπεζα. Στην προσπάθειά της αυτή καλεί και τους άλλους τοπικούς Ευρυτανικούς Συλλόγους να συμβάλουν με τη δική τους συνδρομή. Θα πρέπει όλοι να δουν με στοργή και ενδιαφέρον τον Ευρυτάνα σπουδαστή και να βοηθήσουν έμπρακτα την ιερή αυτή προσπάθεια.

Ευρυτανικό Ημερολόγιο

Ενδιαφέρουσα και αξιέπαινη πρωτοβουλία ανέλαβε η Πανευρυτανική Ένωση για τη σύνταξη ενός Τουριστικού ημερολογίου - οδηγού της Ευρυτανίας. Ευελπιστούμε ότι θα κυκλοφορήσει σύντομα για να καλύψει ένα μεγάλο κενό στην τουριστική προβολή της Ευρυτανίας και ενημέρωση όσων την επισκέπτονται και θέλουν να μάθουν για την ιστορία του λαού και τον πολιτισμό της κοντά στις φυσικές της ομορφιές.

Έλλειψη γιατρών

Κοντά στα τόσα χρονίζονται προβλήματα της Ευρυτανίας, παρουσιάζει έξαρση η έλλειψη γιατρών. Τελευταία παρατηρήθηκε μείωση αντί για την αναμενόμενη αύξηση του αριθμού των γιατρών που έχει η Ευρυτανία.

Για το θέμα αυτό, με πρωτοβουλία της Πανευρυτανικής Ένωσης έγινε σύσκεψη των Προέδρων των τοπικών Συλλόγων με σκοπό την εξεύρεση κάποιας λύσης. Τους Προέδρους ενημέρωσε η Νομάρχισσα κ. Κανελλοπούλου. Η ίδια, σαν λύση στο πρόβλημα, πρότεινε την εθελοντική προσφορά των Ευρυτάνων Ιατρών για να υπηρετήσουν την ιδιαίτερη πατρίδα τους καθώς και τη λήψη εκ μέρους της πολιτείας θεσμικών μέτρων για την προσέλκυση ιατρών στην προβληματική Ευρυτανία.

Παράλληλα η Πανευρυτανική Ένωση, σε συνεργασία με την Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής το «Βελούχι», προωθεί την ιδέα της συμβατικά υποχρεωτικής θητείας στην Ευρυτανία, όσων παίρνουν υποτροφίες απ' το «Βελούχι» για να σπουδάσουν την Ιατρική.

Κοινοτάφιο Εθνομαρτύρων

Ο Σύνδεσμος των Μεγαλοχωριτών «Η Αγία Παρασκευή», σε συνεργασία με το Κοινοτικό και Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, σε μια σεμνή και υποβλητική τελετή εγ-



Το Κοινοτάφιο των 13 εθνομαρτύρων στο Μικρό Χωριό

καίνισαν στις 3 Ιουλίου 1987 το Κοινοτάφιο των 13 εθνομαρτύρων. Ο εγκαινιασμός του Κοινοταφίου έγινε την ημέρα του εορτασμού των 200 χρόνων από την γέννηση του Οσιομάρτυρα Αγίου Γερασίμου, που όπως είναι γνωστό καταγόταν από το Μεγάλο Χωριό.

Το Κοινοτάφιο έγινε πίσω από τον ιερό ναό της Αγίας Παρασκευής, με σχέδιο του γνωστού αρχιτέκτονα κ. Κυδωνιάτη.

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών τιμώντας τη μνήμη των δύο εθνομαρτύρων από το Μικρό Χωριό, του Νικολάου Κυρίτη και του Χρήστου Φλέγγα, αντί άλλης δαπάνης πρόσφερε συμβολικά τα δύο μανουάλια, που τοποθετήθηκαν στο χώρο του νέου Κοινοταφίου.

Εκδηλώσεις Πανευρυτανικής

Στην κατάμεστη από κόσμο αίθουσα της Αρχαιολογικής Εταιρείας, τιμήθηκαν από την Πανευρυτανική Ένωση και τους λογοτέχνες αγωνιστές της Εθνικής Αντίστα-

σης οι αδικωχαμένοι Ευρυτάνες ποιητές, αείμνηστοι Δωρής Ανθής (Ν. Ζωγραφόπουλος) και Γιώργος Τσουκαλάς. Ποιήματά τους απήγγειλαν οι γνωστοί καλλιτέχνες Νίκος, Άννα και Δημήτρης Παπακωνσταντίνου.

Κύριος ομιλητής της βραδιάς ήταν ο γνωστός Ευρυτάνας λογοτέχνης κ. Μιχάλης Σταφυλάς.

Υποδοχή και βράβευση Ευρυτάνων σπουδαστών

Στις 15 Νοεμβρίου η Πανευρυτανική Ένωση οργάνωσε εκδήλωση για να καλωσορίσει τους νέους σπουδαστές Ανωτάτων Σχολών που κατάγονται απ' την Ευρυτανία και να απονεμίσει τις καθιερωμένες υποτροφίες, που χορηγεί το «Βελούχι» σε 10 Ευρυτάνες σπουδαστές, που διακρίνονται για επιμέλεια, ήθος και είναι άποροι.

Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία της η Νομάρχισσα Ευρυτανίας κ. Κανελλοπούλου, η οποία ανέπτυξε στους παρισταμένους εκπροσώπους των τοπικών συλλόγων τους στόχους του νέου 5ετούς Προγράμματος για την ανάπτυξη της Ευρυτανίας.

Στα επιτεύγματα της αναπτυξιακής Εταιρείας «Ευρυτανία Α.Ε.» αναφέρθηκε συνοπτικά ο Πρόεδρος της Εταιρείας κ. Α. Θάνος.

Η εκδήλωση άρχισε με σύντομη εισήγηση του Προέδρου της Πανευρυτανικής και της Επιτροπής Υποτροφιών κ. Κωστοπαναγιώτη. Ακολούθησε χαιρετισμός προς τους σπουδαστές από τους καθηγητές κ.κ. Ζαμπάκα και Κουτσούκη, που είναι μέλη της Επιτροπής Υποτροφιών και στη συνέχεια όδηκαν οι υποτροφίες καθώς και αναμνηστικά δώρα στους νέους σπουδαστές.

Εκ μέρους των υποτρόφων, η φοιτήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής δις Αραπογιάννη, εξέφρασε τις ευχαριστίες προς τους χορηγούς της υποτροφίας με τα παρακάτω λόγια:

«Οι βραβευμένοι σήμερα φοιτητές αισθανόμαστε την υποχρέωση να εκφράσουμε τις ειλικρινείς ευχαριστίες μας προς την Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής, το «Βελούχι». Οι ευχαριστίες αυτές αφορούν κατά πρώτο και κυριότερο λόγο, την πολυετή και πολύπλευρη, αυσιαστική προσφορά στην ιδιαίτερη πατρίδα όλων μας και κατά δεύτερο το τμήμα αυτής της προσφοράς που αγγίζει περισσότερο τις ανάγκες της Ευρυτανικής νεολαίας: το θεσμό της ετήσιας χορήγησης υποτροφιών».

Προσθέτουμε ακόμα τις ευχές και την

αισιοδοξία μας για μια συνεπή προς την σοβαρότητα και τη λειτουργικότητα του θεσμού αυτού, αλλά και τους υψηλούς στόχους των εμπνευστών του, πορεία της αναγεωμμένης από φέτος Ειδικής Επιτροπής Υποτροφιών με έδρα την Αθήνα.

Ευχαριστώ»

Σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα

«Τα ναρκωτικά και η επιβίωση του παιδιού» και «Η απειλή του AIDS» είναι δύο από τα σύγχρονα προβλήματα της κοινωνίας μας που αποτέλεσαν αντικείμενο αντιστοιχών διαλέξεων στο Καρπενήσι. Μίλησαν αντίστοιχα οι γιατροί Α. Παπασπύρου και Δ. Καρατσικής.

Οι διαλέξεις αυτές που οργανώθηκαν από το Τμήμα του Ε.Ε.Σ. Καρπενησίου (Πρόεδρος κ. Γ. Μοναστηριώτης), «Ευγένιος ο Αιτωλός», προσφέρουν την αναγκαία ενημέρωση που είναι απαραίτητη και στην κακοτράχαλη Ευρυτανία την οποία δεν είναι βέβαιο ότι θα σεβαστούν οι δύο αυτές μάστιγες.

Μνήμη Γιώργου Κρικέλη

Σε μια σεμνή τελετή που έγινε στην αίθουσα «Παρνασσός» στις 3-4-87 τιμήθηκε η μνήμη του ήρωα της Εθνικής Αντίστασης, Ευρυτάνα Γιώργου Κρικέλη, αδελφού του γνωστού γιατρού Γιάννη Κρικέλη. Κύριος ομιλητής στην εκδήλωση αυτή ήταν ο γνωστός συγγραφέας κ. Μιχάλης Σταφυλάς που με τη δύναμη του λόγου του έκανε το ακροατήριο να ριγίσει από συγκίνηση, φέροντας στη μνήμη τις συνθήκες σύλληψης, φυλάκισης και εκτέλεσης του αείμνηστου Γ. Κρικέλη.

Σαν προσφορά στη μνήμη του παραθέτουμε σύντομο βιογραφικό του σημείωμα που κυκλοφόρησε η Οργανωτική Επιτροπή την ημέρα της εκδήλωσης:

«Ο Γιώργος Ν. Κρικέλης γεννήθηκε το 1910 στο Καροπλέσι και εκτελέστηκε στις 6 Απρίλη του 1945, τριανταπέντε μόλις χρόνων. Είχε σπουδάσει στην Ανωτάτη Σχολή Εμπορικών και Οικονομικών Επιστημών και δούλεψε στην Τράπεζα της Ελλάδας. Πολέμησε στην πρώτη γραμμή του Αλβανικού μετώπου σαν πυροβολητής —όπως και ο αδελφός του γιατρός Γιάννης Κρικέλης. Μετά την κατάρρευση, ξαναγύρισε στη δουλειά του, έλαβε μέρος σε πολλές αντιφασιστικές πατριωτικές εκδηλώσεις, ενταγμένος από τους πρώτους στο Ε.Α.Μ. Το σπίτι του στην οδό Φρύνης 58 του Βύρωνα είχε γίνει ένα επαναστατικό στρατηγείο όπου συντάσσονταν προκηρύξεις και δελτία πολεμικών ειδήσεων, συνεδρίαζαν οι αντιστασιακοί και φιλοξε-

νούσαν οι καταδωκόμενοι.

»Μετά τη μεγαλειώδη εκδήλωση για την 28 Οκτώβρη το 1943, στην οποία ήταν ένας από τους πρωτεργάτες, μπήκε στο στόχαστρο των καταχρητών και των συνεργατών τους. Πιάστηκε μέσα στην Τράπεζα



Γιώργος Κρικέλης

ζα, βασανίστηκε στο κολαστήριο της οδού Μέρλιν, κλείστηκε στο Χαϊδάρι, καταδικάστηκε από Γερμανικό στρατοδικείο και μεταφέρθηκε στις φυλακές του Στάν κοντά στην πόλη Κρεμς της Αυστρίας. Εκτελέστηκε τις μέρες που τα συμμαχικά στρατεύματα είχαν πλησιάσει στον τόπο του μαρτυρίου κι από στιγμή σε στιγμή θα ελευθερωνόταν. Έτσι ο Γιώργος Κρικέλης, ήρωας της Εθνικής μας Αντίστασης, μένει στην Ιστορία σαν ο τελευταίος Έλληνας νεκρός του πολέμου».

Οδός Αποδήμων Ευρυτάνων

Σε οδό «Αποδήμων Ευρυτάνων» ονόμασε το Δημοτικό Συμβούλιο Καρπενησίου τον δρόμο της πόλης από την Νομαρχία ως την έξοδο προς Αγρίνιο. Η πρόταση έγινε από την Πανευρουτανική Ένωση.

Συγχαρητήρια αξίζουν και στους δύο για μια συμβολική πράξη τιμής και ευγνωμοσύνης γι' αυτούς που εκδηλώνουν τόσο έμπρακτα την στοργή τους για την Ευρυτανία.

Ευρυτάνες ζωγράφοι

Υπάρχουν, ευτυχώς, ακόμη άνθρωποι που γι' αυτούς η ενασχόληση με την επισημή ή την τέχνη δεν είναι θιοποριστική, αλλά ξεχειλισμα εσωτερικής αναζήτησης, ανησυχιών πνεύματος και ψυχής. Είναι μεράκι, που δίνει ζηλευτά έργα τελειότητας. Ένας τέτοιος είναι και ο Ευρυτανικής καταγωγής (από το Μεγάλο Χωριό) γνωστός κοσμηματοπώλης των Αθηνών κ. Ντίος Τουλούπας, μικρότερος αδελφός του αείμνηστου πολιτευτή Ευρυτανίας Τάκη Τουλούπα.

Τον γνωρίσαμε και σαν ζωγράφο πλέον σε ατομική του έκθεση με τον τίτλο «Κόσμημα και Εικόνα», που οργάνωσε στην αίθουσα Τέχνης (Γκαλερί Κρεωνίδης, 28 Ιανουαρίου - 20 Φεβρουαρίου 1988), όπου εξέθεσε περί τους 50 ζωγραφικούς πίνακές του. Μια περιήγηση στα έργα του δείχνει ότι είναι ένας ευαίσθητος παρατηρητής της φύσης, εμπνέεται απ' αυτήν και κατορθώνει να μεταδίδει την συγκίνησή του αυτή μέσα από τον χρωστήρα του και τη δική του ευαίσθητη αίσθηση των χρωμάτων. Αν και το υγρό στοιχείο (θάλασσα νησιωτικά τοπία) εμφανίζεται στους περισσότερους πίνακές του ωστόσο δεν παύει να εμπνέεται και από το θουνό, όπου περιλαμβάνεται και το Ευρυτανικό ορεινό τοπίο με τα έλατα και τις ανηφοριές του.

Ευχές Δημάρχου

Ευχαριστούμε τον Δήμαρχο Καρπενησίου, ιατρό κ. Γ. Παπαδόπουλο, που κοντά στις τόσες έγνοιες του θυμήθηκε τα χωριά και τους Συλλόγους της Ευρυτανίας. Αντευχόμαστε κάθε δύναμη στις προσπάθειές του για την αναβάθμιση της πρώτης πόλης της Ευρυτανίας μας.

Η Ακαδημία βραβεύει δασκάλους

Κατά τη φετινή απονομή των βραβείων της η Ακαδημία θράβεψε τους δασκάλους κ.κ. Χρ. Γρηγοριάδη, Β. Καλαϊτζίδη, Θ. Καλτσούνη, Γ. Λώλη, Ελ. Λυκοπάτη, Παν. Παπαδήμο, που υπηρετούν σε ισάριθμα σχολεία της Ευρυτανίας.

Τους συγαίραμε γιατί όλοι μας στο πρόσφατό τους αναγνωρίζουμε όλους τους ηρωικούς δασκάλους της Ευρυτανίας που κάτω από αντίξορες συνθήκες επιτελούν ακόμη το καθήκον τους με αφοσίωση και αυταπάρνηση.

Παναγία η Προυσιώτισσα

Εορταστική εκδήλωση στην οποία παραβρέθηκαν πλήθος Ρουμελιωτών οργάνωσε φέτος στις 29 Νοεμβρίου 1987 το Πνευμα-

τικό Κέντρο Ρουμελιωτών, για να τιμήσει την μνήμη της Παναγίας της Προυσιώτισσας στον Άγ. Νικόλαο Πευκακίων (Αθήνα). Χοροστάτησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φωκίδος.

Στη συνέχεια οι Ρουμελιώτες επισκέφθηκαν το νεόκτιστο κτίριο του Πνευματικού Κέντρου όπου προσφέρθηκαν αναψυκτικά (οδός Σίνα).

Το έπος του '40 και οι Ρουμελιώτες αγωνιστές

Με τον παραπάνω τίτλο η Ομοσπονδία Ρουμελιωτών Ελλάδας οργάνωσε εκδήλωση στην Αρχαιολογική Εταιρεία 21.10.87, για να τιμήσει την επέτειο του ΟΧΙ 1940.

Το θέμα ανέπτυξε σε πυκνό ακροατήριο ο γλαφυρός ομιλητής κ. Παν. Βλάχος, Γενικός Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης και Πρόεδρος του Συνδέσμου «Ευγένιος ο Αιτωλός».

Βράβευση Ευρυτάνων ιατρών

Η Πανευρυτανική Ένωση σε ειδική τελετή που οργάνωσε στο Καρπενήσι στις 27.2.88, θράβεψε τους Ευρυτάνες ιατρούς που σαν μέλη ειδικού κλιμακίου επισκέπτεται συχνά τα απομακρυσμένα και χωρίς γιατρό χωριά της Ευρυτανίας και βοηθάει στην ιατρική τους περίθαλψη.

Οι γιατροί αυτοί είναι:

1. Τάσος Κοντομέρκος, ρευματολόγος, Πρόεδρος.
2. Νικόλαος Καρθέλης, ωτορινολαρυγγολόγος.
3. Νικόλαος Τάκης, ορθοπεδικός.
4. Ηλίας Καρανίκας, ορθοπεδικός.
5. Δημήτριος Ματθές, παθολόγος.
6. Γεώργιος Πατσογιάννης, νευρολόγος - ψυχίατρος.
7. Δημήτριος Τσίγκας, καρδιολόγος.
8. Μαίρη Ν. Τάκη, οδοντίατρος.
9. Ιωάννης Παπαδήμας, παθολόγος.
10. Γεώργιος Χαλιάσος, παιδίατρος.
11. Νικόλαος Νιαβής, παθολόγος.
12. Βυσσαρίων Ζαρκαδούλας, ορθοπεδικός.
13. Μαριάννα Τσίρου, οφθαλμίατρος.
14. Κων. Πριτσόλας, οδοντίατρος.
15. Παναγιώτης Ακτιτόπουλος, ωτορινολαρυγγολόγος.
16. Κων. Μπάνης, ωτορινολαρυγγολόγος.
17. Πάυλος Πίγκος, οδοντίατρος.
18. Απόστολος Τόλης, παθολόγος.
19. Στέλιος Αψόκαρδος, νευρολόγος.
20. Αθαν. Θεοδωρόπουλος, ωτορινολαρυγγολόγος.
21. Δημ. Καρασάβθας, γυναικολόγος.
22. Κων. Φακιωλάς, καρδιολόγος.
23. Ιωάννης Τόγκας, γυναικολόγος.
24. Χρήστος Ζούρας, καρδιολόγος.
25. Ευγυνασία Ζούρα, μικροβιολόγος.
26. Δημ. Χατζηαγέρου, νευρολόγος - ψυχίατρος.

Ένα εύγε απ' όλους μας για την εθελοντική προσφορά τους.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΩΤΗΣ

(Ομιλία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρπενησίου κ.κ. Νικολάου, που εκφωνήθηκε στον ιερό ναό της Αγίας Τριάδος Νικαίας, όπου τελέσθηκε η πρώτη Θεία Λειτουργία του Προσδευτικού Συλλόγου Καρπενησιωτών της Αθήνας στις 27 Σεπτεμβρίου 1987).

Οι μεγάλες υπηρεσίες, που πρόσφερε η Ορθόδοξη Εκκλησία στο Ελληνικό Έθνος και παλαιότερα, μάλιστα δε στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, είναι ιστορικό και αναμφισβήτητο γεγονός. Για όσους διατηρούν μνήμη, ανόθευτο μέσα τους ελληνικό φρόνημα και ζωντανή την ορθόδοξη πίστη και παράδοση, οι υπηρεσίες αυτές είναι ιστορική αλήθεια, τόσο φανερή και τόσο λαμπερή, σαν τον ήλιο. Αλλά στην υποβαθμισμένη πνευματικά εποχή μας είναι κάποιои, που την αμφισβητούν' είναι εκείνοι που έπαψαν να σκέπτονται ελληνικά και εκείνοι που έσθησε μέσα τους η ορθόδοξος πίστη. Οι μεγάλες υπηρεσίες της Εκκλησίας προς τον Ελληνισμό δεν είναι μεταγενέστερες και μόνο αυτές, που βλέπομε και διαπιστώνομε στο τελευταίο στάδιο της ιστορικής πορείας του Έθνους. Από πολύ παλιά η Εκκλησία με τον παγκόσμιο χαρακτήρα της, ως Εκκλησία «καθολική», έγινε ο κορμός και ο στύλος του οικουμενικού Ελληνισμού. Μέσα στην Εκκλησία ο Ελληνισμός αναγεννήθηκε, πήρε καινούργια ζωή, αναπλάσθηκε και διατηρήθηκε. Αυτές βέβαια οι αλήθειες είναι χιλιοειπωμένες, είτε με τη γλώσσα της ιστορίας ως επιστήμης είτε με την τέχνη του λόγου ως ρητορείας. Όμως το τελευταίο τούτο μάλλον ζημίωσε την υπόθεση, γιατί η ρητορεία, που επηρέασε πολύ και το κήρυγμα της Εκκλησίας, δεν ενδιαφέρεται τόσο για την αλήθεια, όσο για την εντύπωση.

Μια απόδειξη της ιστορικής αλήθειας, πως μέσα στην Εκκλησία αναγεννήθηκε ο Ελληνισμός και σώθηκε το Έθνος, είναι τα γεγονότα της μεγάλης Ελληνικής Επανάστασως. Στα γεγονότα αυτά αποκάλυπτα και αντικειμενικά διακρίνομε όχι μόνο τις θετικές και πολύτιμες υπηρεσίες, αλλά και την εκούσια κένωση της Εκκλησίας για το Έθνος. Αυτή η κένωση είναι η μεγάλη δόξα της Εκκλησίας, καθώς η δόξα του Χριστού, που δεν είναι τα θαύματα, αλλά ο Σταυρός. Όταν λέμε κένωση της Εκκλησίας, εννοούμε ότι η Εκκλησία πλήρωσε και εξακολουθεί να πληρώνη πολλές ξένες αμαρτίες. Ζημιώθηκε πολύ ως θείος οργανισμός και θεσμός του Αγίου Πνεύματος, συγκαταβαίνοντας στις ανθρώπινες αδυναμίες και δοκιμασίες των λαών της, γιατί βέβαια Ορθόδοξη Εκκλησία δεν είναι μόνο οι Έλληνες. Αυτή την κένωση δεν μπορούσαν να καταλάβουν όσοι και στην εποχή μας αρνιούνται τη Θειότητά της και την βλέπουν μόνο και την μετρούν με καθαρά ανθρώπινα και κοσμικά μέτρα. Το ίδιο έκαναν και οι σταυρωτές του Χριστού, «κατά τω νύν από τοῦ σταυροῦ», έλεγαν, «καί πιστεύσωμεν αὐτῷ».

Στα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασως, που είναι το τελευταίο μεγάλο κατόρθωμα της ελληνικής ιστορίας, μια πράξη, που συνεχίζεται μέσα σε εκατόν εξήντα τώρα χρόνια, με συνέπειες ένδοξες και συμφορές μεγάλες, όπως είναι οι απελευθερωτικοί πόλεμοι του αιώνα μας κι ύστερα το ξερίζωμα του Μικρασιατικού Ελληνισμού, στα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασως πρωταγωνιστούν κληρικοί της Εκκλη-

σίας· επίσκοποι, παπάδες, διάκοι και απλοί καλόγεροι. Όλοι αυτοί, και όταν κηρύττουν την Επανάσταση και όταν πολεμούν με το όπλο στο χέρι και όταν ανασκολοπίζονται και όταν θάπτονται ζωντανόι και όταν απαγχονίζονται και όταν ακόμη αφορίζουν δήθεν τον αγώνα, έχουν μέσα τους ενωμένες και αχώριστες δυό ιερές πραγματικότητες, την πίστη και την πατρίδα. Είναι κληρικοί, λειτουργοί της Εκκλησίας και το φρόνημά τους και τα λόγια τους είναι ελληνικά.

Από την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, σ' όλα τα χρόνια της Τουρκοκρατίας και πριν από την Ελληνική Επανάσταση και μέχρι τις ημέρες μας, μια μεγάλη σειρά Αγίων Μαρτύρων πιστοποιεί το δεσμό μεταξύ Εκκλησίας και Έθνους ή καλύτερα την επιβίωση του Έθνους μέσα στην πίστη της Εκκλησίας, η οποία έχει τον ακριβή τίτλο ότι είναι Εκκλησία Μαρτύρων. Αυτοί με ένα όνομα είναι οι Νεομάρτυρες, καινούργια θύματα στο βωμό της πίστεως και νέα προσφορά της Εκκλησίας για την ελευθερία των λαών. Όταν λέμε της Εκκλησίας, δεν εννοούμε μόνο του ιερού Κλήρου, γιατί Εκκλησία δεν είναι ούτε μόνο ο Κλήρος, ούτε μόνο ο λαός, αλλά Κλήρος και λαός μαζί ή καλύτερα ο λαός με τους ιερούς ποιμένες του, που έτσι μόνο νοείται και λέγεται Εκκλησία και λαός του Θεού. Το αίμα των Νεομαρτύρων, καθώς ποτιζε κάθε τόσο και σε κάθε τόπο το χώμα, κρατούσε ζωντανή την πίστη και την εκκλησιαστική παράδοση και ζωογονούσε το εθνικό φρόνημα των ραγιαδών. Δυστυχώς δεν μελετήθηκε ακόμα όσο θα έπρεπε και δεν εκτιμήθηκε η αξία της θυσίας των Νεομαρτύρων και η σημασία της για την Εκκλησία και για το Έθνος, που κινδύνευαν από τον αθρόο εξισλαμισμό των υποδούλων. Όσοι χάνονταν ως χριστιανοί χάνονταν και ως Έλληνες. Αυτή την αλήθεια πρέπει να τη διατυώσωμε σε χρόνο ενεστώτα, χωρίς να θεωρηθή υπερβολή και χωρίς το φόβο ότι θα είμαστε έξω από την πραγματικότητα. Πραγματικά, όσοι χάνονται ως ορθόδοξοι χριστιανοί, χάνονται και ως Έλληνες. Μέσα στη σύγχρονη επιμιξία και ανάκριση των λαών, η ειδοποιός διαφορά και η ταυτότητα των Ελλήνων είναι η Ορθοδοξία μας. Ο Άγιος Νεομάρτυρας και Εθναπόστολος Κοσμάς ο Αιτωλός το φώναζε εδώ και διακόσια χρόνια, ότι «αν χάσωμεν την Ορθοδοξία μας θα χάσωμεν και την ελευθερίαν μας».

Η ζωή της Εκκλησίας είναι μαρτυρία Ιησού Χριστού. Τούτο σημαίνει πως η Εκκλησία πάντα διώκεται, γιατί η μαρτυρία ολοκληρώνεται στο μαρτύριο. Ομιλούμε για την Ορθόδοξη Εκκλησία, που είναι Εκκλησία εθνική· χωρίς να χωρίζεται, να διασπάται σε πολλές Εκκλησίες, είναι σε κάθε χώρα η Εκκλησία του λαού. Αυτό συμβαίνει περρισσότερο στον ελληνικό χώρο, όπου η εκκλησιαστική ομογένεια των Ελλήνων είναι σχεδόν απόλυτη· όλοι οι Έλληνες είναι ορθόδοξοι χριστιανοί. Έτσι, η Εκκλησία που διώκεται, είναι αναγκασμένη να σηκώνη δύο σταυρούς, έναν δικό της και έναν του Έθνους. Στα χρόνια της τουρκικής αιχμαλωσίας, αλλά και κάθε υποδούλωσης και αιχμαλωσίας του Ελληνικού λαού, η Εκκλησία ομολογεί και κηρύττει δύο αναστάσεις, την ανάσταση του Χριστού και την ανάσταση της πατρίδας. Τα ενώνει λοιπόν και τα δύο σε ένα και κάνει την πίστη πατρίδα και την πατρίδα πίστη, και ο διωγμός της και ο αγώνας της γίνεται υπέρ πίστεως και πατρίδος. Τα τεκμήρια του διωγμού και του αγώνα αυτού, τα ιερώτερα και τα πιο αντιπροσωπευτικά θύματα, τα λογικά

και αμώμητα σφάγια στο θωμό της πίστεως και της πατρίδος είναι οι Νεομάρτυρες της Εκκλησίας.

Και ήδη σήμερα, πρώτη Κυριακή μετά την 23η Σεπτεμβρίου, που στην πατρίδα του εορτάσαμε πανηγυρικά τη μνήμη του, οι εκτός του Καρπενησιού διαβιούντες Καρπενησιώτες με την αξιέπαινη πρωτοβουλία του Συλλόγου τους, εορτάζουν σ' αυτή την εκκλησιαστική σύναξη τον συμπατριώτη και προστάτη τους Νεομάρτυρα Άγιο Νικόλαο τον Καρπενησιώτη. Δεκαπέντε ετών παιδί έφυγε από το Καρπενήσι και πήγε στην Κωνσταντινούπολη για να εργασθή μαζί με τον πατέρα του, που είχε εκεί ένα μικρό παντοπωλείο. Κοντά σ' έναν πρακτικό δάσκαλο άρχισε να μαθαίνει την τουρκική γλώσσα, κι έξυπνος καθώς ήταν, είχε μεγάλη πρόοδο. Μια μέρα ο δάσκαλός του, μπροστά σε πολλούς γενίτσαρους, τον έβαλε να διαβάση το μάθημα, και το μάθημα ήταν ομολογία πίστεως, πως τάχα γινόταν μουσουλμάνος. Αυτό ήταν όλο· δεν μπορούσε πια να αρνηθή πως έκαμε ομολογία και προσχώρησε στο ισλάμ, στον Μωαμεθανισμό. Τον πήγανε στον ανακριτή, και ο νεαρός Νικόλαος με φωνές και διαμαρτυρίες υποστήριζε την αθωότητά του. Είναι χαρακτηριστική η απάντησή του στις δελεαστικές προτάσεις του κριτή· «εγώ είμαι χριστιανός και για Θεό μου πιστεύω τον Ιησού Χριστό. Τις τιμές και τα αξιώματα, που τάζετε, δεν τα χρειάζομαι. Τον Χριστό πιστεύω και δεν τον αρνιέμαι. Για το όνομα του Χριστού πεθαίνω, μα Τούρκος δεν γίνομαι». Απλά λόγια, γεμάτα πίστη. Και ποιός τα λέγει αυτά; Ένα παιδόπουλο δεκάξη ετών· ο Νικόλαος ο Καρπενησιώτης, μαθητής και πνευματικό ανάστημα του μεγάλου διδασκάλου και ευεργέτου του Γένους, οσίου Ευγενίου του Αιτωλού.

Με τον ίδιο τρόπο έδιναν τη μαρτυρία Ιησού Χριστού οι αρχαίοι Μάρτυρες και αντιστέκονταν γενναιόφρονα στις δελεαστικές προτάσεις και τις εκφοβιστικές απειλές των διωκτών. Το τέλος ήταν η μαρτυρική τελειώσή τους και η κατάταξή τους στη χορεία των Αγίων. Ο Άγιος Νικόλαος, μετά την ομολογία του αυτή, ρίχτηκε στη φυλακή και βασανίστηκε 65 ημέρες χωρίς ψωμί και χωρίς νερό, και μια Δευτέρα της εβδομάδος, στις 23 Σεπτεμβρίου του 1672 ο δήμιος τον αποκεφάλισε. Οι χριστιανοί αγόρασαν ακριβά το νεανικό σώμα και το έθαψαν στο μοναστήρι της Παναγίας στο νησί της Χάλκης. Η ιερή κέρα του Αγίου βρίσκεται τώρα στην ιερά Μονή Ξηροποτάμου στο Άγιο Όρος.

Αδελφοί μου, αναζητούμε και ψάχνουμε να βρούμε πρότυπα, για να διαπαιδαγωγήσωμε τη νέα γενεά. Και θέβαια τα πρότυπα αυτά θα πρέπει να είναι δικά μας, Ορθόδοξα και Ελληνικά, γιατί εμείς δεν πρέπει να το λησμονούμε, κι αλλοίμονο αν το ξεχάσωμε, πως είμαστε Ορθόδοξοι Έλληνες. Ποιά λοιπόν καλύτερα πρότυπα μπορούμε να έχωμε, για να προβάλωμε στα μάτια των νέων μας από παλληκαρόπουλα σαν τον Νικόλαο τον Καρπενησιώτη, που τα έδωκε όλα για όλα για την πίστη του και για την πατρίδα του; Για τί άλλο σε κάθε καιρό, όποιοι κι αν είναι οι ιδεολογικοί άνεμοι που πνέουν, θα είχε κάθε σωστός άνθρωπος, και μάλιστα νέος, να αγωνισθή παρά για την πίστη του και για την πατρίδα του; Όλα μπορούμε να τα πετάξωμε από πάνω μας, από πολλές προλήψεις και κακές κληρονομίες μπορούμε και πρέπει να απαλλαγούμε, μα δεν μπορούμε να απορρίψωμε το χρέος μας. Το χρέος δεν απορρίπτεται, είναι το ήθος του ανθρώπου, Θεός και συνείδηση μέσα του· «ήθος ανθρώπων δαίμων», έλεγαν οι αρχαίοι. Το χρέος το δικό μας,

το νεοελληνικό μας ήθος, η ιερή κληρονομιά των πατέρων μας είναι η Ορθόδοξη πίστη μας και η Ελληνική μας πατρίδα. Ο αγωνιστής Μακρυγιάννης, με τα πέντε τραύματά του στον αγώνα του Έθνους και με το επιγραμματικό του ύφος, το μοναδικό και ανεπανάληπτο στην νεοελληνική λογοτεχνία, έμαθε στα γεράματά του πένειε γράμματα και μπόρεσε να γράφει: «Η πατρίδα του κάθε ανθρώπου και η θρησκεία είναι το παν... χωρίς αρετή και πόνο εις την πατρίδα και πίστη εις την θρησκείαν έθνη δεν υπάρχουν». Ταιριάζει να θυμηθούμε τα λόγια αυτά της πείρας ενός γέρου και πιστού αγωνιστή, εορτάζοντας και τιμώντας σήμερα την ιερή μνήμη ενός παλληκαριού, που κι αν δεν πρόφτασε να γνωρίσει την πείρα της ζωής, όμως ήξερε να σηκώσει το χρέος του σαν χριστιανός Έλληνας και να τιμήσει την κλήση του στο μαρτύριο, μια κλήση που σαν κι αυτή δεν είναι άλλη πιο ιερή και πιο ένδοξη.

Σ' ένα «μαρτυρικό» ύμνο η Εκκλησία ψάλλει: «Μάρτυρες Κυρίου, πάντα τόπον αγιάζετε...». Κάθε τόπος, όλη η γη είναι ποτισμένη και αγιασμένη με το αίμα των Αγίων Μαρτύρων, που έδωκαν την ζωή τους για την πίστη, «ένεκεν έμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου», καθώς είπε ο Χριστός. Και κάθε τόπος έχει «καύχησιν έν Κυρίῳ» για τους Αγίους Μάρτυρές του, που προβάλλει «εις πρεσβείαν» προς τον αρχηγό της πίστεως και Σωτήρα Χριστό. Κι εμείς σήμερα, εορτάζοντας την ιερή μνήμη του Αγίου Νικολάου, που το ορεινό και φτωχό Καρπενήσι τον γέννησε και τον έστειλε νικητή και τροπαιόφορο στο μαρτύριο, δοξάζουμε «έν άγίῳ Πνεύματι» και μέσα στην τελούμενη Θεία Λειτουργία το υπερύμνητο και δοξασμένο όνομα του Πατέρα και του Υιού Κυρίου μας Ιησού Χριστού, που και ως προς το μαρτύριο των Αγίων είναι «χθες και σήμεραν ο αυτός και εις τους αιώνας». Αμήν.

† ο Καρπενησιού Νικόλαος

ΘΩΜΑΣ ΚΑΒΑΛΑΡΗΣ (1900 - 1988)

Έγαν πρωτοπόρο μετανάστη, φιλόanthρωπο και πατριδολάτρη Ευρυτάνα τίμησαν πρόσφατα 1) Η Ομοσπονδία Στερεάς Ελλάδος, και 2) Ο Σύλλογος Δυτικοφραγκιστιάνων Ευρυτανίας, που τέλεσαν στις 20.3.88 μνημόσυνο για τον αείμνηστο Θωμά Καβαλάρη που πέθανε πρόσφατα στην Αμερική. Πράξη τιμής και ευγνωμοσύνης για έναν Ευρυτάνα, που σύνδεσε το όνομά του με την αγαθοεργία και την κοινωνική δράση, αυτήν κυρίως, που θοήθησε να γίνουν μεγάλα έργα, που έφεραν ανακούφιση στους καρτερικούς Ευρυτάνες (Νοσοκομείο Καρπενησιού, ενίσχυση απόρων κ.ά.). Υπήρξε εμπνευστής και πρωτεργάτης της Ένωσης των Ευρυτάνων Αμερικής το ΒΕΛΟΥΧΙ, της οποίας για πολλά χρόνια διετέλεσε πρόεδρος' αλλά και συνιδρυτής πολλών άλλων πατριωτικών οργανώσεων. Στην εκδήλωση εξέγραν το έργο και την προσωπικότητά του ο κ. Θ. Τρίτσας κυβερνήτης της ΟΣΕΑΚ και ο Πρόεδρος του Συλλόγου Δυτικής Φραγκίστας, γενέτειρας του Θωμά Καβαλάρη.

απο τη σκοπια της αδελφοτητας:

Προβλήματα, Δράση, Σχόλια

Για την εικονογραφηση της Αγίας Κυριακής

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ
Ι. Ν. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ

Μικρό Χωριό 20.9.1987

Προς την Αδελφότητα Μικροχωριτών και τους απανταχού Μικροχωρίτες

Αγαπητέ κύριε Πρόεδρε

Με πολλή χαρά σπεύδω να πληροφορήσω απ' τις στήλες του περιοδικού μας τους απανταχού Μικροχωρίτες ότι άρχισε να υλοποιείται η επιθυμία τους για αγιογράφηση του Ναού της Αγίας Κυριακής.

Ήδη πριν από τη μνήμη της μπήκαν οι σκαλωσιές στο Ιερό, και προγραμματίστηκε για φέτος να γίνει ολόκληρη η κόγχη (Πλατυτέρα, ιεράρχες κ.λπ.), ο χώρος που την περιβάλλει και το μεγάλο επίπεδο που συνδέεται με τον τρούλλο, σύνολο περί τα 70 τ.μ.

Αυτή είναι μια καλή αρχή για φέτος και καθώς έχουμε ορισμένες προσφορές, όπως της κ. Παπαδοπούλου Φωτεινής, της κ. Μαργαρ. Κεράνη, του κ. Γεωργ. Γιαννοπούλου, της κ. Ευαγγ. Σιδέρη, της κ. Ελένης Ε. Παπαδή, της κ. Ευφροσύνης



Η Πλατυτέρα στην Αγ. Κυριακή. Έργο του αγιογράφου Γιώργου Νικολακόπουλου

Κ. Κατσάνου, του κ. Αποστόλου Κουτούκη, της κ. Αλκινόης Κρικέλα αισιοδοξώ πως θα υπάρξει συνέχεια προσφορών για την απρόσκοπτη συνέχιση της αγιογραφήσεως.*

Το όλο έργο ανέλαβε ο καταξιωμένος στο χώρο του αγιογράφος κ. Γ. Νικολακόπουλος που εκόσμησε με την εργασία του πολλούς ναούς των Αθηνών (Άγιος Χαράλαμπος Πισίων, Αγ. Χαράλαμπος Σ.Ε.Ο. Πατησίων, παρεκκλήσι Αγ. Νεκταρίου Καισαριανής, Άγιος Κων/νος και Ελένη Ζωγράφου) και επαρχιών (Άγιος Νικόλαος Άργους, Κοίμησις Θεοτόκου Νεμέας, Άγιος Κων/νος και Ελένη Κούτσι Νεμέας).

Το επόμενο έργο που προγραμματίζουμε θα είναι ο τρούλλος (Παντοκράτορας, ουράνιες δυνάμεις, προφήτες, διάκονοι, (Ευαγγελιστές) και Θεού θέλοντος θα πραγματοποιηθεί το επόμενο καλοκαίρι. Οι τοιχογραφικές εργασίες ευνοούνται στην περιοχή μας τους καλοκαιρινούς μήνες, γι' αυτό κάθε καλοκαίρι θα αγιογραφείται και ένα τμήμα έτσι ώστε σε 4-5 χρόνια από τώρα — και με γενναία συμβολή όλων — θα ολοκληρωθεί η αγιογράφηση της Αγίας Κυριακής.

Πιστεύω δε, με τα πρώτα δείγματα εργασίας του είδους πως μπορεί να υπερηφανεύεται το χωριό μας που δημιουργεί ένα σοβαρό καλλιτεχνικό έργο βυζαντινής αγιογραφίας, αφήνοντάς το πνευματική παρακαταθήκη για τις επόμενες γενεές εις μνημόνευσιν παντοτεινής των δωρητών και όλων των συμβαλόντων στην ολοκλήρωση αυτού του μεγάλου έργου.

Ως πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου είμαι επιφορτισμένος με την ευθύνη και την εποπτεία αυτών των εργασιών και παρακαλώ τους επιθυμούντας να βοηθήσουν εις το έργο να επικοινωνούν μαζί μου, τηλ. (0237) 41318 για περισσότερες πληροφορίες και ενημέρωση ως προς τα σχέδια (αγιοκατάταξη) και δαπάνη που απαιτείται για κάθε άγιο ή σύνθεση (σημγές από τη ζωή του Χριστού κ.ά.).

Ευχές για όλους ντόπιους και ξενιτεμένους Μικροχωρίτας και συμπαθούντας το χωριό μας, για προκοπή, αγάπη, χαρά και ευτυχία.

Με πατρική αγάπη

π. Ν. Αζακάς

* Σ.Σ.: Μέσω της Αδελφότητας προσέφερε για την αγιογράφηση 50.000 δρχ. ο κ. Ελ. Καρυσόφλλης εις μνήμην Γ. Παπαδή, όπως ανακοινώθηκε σε προηγούμενο τεύχος του περιοδικού.

Η Λαϊκή Συνέλευση του χωριού

Φέτος η Λαϊκή Συνέλευση των κατοίκων του χωριού μας πραγματοποιήθηκε στις 3 Αυγούστου στην αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου, η οποία ήταν κατάμεστη από κόσμο.

Η Νομάρχισσα κ. Α. Κανελλοπούλου πλαισιωμένη από υπηρεσιακούς παράγοντες, άκουσε όλους τους ομιλητές και απάντησε πρόθυμα και εμπεριστατωμένα σ' όλα τα ερωτήματα που της υποβλήθηκαν. Τόνισε στη Συνέλευση ότι δεν είναι δυνατόν να επιλυθούν όλα τα αιτήματα ή να εκτελεσθούν όλα τα έργα που έχει προγραμματίσει η Κοινότητα. Προέχουν τα 2 - 3 που είναι άμεσης προτεραιότητας.

Για το φλέγον θέμα της ένταξης του Μικρού Χωριού σε γεωγραφική ενότητα, για το οποίο γράφουμε σε άλλες σελίδες, απάντησε ότι η ένταξή του στη γεωγρα-

φική ενότητα αρ. 2 αποφασίστηκε από το Νομαρχιακό Συμβούλιο. Εναπόκειται στην Κοινότητα να προχωρήσει στις ενέργειες που νομίζει ότι θα αλλάξουν την απόφαση αυτή.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Β. Μίχος, ο δάσκαλος κ. Γιουρνάς και ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κουτσούκης τόνισαν ότι το Μικρό Χωριό έχει όλες τις προϋποθέσεις (βιωσιμότητα, τουριστική υποδομή, ιστορία κ.ά.) όχι μόνο για να συμπήξει με τα χωριά Νόστιμο, Δερμάτι, Χελιδόνα ξεχωριστή γεωγραφική ενότητα αλλά και σε περίπτωση που αυτό δεν γίνει, το Μικρό Χωριό να αποτελέσει ξεχωριστό Ο.Τ.Α.

Η θέληση όλων των κατοίκων για επανεξέταση του θέματος αυτού διακηρύσσεται με το ψήφισμα της Συνέλευσης που στάλθηκε στις αρμόδιες αρχές.

Πρόεδρος της λαϊκής Συνέλευσης ήταν

ο κ. Κλεομένης Κουτσούκης, Πρόεδρος της Αδελφότητας Μικροχωριτών.

Προσκύνημα στην Προυσιώτισσα

Φέτος γέμισαν τρία λεωφορεία οι Μικροχωριτίες για το προσκύνημα της Παναγιάς στον Προυσό. Την φροντίδα, όπως πληροφορούμαστε είχαν η κ. Γκόλφω Α. Φλέγγα, κοινοτική σύμβουλος και ο παπας Νίκος.

Οι ξενιτεμένοι μας

Το χωριό μας γνώρισε χαρές και δόξες φέτος, αφού δέχθηκε τα πιο πολλά ξενιτεμένα του παιδιά, κυρίως από την Αμερική. Από μια πρόχειρη ματιά εντοπίσαμε στο χωριό το καλοκαίρι τους: Ανδριτσιγιάννη (Μαστρογεωργόπουλου) Βασιλικούλα με τον σύζυγο και τα παιδιά της, τον Κώστα Α. Γιουρνά με τον γιό του Άρη, τον Γιάννη Γιουρνά, τον Δημήτρη Α. Κεράνη και τον Ηλία Γ. Μπακατσιά, τον Νικόλα Ι. Κομπορόζο, τον Πάνο Κ. Ζαχαρόπουλο, Ζωή Δερματά (χήρα Νικολάου), Ροδάνθη Κυρίτση με την κόρη της Βούλα Τσιώμου και τα παιδιά της, την Νίκη Κ. Κουτσούκη με τα παιδιά της, Χαρίκλεια Κυρίτση, τον Λάζαρο Μπακογιάννη με την οικογένειά του και την μητέρα του Ουρανία, επίσης την αδελφή του Ευδοκούλα Λαΐνη με τον άνδρα της και τα παιδιά της, τον Θανάση Μανίκα, τον Γιάννη Μανίκα με την γυναίκα του που επαναπατρίστηκαν από την Πολωνία, την κόρη του Ανδριανή και την οικογένειά της, τον Γιάννη Μπάραλα με την οικογένειά του, τον Θανάση Πλάκα, τον Μιχάλη Μουχρίτσα και την οικογένειά του, τον Γ. Α. Παπαθανάση, τους αδελφούς Αριστείδη και Κώστα Πέτσικα, οικογενειακώς, την Μαριάνθη Πριοβόλου με τις κόρες της και εγγόνια της που τέλεσαν στο χωριό το ετήσιο μνημόσυνο από τον θάνατο του αείμνηστου Κώστα Πριοβόλου (16 Αυγούστου), τον Κώστα Σιαφάκα, την Έλλη Σουλιώτη (Τσατσασράγκου) με την οικογένειά της, τον Γιώργο Σταθόπουλο με την οικογένειά του, τον Κώστα Χασκόπουλο με την οικογένειά του, τον Γιάννη Χαμπερή κι άλλους. Για την μητέρα τους Δήμητρα, που πέθανε πρόσφατα στην Αθήνα, ήλθαν και επισκέφθηκαν το χωριό ο κ. και η κ. Παν. Χρ. Μαστρογεωργόπουλου.

Τα πανηγύρια μας

Και τα δυο πανηγύρια του χωριού μας, δηλαδή της Αγίας Κυριακής (7 Ιουλίου)

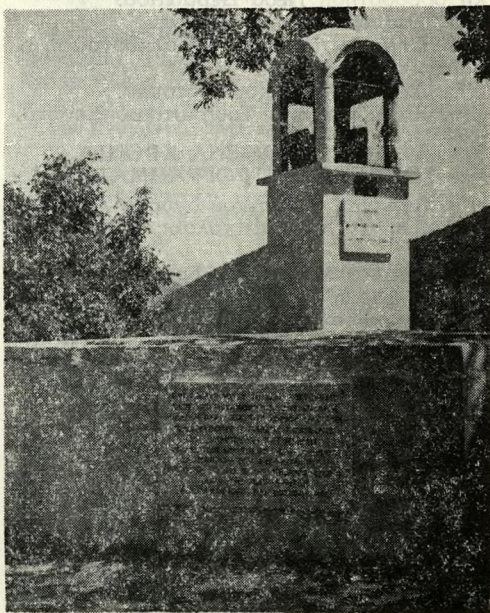
και της Μεταμόρφωσης (6 Αυγούστου) παρουσίασαν σημαντική κίνηση. Τόσο την παραμονή όσο και τη ημέρα της εορτής ο χορός και το γλέντι κράτησαν ως το πρωί με πολύ κόσμο.

Πιό πολύ φέτος χόρεψαν οι ξενιτεμένοι μας, κυρίως από την Αμερική, όπως οι οικογένειες των Ι. Λαΐνη, Α. Μπακογιάννη (Σικάγο), Ι. Μπάραλα (Ασβιλ) κ.ά.

Την ημέρα της Μεταμόρφωσης, όπως κάθε χρόνο η Αδελφότητά μας επέλεσε αρτοκλασία που επιμελήθηκε ο αντιπρόεδρος κ. Παντελής Λιάπης.

Ο Μάρκος Μπότσαρης και η παραδοχή του χωριού μας

Μια μαρμάρινη πλάκα στη θέση της παλιάς Μεταμόρφωσης θυμίζει με μεγάλα γράμματα ότι: ΕΔΩ ΥΠΗΡΧΕ ΩΣ ΤΟ 1924 ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΟΠΟΥ — Η ΠΑΡΑΔΟΧΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ΛΕΕΙ —



Στο χώρο της παλιάς Μεταμόρφωσης η επιγραφή στη μαρμάρινη πλάκα θυμίζει την ιστορικότητά της

ΠΡΟΣΕΥΧΗΘΗΚΕ Ο Μ. ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ ΠΡΙΝ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1823 (ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΡΙ-

ΚΟΥΠΗ, ΒΙΒΛΙΟ Γ'). Ως γνωστό στο Μικρό Χωριό είχε στρατοπεδεύσει το εκλεκτό σώμα του Μάρκου Μπότσαρη και στο Μικρό Χωριό έφεραν πάρα πολλά λάφυρα μετά την μοιραία επίθεσή τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Αριθ. πρωτ. 483 Μ. Χωριό 3-8-1987

ΠΡΟΣ: Την κ. Νομάρχισσα Ευρυτανίας
Κατά την επίσκεψή της στην
Κοινότητα Μικρού Χωριού
Στις 3-8-1987

ΘΕΜΑ: Κατάρτιση Περιφερειακού 5ετούς
Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων
1988 - 1992

Α Ι Τ Η Μ Α Τ Α
ΝΕΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1988

1. Επέκταση του Νέου Οικισμού με την παραχώρηση δημόσιας δασικής έκτασης.
2. Εμπλουτισμός υδραγωγείου και τελική υδροδότηση Νέου Δερματίου.
3. Αποπεράτωση Πλατείας.
4. Τιμεντόστρωση ή ασφαλτόστρωση εσωτερικών δρόμων.
5. Δημιουργία σκουπιδότοπου.
6. Επέκταση του Τουριστικού Ξενώνα.

ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΤΟΥ 5ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Διάνοιξη αγροτικού δρόμου Αγία Αικατερίνη — Άγιος Νικόλαος — Τσαπουρνιά.
2. Ανακατασκευή του δρόμου από Νέο Μικρό Χωριό — Παλαιό Μικρό Χωριό.
3. Ανακατασκευή υδραύλακα Αγίων Αποστόλων.
4. Δημιουργία επιχείρησης εμφυάλωσης και διάθεσης του νερού Κεφαλοθρύσου.
5. Βελτίωση του Νεκροταφείου.
6. Διαμόρφωση των κοινοχρήστων του οικισμού (κατασκ. παιδικής χαράς).
7. Κατασκευή ποτιστρών ζώων.
8. Βελτίωση του υπάρχοντος δρόμου Μικρού Χωριού — Νόστμου.
9. Δημιουργία Εκπολιτιστικού Κέντρου (Αίτημα Εκπολιτιστικού Συλλόγου).
10. Ανακατασκευή υδραυλάκων — Στασιά και Ζερβού — Αγιάνης.
11. Αποπεράτωση αθλητικού γηπέδου.
12. Κατασκευή τεχνικών έργων οδού από Νέο προς Παλαιό Μικρό Χωριό.

ΠΑΛΑΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΟ 1988

1. Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης.
2. Διαμόρφωση και στρώσιμο των εσωτερικών δρόμων.

3. Δενδροφύτευση της περιοχής της κατολίθησης.

4. Ανακατασκευή εξωτερικού και εσωτερικού δικτύου ύδρευσης.

5. Επέκταση και επισκευή του Τουριστικού Ξενοδοχείου.

ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΤΟΥ 5ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Συντήρηση της Πνευματικής Γωνιάς (Δημοτικό Σχολείο).
 2. Κατασκευή μνημείου για τον αγωνιστή της Εθν. Αντίστασης «ΚΛΕΑΡΧΟ».
 3. Βελτίωση και επέκταση Παιδικής Χαράς.
 4. Ανακατασκευή του πάνω αύλακα.
 5. Εξωραϊσμός της Πλατείας και του πέρι χώρου αυτής.
 6. Επέκταση και περίφραξη του Νεκροταφείου.
 7. Διάνοιξη δρόμου μέχρι του βουνού της Χελιδόνας (ΤΣΟΥΤΣΗ).
 8. Σύνταξη υδρογεωτεχνικής μελέτης του Παλαιού Οικισμού και ειδικότερα στη θέση Λόγγοβες — Μέρσια, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΙΓΜΕ).
- Το ΚΟΙΝΟΤ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Παιδική ποδοσφαιρική συνάντηση

Για δεύτερη συνεχή χρονιά έγινε και φέτος η ποδοσφαιρική συνάντηση των δύο παιδικών ομάδων του Μικρού Χωριού (Παλαιού οικισμού) στις 8 Αυγούστου. Σ' ένα λιβάδι, πάνω από την Παιδική Χαρά, στήσανε οι μικροί ποδοσφαιριστές ένα μικρό γήπεδο. Τοποθέτησαν δοκάρια για τα τέρματα, χάραξαν τις γραμμές στο γήπεδο, μετέφεραν πάγκους για τους θεατές.



Η ομάδα του Κερανού

Τοποθέτησαν την ταμιά κ. Πλάκα για τα εισιτήρια και έφεραν αναφυκτικά. Ο αγώνας άρχισε στις 7. Τη διαιτησία κράτησε

ο Αλέκος Φλέγγας, φίλαθλος, γνώστης περι τα ποδοσφαιρικά.

Οι δύο ομάδες που αλληλοπαράταχθηκαν ήταν ο ΚΕΡΑΥΝΟΣ με παίκτες τον



Η ομάδα του Κατωγειτονιακού

Κρίκο Κώστα, Κανούτο Γιάννη, Τσιανά Γιάννη και Νεκτάριο, Φατούρο Νίκο, Πλάκα Σάκη και Βαγγέλη, Τριανταφύλλη Νίκο, Κυρίτση Νίκο, Μαμαλιό Νίκο και η άλλη ομάδα με παίκτες τους Κυρίτση Βαγγέλη, Βουγά Δημ., Κομπορόζο Νικόλα και Θανάση, Γεωργίου Γιάννη και Νικόλα,



Τα αιτήματα των παιδιών

Τσώμο Τζώρτζη και Πουλόπουλο Διονύση.

Ο αγώνας ήταν πράγματι συναρπαστικός που κράτησε τους θεατές σε διαρκή αγωνία με τις εναλλασσόμενες φάσεις που παρουσίαζε. Οι παίκτες και από τις δύο ομάδες έπαιξαν με τέχνη, κέφι και σθελάδα και έδειξαν όλο το ποδοσφαιρικό ταλέντο τους. Ο αγώνας έληξε, παρά την παράταση που δόθηκε, ισόπαλος 8-8. Οπότε για την ανάδειξη του τελικού νικητή κτυπήθηκαν πέναλτυ. Από τη φάση αυτή νικητής αναδείχθηκε ο ΚΕΡΑΥΝΟΣ με σκορ 10-9.

Στο τέλος οι θεατές χειροκρότησαν και συνεχάρησαν τα παιδιά για την καλή διεξαγωγή του παιχνιδιού, την αθλητική τους προσπάθεια, αλλά και για το ωραίο θέαμα που τους πρόσφεραν. Έπειτα, στην πλατεία του χωριού, η Πρόεδρος των ομάδων κ. Τριανταφύλλη πρόσφερε στους παίκτες αναψυκτικά, ανανεώνοντας το ραντεβού των ομάδων για του χρόνου.

Οι εισπράξεις από την ποδοσφαιρική αυτή συνάντηση βρίσκονται στο ταμείο. Με τα χρήματα αυτά και αφού συμπληρωθούν θα αγοραστούν διάφορα εφόδια για τον εξοπλισμό των ομάδων.

Δ. ΚΡΙΚΟΣ

Εθελοντική εργασία

Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Δημ. Κρίκο, που συνέβαλε αποφασιστικά στον καθαρισμό της Πνευματικής Γωνιάς μετά το θάψιμό της.

Γεωγραφικές ενότητες

Το Μικρό Χωριό μαζί με τις Κοινότητες Νόστιμου, Δερμάτι και Χελιδόνας αποτέλεσαν πλέον την καινούργια 14η γεωγραφική ενότητα στον χώρο της Ευρυτανίας. Έτσι ανοίγεται ένα καινούργιο κεφάλαιο στην ιστορία των χωριών αυτών, που καλούνται να ενώσουν τις προσπάθειές τους για την ανάπτυξη και πρόοδο της περιοχής τους και βελτίωση των συνθηκών ζωής των κατοίκων.

Συχαίρουμε τα Κοινοτικά Συμβούλια και τους Σύλλογους για την αγωνιστική τους επιμονή που εξέφραζε την λαϊκή απάτηση και συναίνεση για συνένωση και δημιουργία ενός νέου Ο.Τ.Α. με στόχο την αποτελεσματική λειτουργία του νέου θεσμού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και την ανάπτυξη της περιοχής.

Καστέλλια:

Μνημη Γιάννη Α Κομπορόζου

«Για όλους τους αγωνιστές της ελευθερίας καταθέτει σήμερα το ταπεινό τούτο στεφάνι η Αδελφότης Μικροχωριτών, εδώ όπου ένα παλληκάρι του Μικρού Χωριού θυσιάστηκε για την πατρίδα...». Με τα λόγια αυτά ο Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Παντελής Ν. Λιάπης κατέθεσε εκ μέρους της Αδελφότητας στεφάνι στο μνημείο των πατριωτών που εκτελέστηκαν απ' τους Ιταλούς στα Καστέλλια στις 9 Δεκεμβρίου 1942, σε αντίποινα για

την ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοπόταμου. Ανάμεσα σ' αυτούς ο εικοσάχρονος Γιάννης Αθ. Κομπορόζος που ως τότε εκρατείτο στις φυλακές Λαμίας μαζί με άλλους 22 Μικροχωρίτες μεταξύ των οποίων οι αείμνηστοι Παπαθανάσης, Γ. Παπαδής, δάσκαλος του χωριού, Μ. Νικολόπουλος, πρόεδρος της Κοινότητας κ.ά.

Στη γιορτή μνήμης, που οργανώνει κάθε χρονιά (τη Δεύτερη Κυριακή του Δεκέμβρη) η Κοινότητα Καστελλίων συμμετέχει από το 1983 και η Αδελφότητά μας.

Ανακαίνιση του ρολογιού

Το εξωτερικό κάλυμμα του ρολογιού, που είναι στο παλαιό καμπαναριό, αντικαταστάθηκε τον περασμένο Μάιο από καινούργιο ειδικής κατασκευής, επειδή το παλιό είχε σαπίσει. Η κατασκευή και τοποθέτηση της νέας θιτρίνας του ρολογιού (αλουμίνιο και κρύσταλλο 8 χιλιοστών) έ-



Το καμπαναριό με ανακαινισμένο το εξωτερικό του ρολογιού

γινε με προσωπική φροντίδα και δαπάνη του κ. Νικολάου Δ. Παπαδημητρίου, στη μνήμη του πατέρα του αειμνήστου προέδρου του χωριού μας (1945-46) Δημητρίου Παπαδημητρίου, που φρόντιζε, όπως

θυμούνται οι παλιοί επίσης το μεγάλο ρολόι όταν ζούσε.

Όπως θυμούνται οι παλιότεροι, το ρολόι, που έγινε από τον πλούσιο Μικροχωρίτη Ιωάννη Δ. Σιδέρη στη μνήμη της μητέρας του Ελένης Δ. Σιδέρη, τοποθετήθηκε το 1924 από έναν Γερμανό μηχανικό, που λεγόταν Κένιγκ(χ). Εκτός των άλλων για όσους δεν το ξέρουν, θυμίζουμε την πρωτοτυπία και μοναδικότητά του, που αντι για τις ώρες διαβάξει κανείς στον δίσκο του αντίστοιχα γράμματα του αλφαβήτου που σχηματίζουν κυκλικά το όνομα ΕΛΕΝΗ Δ. ΣΙΔΕΡΗ.

Συγχαρητήρια για τη βράβευση της Αδελφότητας

Η θράβευση της Αδελφότητάς μας από την Ακαδημία Αθηνών για την εκατονταετή πολυχιδή δράση της υπήρξε γεγονός που δεν πέρασε απαρατήρητο.

Πάρα πολλά άτομα και Σύλλογοι έσπευσαν να συγχαρούν τον Πρόεδρο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, γραπτώς και προφορικώς για την εξαιρετική αυτή διάκριση στην Αδελφότητά μας. Τους ευχαριστούμε όλους.

Πιστεύουμε ότι όλα τα μέλη της Αδελφότητας νιώθουν χαρά και υπερηφάνεια για τον Σύλλογο που ίδρυσαν οι πρόγονοί τους και τον κράτησαν ζωντανό και δημιουργικό για 100 χρόνια.

Από οω και πέρα ένα καινούργιο κεφάλαιο ανοίγεται για την Αδελφότητα, το οποίο καλούνται να γράψουν επάξια και δημιουργικά οι επόμενες γενιές.



★ Η «Φωνή του Μεγάλου Χωριού», το περιοδικό που εκδίδει ο Σύνδεσμος Μεγαλοχωριτών η «Αγία Παρασκευή» έγραψε (καλοκαίρι 1987):

Το Ανώτατο Πνευματικό Ίδρυμα της χώρας μας, η Ακαδημία Αθηνών, θράβευσε επάξια, για την εκατόχρονη κοινωνική και πολιτιστική της δραστηριότητα την Αδελφότητα των Μικροχωριτών «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ». Η ανώτατη αυτή τιμητική διάκριση απονέμεται στο δεύτερο Ευρυτανικό σωματείο, μετά τον Σύνδεσμο των Μεγαλοχωριτών, και αποτελεί δίκαιο έπαινο για ό,τι τα δύο αυτά σωματεία έχουν πράξει μέχρι σήμερα ανάμεσα στον Ευρυτανικό χώρο.

Συγχαίρουμε από καρδιάς την Αδελφότητα Μικροχωριτών και της ευχόμαστε πάντα προόδους και πάντα διακρίσεις.

«Τα Παιδιά της Χελιδόνας»!

Το Μικρό Χωριό (ο χώρος του παλαιού Δημοτικού Σχολείου με τα πέριξ) υπήρξε φέτος (Μάιος) ο τόπος γυρίσματος πολλών σκηνών της ταινίας «Τα Παιδιά της Χελιδόνας» που προβλέπεται να διακριθεί σε διάφορα κινηματογραφικά Φεστιβάλ.

Με την ευκαιρία αυτή, για τις ανάγκες του γυρίσματος πολλοί γνωστοί ηθοποιοί και για πολλές μέρες τον περασμένο Μάιο παρέμειναν στο χωριό μας, όπως οι: Αλέκος Αλεξανδράκης, Μαίρη Χρονπούλου, Βασίλης Διαμαντόπουλος και άλλοι. Εκτός απ' τα γυρίσματα και η υπόθεση της ταινίας εκτυλίσσεται στο Μικρό Χωριό (περίοδος Κατοχής), παρμένη απ'

το ομώνυμο μυθιστόρημα του επίσης Μικροχωρίτη στην καταγωγή κ. Διονύση Χαριτόπουλου (το γένος Γιαννακόπουλου). Ο κ. Χαριτόπουλος απέκτησε τελευταία και παραθεριστική κατοικία στο παλαιό Μικρό Χωριό (δίπλα στον Αη Θανάση).

Οι Μικροχωρίτες λοιπόν έχουν πολλούς λόγους να θέλουν να δουν την ταινία και ασφαλώς να την διαφημίσουν.

Επέκταση υδραγωγείου

Πληροφορούμαστε ότι ολοκληρώθηκε, σε σύντομο χρόνο, η επέκταση του υδραγωγείου του Κεφαλόβρυσου, που θα ενισχύσει την παροχή του νερού στους δύο οικισμούς του χωριού.

Χριστιανικό ποίημα

Αν θέλεις φίλε να χαρείς
πρέπει να αναγεννηθείς,
να λυτρωθείς και να σωθείς
τον Ιησού να βρεις
και στο Θεό εν πνεύματι
να επιστραφείς.

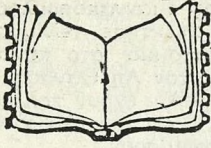
Αν θέλεις φίλε να σωθείς
και στον Παράδεισο να μπεις
με άσμα του Ιησού Χριστού
πρέπει να λουσθείς.

Φίλε αν νιώθεις ταραχή
και σου ταραίζεται η ψυχή
στ' αλήθεια δεν είσαι ευτυχής
αλλ' είσαι δυστυχής.

Αν θέλεις φίλε να χαρείς
στους ουρανούς ν' ανεβείς
πρέπει εδώ στη γη που ζεις
να αναγεννηθείς.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΣΙΑΦΚΑΣ

Νέα Υόρκη



ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Στη στήλη αυτή, παρουσιάζονται συνοπτικά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και γενικά έντυπα που αποστέλλονται στην Αδελφότητα ή την Δ/νση του περιοδικού και αφορούν την Ευρυτανία ή γενικότερα την Ρούμελη.

★ **ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ:** Περιοδική έκδοση Συνδέσμου Ευρυτάνων Φθιώτιδας, αρ. 25. Όλα τα φύλλα του πλούσια σε περιεχόμενο. Ξεχωρίζουμε το αφιερωμένο στο «Αντάμωμα στο Κρίκελο», που διακρίνεται για τις νοσταλγικές περιγραφές και εικόνες, από το ιστορικό ανάμωμα των Ευρυτάνων.

★ **ΘΑΥΜΑΚΟΣ:** Διμηνιαίο όργανο του συλλόγου των Απανταχού Θαυμακιωτών, αρ. 30. Μικρή σε μέγεθος, αλλά πλούσια σε ενδιαφέρον και περιεχόμενο εφημερίδα του Συλλόγου που φέρει το όνομα του αρχαίου Δομοκού. Φέτος συμπλήρωσε πέντε χρόνια έκδοσης. Ευχόμαστε να τα εκατοστήσει.

★ **ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ:** Τριμηνιαία έκδοση του εν Αθήναις Εκπολιτιστικού Συλλόγου Παλαιοκατουניωτών Ευρυτανίας. Με ενδιαφέρουσα τοπική και άλλη ύλη γύρω από την ιστορία και τα προβλήματα της Παλαιοκατούνας.

★ **Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΒΕΛΩΤΑΣ:** Διμηνιαία εφημερίδα του Φιλοπρόδου Συλλόγου Βελωτάς Ευρυτανίας, αρ. φύλ. 8. Με πλουσιότητα και επίκαιρη ύλη συνεχίζει την εντυπωσιακή της παρουσία στο χώρο του Ευρυτανικού Τύπου, χωρίς να διστάζει να πιάνει τα καυτά θέματα που απασχολούν τον τόπο.

★ **ΠΑΛΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ:** Μηνιαία πολιτική εφημερίδα της Ευρυτανίας. Με πολιτική κριτική στηλιτεύει την κυβερνητική πολιτική που την θεωρεί υπεύθυνη για την μη επίλυση πολλών προβλημάτων της Ευρυτανίας.

★ **ΤΟ ΣΤΕΝΩΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ:** Διμηνιαία εφημερίδα του Συλλόγου Στενωματιωτών. Η εφημερίδα, που διευθύνει ο κ. Κωτσοκάλης και με πλούσια ύλη, καλύπτει τα ιστορικά και λαογραφικά όχι μόνο του Στενώματος, αλλά και του ευρύτερου Ευρυτανικού χώρου.

★ **ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ:** Δελτίο της Πατριωτικής Ενώσεως Ευρυτάνων της Αμερικής «Το Βελούχι», αρ. φύλ. 191. Όπως πάντα πλούσια η ύλη της μοναδικής Ευρυτανικής

εφημερίδας στην Αμερική, που ξεκίνησε εδώ και 40 χρόνια υπό την διεύθυνση του σημερινού της Προέδρου κ. Τάκη Ν. Πολύζου και συνεχίζει με ενδιαφέροντα θέματα για την Ευρυτανία και τους Ευρυτάνες. Το τεύχος αυτό είναι αφιερωμένο στο 43ο Συνέδριο που έγινε στο Γκρήνσμπορο και στέφθηκε από απόλυτη επιτυχία.

★ **ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ:** Μηνιαία εικονογραφημένη επιθεώρηση ποικίλης ύλης. Το περιοδικό που πάντα πλούσιο και ενδιαφέρον κρατάει τα σκήπτρα στη Ρούμελη για δύο δεκαετίες τώρα.

★ **ΧΩΡΙΑΤΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ:** Τριμηνιαίο περιοδικό του Συλλόγου Ευρυτάνων «Η Καλλιακούδα». Με καινούργια εκδοτική εμφάνιση το εκλεκτό περιοδικό ελκύει τόσο με την καλαισθητή εμφάνιση όσο και με το πλούσιο περιεχόμενό του.

★ **ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΕΣΤΙΑ:** Φύλλα Λόγου, Τέχνης και Πολιτιστικής καλλιέργειας, αρ. τ. 89, Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 1987. Διμηνιαίο περιοδικό που εκδίδει επί 15ετία ο διακεκριμένος Ευρυτάνος συγγραφέας, ποιητής και λογοτέχνης Μιχάλης Σταφυλάς, Γεν. Γραμματέας της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών. Με εύστοχα κριτικά σημειώματα, επίκαιρα άρθρα και εκλεκτές λογοτεχνικές σελίδες. Ενδιαφέροντα άρθρα: Του Ακαδημαϊκού Νικηφόρου Βρεττάκου για την «12 Οκτώβρη 1944» και του Μιχάλη Σταφυλά «Η συνοικρατία του πνεύματος και το χρέος των δημιουργών».

★ **ΑΠΕΡΑΝΤΙΑΚΑ:** Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου των Απεραντιών Ευρυτανίας στην Αθήνα «Οι Άγιοι Ανάργυροι», αρ. φ. 48. Ιδιαίτερα φροντισμένο περιοδικό, με σύγχρονους προβληματισμούς γύρω από τα αναπτυξιακά προβλήματα και εμπειριστατών αρθρογραφία καθώς ενδοεπικοινωνία των τοπικών Συλλόγων των χωριών της περιοχής Απεραντιών. Στο τεύχος αυτό ιδιαίτερο ενδιαφέρον το άρθρο του Μ. Αναστασιάδη για το Αρματολικι των Αγράρων και τους ντόπιους Αγωνιστές του 1821.

★ **ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ:** Μηνιαία ενημερωτική έκδοση της Νομαρχίας Ευρυτανίας, αρ. φύλ. 11. Ένα χρήσιμο πληροφοριακό έντυπο που δίνει συνοπτικά τις κυριότερες δραστηριότητες των κρατικών υπηρεσιών στο νομό της Ευρυτανίας.

★ **Ο ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ:** Όργανο επικοινωνίας των απανταχού Τροβατιανών Ευρυτανίας. Απεικονίζει την πλούσια δράση του Συλλόγου και τα προβλήματα στο χώρο των Αγράφων.

★ **ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ:** Η δεκαπενθήμερη εφημερίδα που συμπλήρωσε τρία χρόνια ζωής και ανανεωμένη συνεχίζει με παρηρησία να ασχολείται με τα καυτά θέματα του νομού μας.

★ **ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗ ΦΩΝΗ:** Μηνιαία δημοκρατική εφημερίδα των Ευρυτάνων, αρ. φύλ. 48. Η πολιτική εφημερίδα που ανανεωμένη προβάλλει το κυβερνητικό έργο στο νομό μας.

★ **ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ:** Ανεξάρτητη εφημερίδα των Ρουμελιωτών, αρ. φύλ. 210. Η πολυθραβευμένη για την πνευματική προσφορά της στο χώρο της Ρούμελης εφημερίδα με ύλη που καλύπτει όλους τους νομούς της Ρούμελης.

★ **ΔΥΤΙΚΗ ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ:** Διμηνιαία εφημερίδα του Συλλόγου Δυτικοφραγκιστιανών. Καλωσορίζουμε τη νέα αυτή εφημερίδα που προβάλλει τα ιστορικά και λαογραφικά του χωριού καθώς και την πλούσια δράση του ομώνυμου Συλλόγου και της ευχόμεστε να συνεχίσει με το ίδιο ενδιαφέρον την ωραία της έκδοση.

★ **Ο ΕΥΡΥΤΟΣ:** Ενημερωτικό δελτίο, όργανο του Φιλοπροόδου Συλλόγου Δομνίστας Ευρυτανίας, αρ. φύλ. 55. Η μικρή σε μέγεθος αλλά πλούσια και ενδιαφέρουσα σε ύλη εφημερίδα που καλύπτει την πλούσια πολιτιστική δράση του Συλλόγου και τα ενδιαφέροντα ιστορικά της Δομνίστας.

★ **ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ** του Συλλόγου Ασπροπυργιωτών Ευρυτανίας, αρ. τ. 10. Ένα ενδιαφέρον έντυπο που δεν είχαμε την ευκαιρία να το γνωρίσουμε ωριότερα. Αναφέρεται στα θέματα του Συλλόγου και της Κοινότητας Ασπροπύργου με σιγμιότυπα από τις διάφορες πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις τους.

★ **ΔΙΛΟΦΙΩΤΙΚΑ-ΑΓΙΟΣΩΣΤΙΑΝΑ ΝΕΑ:** Μηνιαία έκδοση των Συλλόγων Διλόφου και Αγίου Σώστη Φθιώτιδας, αρ. φύλ. 32. Με πλήρη ενημέρωση για τις εκδηλώσεις των δύο Συλλόγων και πληροφοριακά στοιχεία για τις δυό Κοινότητες σε μαγευτικές τοποθεσίες, κοντά στον Σπερχειό.

★ **ΤΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ:** Η φωνή των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων Ευρυτανίας. Χρόνος δεύτερος, αρ. φύλ. 8, Ιούνιος '87. Ένα συμπαθητικό έντυπο, που το αγαπά κανείς περισσότερο όταν διαβάζοντάς το διαπιστώνει την γόνιμη πνευματική δραστηριότητα των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου στην Ευρυτανία. Συγχαρητήρια στους όσους το επιμελούνται και δίνουν τέτοιες πρωτοβουλίες στους μικρούς μαθητές.

★ **Ο ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ:** Όργανο επικοινωνίας των απανταχού Καστανιωτών Ευρυτανίας, αρ. φύλ. 37. Με ιδιαίτερη ζέση για τα προβλήματα της Καστανιάς και την ιστορία της ευρύτερης περιοχής, αυτό το τεύχος δείχνει την ακαταπρόσητη δραστηριότητα του Συλλόγου.

★ **ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ Ο.Ρ.Ε.** Όργανο της Ομοσπονδίας Ρουμελιωτών Ελλάδος. Αρ. φύλ. 2. Σεπτέμβριος 1987. Μια εφημερίδα που προβάλλει τη δράση της Ομοσπονδίας, αλλά και καλύπτει ειδησεογραφικά τη δράση πολλών Ρουμελιωτικών Σωματείων. Η εφημερίδα καλεί σε διάλογο και προβληματισμό την έλλειψη προβολής του πολιτιστικού κινήματος στη Ρούμελη.

ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ιδιαίτερα παραγωγικός σε εκδόσεις βιβλίων που αφορούν την Ευρυτανία και τον κόσμο της ήταν ο χρόνος που πέρασε. Παρακάτω παρουσιάζουμε συνοπτικά όσες απ' αυτές έφτασαν στα χέρια μας, με τη σειρά που τις λάβαμε:

Νομαρχία Ευρυτανίας, Ευρυτανία: Τόπος και Ποίηση. Επιμέλεια: Νίκου Ζηρογιαννίδη, Αθήνα, 1987, σελ. 159.

Είναι ευτύχημα το ότι παρά τις έντονες προσπάθειες που καταβάλλει για την επίλυση των χρόνιων προβλημάτων ανάπτυξης του νομού η Νομαρχία Ευρυτανίας δεν παραλείπει να ασχολείται και με τα ζητήματα πολιτιστικής έκφρασης και πνευ-

ματικού στοχασμού στο νομό μας.

Κοντά στις άλλες προσπάθειες έρχεται τώρα να προστεθεί κι αυτή, η άρτια από κάθε άποψη, έκδοση που παρουσιάζει αντιπροσωπευτικά ποιήματα 22 Ευρυτάνων ποιητών μεταξύ των οποίων οι παλαιότεροι Γρανίτσας, Παπαντωνίου, Τσάτσος κ.ά.

Είναι παρήγορο το ότι τέτοιες πνευματικές εκδηλώσεις χάρις στην πρωτοβουλία

του λογοτέχνη κ. Τσούρα και τη στήριξη της κ. Νομάρχου, όσο πάνε και πυκνώνουν. Γεγονός που όχι μόνο ικανοποιεί τους πνευματικούς ανθρώπους της Ευρυτανίας και τους κάνει να νιώθουν ότι το έργο τους δικαιώνεται, αλλά ταυτόχρονα δείχνει και τους πνευματικούς προσανατολισμούς και εξάρσεις του Ευρυτανικού κόσμου που χαρακτηρίζεται από μια τάση γενικά να θέτει το πνεύμα υπεράνω της ύλης. Όπως σημειώνει στο προλόγισμά της η Νομάρχης κ. Α. Κανελλοπούλου, «...αρχίζοντας από το πνεύμα — που εδώ εκφράζεται με την μορφή του ποιητικού λόγου — αισθάνεσαι μέσα από την διαχρονικότητά του να πλησιάζεις τον κάτοικο αυτού του τόπου, αγγίζοντας την βαθειά του πνευματικότητα, την ψυχική του καλλιέργεια και τον σεβασμό του στις πανανθρώπινες πνευματικές αξίες».

Η έμπειρη επιμέλεια με το μεράκι του κ. Ν. Ζώρογιαννίδη, Δ/ντή του Υπουργείου Πολιτισμού, προσδίδει στην έκδοση μιαν άψογη αισθητική εμφάνιση και απόλαυση, που προσελκύει τον αναγνώστη από την πρώτη στιγμή και κάνει ευχάριστο ακόμα και το απλό ξεφύλλισμα της ανθολογίας. Γιατί ο συνδυασμός ποίησης και εικόνων του Ευρυτανικού παραδοσιακού χώρου και της φυσικής ομορφιάς προκαλεί αισθητικές νοσταλγικές συγκινήσεις. Γιατί, όπως τονίζει η κ. Νομάρχης, «η ποίηση της Ευρυτανίας δένει τη σκέψη με τον τόπο και γι' αυτό θελήσαμε στις λίγες σελίδες αυτής της συλλογής να δείξουμε χαρακτηριστικά τοπία της περιοχής, που το έμπειρο μάτι του αναγνώστη θα βρει μια από τις αιτίες της έξαρσης». Πραγματικά είναι μια έκδοση που αγγίζει την καρδιά κάθε αναγνώστη και όχι μόνο Ευρυτάνα. Δεν έχει να ζηλέψει τίποτε από άλλες ανάλογες εκδόσεις. Ευχόμαστε να πολλαπλασιασθούν στο μέλλον τέτοιες εκδόσεις.



ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

ΣΥΝΑΞΙΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ και η εποχή του, Καρπενήσιον, 12 - 14 1984 (πρακτικά). Πρόλογος: Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Νικολάου. Επιμέλεια: Παναγιώτη Κω. Βλάχου. Αθήναι 1986.

Ένας επιβλητικός σε όγκο (υπερβαίνει τις 700 σελίδες), αλλά προπαντός πλούσιος σε περιεχόμενο και ποιότητα και ιδιαίτερα πολυσήμαντος τόμος, που περιέχει 27 επιστημονικές ανακοινώσεις για τον Ευγένιο τον Αιτωλό και την εποχή του (1597 - 1682). Επίκεντρο των ανακοινώσεων αυτών ήταν ο Ευγένιος, η φωτεινότερη, θα λέγαμε, ιστορική φυσιογνωμία του Ευρυτανικού χώρου, αλλά και η κατάσταση του

Γένους και ειδικότερα οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της Ευρυτανίας την εποχή της Τουρκοκρατίας. Γι' αυτό αν και το Συνέδριο τυπικά ήταν αφιερωμένο στον Ευγένιο από το περιεχόμενο των εργασιών του προκύπτει ότι ήταν πολύ πιο σημαντικό. Για πρώτη φορά οργανώθηκε Επιστημονικό Συνέδριο στην Ευρυτανία για να διερευνήσει μια πολυσήμαντη προσωπικότητα που όχι μόνο ίδρυσε τις Σχολές Καρ-



Η Αγία Τριάδα Καρπενησιού, που πρωτοχτίστηκε από τον Ευγένιο Αιτωλό (1640) στο χώρο όπου ήκμασε και η Ανατέρα Σχολή Γραμμάτων Καρπενησιού

πησιού — Αγράφων, όπου φοίτησαν και δίδαξαν μεγάλοι του Γένους διδάσκαλοι, αλλά και άσκηση ευρύτερη πνευματική και παιδευτική επίδραση και στήριξε το Γένος στην σκοτεινή περίοδο της Τουρκοκρατίας. Μπορεί να θεωρηθεί γι' αυτό ορόσημο και για την Ευρυτανία, γιατί εγκαινιάζει μια επιστημονική ανάλυση του Ευρυτανικού χώρου, των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών κλπ. συνθηκών που επικρατούσαν στην σκοτεινή περίοδο της δουλείας και την φώτιζε μόνο η παιδεία που πρόσφερε με τόση αυταπάρνηση ο Ευγένιος και οι συνεχιστές του έργου του. Όπως τονίζει στον πρόλόγό του ο Μητροπολίτης κ. Νικόλαος, «ο όσιος Ευγένιος ο Αιτωλός ανήκει εις την σεμνήν χορείαν των Μεγάλων Διδασκάλων του Γένους... Είναι μία πολύεδρος και δυναμική μορφή εκκλησιαστικού και εθνικού ηγέτη και σοφού διδασκάλου, ο οποίος δια των λόγων, των συγγραμμάτων, των υπ' αυτού ιδρυθέντων σχολείων και των πολυαριθμών μαθητών και διαδόχων του διεφύλαξε την ορθή πίστη κατα-

πολέμησε την αμάθεια, εσθήριξε τους κλοπιμένους, ήλεγξε τους ραθύμους, υπερήμισε τους αδυνάτους, ενί λόγω απέβη δι' όλους ο έμψυχος «νόμος της αρετής», απαρασάλευτος εις την ταπεινώσιν και ανεξάντλητος εις την προσφοράν».

Την επιμέλεια του έργου είχε ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Ευγένιος ο Αιτωλός κ. Παν. Κ. Βλάχος, Γεν. Επιθ. Μέσης Εκπαίδευσης που υπήρξε και η ψυχή του Συνεδρίου και πολλά συνέγραψε για τον Ευγένιο τον Αιτωλό. Του αξίζουν γι' αυτό εγκάρδια - θερμότατα συγχαρητήρια και για την πλούσια καινούργια αυτή προσφορά του.

★ Μάρκου Α. Γκιόλια, «Συμβολή στην Ιστορία του Κοινωνικού και Πολιτιστικού χώρου της Ευρυτανίας και των Αγράφων κατά την Τουρκοκρατία» (πρόλογος Κωνσταντίνου Τσάτσου). Αθήνα 1986, σ. 186.

Είναι η δεύτερη επιστημονική εργασία που εξέδωσε η Εταιρεία Ευρυστών Επιστημόνων, αλλά και η δεύτερη σημαντική μελέτη του συγγραφέα που αναφέρεται στον Ευρυτανικό χώρο. Η πρώτη αφορούσε το συντηγειακό δίκαιο και την συνθηματική γλώσσα των κατοραπτών της Ευρυτανίας (1985). Τέσσερις είναι οι άξονες του ερευνητικού του ενδιαφέροντος που αντιστοιχούν και στα τέσσερα κεφάλαια του βιβλίου: ο κοινωνικός χώρος και οι πολιτικοί θεσμοί, η ανάπτυξη της Ελληνικής Παιδείας ως έκφραση των λειτουργιών του κοινωνικού χώρου, η μεταβυζαντινή ζωγραφική και οι λαϊκές τέχνες σε σχέση με τους κοινωνικούς θεσμούς, τα βουνά ως σύμβολα στην κοινωνική ιδεολογία και τον πολιτισμό των κατοίκων.

Είναι μια τεκμηριωμένη και σε βάθος ανάλυση της κοινωνίας του ευρύτερου Ευρυτανικού χώρου από την Άλωση ως το 1821, με τα πολιτισμικά, δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά της στοιχεία που επηρέασαν την διαμόρφωση της λαϊκής ιδεολογίας και της Ρομειλιώτικης ψυχής του προεπαναστατικού Ευρυτάνου — Αγραφιώτη. Η μελέτη διανθίζεται με σπάνια χειρόγραφα και φωτογραφίες καθώς και με μια σημαντική και εκτεταμένη βιβλιογραφία. Είναι στ' αλήθεια μια συμβολή στην ιστορία της Ευρυτανίας και τους παράγοντες που την διαμόρφωσαν την εποχή της Τουρκοκρατίας.

★ Γιώργου Κ. Σταυράκη, «Κάτω από ξένους ουρανό». Τέσσερα εκατομμύρια Έλληνες της διασποράς: Κοινωνιολογική μελέτη για τη ζωή, τα προβλήματα και τις προοπτικές του Ελληνισμού της διασποράς. Αθήνα, Εκδόσεις Σ. Βασιλόπουλος, 1987, σ. 203).

Κυκλοφόρησε πρόσφατα η παραπάνω

μελέτη του γνωστού συνεργάτη του περιοδικού μας, φίλου και συμπατριώτη κ. Γεωργίου Σταυράκη. Πρωτότυπη μελέτη από την πένα ενός δημιουργημένου μετανάστη, που επέστρεψε γρήγορα στην πατρίδα και κατέγραψε με κριτικό μάτι την εμπειρία του μετανάστη Έλληνα. Σήμερα δίνει μια ολοκληρωμένη μελέτη που ανατρέχει στα ποικίλα αίτια της μετανάστευσης στις υπερπόντιες χώρες (ο ίδιος δούλεψε σε μεταναστευτικές κρατικές υπηρεσίες της Αυστραλίας) και τα όχι λίγα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Έλληνας μετανάστης όταν επιστρέφει πλέον στην πατρίδα του. Ιδιαίτερο κεφάλαιο αφιερώνει σ' αυτούς που δεν καταφέρνουν να πραγματοποιήσουν την ποθητή παλιννόστηση. Ανάμεσα στις προτάσεις του σ. για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του εθνικού κεφαλαίου που λέγεται «μετανάστης» είναι και η ίδρυση Υπουργείου Αποδήμου Ελληνισμού κ.ά. Στο τέλος προστίθενται δείγματα δημοτικής και σύγχρονης ποίησης αφιερωμένα στην ξενιτιά, τους καημούς και τα προβλήματά της.

Η μελέτη αυτή, από πρώτο χέρι, για τον Έλληνα μετανάστη και τα προβλήματά του, νομίζουμε ότι είναι χρήσιμη και απαραίτητη για τις κρατικές υπηρεσίες που σκοπό έχουν να αμβλύνουν τα προβλήματα των μεταναστών στον τόπο της ξενιτιάς ή όταν αποφασίζουν να γυρίσουν πάλι πίσω στην πατρίδα.

★

Με το εξαιρετό πράγματι τούτο βιβλίο σου είναι κοινωνός του θέματος και των δυσκόλων συνθηκών των μεταναστών αδελφών μας. Το διακρίνει η διαύγεια των νοημάτων και ιδιαίτερα ο αξιόλογος περί του θέματος εμπειρίες και παρατηρήσεις σου. Δυστυχώς οι ξενιτεμένοι μας και εμείς της Μητροπολιτικής Ελλάδος δεν βλέπουμε τίποτα άλλο στο θέμα «Απόδημοι»... από δολλάρια, μάρκα και λίρες... Ενώ, όπως γράφεις και είναι πικρή αλήθεια, δεν είναι μόνο αυτά. Μακάρι το βιβλίο τούτο να διαβαστεί από όλους, και μάλιστα από εκείνους που απευθύνεται. Επίσημους, υπεύθυνους και μη...

Είναι κρίμα να αδικηθεί το βιβλίο τούτο με μια πρόχειρη παρουςίαση.

Γ Πρώτοπρεσβύτερος
Κωνσταντίνος Δ. Βαστάκης, Αθήνα

★

Έλαβα το ωραίο σας βιβλίο «ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΞΕΝΟΥΣ ΟΥΡΑΝΟΥΣ». Το βιβλίο σας δίνει μια πλήρη ολοκάθαρη εικόνα των διασπαρμένων Ελλήνων. Τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα, η ζωή, οι αγώνες των να ζήσουν και να σταδιοδρο-

μήσουν, οι γραμματικές γνώσεις και τα προβλήματά των, ιδίως τα προβλήματα των παιδιών, η ανάρμωση διαγωγή πολλών μεταναστών, η αδιαφορία της μάνας Ελλάδας για τη λύση των προβλημάτων τους και πλείστα άλλα θέματα που τα ζήσατε στην παραμονή σας κάτω από ξένους ουρανούς είναι το μεγάλο και δύσκολο πρόβλημα που με λεπτομέρειες πραγματεύεστε και εκθέτετε. Στη συνέχεια προτείνετε τις ενδεδειγμένες λύσεις από αυτούς που έχουν την αρμοδιότητα.

Με το βιβλίο σας φέρατε στο φως τα προβλήματα του απόδημου Ελληνισμού, που αποτελεί το 1/4 του πληθυσμού της Πατρίδας μας. Είχατε την ικανότητα όλη αυτή την κατάσταση, όχι μόνο να τη διαπιστώσετε, αλλά και να τη γράψετε απλά και κατανοητά. Η προσφορά σας με το βιβλίο αυτό είναι πολύ αξιόλογη. Σας συγχαίρω.

Ιωάννης Βράχας

Συν/χος εκπαιδευτικός και συγγραφέας

Το βιβλίο διατίθεται: από το εκδοτικό Γραφείο του κ. Στεφ. Βασιλόπουλου, Ιπποκράτους 6, τηλ. 3638343. Επίσης από τα Βιβλιοπωλεία του Καρπενησιού, και από τον ίδιο το συγγραφέα, τηλ. 8042401 Ν. Πεντέλη, Αθήνα.

★

«ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΞΕΝΟΥΣ ΟΥΡΑΝΟΥΣ»:

Οι πρώτες μου εντυπώσεις είναι πολύ καλές και σαν εμφάνιση και σαν περιεχόμενο. Από ότι ξέρω είναι το πρώτο βιβλίο στην Ελλάδα με τέτοιο θέμα. Ο τίτλος και το εξώφυλλο πολύ ωραία και συγκινητικά. Ο πιο αρμόδιος να το γράψει, όχι απλά σαν πρώην μετανάστης αλλά κυρίως γιατί ειδικεύεσθε στα θέματα αυτά θεωρητικά και εμπειρικά. Σε συγχαίρω για τη δουλειά σου αυτή.

Κλεομένης Κουτσούκης

★

★ «Η ΔΟΜΝΙΣΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ '40», είναι το δεύτερο βιβλίο της σειράς «Ιστορικές Εκδόσεις» του Φιλοπρόδου Συλλόγου Δομνίστας - Ευρυτανίας, που κυκλοφόρησε πρόσφατα, γραμμένο από τους Κ. Α. Παπαδόπουλο και Α. Δ. Σταμάτη.

Το βιβλίο αυτό εκτός από τον πρόλογο και την εισαγωγή περιέχει 6 κεφάλαια. Στο α' και στο β' γίνεται μια σύντομη παρουσίαση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του Πολέμου του 1940, αντίστοιχα (σελ. 17 - 40), στο γ' αναφέρονται στοιχεία για το χωριό κατά την περίοδο της

έναρξης του Πολέμου (γεωγραφική τοποθέτηση, πληθυσμός, οικονομική και κοινωνική ζωή, κοινοτική οργάνωση κ.ά.), (σελ. 41 - 62), στο δ' αναγράφονται οι επιστρατευθέντες Δομνιστιάνοι (σελ. 63 - 72), στο ε' υπάρχουν αυθεντικές διηγήσεις Δομνιστιάνων πολεμιστών του '40, μαγνητοφωνημένες ή ιδιόχειρα γραμμένες (σελ. 73 - 268) και στο στ' κεφ. γίνεται αναφορά στους δέκα (10) Δομνιστιάνους νεκρούς του Πολέμου (269 κ. ε.).

Ακόμα στις σελίδες του παραπάνω βιβλίου υπάρχει ταξινομημένο πλούσιο φωτογραφικό υλικό της περιόδου εκείνης.

Στο έργο αυτό, τέλος, δόθηκε η ευκαιρία στις μικρές - ανώνυμες πολλές φορές - μονάδες, που δημιουργούν την ιστορία να θυμηθούν και να διηγηθούν. Κι έτσι, οι πολεμιστές της Δομνίστας στο έπος του '40 μας μεταβιβάζουν όλα εκείνα που ένωσαν, που σκέφτηκαν και που έπραξαν στο διάστημα εκείνο. Ακόμα η έκδοση του βιβλίου αυτού αποτελεί και απόδοση φόρου τιμής σ' εκείνους που έδωσαν τη ζωή τους αγωνιζόμενοι.

Η ΔΟΜΝΙΣΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ '40

★ Είναι η δεύτερη αξιόλογη έρευνα που εκδίδει ο Φιλοπρόδος Σύλλογος Δομνίστας Ευρυτανίας, μετά την πρώτη έρευνα των ίδιων συγγραφέων που αφορούσε τον ιερό ναό του Αγίου Αθανασίου Δομνίστας (1986).

Τούτη είναι η πρώτη, απ' ό,τι γνωρίζουμε, ουστηματική προσπάθεια καταγραφής στο χώρο της Ευρυτανίας των προσωπικών αναμνήσεων πρωταγωνιστών του Αλβανικού Μετώπου (1940 - 41) και ειδικά όσων κατάνονται από τη Δομνίστα. Οι συγγραφείς αφού προτάσσουν ένα σύντομο χρονικό του πολέμου και σκιαγραφούν τη ζωή της Δομνίστας μέσα από δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά κλπ. στοιχεία στις καλές προπολεμικές στιγμές της, δίνουν τις παικίλες μαρτυρίες των Δομνιστανών πολεμιστών του '40, μέσα από τις προφορικές αφηγήσεις τους και αυθεντικά χειρόγραφα ημερολόγια τους. Τα κείμενα συμπληρώνονται με φωτογραφίες των ηρωικών τέκνων της Δομνίστας.

Οι δύο συγγραφείς με ιδιαίτερη ερευνητική επιμέλεια και πολύχρονη ουστηματική προσπάθεια, αλλά και με αληθινή αγάπη για την Δομνίστα και τους ανθρώπους της διασώζουν στους μεταγενέστερους την ηρωική εποχή του '40, βάζοντας έτσι ένα θεμέλιο λίθο στην καταγραφή της σύγχρονης ιστορίας της Ευρυτανίας.

★ Δημήτρης Ι. Φαλλής, ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ: Αρχαία Ιστορία και Θρύλος (1987).

Με την καινούργιά αυτή εργασία του ο κ. Φαλλής προσθέτει σε μια εμπειριστατώμενη ιστορική θεώρηση της Ευρυτανίας, εντοπίζοντας το ερευνητικό του ενδιαφέρον στο έθνος των Αιτωλών, στην Οιχαλία (αρχαία πρωτεύουσα) καθώς και στον μυθικό βασιλέα των Ευρυτάνων, Εύρυτο. Μέσα από αδιάφευστες ιστορικές πηγές και αδιαμφισβήτητα δείγματα αρχαιολογικού ενδιαφέροντος ευρημάτων, θεμελιώνει την ιστορικότητα και διαχρονική εξέλιξη της Ευρυτανικής γης, του χώρου δηλ. όπου κατοικούσαν οι Ευρυτάνες και μερικά από τα ισχυρότερα φύλα των Αιτωλών.

Ως αδιάφευστους μάρτυρες της ιστορικότητας της περιοχής αναλύει το αρχαίο Κάλλιο (σημερινό Κλαψί) και την τοποθεσία «Κοκκάλια», που αποτελούν τόπους μεγάλου ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, αλλά και τον άξονα της ιστοριοδικής έρευνας και ακαταπόνητης προσπάθειας του συγγραφέα. Γίνεται έτσι εύλογο γιατί ο σ. αφιερώνει το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας του για να αναπτύξει αναλυτικά και να θεμελιώσει με εκτεταμένη αναφορά σε σημαντικές ιστορικές πηγές την άποψή του για το έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον που πρέπει νάχουν οι χώροι αυτοί καθώς και άλλα μέσα στην Ευρυτανία. Γι' αυτό και δεν παύει να τονίζει κι εδώ την ανάγκη να χτυπήσει κάποτε συστηματικά η αρχαιολογική σκαπάνη στην Ευρυτανία που θα μας αποκαλύψει έτσι πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία για την ιστορία της.

Στην προσπάθεια αυτή έχει αποδυθεί με θέρμη και ζήλο ο σ. και δεν μπορούμε παρά να τον συγχαρούμε για την πειστικότητα που προσδίδει σ' αυτήν με τη νέα του εργασία.

★ Γιάννη Αθ. Βράχα, «Ο ΚΥΡ ΜΕΝΤΙΟΣ»: Ένα ευχάριστο μάθημα. Παραμύθια, διηγήματα - αινίγματα, ιστορίες - ποιήματα (για τον κυρ Μέντιο). Αθήνα: Εκδόσεις «Βυζάντιο», 1987.

Ο διακεκριμένος και πολυβραβευμένος Ευρυτάνας παλαίμαχος δάσκαλος κ. Γιάννης Βράχας, συμπληρώνει την λογοτεχνική του προσφορά με ένα πρωτότυπο έργο που αναφέρεται σ' ένα συμπαθέστατο ζώο και πολύτιμο βοηθό του ανθρώπου της υπαίθρου, τον γάιδαρο. Γράφει ο ίδιος στον πρόλογό του: Παρακολουθώντας τη ζωή του, τις ανεκτίμητες προσφορές του στον άνθρωπο, τα προτερήματα και τα ελαττώματά του, αισθάνομαι την υποχρέωση να γράψω λίγα γι' αυτό το ζώο που από χιλιάδες χρόνια και μέχρι σήμερα ακόμη

προσφέρει στον άνθρωπο τις πολλαπλές υπηρεσίες του...».

Αν και ο συγγραφέας θέλει να προσφέρει το βιβλίο του αυτό στους μικρούς φίλους του, τα παιδιά, εν τούτοις είναι ιδιαίτερα ευχάριστο και χρήσιμο για τους μεγάλους από τους οποίους υποφέρει πιο πολύ το συμπαθές αυτό ζώο.

★ Ευάγγελου Π. Οικονόμου, «Η Ελληνική Παιδεία επί Τουρκοκρατίας κύριος παράγων της Εθνεγερσίας του 1821». Αθήνα. Έκδοση Εταιρείας Ευρυτάνων Επιστημόνων, 1986, σ. 72.

Είναι η πρώτη επιστημονική εργασία που εξέδωσε η Εταιρεία Ευρυτάνων Επιστημόνων, που ιδρύθηκε πέρυσι στην Αθήνα. Είναι μια αποτίμηση της συμβολής της παιδείας στην πνευματική προετοιμασία για τον μεγάλο ξεσηκωμό του Γένους που αποτινάξε τον ζυγό της δουλείας 400 χρόνων. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην συμβολή των Σχολών των Αγράφων και της Ευρυτανίας, τις οποίες ίδρυσαν ή έδιδαν σ' αυτές μεγάλες διδασκαλικές μορφές του Γένους, όπως ο Ευγένιος ο Αιτωλός, ο Αναστάσιος ο Γόρδιος και άλλοι.

Ο συγγραφέας πολύ σωστά τονίζει τον άρρηκτο δεσμό Εκκλησίας και Παιδείας. Και οι δυο τους, γράφει στον πρόλογό του, «αυτές οι δυο ακατάβλητες δυνάμεις, εστήριξαν και διέσωσαν το Έθνος μας κατά τη μακράωνη εκείνη περίοδο της δοκιμασίας του, αλλά συγχρόνως προδιέγραψαν και την μελλοντική ιστορική του πορεία».

Η εργασία αυτή, αν και είναι μέρος μεγαλύτερης εργασίας, που όπως σημειώνει ο σ. θα δημοσιευθεί σύντομα, ωστόσο είναι μια πλήρης συνοπτική και τεκμηριωμένη επιστημονική εργασία που φωτίζει και τον χώρο της Ευρυτανίας την εποχή της μακράωνης δουλείας. Απ' αυτή την άποψη η έκδοσή της ταιριάζει απόλυτα στους σκοπούς της Εταιρείας που την εξέδωσε.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Το βιβλίο του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΗ «ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΞΕΝΟΥΣ ΟΥΡΑΝΟΥΣ». Μια μελέτη για τα προβλήματα και τις προοπτικές του Ελληνισμού της Διασποράς.

ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ. ΓΡΑΨΤΕ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Οδός Μακεδονομάχων 17, Νέα Πεντέλη, 152 36, Αθήνα, GREECE, Τηλ. 80.42.401

Αφιέρωμα στον Γεώργιο Παπαδή

Πρώτες εντυπώσεις, συμπληρώσεις και διορθώσεις

Ευχαριστούμε τους αξιότιμους επιστολογράφους που είχαν την καλωσύνη να μας γράψουν τις εντυπώσεις τους για το τιμητικό αφιέρωμα στην μνήμη του Γεωργίου Ελ. Παπαδή. Στη φωτογραφία που εικονίζεται το πρώτο αυτοκίνητο στο χωριό (Χάνι), ανακριβώς γράφτηκε ότι Πρόεδρος ήταν ο Μιχ. Νικολόπουλος. Αυτό στάθηκε η αφορμή να μας γράψει τόσα ενδιαφέροντα πράγματα ο κ. Χρ. Γιαννακόπουλος, που εικονίζεται στη φωτογραφία, κοντά στον πατέρα του Γεώργιο Γιαννακόπουλο (Γεωργούλα), που τότε, όπως μας λέει ο Χρήστος, ήταν Πρόεδρος.

Η προτομή του αιμνήστου Δασκάλου Γ. Παπαδή και η διαμόρφωση του χώρου του σχολικού κήπου

Το στήσιμο της προτομής του αιμνήστου δασκάλου μας Γ. Παπαδή στον χώρο του σχολικού κήπου, έδωσε την ευκαιρία να συνταχθεί ένα ευρύτερο σχέδιο αναβάθμισης του χώρου, πίσω από το Δημοτικό Σχολείο και την εκκλησία της Μεταμόρφωσης. Ήταν βέβαια μακροπρόθεσμος στόχος της Αδελφότητας, αλλά και δέσμευσή της, όταν της παραχωρήθηκε η χρήση του χώρου από την Σχολική Εφορεία και την Β' Επιθεώρηση Δημοτικής Εκπαίδευσης να θελιώσει τον σχολικό κήπο.

Έτσι, ένας ατημέλητος ως τώρα χώρος στο κέντρο του παλαιού οικισμού θα μεταβληθεί σε χώρο περιπάτου και αναψυχής (πάρκο), με πέτρινα και ξύλινα παγκάκια, με πλακόστρωτους διαδρόμους, βρύση, περιποιημένα δένδρα και κάποιο, ίσως, μελλοντικό μνημείο, που θα «δένει» με τον γύρω χώρο. Προς τη μεριά της εκκλησίας θα γίνει τοίχος με δυο σκάλες και μεταξύ τοίχου και εκκλησίας ο χώρος θα πλακοστρωθεί μ' ένα πέτρινο αυλάκι σύρριζα, για να διώχνει τα νερά προς τις «μέρσιες».

Η διαμόρφωση του χώρου άρχισε ήδη και θα συνεχιστεί με την 6' φάση από τον τεχνίτη του χωριού μας κ. Πάνο Μουτογιάννη.

Για την δαπάνη της α' φάσης του έργου που περιέλαβε και την προτομή του Γ. Παπαδή έχουν συνεισφέρει οι παρακάτω:

Όσοι επιθυμούν να συμβάλλουν στην αποπεράτωση του έργου παρακαλούνται να κατονομάζουν την αποστολή της εισφορά τους για το έργο αυτό.

Εισφορές μαθητών και μαθητριών για την ανέγερση προτομής του αιμνήστου Δασκάλου

Αϊθαλιώτη Σαββούλα 2.000, Αρώνη Μαριάνθη 5.000, Αυγερόπουλος Αυγέρης 10.000, Πρωτοπρεσβ. Βαστάκης Κ. 1.000, Βίγλα Μαρία 2.000,

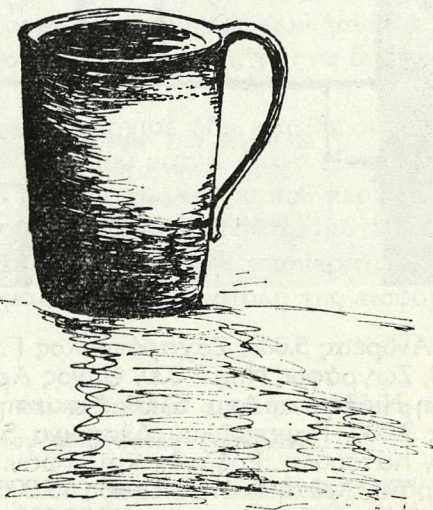
Βίγλας Νίκος 1.000, Γαθρίλη Ελένη 2.000, Γαλανούδη Μαριάνθη 2.000, Γεωργούλης Στ. 2.500, Γεωργόπουλος Παύλος 40 δολ., Γιαννοπούλου Στεφανία 3.000, Γιουνάς Αρ. 5.000, Γρατσούνη Ι. Χρυσούλα 3.000, Γρατσούνης Παν. 10.000, Δερματάς Σ. Δημ. 1.000, Δερματάς Ιωάν. 50.000, Δερματάς Ν. Σπύρος 50 δολ., Δερματάς Σωτήρης 5.000, Δημόπουλος Γ. 10.000, Ζαχαροπούλου Π. Μαρία 50 δολ., Ζαχαρόπουλος Κ. Παν. 5 δολ.,



Ζαχαρόπουλος Ανδρέας 5.000, Ζαχαρόπουλος Γ. Δημ. 100 δολ., Ζωγράφος Βάιος 2.000, Ζωγράφος Νικ. 2.000, Θάνος Αριστ. 5.000, Θάνος Ιωάν. 5.000, Θεοφανίδη Νιόβη και Δημ. 6.000, Κακίτση Κασσιανή 50 δολ., Καναρά Α. Κούλα 3.000, Καροπούλου Δέσποινα 5.000, Καροπούλου Κωνσταντίνα 20.000, Κατσούλη Ροδάνθη και Ιωάν. 5.000, Κεράνη Χρ. και Αθαν. 2.000, Κεράνη Αρετή και Νικόλαος 15.000, Κεράνη Βασιλική και Ιωάννης 5.000, Κεράνη Γ. καπ/νία Α.Ε. 50.000, Κεράνη Ν. Μαργαρίτα

15.000, Κεράνη χήρα Δημ. 3.500, Κομπορόζος Ι. Σπ. 3.000, Κομπορόζος Τηλ. 15.000, Κομπορόζος Τρύφων 2.000, Κοντογιώργου Καλλίτσα 2.000, Κουτούλα Ντίνα 50 δολ., Νίκη και Αλέκος Κουτσούκης 10.000, Βασιλική και Γιάννης Κουτσούκης 10.000, Κουτσούκης Νικ. 10.000, Κουτσούκη Αιμ. και Κλεομένης 5.000, Κουτσούκη Νίκη και Κων. 100 δολ., Κουφομιχάλη Λαμπρινή 10 δολ., Κυρίτση Μαρία και Σπ. 5.000, Κυρίτση Ροδάνθη 5.000, Κυρίτση Χαρίκλεια και Κων. 50 δολ., Λεκκού Ιουλία και Ιωάννης 5.000, Λιάπης Ιωάν. 3.000, Λιάπης Παντ. 5.000, Μαστρογεωργόπουλος Παναγιώτης, Ελευθέριος, Λεωνίδας και Στέφανος 250 δολ., Μαστρογεωργοπούλου Ευγ. 3.000, Μαστρογεωργοπούλου Αντιγόνη και Μαστρογεωργόπουλος Χρ. 10.000, Μαστρογεωργόπουλος Χ. Σπ. 5.000, Μουτσέλου Παναγιώτα 2.500, Μώρη Μαρία και Γεώργιος 5.000, Νταφύλλη Σ. Ευφροσύνη 2.000, Παναγιώτου Αριστ. 3.000, Παναγιώτου Δ. Νικ. 2.000, Παναγιωτόπουλος Κ. Ανδρέας 2.000, Παπαδάκη Ναυσικά και Βαγγ. 3.000, Παπαδής Επ. 2.000, Πέτσικας Αρ. 5 δολ., Πέτσικας Κων. 50 δολ., Παπαδημητρίου Όλγα 2.000, Πολύζος Ν. Δημ. 25 δολ., Συμεωνίδου Σπυρ. 1.000, Τζαβέλης Παν. 5.000, Τιμπογιάννη Αγαπούλα 1.000, Τριανταφύλλη αδελφοί 10.000, Τσούτση Ευδοξία 1.000, Φλέγγας Πάυλος 40 δολ., Φλέγγας Τάσος 2.000, Χαμπερής Ιωάν. 5 δολ., Τσώμου (Κυρίτση) Βούλα 5.000, Πετροπούλου Λίτσα 5.000.

Επίσης συνέβαλαν τα ανήψια του Γ. Παπαδή, οι αδελφοί Καρυοφύλλη με 150 χιλιάδες δραχ., η ανηψιές του Ελένη και Ελευθερία Π. Παπαδή από 30 χιλ., η κ. Ευφημία Π. Παπαδή 20 χιλ., η χήρα του Στέλλα Γ. Παπαδή 30 χιλ. δρχ.



ΜΙΑ ΝΕΑ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΛΑΨΙ (= ΚΑΛΛΙΟΥ) ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

του κ. Μιχάλη Σταφυλά

Κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της η ιστορική έρευνα γίνεται με μεγαλύτερο πάθος και μεράκι από «ερασιτέχνες» παρά από επαγγελματίες του είδους. Οι μεγαλοκαθηγητές των Πανεπιστημίων σπάνια ενδιαφέρονται για θέματα που είναι έξω απ' το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, που συντάσσεται σε κάποιο Γραφείο κι από κάποιους υπαλλήλους του κράτους που —οι άνθρωποι— αυτό τους είπαν να κάνουν κι αυτό κάθουν.

Η νεότερη ιστορία μας χρωστάει πολλά στον Γιάννη Βλαχογιάννη, αλλά ο μακαρίτης εγκατάλειψε τη Φιλολογία στην τελευταία χρονιά, για ν' ανακαλύψει ιστορικά έγγραφα και ενθυμήματα, για ναρθεί σ' επαφή με απόγονους αγωνιστών, για να δει με τα ίδια του τα μάτια τους τόπους των θυσιών και του ηρωισμού. Γι' αυτό και θεμέλιωσε την νεοελληνική Ιστορία.

Αυτά σκεπτόμουν καθώς έκλεινα το βιβλίο του Δημήτρη Ι. Φαλλή με τίτλο «Κάλλιον Ευρυτανίας» και υπότιτλο «Νέα θεώρηση της Ιστορίας του».

Μόχθος πολλών χρόνων αλλά και αποτέλεσμα εμπειριστατωμένο. Καρπός της αγάπης για το ιδιαίτερο χωριό του, το γραφικό Κλαψί, αλλά και το έδαφος που έδωσε αυτόν τον καρπό καλλιεργήθηκε επίμονα κι επίπονα απ' τον ευσυνείδητο και φιλότιμο συγγραφέα. Θέλω να πω ότι η τεκμηρίωση του βιβλίου είναι μεθοδικά και μενόμενη και τα στοιχεία —υπέρ αρκετά— που προσκομίζει ο κ. Φαλλής είναι πολυποίκιλα και από πολλούς αξιόλογους μελετητές της Ελληνικής Ιστορίας, αντικειμενικούς και ευριμαθείς.

Το βιβλίο θέλει να καταρρίψει κάθε προηγουμένη άποψη (και αυθαίρετη όπως αποδείχεται) πως το αρχαίο Κάλλιο που ήταν η πρωτεύουσα της Αιτωλικής Συμπολιτείας, δεν ήταν το Κλαψί της Ευρυτανίας. Ο κ. Δ.Ι.Φ. ακολουθεί ένα σωστό τρόπο για να οικειωθούμε με το θέμα του. Μας κάνει μια σαραντασέλιδη ωραία περιγραφή του χωριού πάντα σε συνάρτηση με τα αρχαιολογικά ευρήματα, τις παραδόσεις και την ιστορία εκείνη που αργότερα θα δεθεί με την πανάρχαιη ιστορία του χωριού και της περιοχής.

Βέβαια, το χωριό ανήκει στην Ευρυτανία και ο συγγραφέας θεώρησε σωστό να μας δώσει και το «πρόσωπο» του νομού μέσα από περιγραφές, αναδρομές και ιστορικά στοιχεία.

Έτσι λοιπόν με μια ολοκληρωμένη εικόνα του τόπου μπαίνουμε στο βάθος των αιώνων για να δούμε ποιός επί τέλους έχει δίκιο στην περίπτωση. Ο Ν. Γ. Παλίτης, ο Γ. Σωτηριάδης κι άλλοι Έλληνες και ξένοι τοποθετούν το Κάλλιο — το τόσο ταλαιπωρημένο και καταστραμένο από τους Γαλάτες — έξω από την Ευρυτανία. Κι είναι αλήθεια ν' απορεί κανένας πως δεν προβληματίστηκαν απ' τον Πausανία που (στα Φωκικά Ι, 22, 2) λέει πως οι Γαλάτες απ' τις Θερμοπύλες προσπέρασαν το Σπερχειό για να φτάσουν στην Αιτωλία μέσω Θεσσαλίας. Ούτε οι μισές επιγραφές, ούτε η αυθαίρετη ανάγνωσή τους και συμπλήρωσή τους, ούτε τίποτ' άλλο μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως Καλλίπολις και Κάλλιον είναι ένα πράγμα. Κι ακόμα, είναι αναμφισβήτητο πως οι Γαλάτες καταστρέψανε το Αιτωλικό κι όχι το Δωρικό Κάλλιο. Άλλωστε γιατί να πήγαιναν στη Δωρίδα μέσω Θεσσαλίας; Δεν ήταν, ως γνωστό,

ΠΛΗΘΩΡΑ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΥΑΔΩΝ ΕΚΠΛΗΡΟΥΝ ΟΛΟΙ ΤΟΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥΣ

Γράφει ο Γιώργος Κ. Σταυράκης

Μπήτε σε όποιο κεντρικό κτίριο της Αθήνας θέλετε. Συχνά θα δείτε αναρτημένες πληθώρα από πινακίδες στο θυρωρείο. Σύλλογος τάδε, Αδελφότης τάδε, Σωματείο τάδε.

Οργανώσεις από όλους τους Έλληνες για όλους τους Έλληνες. Είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο το οποίο στη θέση του και χρήσιμο και πολιτιστικό είναι. Χρήσιμο, γιατί μπορεί να συμβάλλει θετικά στον εξωραϊσμό και τη βελτίωση των μέσων για καλύτερο επίπεδο ζωής. Πολιτιστικό γιατί με τη συλλογική συνδιαλλαγή σφυρηλατούνται οι πολιτιστικές μας καταβολές, αναβιώνουν οι τοπικές παραδόσεις, και προπαντός διατηρείται η συνοχή και η φυσιογνωμία των κατοίκων και της περιοχής από την οποία προέρχονται.

Όλα αυτά είναι αναντίρρητες αρετές και είναι ασφαλώς άξιοι κάθε επαίνου όλοι όσοι συμβάλλουν με μικρές ή μεγαλύτερες δυνάμεις στην υλοποίηση τέτοιων ευγενών στόχων. Όμως από τα πράγματα συχνά διαφαίνεται ότι «ισχυροί φορείς ή ισχυρά πρόσωπα» από την ίδια τους τη φύση έχουν «διπλές δυνατότητες». Η μια είναι ότι μπορούν πράγματι να πετύχουν στόχους υψηλούς, κοινωνικά αποδεκτούς και εθνικά οφέλιμους. Η άλλη είναι αυτό που διέπεται από το νόμο του ισχυρού, αυτού δηλαδή που έχει τη δύναμη και την εξουσία.

Στην περίπτωση αυτή οι κακοί χειρισμοί «ηθελημένοι ή όχι», η ολιγωρία, η αυταρέσκεια, οι ανεπαρκείς ικανότητες και χειρότερα ακόμα η ιδιοτέλεια και οι κομματικές σκοπιμότητες μπορούν να ανατρέψουν κάθε κοινωνικά αποδεκτό στόχο και κάθε συλλογική προσπάθεια σε βαθμό που δύσκολα συμβιβάζεται με τους καταστατικούς σκοπούς και στόχους όποιας οργάνωσης. Το περίεργο είναι ότι συνήθως οι περισσότεροι καταστατικοί χάρτες των Συλλόγων ορίζουν σαφέστατα ότι τα Διοικ. Συμβούλια πρέπει να μένουν «μακριά από όποια κομματική ιδεολογία». Στην πραγματικότητα όμως υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτό συ-

τόσο αγεωγράφητοι...

Μαζί με τα πολλά γραπτά στοιχεία που προσκομίζει ο κ. Φαλλής, μας φέρνει σ' επαφή και με την παράδοση που κι αυτή είναι ένα επιπρόσθετο αποδεικτικό στοιχείο. Η παράδοση, τα τραγούδια, οι θρύλοι, και τα παραμύθια ακόμα, υπηρετούν τις πιο πολλές φορές την Ιστορία, περισσότερα από τα επιφυσητούμενης αποδεικτικότητας αρχαιολογικά ευρήματα που (όταν είναι καταστραμμένα ή μισοκαταστραμμένα) διαβάζονται ή συμπληρώνονται «κατά το δοκούν».

Ο κ. Δ.Ι.Φ. μας δίνει τις απόψεις του. Αν δεν ζούσαμε στην Ελλάδα της μακαριότητας, καθηγητές κι αρχαιολόγοι και Υπουργείο Πολιτισμού και Ακαδημία, θα 'καναν επιτροπές να δουν το θέμα και να καταλήξουν κάπου με βάση τη νεότερη αυτή ιστορική θεώρηση. Να περιμένουμε κάτι τέτοιο; Το ευχόμαστε.

Ισθμία Κορινθίας

Μιχάλης Σταφυλάς

χνά δεν συμβαίνει με αποτέλεσμα να έχουμε διχαστικές τάσεις. Πολλοί από τους μικρότερους τοπικής σημασίας Συλλόγους, για κάποιους λόγους δεν δημιουργούν προϋποθέσεις για να ελκύσουν νέα μέλη και ικανά στελέχη με ανανεωτικές αντιλήψεις. Ενδημεί ακόμα η νοοτροπία του «δε θα ριέσαι, ας πάνε άλλοι για να μπορούμε εμείς να κάνουμε κριτική απ' έξω». Έτσι ανακυκλώνεται και συντηρείται η παλιά νοοτροπία. Οι σημερινοί καιροί και οι κοινωνικές αξίες απαιτούν συλλογική δουλειά, ενότητα, και φαντασία από μέρους μιας κοινωνικής ομάδας όπως είναι ένας Σύλλογος, μα Κοινότητα, ένας Δήμος κ.λπ., για να μπορεί να συμβαδίζει με τις εξελίξεις.

Ένας Σύλλογος δεν θα πρέπει να αρκείται στο να διατηρεί μόνο το παρελθόν. Θα πρέπει επίσης να κάνει θήματα που να συμπίπτουν με τα σημερινά κοινωνικά ρεύματα και με τις συνθήκες ζωής όπως αυτές διαμορφώθηκαν σήμερα. Ένα τέτοιο θήμα είναι η ευρύτερη συμμετοχή γυναικών στα Διοικ. Συμβούλια, αλλά και σε διάφορες επιτροπές πολιτιστικές και άλλες.

Είναι μάλλον αναχρονιστικό στο κατώφλι του 2000 να υπάρχουν πολιτιστικοί Σύλλογοι με «ανδροκρατούμενα» Διοικητικά Συμβούλια. Το «Generation gap» δηλαδή το χάσμα μεταξύ γονέων και των νέων της εφηβικής ηλικίας συνεχώς μεγαλώνει και γίνεται οξύτερο. Η νοοτροπία της «απομάκρυνσης» των νέων μας από κάθε δραστηριότητα την οποία οργανώνουν οι Κοινότητες, οι Σύλλογοι κ.λπ., βαθιάει την αποκοπή τους από τους γονείς και κατά συνέπεια από τις παραδόσεις της ελληνικής οικογένειας. Ο ρόλος της ελαχιστοποίησης του προβλήματος ασφαλώς ανάγεται κατά βάση στην οικογένεια, αλλά όχι μόνο σ' αυτή.

Θα έπρεπε επίσης να είναι πρωταρχικός στόχος των Πολιτιστικών Συλλόγων, μικρών και μεγάλων, να προσεγγίσουν το πρόβλημα με συνέπεια και συνέχεια. Ο ρόλος γυναικών στα Δ.Σ. μπορεί να έχει αποφασιστική σημασία στον τομέα αυτόν. Κάθε τοπικός Σύλλογος πρέπει να ενθαρρύνει και να προωθήσει τη συμμετοχή των νέων μας σε όλες τις δραστηριότητες. Να ιδρυθούν επιτροπές νέων οι οποίες να οργανώνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις κάτω από την αιγίδα του Συλλόγου που προσέρχονται. Πρέπει να δίνονται ρόλοι και πρωτοβουλίες στους νέους να δημιουργούν σύμφωνα με τη φαντασία τους. Στο κοινωνικό φαινόμενο που λέγεται «Generation gap» πρέπει να βρεθούν λύσεις «αντίδοτα» από όλους. Την πολιτεία, την Παιδεία, την οικογένεια και τους συλλογικούς φορείς.

Αλλά και οι ίδιοι οι έφηβοι φοιτητές και μαθητές πρέπει να κατανοήσουν το πρόβλημα, γιατί είναι εκείνοι οι ίδιοι που θα πάρουν τη σκητάλη για να συνεχίσουν προς το μέλλον.

Χρειάζεται ανανεωτική φιλοσοφία κυρίως από τους μαζικούς φορείς για να δεθούν οι νέοι με τους γονείς. Για να δεθεί το παρελθόν με το μέλλον.

Γ. Σταυράκης



Στους ήρωες της Καλλιακούδα

του Αυγέρη Αυγερόπουλου

Περήφανη ορθώνεσαι καημένη Καλλιακούδα
δεν σε τρομάζει ο βοριάς χαλάζια, αστροπελέκια,
ούτε τα χιόνια και βροχές, η παγωνιά τη νύχτα
μα οι βροχές σε λούζουνε, τα χιόνια σε στολίζουν.
Και είσαι πάντα όμορφη χειμώνα - καλοκαίρι.
Μα κι όταν θαρθεί η άνοιξις θαρθεί το καλοκαίρι,
η αρχόντισσά μας γίνεσαι λουλουδοστολισμένη.
Μα και στο γλυκοχάραμα οι πρώτες ηλιαχτίδες
απάνω σου θα πέσουνε και σε ροδοστολίζουν
είσαι στ' αλήθεια όμορφη, μας έχεις μαγεμένους.

Εδώ πετάνε οι αετοί και χτίζουν τις φωλιές τους,
Εδώ χιλιάδες τα πουλιά, οι πέρδικες, οι κούκοι,
εδώ τα γιδοπρόβατα, βοσκοί καλωσυνάται
εδώ τ' αγρίμια ανάλαφρα κι απόμακρα διαβαίνουν.
Δεν θέλουν να ταράξουνε τον ύπνο των προγόνων.
Εδώ ταμπούρια στήσανε ήρωες του Εικοσιένα
εδώ και σκοτωθήκανε για την ελευθερία,
για του Χριστού την Πίστη την Αγία.

Είναι χιλιάδες οι εχθροί εκείνη την ημέρα.
Μ' αλαλαγμούς και ουρλιαχτά αλόγων ποδοβολητά
ταμπούρλα του πολέμου, σύννεφο σηκώνεται ο κουρνιαχτός
που έκρυσσε τον ήλιο.

Τρία γιουρούσια κάνανε και πνίγηκαν στο αίμα
και μέσα στην απελπισιά για τούτη τους τη συμφορά,
που χάνουνε τη νίκη, γρόσια πολλά ετάξανε και βρήκανε
προδότες

τα πίσω ταμπούρια αφύλαχτα αφήνουν οι προδότες
και βρίσκονται οι Έλληνες από παντού ζωσμένοι.
Τα βόλια πέφτουνε βροχή απάνω στους δικούς μας
τηράν δεξιά, τηράν ζερβά, τηράν μπροστά και πίσω
μα είναι όλα χαμένα.

Σέρνουν τα γιαταγάνια τους και κάνουνε γιουρούσι
γλυτώνουν οι περισσότεροι μα μένουν και στον τόπο.

Γεμίσανε οι λαγκαδιές κορμιά απ' τους δικούς μας
το χώμα εκοκκίνισε απ' το αίμα των νεκρών μας
είναι διακόσιοι οι νεκροί κι ακόμη παραπάνω...
Ανάθεμά σας άπιστοι, ανάθεμα προδότες.
Αστροπελέκι και φωτιά να πέσει στα κορμιά σας.

Και συ Καλλιακούδα όμορφη πούσαι Ελλάδας γέννα.
Σα μάνα τους αγκάλιασες σαν αδερφή γυναίκα,
τους έκλαιφες, τους έθαφες με ελαφρό το χώμα,
και έσπειρες στους τάφους τους λουλούδια μυρωμένα.
Πρόσεχες ακοίμητος θιγλάτορας αιώνια.
Κι αντίλαλος μας έρχεται τα πέρατα τα ξένα,
η συμφορά που έγινε εκείνη την ημέρα.
Κι έγινες σύμβολο για μας παλληκαριάς, θυσίας,
είναι το σύμβολο για μας αγάπης και ειρήνης.

Κι όντας τ' απόσκια γύρουνε, το σούρπο αρχίσει
και τα πουλιά κουνιάσουνε,
γρύλοι αρχίζουν να τραγουδούν και να ισοκρατούνε.
Στο θρόισμα των ελατιών ακούς ψαλμούς αγίων.
Πρώτη εσύ θε να λουσθείς στου φεγγαριού τη λάμπη
φοράς το φωτοστέφανο και λάμπουν οι κορφές σου,
λάμπει η εκκλησιά της Παναγιάς το ρημοκκλήσι λάμπει.
Καντίλα γίνεσαι χρυσή στους τάφους των προγόνων.
Τη μυσταγωγία της νύχτας συνοδεύει θλιμμένη
του Γκιώνη η φωνή.
Άρηνεί τους χαμένους προγόνους πονύναι θαμμένοι
στην Αγία τούτη τη γη.

Μηνύματα στέλνουν απ' τους τάφους δοξασμένοι νεκροί.
Είναι σπαρμένη Ελλήνων κόκκαλα ιερά τούτη η γη.
Μηνύματα στέλνουν απ' τους τάφους στις καινούργιες γενιές
δοξασμένοι νεκροί: γρηγορείτε, αγρυπνείτε,
σταθείτε της Ελλάδας φρουροί.
Μηνύματα στέλνουν απ' τους τάφους δοξασμένοι νεκροί
Έλληνες αδέρφια ενωθείτε, μονιάστε,
εχθροί μη μας πάρουν τούτη τη γη.

Σαλαμίνα, Μαραθών, Θερμοπύλα,
Καλλιακούδα, Γραβιά Αλαμάνα,
Κλεισούρα, Τεπελένι, Τρεμπεσίνα,
Ρούπελ, Γοργοπόταμος.
Μηνύματα στέλνουν απ' τους τάφους στους εχθρούς
δοξασμένοι νεκροί είναι δική μας η Ελλάδα.
Είναι δική μας τούτη η γη.

Γιορτή Καλλιακούδας, 20 Αυγούστου 1987

ΑΥΓΕΡΗΣ ΑΥΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΔΕΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΤΗ ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ

Γράφει : ο Γιώργος Κ. Σταυράκης

Ο χρόνος που πέρασε ήτανε και πάλι γεμάτος ενδιαφέρον και φροντίδα για την Ευρυτανία από τους ξενιτεμένους μας στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού. Όσα χρόνια και ζούνε στην ξενιτιά στέκουν πάντα προσηλωμένοι στα ιδανικά της φυλής και πάνω απ' όλα δεν ξεχνούν τις ανάγκες της Ευρυτανίας για πολιτιστική και υλική αναβάθμιση. Ζούνε και αυτοί μαζί μας τα προβλήματα του τόπου, συμμετέχοντας με κάθε δυνατό τρόπο στην κάλυψη των αναγκών της περιοχής. Πολύ συχνά έχουν τα πρωτεία σε γενναίες δωρεές, οι οποίες είναι από μόνες τους παράδειγμα για μίμηση από όλους εμάς που δεν χρειάστηκε να ξενιτευτούμε. Γ.ερά δεμένοι οι ξενιτεμένοι μας στο τρίπτυχο που είναι. Πατρίδα — Θρησκεία — Οικογένεια, δεν φείδονται κόπους και χρήματα για να δούνε τον τόπο ισότιμο με τις «Ξένες Πατρίδες» και γιατί όχι και καλύτερο. Έτσι ο χρόνος που πέρασε ήτανε μεστός από πληθώρα δραστηριοτήτων τόσο από πλευράς πολιτιστικών εκδηλώσεων, όσο και από προσφορές για τις άμεσες ανάγκες που έχει η Ευρυτανία, οι περισσότερες από τις οποίες δεν καλύπτονται από την κρατική μέριμνα.

Το γεγονός της χρονιάς ήταν το ετήσιο συνέδριο των Ευρυτάνων της Αμερικής που έγινε στο ΓΚΡΗΝΣΜΠΟΡΟ της Βορείου Καρολίνας, τον Ιούνιο του 1987. Επίσημοι προσκεκλημένοι ήταν η Νομάρχης Ευρυτανίας Κα Α. Κανελλοπούλου και ο Δήμαρχος Καρπενησίου κ. Ι. Παπαδόπουλος, οι οποίοι με την παρουσία τους τίμησαν τους Συνέδρους και έδειξαν έμπρακτα το ενδιαφέρον της πατρίδας για όλους τους απόδημους.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί το καλοκαίρι του 1989 το Συνέδριο του «Βελουχιού» της Αμερικής στην πρωτεύουσα της Ευρυτανίας, το Καρπενήσι. Έτσι θα δοθεί και πάλι η ευκαιρία να ζήσει ο τόπος μια πανηγυρική, αλλά και πολύ χρήσιμη συνάντηση - αντάμωμα στα χώματα της ιδιαίτερης Πατρίδας. Στο Συνέδριο του 1989 αναμένεται μεγάλη προσέλευση Ευρυτάνων απ' την Αμερική. Πιστεύουμε επίσης ότι και ο αντίστοιχος Σύλλογος Ευρυτάνων Μελβούρνης Αυστραλίας το «Βελούχι» θα έχει το χρόνο να προετοιμάσει μια ευρύτερη συμμετοχή και μια παρουσία ανάλογη με το δυναμισμό των Ευρυτάνων ξενιτεμένων της Αυστραλίας. Η Πανευρυτανική Ένωση Αθηνών στέκεται πάντα στο πλευρό όλων των Απόδημων και θα παίξει και πάλι πρωτεύοντα ρόλο στο έργο της οργάνωσης του Συνεδρίου '89.

Παράλληλα μέσα στον Ελλαδικό χώρο η Πανευρυτανική Ένωση κινείται δραστήρια για πολιτιστική και κοινωνική αναβάθμιση της Ευρυτανίας. Μια σύντομη αναδρομή στο 1987 θα μας δείξει μερικές από τις δραστηριότητες. Ύστερα από πρόταση της Πανευρυτανικής, που έγι-

νε στο Συνέδριο του «Βελουχιού» στο Καρπενήσι το 1986, το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης του Καρπενησιού ενέκρινε και αποφάσισε να ονομάσει κέντρικό δρόμο της πόλης σε «ΟΔΟΣ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ».

Οι Ευρυτάνες γιατροί της Αθήνας, μερικοί από τους οποίους είναι υπότροφοι του «Βελουχιού» της Αμερικής, στη διάρκεια του χρόνου που πέρασε, με επικεφαλής τον Πρόεδρο της Πανευρυτανικής κ. Π. Κωστοπαναγιώτη έκαναν σειρά από επισκέψεις στα απομακρισμένα χωριά της Ευρυτανίας. Οι γιατροί όλων των ειδικοτήτων με την ανιδιοτέλεια που τους διακρίνει εξετάζουν δωρεάν όλους αυτούς που με την παρουσία τους κρατάνε τα χωριά μας ζωντανά. Συγκροτήθηκε η νέα επιτροπή για τις υποτροφίες τις οποίες προσφέρει από χρόνια η Ένωση Ευρυτάνων της Αμερικής. Η επιτροπή αποτελείται από Ευρυτάνες καθηγητές Πανεπιστημίου, γιατρούς, εκπαιδευτικούς, ιερείς κ.ά. Τον περασμένο Νοέμβριο σε τελετή που έγινε σε κέντρο της Αθήνας έγινε πανηγυρικά η απονομή των υποτροφιών σε 10 Ευρυτάνες φοιτητές. Την τελετή τίμησαν η Νομάρχης Ευρυτανίας, η οποία ανέπτυξε διεξοδικά τα προβλήματα και τα αναπτυξιακά προγράμματα του Νομού. Στη συνέχεια ο κ. Θάνος αναφέρθηκε στην πρόοδο του εργοστασίου ξυλείας στο Καρπενήσι (ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε.). Ακολούθησε γεύμα, το οποίο προσέφερε η Πανευρυτανική Ένωση.

Ο θεσμός των υποτροφιών δείχνει καθαρά τη διορατικότητα και την αντίληψη που έχουν οι Ευρυτάνες της Αμερικής για να βοηθηθούν ικανοί νέοι και να αναλάβουν αργότερα κάποιες ευθύνες για τις ανάγκες του Νομού μας. Θα ήταν όμως μάλλον εγωιστικό να περιμένουμε μόνο τις προσφορές των απόδημων. Είναι ταυτόχρονα ανάγκη ο θεσμός αυτός να διευρυνθεί με την ενεργό συμμετοχή όλων των Ευρυτανικών Συλλόγων προσφέροντας κάποια χρηματικά ποσά για υποτροφίες και θράβευση μαθητών και φοιτητών δείχνοντας έτσι Πανευρυτανικό ενδιαφέρον και αναγνώριση στις πρωτοβουλίες των Ευρυτάνων της Αμερικής. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ενδεικτικά και μόνο μερικές από τις προσφορές των απόδημων μέσα στο χρόνο που πέρασε:

Α) Η Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής έστειλε: 1) Για την ανέγερση αγάλματος του ήρωα Κατσαντώνη, δολλ. 1000. 2) Για ψυκτικό θάλαμο στο Νεκροταφείο Καρπενησιού δολλ. 4000. 3) Για το λεύκωμα Νομάρχης Ευρυτανίας δολλ. 700. 4) Για τη θράβευση μαθητών Λυκείου Ευρυτανίας δολλ. 4000. 5) Για τη θράβευση Ευρυτάνων φοιτητών δολλ. 4000. 6) Για αναξιοπαθούντες Ευρυτάνες δολλ. 1000.

Β) Το Ίδρυμα «Βελουχι» Αμερικής (κληροδότημα Μ. Τσιαμτσιούρη) έστειλε: δολλ. 5000 για επιδότηση φτωχών κοριτσιών σε χωριά της Ευρυτανίας.

Γ) Ο Σύλλογος Καρπενησιωτών Αμερικής — Καναδά έστειλε: Δολ. 8000 για την αγορά Νεκροφόρας στο Καρπενήσι.

Δ) Ο Σύλλογος Θυγατέρων της Ευρυτανίας έστειλε: Δολ. 2000 για Παιδικές Χαρές σε χωριά της Ευρυτανίας.

Οι Ευρυτάνες είναι πάντοτε ευγνώμονες στους ξενιτεμένους, και αν το παράδειγμά τους το μιμηθούν όλοι οι Ευρυτανικοί Σύλλογοι στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ασφαλώς η Ευρυτανία θα αναβαθμισθεί για να φτάσει στο κοινωνικοπολιτιστικό επίπεδο που πραγματικά το αξίζει.

Γ. ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ

Όπου και νάσαι μην ξεχνάς (Μικρό Χωριό)

Εγώ είμαι 'δώ και περιμένω
από τα έλατα περιφραγμένο
Για σένα δεν γελώ δεν τραγουδώ
μόν' όταν θα 'ρθεις περιμένω
ν' αρχίσω γλυκοστάνακτο σκοπό

Θέλω ν' ακούσω τη φωνή σου
το ελαφρό περπάτημά σου
και στα στενά σοκάκια μου
φωνές απ' τα παιδιά σου

Χειμώνα γίνομαι λευκό,
την άνοιξη αλλάζω,
τ' όμορφο πέπλο της φαρύ,
φθινόπωρο το δαγάζω

Έλα να νοιώσεις τη χαρά
της εποχής την ομορφιά
που η φύση μου χαρίζει

Μη με ξεχνάς μη με ξεχνάς
σ' έχω κι εγώ ανάγκη
και τα παλιά μην λησμονάς
τά 'χεις κι εσύ ανάγκη

Ήμουν φτωχό κι ανήμπορο
δουλειά να σου προσφέρω
όμως σου δίνω ομορφιά
αυτό καλά το ξέρω

Γι' αυτό κι αν μ' εγκατέλειψες
και πήγες για να ζήσεις
με ιδρωτα εργαζόμενος
και να δημιουργήσεις
δεν θέλω να με λησμονάς
να μ' έχεις στην καρδιά σου

Η Εκκλησιά σε καρτερεί
να κάνεις το σταυρό σου
και το σχολειό που σ' έμαθε
τα πρώτα γράμματά σου
κι αυτό πολύ επιθυμεί
ν' ακούσει τη λαλιά σου

Όπου και νάσαι μην ξεχνάς
— το ξέρω πως με νοσταλγείς —
κι εγώ θε να σε καρτερώ
κοντά μου πάλι να θρεθείς.

7-7-1987

π. Νικόλαος Κ. Αζακάς

Τα μαύρα ξένα

Την ξενιτιά, την ορφανιά,
την πίκρα, την αγάπη,
τα τέσσερα τα ζύγισαν
δαρύτερα είν' τα ξένα.

Ο ξένος εις την ξενιτειά
πρέπει να βάζει μαύρα,
για να ταιριάζει η φορεσιά
με της καρδιάς τη λάδρα.

Λαμπρινή Κουφομιχάλη
(πατρικό Λαμπρινή Κ. Τριχιά)

και λιγο γελιο

Είπαμε κι άλλη φορά, για ν' αποφύγου-
με καμιά παρεξήγηση, να μη λέμε ονόμα-
τα. Θα μπορούσα ακόμα να συμπληρώσω
και με το τυπικό: «Κάθε δε τυχόν ομοιότη-
τα και συσχετισμός με γνωστά πρόσωπα
οφείλεται σε απλή σύμπτωση». Κι ύστερα
απ' τον πρόλογο αυτό, που θάναι ο ίδιος
για όλη την παραγωγή που θα ακολουθή-
σει και δεν θα επαναλαμβάνεται κάθε φο-
ρά, κάνουμε την αρχή:

★

Ανταιώθηκαν στο δρόμο δυό φιλενάδες.
Η κυρά - Μάρω και η κυρά - Ανθυμία.
Ύστερα απ' τις τυπικές καλημέρες ρωτάει
η Ανθυμία τη Μάρω με ενδιαφέρον:

«Γιατί είν' κόκκινου του μάτι σ' μωρή
Μάρου;»

Και η Μάρω με την αφέλειά της απαν-
τάει:

«Να μι πουνεί λες;».

★

Συζητάνε δυό γειτόνισσες:

«Πόσο χρονώ είν' μωρή Φώτω η Λένη
σ'»; Ερώτηση αδιάκριτη θέβαια, αλλά και
η απάντηση διπλωματική:

«Ξέρ' γω μωρή Κώσταينا, λογάρισα
και μοναχή σ'. Η Λένη μ' γενέθ'κι τότε π'
ψένανε τα... τσίπρα».

Σ. Ν. Γ.

ΜΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΛΗΓΩΝΕΙ

Με την αρχή του χρόνου εδοκιμάσαμε συγκίνηση, όταν ανασκαλύσαμε σ' ένα έγκυρο περιοδικό της Αθήνας (ΕΠΟΠΤΕΙΑ, επιστημονικού και πολιτικού προβληματισμού), ένα εκλεκτό κομμάτι, που διαφέρει από τ' άλλα. Με τον τίτλο «Η Ελλάδα που δεν πληγώνει», είναι αφιερωμένο σ' ένα οδοιπορικό στο Μικρό Χωριό και τις συγκινήσεις που πρόσφερε στους επισκέπτες του. Σ' άλλη σελίδα αναδημοσιεύουμε ένα άλλο οδοιπορικό πριν 58 χρόνια. Το Μικρό Χωριό φαίνεται ότι συγκινεί και τώρα όπως και τότε.

«Όπου και να ταξιδέψω η Ελλάδα με πληγώνει». Και ο Σεφέρης έχει δίκιο. Πάντοτε έχουν δίκιο οι ποιητές! Ωστόσο είναι φορές που όταν μπορείς να τους διαφύσεις η ευτυχία σου είναι απέραντη. Αυτό ακριβώς μας συνέβη στα τέλη του περασμένης Οκτώβρη, όταν επισκεφθήκαμε το Μικρό Χωριό στην Ευρυτανία. Επιτέλους, έστω κι αν ο Σεφέρης έχει δίκιο, εμείς μπορούσαμε να του αμφισβητήσουμε εκείνη την πρώτη λεξούλα — αλλά τόσο τελεσιδική — εκείνο το «όπου».

Μπορούμε ακόμη να λέμε ότι υπάρχουν στην Ελλάδα μέρη όπως, αυτή η μικρή γωνιά, αυτός ο μικρός τόπος, που όσο και νάσαι φανατικός οπαδός του ποιητή, τον αμφισβητείς. Όχι μόνο δεν σε πληγώνουν, αλλά αντίθετα σε φηλώνουν και σε πλουταίνουν και σε κάνουν να νιώθεις κάτι σαν ντροπή για τα τόσο στενά όριά σου.

Ξεκινήσαμε όπως τόσες φορές για μια ολιγοήμερη εκδρομή, έτσι για να ξεφύγουμε από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, και βρεθήκαμε να κάνουμε προσκύνημα.

Ο ανήφορος ανάμεσα στα πλατάνια, που βρίσκονται στα ριζά μιας ρόχης ενός πυκνού ελατόδασους, ήταν ο πρώτος ψίθυρος που μας παρότρυνε να προετοιμαστούμε για κάτι διαφορετικό που μας περίμενε. Ωστόσο, ανίδεοι καθώς είμαστε στη γλώσσα των φαινομένων, δεν δώσαμε ιδιαίτερη σημασία και αρκεστήκαμε ν' ανταλλάξουμε λίγα λόγια ενθουσιασμού για την σπουδαία φύση που είχαμε μπροστά μας. Κοιτολογιές, όλα τα γνωστά των εκδρομέων που μόλις, ξεκι-

νήσουν απ' το σπίτι τους προσπαθούν με αγωνία να δικαιώσουν την απόφασή τους και ν' αποδείξουν το σοφό της επιλογής τους. Όμως αυτό δεν κράτησε πολύ. Σε λίγο φτάσαμε στο χωριό.

Σ' ένα χωριό λουσιμένο στο φως και στο χρώμα, κάτω από τα δλέμματα του πυκνού ελατόδασου. Ολόκληρο το χωριό το τύλιγε μια χρωματική γκάμα που άρχιζε από το κίτρινο, πέρναγε στο βαθύ πράσινο κι ανάμεσα του τούφες από παραλλαγή του κόκκινου — το άλικο, το φθινοπωρινό, το χάλκινο, το γκρενά.

Κατάπληκτοι στην αρχή, μείναμε περίπου άφωνοι. Μετά από λίγο, με την παράδοξη εκείνη αντίδραση του ανθρώπου της πόλης, ψάχναμε για εκείνο το κάτι που ήταν μικρό και κάπως στα μέτρα μας, για να μπορούσαμε να λειτουργήσουμε όπως ξέρουμε, για να νιώσουμε ασφαλείς. Όμως, τίποτε. Η φύση είτε ήταν αυστηρή και μεγαλόπρεπη, είτε χαρούμενη και παιχνιδιάρικη μας ξεπερνούσε. Οι όγκοι, τα χρώματα, οι ήχοι όλα μας υπερέβαιναν.

Τα λόγια ήταν τόσο φτωχά που αφεθήκαμε στη σιωπή. Πέρασαν ώρες, έπεσε το σκοτάδι και μπήκαμε στο λημέρι μας — όπου ένα φιλικό ζευγάρι, όλο αγάπη και φροντίδα, έκανε την ψυχή μας να νιώθει παιδική. Η παρουσία όμως του δουνού, είχε φωλιάσει μέσα μας και δεν μας άφηγε να χαρούμε καμιά από τις γνωστές συνήθειες. Μας καλούσε σ' αρχοντικό του. Αδύνατο να ησυχάσουμε. Η φωτιά στο τζάκι που μας ζέσταινε με τα ψίχουλα του μεγάλου δάσους δεν μπορούσε να μας κρατήσει μέσα. Βγήκαμε να περπατήσουμε στους δρόμους του χωριού — ανηφορικοί, ήσυχoi, με μια ελαφρά ομίχλη που τύλιγε τα λημέρια των Μικροχωριτών. Ησυχία. Εκεί, στη στροφή, είδαμε ένα γέρο να κατηφορίζει — 78 χρονών μας είπαν — επιστρέφοντας από την καθημερινή του βόλτα. Ίσιος, σβέλτος, χαρούμενος. Συνεχίσαμε. Λίγο μετά ένας μεσόκοπος άνδρας πήγγαινε να επισκεφθεί μια μοναχική γριά που — όπως μας

είπε — ήταν μόνη της και πολύ άρρωστη. Μόλις είχε τελειώσει τις δουλειές του κι έτρεχε στη γριά μήπως και χρειαζόταν τίποτε. Τον ρώτησα αν ήταν συγγενής του. Με κοίταξε και γτράπηκα. Μα, ήταν συγχωριανή του! Γυρίσαμε στο λημέρι μας.

Εξημέρωσε η άλλη μέρα κι αποφασίσαμε να προσπαθήσουμε να στήσουμε διάλογο με τη φύση και τους ανθρώπους γύρω μας, ως ίσοι προς ίσους. Τέσσερις μέρες στο Μικρό Χωριό, εγώ τουλάχιστον δεν μπόρεσα να νοιώσω ίση. Πάντα υπήρχε κάτι που ένοιωθα πως με υπερέβαινε. Ήταν θαρρώ η γνησιότητα.

Μιλήσαμε με τον παλιό δάσκαλο του χωριού, που η ήρεμη φωνή του δεν μπορούσε να κρύψει την ανησυχία του για το αύριο του τόπου. Δίπλα, η σύντροφός τους — ικανότατη, γενναϊοκαρδη, αληθινά αφροσιμένη. Ο καφετζής - εστιατοράς του χωριού, περήφανος για τ' ανόθευτα υλικά του και την καλωσύνη των συγχωριανών του. Πή-

γαμε στην εκκλησία και την ώρα του αντίδωρου παπάς και εκκλησίασμα αντάλασαν σύντομες φράσεις που έδειχναν τη χαρά τους γιατί ήσαν όλοι μαζί και νοιάζονταν ο ένας για τον άλλον.

Οι τέσσερις ημέρες που περάσαμε στο Μικρό Χωριό ήταν για μας μια εμπειρία — μια εμπειρία του αυθεντιού. Ξαναζήσαμε κάτι που άλλοτε ήταν πολύ συνηθισμένο για όσους ταξίδευαν στην ελληνική ύπαιθρο — τη ζωή μιας κοινότητας ανθρώπων που οι κανόνες της ζωής τους υπαγορεύονται από τη φύση που τους περιβάλλει.

Ασφαλώς και υπάρχει το μικρό και τ' αχαμνό, δίπλα στο σπουδαίο και το δυνατό. Ασφαλώς και υπάρχει η αρρώστια και η κακία, δίπλα στην υγεία και την καλωσύνη. Όλα όμως είναι αυθεντικά όπως συμβαίνει και στη φύση γύρω τους.

Είτε παλεύουν, είτε χαίρονται· είτε αγαπών, είτε μισούν· ένα είναι το γεγονός: ότι δεν κρύβονται, ούτε ντρέπονται για αυτό που είναι και για τ' αυτά που αισθάνονται.

Απο τα Νέα της Ε.Τ.Η.Π.ΤΑ άλλο οδοιπορικό

Μια ευχάριστη έκπληξη για όλους μας ήταν η διήμερη εκδρομή της Λέσχης μας που πραγματοποιήθηκε στις 3 - 4 του Οκτώβρη, στην «Ελβετία της Ελλάδας», όπως χαρακτηρίζουν το Καρπενήσι.

Ο καιρός δεν μας βοήθησε καθόλου και ξεκινήσαμε με βαριά καρδιά. Στη διαδρομή τα πράγματα δυσκόλεψαν αρκετά γιατί από τον Άγιο Κωνσταντίνο συνεχώς έβρεχε και μας έβαζε σε σκέψεις για την επιτυχία της εκδρομής.

Οι συνάδελφοι όμως που θρεθήκαμε μαζί αυτές τις δύο μέρες, μαζί με τους φίλους και συγγενείς δεν το έβαλαν κάτω. Όταν φτάσαμε στο Καρπενήσι ένας αέρας δυνατός από τα έλατα που ήταν συνεχώς δίπλα μας, μας έδωσε να καταλάβουμε ότι οι δύο αυτές μέρες δεν έχουν σχέση με τη ζωή και την ατμόσφαιρα της Αθήνας...

Η εκπληκτική θλάσση και ένας καθαρός ορίζοντας με θέα τα πανύψηλα βουνά, νεμάτα έλατα, δεν μας άφησαν ούτε στιγμή να δυσαρεστηθούμε.

Μόλις τακτοποιηθήκαμε στα δωμάτια μας στο ξενοδοχείο, ξεκινήσαμε για το Μι-

κρό και Μεγάλο Χωριό, περνώντας ανάμεσα στα πλατάνια και τα έλατα.

Ο ενθουσιασμός για το μαγευτικό τοπίο κυριαρχεί σ' όλους μας. Το θραδάκι όλοι μαζί καθήσαμε και φάγαμε, ήπιαμε και διασκεδάσαμε σε ψησταριά του Καρπενησιού, με ρουμελιώτικα αρνιά και κατσίκια και εκπληκτικό κρασί.

Την άλλη μέρα είχαμε δύο σημαντικές εκδρομές. Η μια στους Ξακουστούς Κορυσγάδες, έδρα της Πανελληνίας Επιτροπής Εθνικής Απελευθέρωσης (ΠΕΕΑ), όπου είδαμε ότι σαν οι Έλληνες είναι ενωμένοι για ένα κοινό σκοπό κατορθώνουν πάντα τα ακατόρθωτα...

Στη συνέχεια στο Κεφαλόβρυσο με τα γάργαρα και παγωμένα νερά που κυλούν ορμητικά ανάμεσα στα έλατα και τα πλατάνια. Συνεπαρμένοι και γοητευμένοι από την μαγεία και ηρεμία αυτής της φύσης, αληθινό κόσμημα της πατρίδας μας, γυρίσαμε με διαφορετικά συναισθήματα ο καθένας μας στην Αθήνα. Μια Αθήνα που μέρα με τη μέρα την κάνουμε και χειρότερη.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Ο καύσωνας, που ενέσκηψε το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουλίου, όπως για τους άλλους, στάθηκε μοιραίος και για ένα σημαντικό αριθμό ηλικιωμένων Μικροχωριτών συγχωριανών μας που βρέθηκαν αδύναμοι και ανύποπτοι για την επίδραση του θανατηφόρου καύσωνα.

Νικόλαος Ι. Λιάπης (1901 - 1987)

Σε βαθειά γεράματα πέθανε στη Λαμία, ανάμεσα στη γυναίκα του, τα παιδιά και τα εγγόνια του ο μπαρμπα - Νίκος, που κρατούσε απ' την παλιά οικογένεια των

μείνει αιώνια. Ένας από τους γιούς του, ο Παντελής, είναι σήμερα Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της Αδελφότητας. Ο γιός του Νίκος γράφει για τον αείμνηστο παππού του:

Είς μνήμην του σεβαστού μου παππού Νικολάου Ι. Λιάπη, που απεβίωσε στις



Νικόλαος Ι. Λιάπης

Λιαπαιών. Η παράδοση τους θέλει Σουλιώτες που εγκαταστάθηκαν προεπαναστατικά στο χωριό, όπως και τόσες άλλες οικογένειες του χωριού μας. Η σωφροσύνη του στα κοινά και η αγάπη του για το χωριό ήταν γνωστή γι' αυτό και η μνήμη του θα

14-87, παραθέτω την παρακάτω περιληπτική βιογραφία του:

Γεννήθηκε στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας το 1900 από οικογένεια που ξεχώριζε για την τιμιότητά της και η οποία μπόρεσε να του προσφέρει μια γνήσια ορθόδοξη

πατριωτική ανατροφή.

Από την εφηβική ηλικία —λόγω των μη καλών συνθηκών διαβίωσης στο χωριό— αναγκάστηκε να φύγει μακριά από την ιδιαίτερη πατρίδα του και την οικογένειά του, πρώτα στην Αθήνα και ύστερα στη Λαμία όπου στην τελευταία κατάφερε να δημιουργήσει ένα γερό δεσμό μ' αυτή τη μικρή κοινωνία που αναπτύσσονταν στο περιβάλλον της.

Σε ώριμη ηλικία γύρισε στο χωριό του όπου δημιούργησε οικογένεια που αποτελούνταν από έξι παιδιά στα οποία πρόσφερε την ίδια ανατροφή μ' αυτή που δέχτηκε ο ίδιος, προσπαθώντας πάντα για το καλύτερο όπως ένας καλός οικογενειάρχης.

Εξησε με τιμότητα και ήταν γνωστή η αγάπη του για το Μικρό Χωριό, μιας και αγωνίστηκε όσο μπόρεσε για την διαφύλαξη και τη μη διαταραχή της φυσικής του σορροπίας.

Ήταν άνθρωπος κοινωνικός με αγάπη προς το Θεό και προς την ιδιαίτερη πατρίδα αν και τα περισσότερα χρόνια ήταν μακριά απ' αυτή. Πάντοτε όταν πήγαινε στο χωριό επιζητούσε τη συντροφιά των συγχωριανών του που τόσο τη νοσταλγούσε. Ποτέ δεν ξέχασε κανέναν ως την τελευταία του στιγμή, αλλά ούτε και αυτοί τον λησμόνησαν δίνοντας το παρών τους στο δρόμο προς την τελευταία του κατοικία.

Ύστερα από την συνταξιοδότησή του έμεινε κοντά στα παιδιά του, μοράζοντας τις μέρες του χρόνου, διαμένοντας τότε στο ένα και τότε στο άλλο, ενώ κάθε καλοκαίρι ανέβαινε στο χωριό του όπου με την παρέα των φίλων του προσπαθούσε να ξαναζήσει τα παλιά χρόνια της παιδικής ηλικίας.

Ήρθε όμως το φθινόπωρο του 1982 όπου μια αρρώστεια τον έριξε κατάκοιτο στο κρεβάτι, κάνοντάς τον να υποφέρει αλλά όχι να δυσανασχετεί έναντι Θεού και ανθρώπων. Σ' αυτές τις κρίσιμες στιγμές του συμπαράσταθηκαν πολύ, η γυναίκα του Μαρία, μένοντας πάντα στο πλευρό του και προσφέροντάς του την κάθε βοήθειά της, καθώς και τα παιδιά του και τα εγγόνια του, δίνοντας πάντα το παρών με συχνές επισκέψεις και μένοντας για λίγες στιγμές μαζί του, προσφέροντάς του την αγάπη τους και τη χαρά τους.

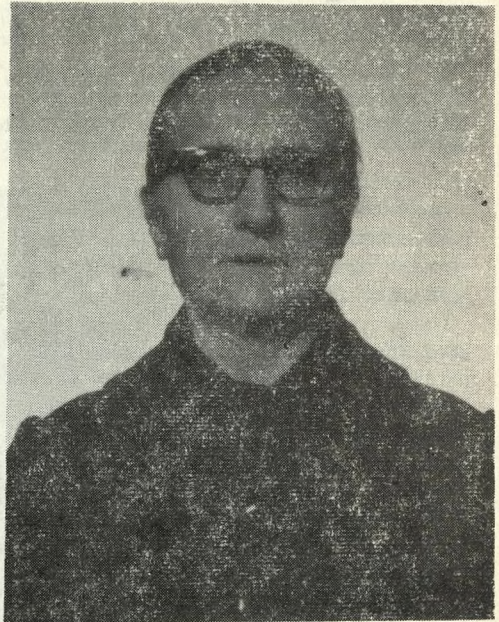
Την τελευταία του πνοή την άφησε στην τόσο αγαπημένη του Λαμία την Μεγ. Τρίτη στις 14-4-87 βαδίζοντας το δρόμο προς Κύριον, ενώ άφηνε πίσω του όλα τα παιδιά του αποκατεστημένα με ότι καλύτερο μπορούσε να τους προσφέρει.

Ας είναι αιωνία του η μνήμη.

Ο εγγονός του Ν.Π.Α.

Βασιλική Δ. Κοκκάλα

Η Βασιλική Δημ. Κοκκάλα, το γένος Κώστα Δημοπούλου, πέθανε σε προχωρημένη ηλικία, την 10η Σεπτεμβρίου τ.έ. στη Θεσσαλονίκη, όπου από 55 χρόνια διέμενε η οικογένειά της. ΄Εζησε με καρτερικότη-



Βασιλική Δ. Κοκκάλα (Δημοπούλου)

τα τις χαρές και τις λύπες του χωριού και της ξενιτιάς κοντά στον άνδρα της και τα παιδιά της. ΄Αριστη νοικοκυρά και μητέρα, έχαιρε θαθείας εκτίμησης και σεβασμού στην παροικία της Θεσσαλονίκης.

Είχε προσβληθεί από διατίας από εγκεφαλικό επεισόδιο, ελαφράς μορφής. Από έτους όμως οπότε πέθανε ο σύζυγός της, κατέπεσε στο κρεβάτι και έμεινε κληίρης και ανήμπορη μέχρι του θανάτου της. Ο χαμός του αγαπημένου της συζύγου ίσως επιτάχυνε τον δικό της.

΄Ηταν ένας άνθρωπος ήπιου χαρακτήρα και πιστός τηρητής των χριστιανικών παραδόσεων, αλλά και των παραδόσεων του χωριού μας, το οποίο πάντοτε νοσταλγούσε. Με το θάνατό της λιγοστεύει η παλιά φρουρά του χωριού μας.

Ας την αναπαύσει Κύριος ο Θεός και ας είναι αιωνία η μνήμη της.

Βασιλική Γιαννακοπούλου

Αγνοώντας ότι ο μικρότερος γιός της Μενέλαος στα 50 του μόλις χρόνια είχε πεθάνει ένα σχεδόν χρόνο νωρίτερα, έφυγε από τον μάταιο τούτο κόσμο η καλή κυρά Βασιλική Ν. Γιαννακοπούλου, στις 28 Ιουλίου 1987, σε ηλικία 82 περίπου ετών. Καταγόταν από την οικογένεια των Παπαδαίων. Ο πατέρας της Παπανδρέας ήταν πλούσιος και είχε καζαντήσει στην Πόλη σαν γνωστός μεγαλέμπορος.

Έχασε τον άνδρα της αρκετά νωρίς και μόνη της μεγάλωσε και καμάρωνε δυό κόρες και δυό γιούς. Έζησε μέσα στην αγάπη και τη θαλπωρή των παιδιών της κι ευτύχησε να δει εγγόνια και δισέγγονα από τις δυό κόρες της.

Αν και κληίρης χρόνια, αγωνιούσε σαν μητέρα για τα παιδιά της και τον Μενέλαο, που τον περίμενε να έλθει... «Τί έχεις παιδί μου; Προσεύχομαι για σένα...», έλεγε συχνά. Η καρδιά της πλημμύριζε από αγάπη.

Ο γιός της Ανδρέας με την ιδιαίτερη ευαισθησία που τον διακρίνει, θέλοντας να εκράσει τον πόνο του για το χαμό της μάνας, αφιερώνει στην αείμνηστη μητέρα του το ποίημα που απήγγειλε και στο μνημόσυνό της των 40 ημερών (Α' Νεκροταφείο):



Βασιλική Ν. Γιαννακοπούλου

Μάνα γλυκειά.

Σημάντε πένθιμα καμπάνες θροντερές
σκορπίστε την πίκρα μου στη γη και στον αέρα
μη και την πάει ο αντίλαλος στις πιο ψηλές κορφές
και μάθουν πως κοιμήθηκες, μητέρα.

Όσο θα ζω, όλο για σένα θα μιλάω
για της αγάπης σου το μύρο το ζεστό
θάλασμο μύρωνες την άχαρη ζωή μου
σα μούλεγες εχθρούς να συγχωρώ
Άγια μανούλα, ευγνωμοσύνη σου χρωστώ.

Μάνα γλυκειά.

Εσύ που με θύζαξες της αρετής το γάλα
εσύ που με πότισες της αλήθειας το νερό
εσύ που μου ενσάρκωσες ιδανικά μεγάλα
εσύ που μ' έμαθες να ζω για το Χριστό.

Ας έχεις πάντα οδηγό, τον Άγιο τον αληθινό
που θα σε πάει εκεί ψηλά, ως τον Έβδομο Ουρανό
όπου δεν υπάρχει πόνος, θλίψη, δάκρυα πικρά,
αλλά ζωή αιώνια, θεία αγάπη και χαρά.

Κύριε σε δοξάζω, κι σ' ευχαριστώ,
για τη δύναμη, την πίστη που μου δίνεις στη ζωή να κρατηθώ.
Κύριε σε δοξάζω, σε παρακαλώ
θάσταμε "η πέσω στις αμαρτίας το ρέμα και πνιγώ.

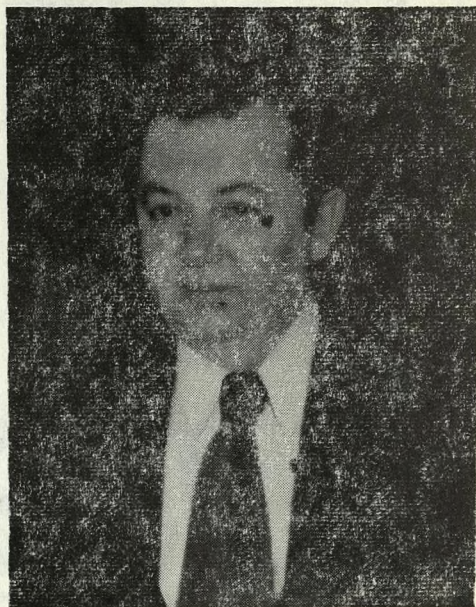
Κλαις ποιητή τη μάνα τη γλυκειά,
κλαις ποιητή στη μοναξιά σου,
είν' αμαρτία να κλαις.
Πήρες της μάνας την ευχή,
κάνε στο Θεό την προσευχή σου,
κι έχει ο Θεός για όλα τα παιδιά του.

Αύγουστος 1987

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Μνήμη Μενέλαου Ν. Γιαννακόπουλου

Με τον ίδιο πόνο αφιερώνει το παρακάτω ποίημα στον αδελφό του Μενέλαο, που χάθηκε ένα χρόνο σχεδόν πριν, πάνω ακριβώς στα 50 του χρόνια. Ο Μενέλαος υπήρξε Πρόεδρος της Ανώνυμης Εμποροβιομηχανικής Εταιρίας Ν. Θεολογίτης, της οποίας διευθύνων σύμβουλος είναι σήμερα ο αδελφός του Ανδρέας. Αξέχαστος αδελφός, φίλος, συγχωριανός, για την πράότητά, τον ευγενικό του χαρακτήρα, την ανώτερη ψυχή του, θα μείνει αξέχαστος. Βάλαμο της ψυχής οι στίχοι που εκφράζουν την οδύνη του αδελφού κα ιόλων μας:



Μενέλαος Ν. Γιαννακόπουλος

Αδέρφι μου γλυκό.
Είχα κι εγώ έν' αδερφό
φίλο του Χριστού και ταπεινό
π' όλους τους κοίταζε σα φίλους
κι απ' το στόμα του γλιστρούσε
η αγάπη προς αλλήλους.

Ω! Ασυντρόφιαστο της αρετής, γλυκό μ' αδέρφι.
Βαρύς ο πόνος, πικρά τα δάκρυα,
κάτι με καίει εντός μου σα φωτιά
νεκροί οι δρόμοι των ονείρων,
νεκρά, Μενέλαε, τα όνειρά που κάναμε παιδιά.

Περίλυπη η ψυχή μου ως το θάνατο
κλαίει η καρδιά τον πρόωρο χαμό,
σώπασε το πουλί το ορθρινό,
ακούω μονάχα Αγγέλους με κιθάρες του Θεού στον Ουρανό.

Ευλογημένος νάσαι, αδέλφι μας γλυκό
αιώνια νάναι η μνήμη σου, μέσ' τον αιώνα
κι ο αρχηγός της ζωής μας ο Χριστός,
ας σε κάνει, στο θείο του Ναό καλώνά.

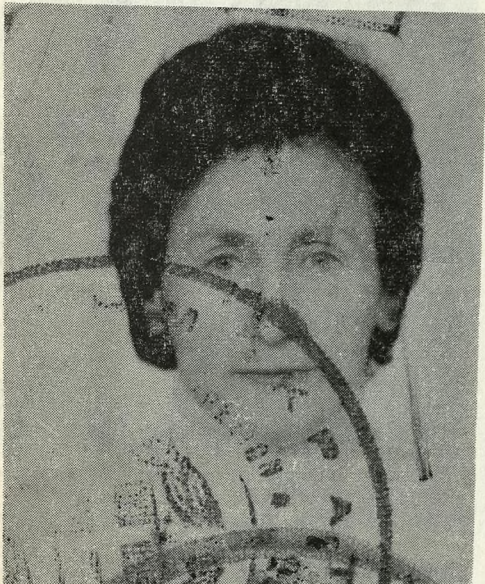
Κλαις ποιητή τ' αδέρφι το γλυκό,
κλαις ποιητή στη μοναξιά σου,
ξεχασμένος απ' τις χαρές
τρυγάς στις ξέρες, στις ερημιές,
τον προορισμό του κόσμου,
το φώς της ζωής, την αιωνιότητα
ντυμένος με την ταπείνωση,
προσμένεις τη λτύρωση,
σα θεία προσφορά,
σαν αποθέωση.

Φλεβάρης 1986

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Αλεξάνδρα Α. Παναγιώτου

Στη μνήμη της γυναίκας του Αλεξάνδρας ο σύζυγός της, φίλος και συγχωριανός,



νός, Τέλης Παναγιώτου, αφιερώνει τις παρακάτω γραμμές:

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΖΩΗΣ

Αναρωτήθηκα κι εγώ πολλές φορές γιατί σε μερικούς ανθρώπους ο Θεός δίνει περισσότερα θάσανα και θρήκα την απάντηση. Γιατί σαν Πάνσοφος ξέρει ποιός τα αντέχει περισσότερο και ποιός όχι. Επί πλέον μου εύμισε κάτι από το Αναγνωστικό με τον αείμνηστο δάσκαλό μας, τον Παπαδή, ...που ένας γέρος είχε μια συζήτηση μ' έναν επιβάτη στο κάρρο του που τον πληροφορούσε ότι έχουμε πόλεμο και επρόκειτο να του επιστρατεύσουνε το μολάρι του. Η απάντησή του ήτανε ότι, τί να κάνουμε, σε μερικούς ανθρώπους ο Θεός

δίνει 5 παιδιά! Πάντως, όλοι έχουμε παιδιά, και πού θα έβρισκαν καλύτερη ευκαιρία να μάθουνε να ζούνε μόνα τους, όπως εμείς από 15 χρονών στα πεζοδρόμια της Αθήνας κι όχι μόνον δεν πήγαμε χαμένοι, αλλά δημιουργήσαμε κι όλας!

Ευχαριστώ
Τέλης

Μαργίτσα Α. Ζαχαροπούλου

Κόρη του Γεωργίου Σιδέρη, το γνωστό παρακλάδι των Σιδεραίων, που είχαν ευδοκιμήσει για χρόνια στην Κωνσταντινούπολη και Αίγυπτο, η Μαργίτσα παντρεύ-

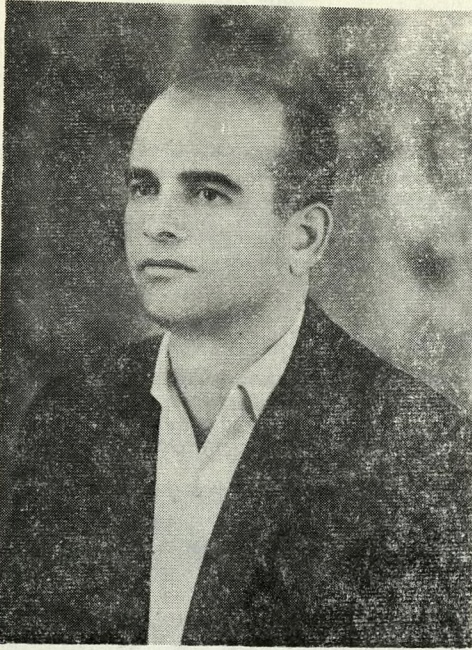


τηκε τον συγχωριανό μας Ανδρέα Ζαχαρόπουλο που είχε ξενητευθεί στην Πόλη κι εγκαταστάθηκε αργότερα επαγγελματικά στην Αίγυπτο.

Για πολλά χρόνια έμειναν στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου απ' όπου επέστρεψαν μετά το 1960 κι εγκαταστάθηκαν οριστικά στην Αθήνα, όπου πέθανε και ετάφη στις 27.7.87. Αιωνία της η μνήμη.

Κώστας Καραγκούνης

Ο αγαθός και τίμιος οικογενειάρχης, ο Κώστας Καραγκούνης, επαγγελματίας ταξιτζής, απ' τους λίγους στην περιοχή μας,



πάλεψε ένα χρόνο σχεδόν με την αρρώστια του. Αν και το άλλοτε ροδαλό του πρόσωπο είχε πάρει το κίτρινο χρώμα, ωστόσο ο ίδιος διατηρούσε ήρεμη αισιοδοξία και το μειλίχιο ύφος του. Έτσι τον συναντήσαμε λίγες μέρες πριν πεθάνει στο Κρατικό Νοσοκομείο Αθηνών (Νοέμβριος) απ' όπου πήρε τον δρόμο για την αιωνιότητα σε ηλικία 58 χρονών. Ας είναι ελαφρό το χρώμα που τον σκεπάζει.

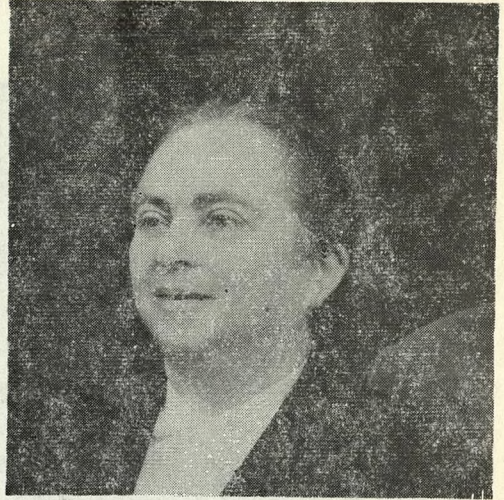
Μαλτέζος Γεώργιος

Ο τελευταίος ίσως απόγονος της παλιάς οικογένειας του Μικρού Χωριού, έσθθη στα 78 του χρόνια, στην Αθήνα, το περασμένο καλοκαίρι. Ο Γ. Μαλτέζος, ξενιτεμένος από μικρός στην Αθήνα έμεινε ανύπαντρος και μετά τον πόλεμο, οπότε καταστράφηκε το σπίτι του, σπάνια ερχόταν στο χωριό.

Ας είναι ελαφρό το χρώμα που τον σκέπασε.

Μαρία Π. Νικολοπούλου

Γόνος της οικογένειας των Κομματαίων, που από παλιά είχαν έντονη ανάμιξη στις Κοινοτικές υποθέσεις του Μικρού Χωριού, έφυγε με το χαμόγελο στα χείλη η Μαρία



Μαρία Π. Νικολοπούλου (Κομματά)

Νικολοπούλου (Κομματομάρω), αφήνοντας απαρηγόρητο τον σύζυγό της. Ο κάψωνας του Ιουλίου επηρέασε δυσμενώς την ευαίσθητη υγεία της και στις 10 Αυγούστου άφησε για πάντα τον μάταιο τούτο κόσμο. Είχε χριστιανικές αρχές και φιλόανθρωπα αισθήματα που την έκαναν αγαπητή σ' όλους όσοι την γνώρισαν.

Αιώνια της η μνήμη.

Αντιγόνη Καλαντζή

Πέθανε την άνοιξη (1987) η Αντιγόνη χήρα Ι. Καλαντζή (απ' το χωριό Κάψη της Φιδιώτιδας), το γένος Ανδρέα Σιδηρή. Ο πατέρας της υπήρξε ο πρώτος Πρόεδρος της Κοινότητας Μικρού Χωριού από το 1912 (1920) που το Μικρό Χωριό αποσπάστηκε από τον Δήμο Καρπενησιού. Οι πρόγονοί της (Δ. Σιδηρές) ήσαν αυτοί που διακρίθηκαν στην Πόλη και συνέβαλαν στην καλύτερη εμφάνιση του χωριού με τα διάφορα κτίσματα που έγιναν με δωρεές τους (εκκλησίες, καμπαναριό κ.ά.).

Αθηνά Ιωάννου Μίχου (1900 - 1987)

Πολύ ξαφνικά έχασε το χωριό μας την 87χρονη Αθηνά Ιωάννου Μίχου. Ήταν κι αυτή ένα από τα παλιά στηρίγματα του

χωριού μας. Δεν την έχασε μόνο το χωριό μας, αλλά και οι τόσο άλλοι που την γνώριζαν από πολλά χρόνια. Στη διάρκεια της Κατοχής και για πολύ καιρό, τράβηξε πολλά θάσσανα για να μεγαλώσει τα πέντε παιδιά της, διότι ο σύζυγός της, όπως και άλλοι συγχωριανοί μας, ήταν ταξιδεμένος στην Αμερική. Γεμάτη από ιστορικές μήμες του χωριού μας και το ατέλειωτο γέλιο της, έφυγε ευτυχισμένη αφού καμάρωσε εγγόνια και δισέγγονα. Αιωνία της η μνήμη.



Αθηνά Ι. Μίχου

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΑΘΗΝΑΣ ΙΩΑΝ. ΜΙΧΟΥ
(Της μητέρας μας)

Λεβέντισσα στα νιάτα σου. Λεβέντισσα στα γηρατειά στάθηκες υπερήφανη, μεγάλες παιδιά. Όλη η ζωή σου πέρασε με γέλιο και καμάρι, έως ότου ήρθε η ώρα σου ο χάρος να σε πάρει. Για να σε δω δεν μπόρεσα πούφυγες ξαφνικά. Πολύ καιρό μας χώριζε η μαύρη ξενιτιά.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Νικόλαος Δερματάς

Μόλις πάτησε τα 60 του χρόνια ο Νίκος Δερματάς άρχισε την πάλη του με την σκληρή αρρώστια που δεν κατάφερε στο τέλος να την νικήσει. Ξενητεμένος από μικρός ο Νίκος στη Λαμία κι αργότερα στη

Θεσσαλονίκη, γύρισε πάλι στη Λαμία, όπου έκανε οικογένεια και με τη συνεργασία των αδελφών του ίδρυσαν και λειτούργησαν τη γνωστή φίρμα «Κουραμπιέδες Λαμίας Αφοί Δερματάς»! Στη Λαμία άλ-



λωστε ήταν εγκατεστημένος και ο πατέρας του Γιάννης Δερματάς (Παγανός), από παλιά οικογένεια του χωριού μας. Το σπίτι τους κοντά στον Άη Θανάση. Ας είναι ελαφρό το χώμα που τον σκέπασε.

Χριστόφορος και Δημήτρης Γιαννακόπουλος

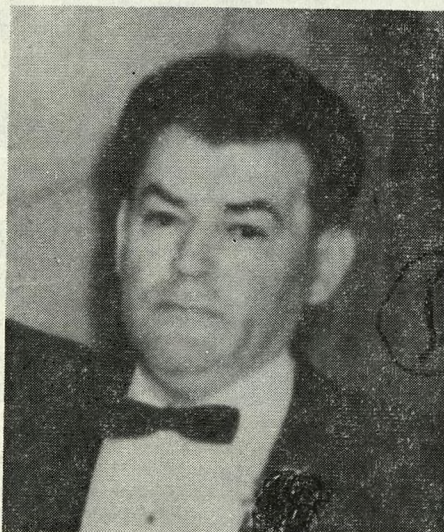
Φίλτατε Μένιο,

Εσωκλειστάς λαμβάνεις δύο φωτογραφίες, του αδελφού μου μακαρίτη Χριστόφορου και του ανεπιού μου Δημήτρη, επίσης μακαρίτη, για τους οποίους θα ήθελα να πω δύο λόγια, αντί άλλου μνημοσύνου, και ασφαλώς πολλοί χωριανοί τους θυμούνται.

Ο Χριστόφορος γεννήθηκε το 1908 στο Μικρό Χωριό, εκεί όπου σήμερα το σπίτι αυτό δεν υπάρχει, κήκε από Ιταλούς και Γερμανούς το 1942. Σήμερα είναι οικόπεδο γιατί η γριά Τσουτίνου, γειτόνισσα, το καθάρισε από πέτρες και ξύλα και τσίγκους από σπίτι και αχυρώνα.

Όμως τον Χριστόφορο το 1935 (Απρίλιο) τον έστειλα εγώ στην Αμερική, λαθραία. Το 1945 έγινε Αμερικανός υπήκοος και υπηρέτησε μάλιστα στο Αμερικανικό Πολεμικό Ναυτικό. Το 1946 τραυματίστηκε στην Ιαπωνία και τον πήγαν στο Νοσοκομείο της Βοστώνης και μετά απολύθηκε. Την 11η Απριλίου 1947 έστειλα και την γυναίκα του με τον Δημήτρη. Πήγαν

στο Προξενείο, τους είπαν ότι σε δύο περιόδους μήνες θα φεύγανε, γιατί δεν είχε βοηθητικό σκάφος του Στόλου και έπρεπε να περιμένουν. Μετά από αυτό πήγα στον επιτετραμμένο της Πρεσβείας και παρεκάλει να βοηθήσουν. Τότε λέει, η Πρεσβεία θα τους στείλει στη Ρώμη με το αεροπλάνο της και απ' εκεί θα τους στείλουν στο Λιθόρνο (LE GHORN) με το «νυφάδικο», αυτό δηλ. που πηγαίνουν οι στρατιώτες με τις Ιταλίδες συζύγους τους. 19 Απριλίου 1947 ανεχώρησε ο Δημήτρης με την μητέρα του. Όταν μπαίνουν στο αεροπλάνο του λέει η μητέρα του: «Τήρα τώρα που θα περάσουμε απ' το Καρπενήσι να χαιρετήσεις». «Τί λες μάνα, της απαντάει, αυτό δεν περνάει απ' το Καρπενήσι». Έτσι έφθασαν στη Ν. Υόρκη.



Χριστόφορος Γιαννακόπουλος

Και τώρα όμως δεν ζει πατέρας και γιός.

Ο μακαρίτης Δημήτρης παντρεύθηκε το 1963 στη Ν. Υόρκη. Ο θάνατός του επήλθε δύο μήνες μετά τον θάνατο του πατρός του (15.8.1987). Άφησε σύζυγο και τρία παιδιά και τη μητέρα του κατάκοιτη.

ΠΑΝΤ. Δ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Σ.Σ.: Την αγνή παιδική μορφή του Δημήτρη την συνδέουμε, όσοι από μας ήσαν γύρω στην δική του ηλικία, με την γιαγιά του, που ήταν μια απ' τις λίγες, αν όχι η μοναδική, στη δεκαετία του '40 που έφτιαχνε λειτουργίες (πρόσφορα). Σαν παιδιά δεχόμασταν πρόθυμα να πάμε να πάρουμε τις λειτουργίες (πρόσφορα), γιατί η γιαγιά του μας φίλευε πάντα με τα λεγόμενα

«λειτουργόπουλα», δηλ. τα ψωμάκια που ήσαν ανάμεσα στις λειτουργίες (που ήταν στρογγυλές) και άλλες άκρες στο ταψί.



Δημήτρης Χ. Γιαννακόπουλος

Αφράτα και ζεστά ήταν κάτι το πολύ χορταστικό και γευστικό, τότε που σπάνιζε το ψωμί. Γι' αυτό ζηλεύαμε τον Δημήτρη που κοντά στη γιαγιά του γευόταν πιο συχνά από μας τα «λειτουργόπουλα».

Μαργίτσα Μυτιλίδη

Στις 29 Σεπτεμβρίου 1987 πέθανε η Μαργίτσα Μυτιλίδη, στον Πειραιά, μετά



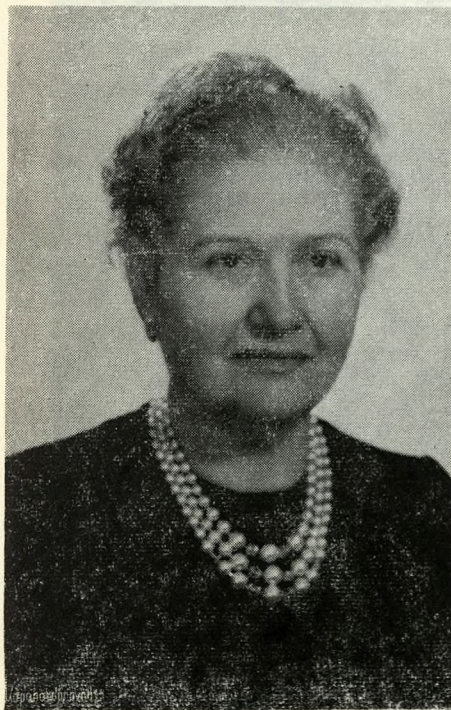
Μαργίτσα Μυτιλίδη (Κεράνη)

από μακρόχρονη ασθένεια.

Η Μαργίτσα Μυτιλιδή γεννήθηκε στο Μικρό Χωριό στις 29 Μαρτίου του 1900 και ήταν η τέταρτη θυγατέρα του Θανάση και της Φροσύνης Κεράνη. Είχε παντρευτεί τον Γιάννη Μυτιλιδή στον Πειραιά και από τότε έμενε εκεί. Τακτικά τα καλοκαίρια παραβέριζε στο Μικρό Χωριό, χωρίς ποτέ να ξεχνάει τον τόπο που γεννήθηκε και τους χωριανούς της. Είχε τρία παιδιά, τον Ντίνο, την Ασπασία και τη Φωφώ, εγγόνια και δισέγγονα.

Δήμητρα Α. Βλαστού

Μια Κρητικιά αρχόντισσα, που αγάπησε και σύνδεσε τη ζωή της με το Μικρό Χωριό, έφυγε σε θαυεία γεράματα στις 21 Νοεμβρίου 1987. Πρόκειται για την Δήμητρα Α. Βλαστού, συναξιούχο δασκάλα και Τραπεζική υπάλληλο, που παραβέριζε μαζί με την κόρη της Ειρήνη στο Μικρό Χωριό πριν από την κατολίωση. Αυτό στάθηκε τυχερό για την Ειρήνη που την α-

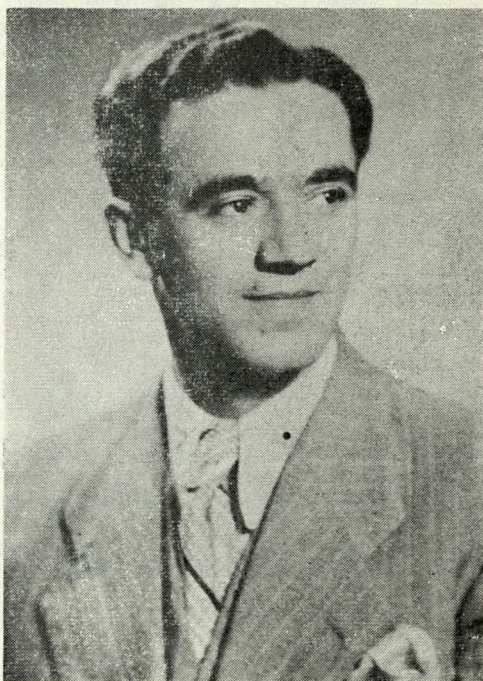


γάπησε και την παντρεύτηκε ένας Μικροχωρίτης, ο κ. Παναγιώτης Μαστρογιωργόπουλος. Μαζί απέκτησαν τρία αγόρια και ζουν σήμερα στην Καλλιφέρνια Αμερι-

κής, όπου η μητέρα τους τους επισκεπτόταν συχνά πριν πεθάνει, συνολικά 20 ταξίδια περίπου. Πριν από λίγες μέρες ετέλεσαν τα σαράντα της. Αιώνια της η μνήμη.

Ιωάννης Ν. Γιαννόπουλος

Ένας ακούραστος, αλλά και φιλοσοφημένος στη ζωή άνθρωπος, έφυγε απ' τη ζωή μετά από σύντομη ασθένεια. Ο Ιωάννης Γιαννόπουλος, σύζυγος της Μικροχωρίτισσας Στεφανίας Γιανοπούλου, το γένος



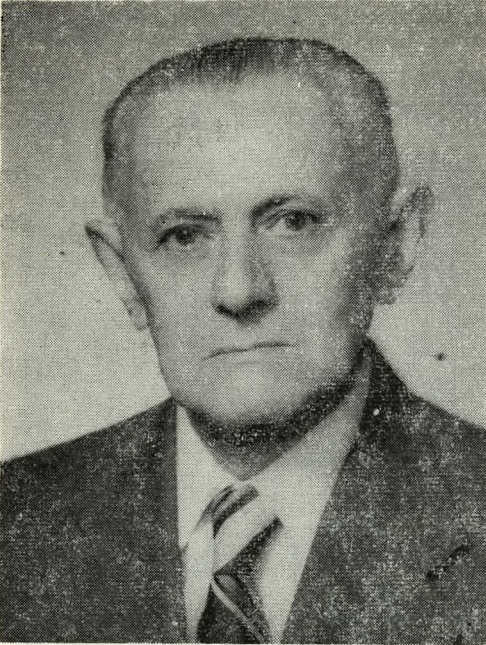
Ιωάννης Ν. Γιαννόπουλος

Δ. Δερματά, ο οποίος καταγόταν από την Ανδράνοθα (Παρηγόρι), ήταν επίλεκτο μέλος της Ευρυτανικής παροικίας της Θεσσαλονίκης, όπου ζούσε από τα νεανικά του χρόνια.

Αν και δεν του δινόταν συχνά η ευκαιρία να επισκέπτεται το χωριό μας ή τη γενέτειρά του, διατηρούσε όμως πάντα ζωηρό το ενδιαφέρον του για τα χωριά και τον κόσμο της Ευρυτανίας. Ιδιαίτερη στοργή και φροντίδα επέδειξε μετά τον πόλεμο βοηθώντας όχι μόνο συγγενείς, αλλά και συμπατριώτες στην εξεύρεση δουλειάς και άλλες διευκολύνσεις. Το πνεύμα της αλληλεγγύης και του ανθρωπισμού κληροδότησε στην γυναίκα του και τα παιδιά του. Αιώνια η μνήμη του.

Δημήτριος Πριτσιόλας

Στα 82 του χρόνια πέθανε τον Οκτώβριο στο Μεγάλο Χωριό ο καλός συμπατριώτης μας Δημ. Πριτσιόλας, που ήταν γνωστός σαν άριστος επαγγελματίας οδοντοτεχνίτης στο Καρπενήσι. Πριν από ένα χρόνο σχεδόν δοκίμασε το πικρό ποτήρι του χά-



Πριτσιόλας

ρου, που του πήρε ένα γιό του, που ήταν εγκατεστημένος στην Αμερική. Αυτό, μαζί με τα γεράματα, κατέβαλε τον καλωσυνάτο και χαμογελαστό μπαρμπα - Μήτσο, που από την επαγγελματική του σκοπιά με ανθρωπιά και καλωσύνη εξυπηρέτησε πολλούς συμπατριώτες του. Αιώνια η μνήμη του.

Βασιλική Ν. Γρούμπα (Σιδεροκωστοπούλου)

Θαλερή στα 80 της χρόνια πέθανε τον Ιούλιο η Βασιλική Γρούμπα του Νικολάου το γένος Σιδεροκωστοπούλου, γεμάτη μήμες του χωριού μας. Από παλιά οικογένεια του Μικρού Χωριού, ήταν ξενιτεμένη

χρόνια και είχε πάντα ζωντανές αναμνήσεις του παλιού καιρού, ανάμεσα στις οποίες δέσποζε ο χαμός του αδελφού της, στην Μικρασιατική εκστρατεία (1922). Ο ξαφνικός της θάνατος μας στέρησε μια ακόμη πηγή ιστορικών παραδόσεων του χωριού μας. Ακολούθησε κι αυτή σύντομα την αδελφή της Κωνσταντίνα (Κρεμμυδοκωνσταντώ) στην άλλη ζωή. Αιώνια της η μνήμη.

Μαριγούλα Καρούπη

Στην Αμερική πέθανε πριν από τα Χριστούγεννα, ξαφνικά, η Μαριγούλα Καρούπη, το γένος Γ. Γιαννακοπούλου. Εκεί εγκαταστάθηκε μετά το γάμο της κι έκανε

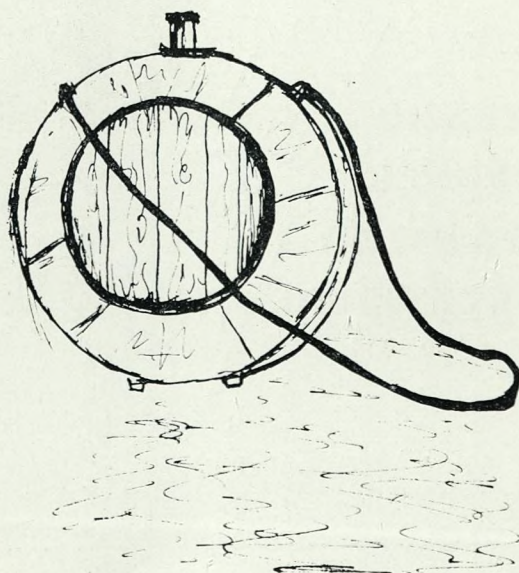


οικογένεια (1946). Κι αυτή και ο άνδρας της, που καταγόταν από το Μεγάλο Χωριό, ήθελαν να γυρίσουν στην πατρίδα, την οποία πάντα νοσταλγούσαν κι ενδιαφέρονταν για το χωριό μας. Λίγα χρόνια πριν πέθαναν οι δύο αδελφές της Μαρούλα και Στέλλα.

Ας είναι ελαφρό ο χώμα της αμερικάνικης γης που τη δέχτηκε.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
— Ο Θάνατος ενός Μεγάλου, της Σύνταξης	i
— Η ένταξη του Μικρού Χωριού σε νέα γεωγραφική ενότητα	3
— Τραγούδια απ' τη Ρούμελη, του κ. Δ. Κουτσουλέου	9
— Τα πουλιά χάνουν τη μάχη, της Σοφίας Κουτσούκη	13
— Μονόλογος γεροβασκού, ποιήματα, του Στ. Δημούλη	15
— Πολεμικό Ημερολόγιο, του Ι. Α. Κεράνη	16
— Της Μικράς Ασίας, ποιήμα, του Ι. Α. Κεράνη	20
— Οι Μικροχωρίτες και τα επιτεύγματά των, του Δ. Κοκκάλα	24
— Ελευθερία και τις πέρτες της Αγιάς Σοφιάς, ποιήματα, του Χ. Δ. Τριανταφύλλη	25
— Λίγες βιαστικές γραμμές απ' το Μικρό Χωριό, του Παύλου Νερίσσα	27
— Νεοσταλγικές μορφές του χωριού μας, του Μ. Κουτσούκη	28
— Και διηγώντας τα μην κλαίς, του Χρ. Γιαννακέπουλου	32
— Μνήμη Εθνομαρτύρων, του Δημ. Γαβρίλη	38
— Μικροχωρίτικα Γράμματα	44
— Από το χώρο της Ευρυτανίας	53
— Άγιος Νικόλαος ο Καρπενησιώτης, του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Καρπενησιού κ. Νικολάου	57
— Θωμάς Καβαλλάρης (1900 - 1988)	60
— Από το χώρο της Αδελφότητας	64
— Έντυπα — Ευρυτανικές εκδόσεις	68 - 69
— Αφιέρωμα στον Γ. Παπαδή	74
— Μια νέα θεώρηση της ιστορίας Ευρυτανίας, του Μιχάλη Σταφυλά	77
— Πληθώρα πατριωτικών Συλλόγων, του Γ. Σταυράκη	78
— Στους ήρωες της Καλλιακούδας, ποιήμα, του Αυγέρη Αυγερόπουλου	80
— Οι Ευρυτανικοί Σύλλογοι της Αμερικής, του Γ. Σταυράκη	82
— Όπου και νάσαι, μην ξεχνάς, ποιήμα, του Π. Ν. Αζακά	84
— Τα μαύρα ξένα, ποιήμα, της Λαμπρινής Κουφομιχάλη	84
— Και λίγο γέλιο, του Σταύρου Ν. Γεωργούλη	84
— Μια Ελλάδα που πληγώνει, αναδημοσίευση	85
— Ένα οδοιπορικό, αναδημοσίευση	86
— Λίγα λόγια για κείνους που έφυγαν	87



multifilter

ο πιο αποτελεσματικός
συνδυασμός
διαφορετικών
φιλτρων στο

Παλλάς
INTERNATIONAL



- τέλειο
φιλτράρισμα
- καθαρώτερο
κάπνισμα

Αποκλειστικότητας του Έλβετικού οίκου
BAUMGARTNER

